

Gheorghe Buşoiu

Lucian Giura

Profiluri medieşene

vol. 2

Gheorghe Buşoiu, Lucian Giura

Profiluri mediceşene

vol. 2

Gheorghe Buşoiu

Lucian Giura

Profiluri medieşene

vol. 2

Techno
Media

Sibiu - 2011

Titlul: **Profiluri medieșene**

Copyright © 2011

Toate drepturile aparțin autorilor.

Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din această carte este posibilă numai cu acordul prealabil scris al autorilor.

Responsabilitatea științifică a conținutului textelor revine autorilor.

Tehnoredactare: Techno Media

Coperta: Techno Media

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BUȘOIU, GHEORGHE

Profiluri medieșene / Gheorghe Bușoiu, Lucian

Giura. - Sibiu : Techno Media, 2011

2 vol.

ISBN 978-606-616-039-1

Vol. 2. - ISBN 978-606-616-047-6

I. Giura, Lucian

008(498 Mediaș):929

Editura Techno Media: cod CNC SIS 287

Tipar: Editura Techno Media

550074, Sibiu, str. Dimitrie Cantemir nr. 22,

tel./fax: 0269/21.19.83

www.technomedia.ro;

e-mail: office@technomedia.ro

MANOLACHE, DOINA

(n. 1951-)

Profesoara de limba și literatura română s-a născut în orașul Mediaș, la 1 iulie 1951. Școala primară, cea gimnazială și cursurile liceale le-a urmat în localitatea natală. A absolvit liceul „Axente Sever” în 1969, an în care a devenit studentă la Facultatea de filologie din Cluj-Napoca.

Doina Manolache, fiică a profesorului-preot Viorel Baci, a absolvit instituția de învățământ universitar în 1974, angajându-se ca profesoară de limba și literatura română în învățământul gimnazial. Începând din anii '90, funcționează ca profesoară la Școala generală nr. 4, unde, cu ani în urmă, a fost și elevă a cursurilor gimnaziale. Seriozitatea, tenacitatea și competența cu care acționează în această unitate școlară au atras după sine și atenția Inspectoratului județean școlar Sibiu, care a cooptat-o și în latura metodologică a acestei instituții. Prin urmare, doamna profesoară Doina Manolache a fost inclusă în corpul de metodiști ai Inspectoratului și numită responsabilă a comisiei metodice a profesorilor de limba și literatura română din Mediaș și împrejurimi.

Hărnicia și pasiunea profesorei au fost demonstrate și în alte acțiuni colaterale precum: editarea unor reviste ca: „Nebănuitele trepte”, „În marea trecere” (titluri împrumutate de la marele poet ardelean), „Albatros” și „Epistola absolventului” (1999; 2000; 2004). De menționat că revista „Albatros” s-a bucurat de sufragiile revistei „Tribuna învățământului”, în care a fost prezentată în mod elogios, în două numere consecutive. Împreună cu elevii săi, a organizat concursuri de creație literară, recitări, medalioane literare. Totodată, a participat cu studii de specialitate și referate la simpozioane județene dedicate unor mari personalități ale literaturii române (Mihai Eminescu, Nicolae Iorga etc.), a luat parte la tabere de creație și ca profesor corector, la concursuri naționale de creație etc.

Pentru multilaterală activitate desfășurată în decursul a aproape trei decenii, profesoara Doina Manolache a fost răsplătită cu ordine și diplome ca: „Diploma de merit” acordată de Inspectoratul județean școlar (2000-2001); „Diploma de onoare” din partea Primăriei Mediaș (2001), Ordinul „Meritul pentru Învățământ” în grad de cavalier și Medalia „Meritul pentru Învățământ” clasa I (10 decembrie 2004).

Activitatea sa publicistică este una extrem de laborioasă. Autoarea a publicat studii metodice și de specialitate, în presa județeană și națională, și în volume de metodică. Pe de o parte, a publicat în periodicele: „Tribuna Învățământului”, „Magister”, iar pe de altă parte – în volumul *Metodica predării limbii și literaturii române*. Dar, cu siguranță, cea mai însemnată realizare a profesoarei Doina Manolache o constituie elaborarea și editarea, ca una dintre cele trei coautoare, a *Manualului de clasa a V-a*. Acest manual este un prețios instrument, de lucru, pus în mână profesorilor de limba și literatura română și a elevilor (ca alternativă, evident) în procesul de predare. Ca unul care am predat mai mulți ani și în mai multe școli generale din zona Mediaș, țin să afirm că manualul respectiv este rezultatul unei munci extraordinare de selecție a textelor beletristice și de explicare a noțiunilor teoretice. Doina Manolache și cele două colege coautoare au urmărit identificarea unor texte ale unor scriitori clasici sau din tezaurul creației populare, cât mai accesibile elevilor abia intrați în ciclul gimnazial în ceea ce privește lectura literară. Pentru explicarea și înțelegerea noțiunilor de teorie literară și de gramatică, coautoarele s-au străduit să exemplifice prin texte cât mai familiare elevilor.

Lucrări publicate

I. Coautor

1. *Limba română, manual pentru clasa a V-a*, editura Teora, București, 1995.
2. *Limba și literatura română. Variante de subiecte pentru examenul de capacitate și admitere în liceu*, Editura Teora, București, 1999.
3. *Limba și literatura română pentru examenul de capacitate, 2000*, Editura Corint, București, 2000.
4. *Limba și literatura română. Examenul de capacitate. Variante de subiecte*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
5. *Limba română, caietul elevului, clasa a V-a*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
6. *Limba și literatura română pentru examenul de capacitate*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.
7. *Limba și literatura română. Testarea națională, 2004*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004.

II. Autor

1. *Limba și literatura română. Capacitate 2003*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003.

MANOLACHE, GHEORGHE (n. 1950-)

Profesorul universitar Gheorghe Manolache s-a născut în comuna Cândești, județul Neamț, la 14 august 1950. După studiile elementare în satul natal și cele liceale la liceul din orașul Buhuși, a urmat Facultatea de filologie a Universității din București, fiind absolvent al promoției 1974. Prin căsătorie cu reputata profesoară de limba și literatura română Doina Baciuc, Gheorghe Manolache a devenit medieșean, având de mai mulți ani domiciliul în municipiul de pe Târnava Mare.

În activitatea educațională și formațională, a parcurs toate treptele ierarhice ale învățământului românesc: în anul 1978 – examenul de definitivat, în 1983, gradul II, iar în 1988 – gradul didactic I, cu tema de cercetare: *Disoluția personajului în romanul românesc de analiză psihologică*, îndrumătorul lucrării fiind prof.univ.dr. Ion Vlad, remarcabil teoretician și critic literar.

Examenul de doctorat a fost susținut cu același profesor clujean, prezentând teza cu tema: *Experiențe postmoderne în proza românească a anilor '80 (soluții, tehnici narrative, modalități discursive)*.

Activitatea didactică este legată de diverse instituții școlare și diferite perioade:

- între 1974 și 1978 – profesor la Liceul Agroindustrial din municipiul Odorheiu Secuiesc;
- între 1978 și 1984 – profesor la Școala generală nr. 2 din localitatea amintită mai sus;
- între 1984 și 1990 – profesor la Școala generală nr. 1 din Miercurea Ciuc;
- între 1990 și 1996 – profesor titular (prin concurs, ca și la precedentele școli) la Liceul „Stephan Ludwig Roth” din Mediaș.

Începând din 1996, Gheorghe Manolache se dedică învățământului superior, obținând, prin concurs, postul de lector universitar și avansând la cel de profesor, pe care-l ocupă în prezent.

În paralel cu munca la catedră, Gheorghe Manolache a îndeplinit următoarele funcții: inspector la Inspectoratele Școlare Județene, la cel din Harghita – între anii 1984 și 1990, iar la cel din Sibiu – între 1990 și 1993. În perioada 1997-2000, funcționează ca director administrativ la Facultatea de Litere, Istorie și Jurnalistică.

În vederea înnoirii și modernizării învățământului, profesorul Gheorghe Manolache a urmat mai multe forme de perfecționare în diverse centre europene și americane, între care amintim: Novgorod – Moscova (1989-1990); Copenhaga (1993; 1995; 1999); Amsterdam (1994); Cambridge – Oxford (1996); Iowa (SUA – 2001) etc.

Munca instructiv-educativă din școală a fost extinsă dincolo de zidurile acesteia: au fost efectuate participări la concursuri anuale de limba și literatura română cu elevi de diferite vârste; au fost îndrumați elevii spre creația literară și publicarea în presă; a fost elaborată revista școlară „Nebănuitele trepte”, realizându-se colaborări ale unor mari poeți ca: Ana Blandiana, regretatul Ioan Alexandru etc.

Ca om de condei și ca participant direct la procesul educațional, Gheorghe Manolache nu a putut sta în afara publicisticii pedagogice, el fiind un permanent colaborator la publicațiile pedagogice de specialitate. Prin urmare, a publicat în revistele: „Învățământul liceal profesional”, „Tribuna Școlii”, „Revista de Pedagogie”, „Magister” ș.a. Este autor și coautor al unor culegeri de teste publicate prin M.E.C. și periodicul „Tribuna învățământului”.

Prin multilaterală sa activitate desfășurată în decursul anilor, profesorul Gheorghe Manolache a obținut titlul de profesor emerit în 1987.

Gheorghe Manolache a cochetat cu literatura încă din anii studenției, publicând versuri în diverse ziare și reviste ca: „Amfiteatru”, „România literară”, „Flacăra”, „Steaua”, „Ateneu”, „Scânteia tineretului”, „Orizont” etc.

A debutat editorial cu volumul de poeme *Cerul în apă*, fiind publicat de Editura Junimea în 1969. Cea mai mare parte din creațiile inserate în publicațiile periodice au fost semnate cu pseudonimul George Vrânceanu.

În scopul permanentei perfecționări, Gheorghe Manolache a participat, în calitate de organizator sau conducător, la o serie de întâlniri, simpozioane, dialoguri culturale și didactice, cursuri interdisciplinare în colaborare cu diverse instituții culturale și reviste de prestigiu.

În calitatea sa de cadru didactic universitar, precum și aceea de fiu adoptiv al Mediașului, profesorul Gheorghe Manolache se bucură de stima și afecțiunea studenților, a colegilor și, firește, a medieșenilor.

Lucrări publicate (bibliografie selectivă)

I. Cărți

1. *Educația în Europa Centrală*, coordonator și editor Gh. Manolache, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 1995-1996.
2. *Experiențe postmoderne în proza românească a anilor '80 (Soluții, tehnici narative, modalități discursive)*, (teză de doctorat), publicată cu titlul *Degradarea lui Proteu*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2004, 294 p.
3. *Regula lui doi (îndrumător pentru dezvoltarea postmodernismului românesc)*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2004, 240 p.
4. *Anton Naum. Zborul liber al unei vesele satire (între creștinism țărănesc și clasicism greco-latin)*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2004, 256 p.
5. *Literatura de grad secund*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2005, 224 p.
6. *Resurecția localismului creator*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2006, 224 p.
7. *Literaturi și culturi locale*, director de program, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2007, 356 p.
8. *Recuperarea unei sincope culturale: Luceafărul – serie nouă: 1934-1939; 1940-1945*, Editura Techno Media, Sibiu, 2009, 330 p.
9. *Hermeneutica fenomenului literar*, vol. 1, seria Studia Philologica Doctoralia, coordonator, Editura Techno Media, Sibiu, 2011, 384 p.
10. *Hermeneutica fenomenului literar*, vol. 2, seria Studia Philologica Doctoralia, coordonator, Editura Techno Media, Sibiu, 2011, 332 p.

II. Articole

1. *George Călinescu – recursivitatea balzacianismului*, în cadrul „Zilelor culturii călinesciene”, ediția a XIX-a, 1987.
2. *Trepte de decodare lingvistică elementară în receptarea textului poetic*, în vol. *Limba și literatura română în liceu*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1988, pp. 64-66.

3. *Pygmalion – modelator al personalității*, în „Magister”, nr. 1, București, 12 martie 1990, p. 3.
4. *Timp mediu*, în „Luceafărul”, București, 3 iunie 1991, p. 10.
5. *Lectura – între o pedagogie a textului și codificarea selectivă (I)*, în „Magister”, nr. 3, București, 23 martie 1993, p. 5.
6. *Creativitatea în „Patul lui Procust”*, în „Tribuna învățământului”, București, 31 oct. 1994, p. 1.

MANOLACHE, VIORELLA **(n. 1981-)**

Fiică a meleagurilor medieșene, Viorella Manolache s-a născut în localitatea de pe malurile Târnavei Mari, la data de 13 ianuarie 1981. Studiile preuniversitare sunt parcurse în orașul natal, iar cele universitare la Sibiu, în cadrul Universității „Lucian Blaga”, absolvind două specializări: Științe Politice (2006) și Drept (2007). La aceeași Universitate, absolvă în anul 2006 și un master în Jurnalism și Relații Publice. Pe linia ascendentă a profesionalizării, menționăm și obținerea titlului de Doctor în istorie, la Universitatea din București, cu teza: *Noua elită politică din România postcomunistă* (2009).

Viorella Manolache a parcurs o serie de stagii de perfecționare: Y's Men International Club (Danemarca) – 1999; English for the Cambridge Examinations, Studio School of English, Cambridge, 1996; POSDRU/89/1.5/S/64162 Europaeus – Program postdoctoral de studii avansate pentru obiectivele Agendei de la Lisabona în domeniul Studii Europene/Relații Internaționale, Universitatea București cu tema de cercetare: *Dinamica modelului european asupra localismului creator în epoca „modernismului ofensiv” (prima jumătate a secolului XX)*.

Din bogata listă de publicații a tinerei cercetătoare consemnăm următoarele:

Cărți publicate

1. *Postmodernitatea românească între experiență ontologică și necesitate politică*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2004;
2. *Cecitatea politică între sindrom ereditar și faza lungă a mașinistului*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2005;

3. *Elite. Legitimări juridice și moderne*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2006;
4. *Ipostaze ale fetișismului în proza culturală românească*, Editura „Lucian Blaga” din Sibiu, 2006;
5. *Antielite. Forme tipice și atipice ale elitismului politic contemporan*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2007.
6. *Elite în marș* (teza de doctorat), Editura Techno Media, Sibiu, 2009.
7. *Curențe alternative ale prefixului POST. Evaluări filosofico-politice*, Editura Techno Media, Sibiu, 2010;
8. *Dinamica modelului european asupra localismului creator în epoca „modernismului ofensiv” (prima jumătate a secolului XX)*, Editura Techno Media, Sibiu, 2011.

Coordonator de volume

1. *Centru și margine la Marea Mediterană. Filosofie politică și Realitate internațională*, Editura Institutului de Studii Politice și Relații Internaționale, București, 2009;
2. *Dincolo de propagandă: un instrumentar istorico-politic al filmului românesc*, Editura Techno Media, Sibiu, 2011;

Viorella Manolache a participat la elaborarea și publicarea volumului *Cartografierea marginalității*, care a văzut lumina tiparului în Colecția: *Filosofie politică contemporană*, Editura Institutului de Studii Politice și Relații Internaționale, București, 2010.

Tânăra cercetătoare este autoarea unui număr de peste 50 de studii științifice, diseminate în reviste și volume colective: *Transilvania, Universitatis Cibiniensis. Series Historica, Saeculum, Romanian Review Of Political Sciences And International Relations, Revista de Științe Politice și Relații Internaționale, Revista de Filosofie, Convorbiri Literare, Revista Institutului Diplomatic Român, Annales of the Academy of Romanian Scientists, Series on Philosophy, Psychology and Theology, Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, Poezia, Revista de cultură politică, Studii Eminoscologice, Annales of the Academy of Romanian Scientists Series Economy, Law and Sociology, Sfera Politicii, Revista de sociologie (Sibiu), Analele Universității „Spiru Haret”, Analele Universității „Ovidius”, Constanța.*

Numeroase sunt recenziile și articolele de viața științifică publicate în revistele *Romanian Review of Political Science and International Relations* și *Revista Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale*.

Rezultatele cercetării sale le-a făcut cunoscute și prin participarea la o serie de Conferințe științifice naționale și internaționale: Timișoara, Iași, Sibiu, Tetuan (Maroc), București, Belgrad (Serbia), Târgoviște, Wellington (Noua Zeelandă – participare doar cu lucrare), Pitești, Snagov, Nisa (Franța).

Viorella Manolache este membru al Asociației Române de Filozofie, membru și coordonator al departamentului de științe socio-politice al Asociației Culturale *Mediterrana*, Cluj-Napoca, și membru în bordul științific al revistelor *Forum méditerranéen de la Narration*, Tanger-Maroc, și *Magreb Journal of Cultural Studies and Translation*, tot din Maroc.

Din anul 2007 și până în prezent, și-a desfășurat activitatea la Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, din București. Totodată, susține seminariile de *Politică externă și diplomație*, la Secția de Studii Europene din Cadrul Facultății de litere a Universității din București (titular de curs: profesor universitar dr. Ioan Bulei).

MARGA, ANDREI **(n. 1946-)**

Filozoful Andrei Marga s-a născut la 22 mai 1946, în București, dar s-a mutat, împreună cu familia, în orașul Bistrița, unde și-a început studiile școlare. Având o soră căsătorită la Mediaș, care trăiește și azi în acest oraș, și-a făcut studiile medii la Liceul „Stephan Ludwig Roth”, fiind absolvent al promoției 1966. În același an a intrat ca student la Facultatea de filozofie și sociologie din cadrul universității clujene. A devenit student al acestei prestigioase instituții de învățământ, fără examen de admitere, având media 10 la absolvirea liceului. De altfel, pe tot parcursul școlarității, a obținut numai note de 10. Chiar și facultatea a absolvit-o cu aceeași medie.

Urmare a rezultatelor excepționale obținute, a devenit asistent universitar, ulterior fiind trimis cu o bursă de studii în R.F.G.

Profesorul Andrei Marga a urcat în ierarhia universitară de la postul de asistent (1971, anul absolvirii studiilor), ajungând profesor în 1990, decan al Facultății de istorie și filozofie (1990-1992), prorector al Universității „Babeș-Bolyai” (1992-1993) și, în sfârșit, în înalta funcție

de rector (1993-2004). Între 2004-2008, a îndeplinit funcția de Ministru al Educației și Cercetării, după care a revenit în funcția de rector.

Între anii 1997 și 2000, a fost numit ministru al educației și învățământului, poziție din care a inițiat unele reforme privind: programe curriculare, modificări în managementul educației, descentralizarea și reorganizarea unor relații mai strânse între școală și sectoarele sociale și economice; promovarea unor noi raporturi de cooperare cu sistemele educaționale europene, în perspectiva integrării României în U.E. În acest sens, trebuie să precizăm că în anul 2000, sub conducerea ministrului Andrei Marga, a fost organizată la București a patra Conferință a miniștrilor de educație și învățământ din țările de pe bătrânul continent.

În calitate de rector al universității, profesorul Andrei Marga a organizat și condus activitatea astfel încât aceasta a devenit un model de instituție multiculturală, oferind 89 de specializări pentru studenții români, 51 de specializări pentru studenții maghiari și 13 specializări pentru studenții germani, toate acestea fiind cuprinse în cele douăzeci de facultăți și optsprezece colegii universitare.

Activitatea de profesor la specializarea „Filozofie contemporană și logică” a profesorului Andrei Marga a fost dublată prin predarea unor cursuri în calitate de profesor invitat la universitățile: „Erich Voegelin” din München (Germania); Universitatea din Viena (Austria); „Paul Valéry” din Montpellier (Franța).

În semn de prețuire și recunoaștere a activității sale pe mai multe planuri, profesorul Andrei Marga a fost ales membru al mai multor instituții și asociații internaționale, între care amintim: Comitetul Învățământului Superior de Educație și Cercetare din Consiliul Europei (1995-2001); vicepreședinte al Conferinței Învățământului Superior al UNESCO (1998); Institutul pentru Istoria Culturii Sud-Est Europene (München, 2001); Comisia Internațională Consultativă a Universității Economice din Budapesta (2001-2003); Comitetul de conducere al Asociației Europene pentru Educație (Amsterdam, 2004); Consiliul Uniunii Naționale a Universității din Tokio (2004-2010). Începând din 2004 până în prezent, este președinte al Consiliului Academic al Universității „Babeș-Bolyai” și președinte al Conferinței rectorilor din Țările Dunărene.

Pentru prodigioasa activitate, profesorul Andrei Marga a fost premiat de numeroase institute academice române și străine și de diverse instituții

din afara învățământului. A primit titlul de *Doctor Honoris Causa* din partea universităților din Iași, Baia Mare, Debrecen și Chișinău, toate acestea pe parcursul ultimilor șapte ani. A fost premiat cu ordine și medalii de înalte foruri bisericești ca: „Ordinul Crucea Sfântului Apostol Andrei” (Galați); „Medalia Iuliu Hossu” (Episcopia Greco-Catolică Cluj-Gherla) și „Crucea Transilvană” (Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului). A mai fost distins cu înalte titluri de către instituții de învățământ superior din: Franța, Slovenia, Portugalia, Israel, Ungaria și Germania. În anul 2002, a fost decorat cu „Palme Académiques” a Ministerului Educației al Franței, iar în același an profesorul Andrei Marga a obținut prestigiosul premiu *Herder*, din partea statelor Austria și Germania.

Activitatea publicistică a profesorului dr. Andrei Marga este extrem de rodnică. În decursul a circa 25 de ani, a publicat 23 de cărți și mai multe zeci de studii și articole, apărute în limbile română, engleză, germană și franceză. Atât cărțile, cât și articolele și studiile tipărite dezbate și analizează teme de mare actualitate: probleme ale filozofiei și logicii contemporane, ale religiei în era globalizării, ale educației, culturii și civilizației.

De altfel, despre problematicile dezbătute în majoritatea cărților și studiilor vorbesc ele însele, titlurile acestora.

Profesorul și filozoful Andrei Marga se înscrie în galeria oamenilor de seamă ai localității noastre prin faptul că aici a urmat studiile liceale și că, tot aici, a locuit și a lucrat pentru o scurtă vreme.

Cărți publicate (bibliografie selectivă)

I. Titluri de autor

1. *Herbert Marcuse. Studiu critic*, Editura Dacia, Cluj, 1980, 250 p.
2. *Cunoaștere și sens. Perspective critice asupra pozitivismului*, Editura Politică, București, 1984.
3. *Acțiune și reacțiune în concepția lui Jürgen Habermas*, Editura Dacia, Cluj, 1985 (lucrare premiată de Academia Română, cu Premiul „Simion Bărnuțiu”, 1985).
4. *Raționalitate, comunicare, argumentare*, Editura Dacia, Cluj, 1991, 324 p.
5. *Introducere în metodologia și argumentarea filozofică*, Editura Dacia, Cluj, 1992, 194 p.

6. *Explorări în actualitate*, Editura Apostrof, Cluj, 1995, 187 p.
7. *Relativismul și consecințele sale*, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj, 1999, 200 p.
8. *Introducere în filozofia contemporană*, Editura Polirom, Iași, 2002, 560 p.
9. *Anii reformei 1997-2000*, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2001, 200 p.
10. *Filozofia unificării europene*, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj, 2003, 436 p.
11. *Filozofia lui Habermas*, Iași: București, Editura Polirom, 2006

II. Cărți traduse din alte limbi în limba română

1. Jürgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*, Editura Politică, București, 1983 (din limba germană).
2. Manfred Riedel, *Comprehensiune sau explicare?*, Editura Dacia, 1989 (din limba germană)
3. *Filozofia americană. Antologie*, vol. I, *Filozofia americană clasică. Introducere*, Editura All, București, 2000.

III. Cărți ale autorului apărute în alte limbi (bibliografie selectivă)

În limba engleză

1. *Education in tranzition (Educația în tranziție)*, Paideia, Bucharest, 2000.
2. *Eleven years after (După unsprezece ani)*, University Press, Cluj, 2004.
3. *Philosophy ant Theology today (Filozofie și teologie astăzi)*, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2005.
4. *The cultural legitimacy of the European university*, Cluj-Napoca, Cluj University Press, 2006

În limba germană

1. *Bildung und Modernisierung (Formare și modernizare)*, Cluj University Press, 2003.
2. *Die Kulturelle Wende, Philosophische Konsequenzen der Transformation (Schimbarea culturii. Consecințele filozofice ale transformării)*, Cluj University Press, 2004.

MATEI, ADRIAN **(n. 1967-)**

S-a născut la 21 august 1967, în comuna Negrești din județul Vaslui. A făcut școala generală în localitatea natală, continuând studiile în Capitală. Aici a urmat și Liceul „Electronica”, fiind absolvent în anul 1985. Beneficiind de efervescența mișcării plastice din București, Adrian Matei a început o serioasă instruire cu artiștii plastici Vasile Parizescu, Florica Matei și Dumitru Nicolae Miki. În anul 1991, se stabilește în Mediaș.

Adrian Matei și-a desfășurat activitatea profesională în societăți vasluiene.

În anul 2000, inaugurează primul Club Young’s Men International din România la Mediaș, următorii doi ani fiind și președintele acestui club. Actualmente, este directorul Centrului de Informare Turistică.

Artistul plastic Adrian Matei și-a început activitatea artistică în anul 1988, când participă, împreună cu un alt artist amator, medicul Nicolae Dumitrașcu, la o expoziție organizată la Casa de Cultură din localitatea natală. Cei doi, alături de alți plasticieni și creatori populari, participă în 1989 la următoarea ediție (a VII-a) a „săptămânii culturale negreștene”. Despre prezența plasticianului Adrian Matei, un important critic literar ieșean afirmă: „Îndrăgostit de lemn, Adrian Matei polizează metafore din nuc și paltin, mângâind volumele până ce, renunțând la rigiditatea lor vegetală, încep să devină calme și expresive. E o sculptură mică, alternanță de planuri îmbinate predilect, spre a sugera acea formă abstractă ce-i va ajuta pe privitori să viseze structuri concrete” (Aurel Leon).

Creația plastică a lui Adrian Matei este diversă, concretizată în: lucrări de pictură și sculptură, grafică pentru cărți și publicații periodice, ex-librisuri pentru biblioteci private, lucrări de design pentru reclame și cataloage industriale, afișe de spectacole, expoziții, plachete, banere omagiale și multe altele.

Despre polivalența creației sale, însuși artistul mărturisește într-un dialog cu gazetarul medieșean Milu Oltean: „Lucrez și expun de 16 ani, timp în care am trecut prin tot ce se putea în domeniul artei, de la pictură, sculptură, artă decorativă, bijuterie artistică, design vestimentar,

grafică de carte și până la prototipuri de obiecte decorative, destinate comerțului turistic”.

Unul dintre cei mai oportuni și prompti cronicari este universitarul sibian Gheorghe Manolache, care, nu o dată, a evidențiat în diverse publicații originalitatea și rafinamentul creației artistului. Bunăoară într-un profil publicat în săptămânalul clujean „Tribuna”, Gheorghe Manolache sublinia: „Ca o subtilitate ce traversează prudent granițele spiritului unui frumos postmodernist, necontingent, tinzând la abstractizare și simbol, cele 11 elegii în lemn de tei, de o mare îndrăzneală conceptuală, îi asigură mult prea tânărului Adrian Matei un loc aparte în viitoarea plastică contemporană”.

Într-o altă cronică publicată în revista târgu-mureșeană „Târnavă”, același comentator face o trecere în revistă a manifestărilor expoziționale, interne și internaționale, la care au fost prezentate lucrări ale plasticianului medieșean. Aflăm astfel că unele creații ale lui Adrian Matei au fost în expoziții organizate la: Mediaș, Vaslui, Arad, București, Iași, dar și la Osaka (Japonia), Bremen (Germania) etc. În același text, cronicarul se oprește, cu un fin spirit de observație și analiză, asupra creațiilor prezente în expoziția din octombrie-noiembrie 1996, găzduită de Muzeul municipal din Mediaș: „Adrian Matei stabilește pacte mereu înnoite cu realitatea, inventează structuri mentale imaginatoare, însetate de real, propune mitologii personale, integratoare, redescoperă ierarhii morale, creează modele simbolice, pentru că propria lui experiență artistică nu are antecedente”.

La manifestările literar-artistice prilejuite de desfășurarea zilelor revistelor culturale din Transilvania și Banat, Adrian Matei a luat parte cu cea mai mare însuflețire. Despre creațiile acestuia, expuse la ediția a II-a (2002), scriitorul ieșean Liviu Papuc nota: „Pe simezele Mediașului pot fi admirate creațiile sensibile și inteligente ale lui Adrian Matei”.

Prin bogata și complexa activitate desfășurată pe tărâmul artelor plastice, Adrian Matei și-a câștigat un binemeritat prestigiu. Acest fapt a determinat numeroși colecționari de artă din: România, SUA, Italia, Franța, Japonia, Olanda, Canada să achiziționeze lucrări ale autorului medieșean.

Selecție din lucrările lui Adrian Matei

I. Expoziții personale

- Expoziție de sculptură (Iași – 1990)
- Expoziție de grafică și sculptură (Mediaș, 1993)
- Expoziție de colaje pe teme mitologice (Bremen, Stuttgart, 1994)
- Expoziție de sculptură (Târnăveni, 1995)
- Expoziție de grafică religioasă și mitologică la Simpozionul Organizației Internaționale a Învățăământului Catolic (OIEC), Sibiu, 1996
- Expoziție de grafică (Muzeul „H. Oberth”, Mediaș, 1996)
- Expoziție de pictură și artă decorativă la Sinodul Bisericii Greco-Catolice (Blaj, 1997)
- Expoziție de grafică (proiecte de vitraliu), Mediaș, 1999
- Expoziție în cadrul „Zilelor revistelor culturale din Transilvania și Banat” (ediția a II-a, Mediaș, 2002).

II. Expoziții de grup

- Anuala de artă plastică (Vaslui, 1990)
- Concursul de grafică filatelică (București, 1991)
- Bienala de desen (Arad, 1995)
- Salonul de Arte plastice (Lyon, 1995)
- Concursul de Ex-libris (Ankara, 2003)
- Concursul de Ex-libris „Nichita Stănescu” (Iași, 2003).

III. Grafică de carte

- Titus Andronic – *Vocea liniștii* (versuri)
- Lucian Giura, H. Knall, *Contribuții bibliografice la o istorie a Mediașului* (2004)
- Publicațiile editate sub patronajul secretariatului național al învățăământului catolic: „Unirea”, nr. 4 (69), Blaj, aprilie 1997; „Educația în Europa centrală” (1995); „Formarea formatorilor” (1996, 1997).

IV. Premii și diplome obținute

- Premiul I pe țară acordat de A.A.P., județul Vaslui (1989);
- Premiul „De fiecare dată îți aduci aminte alte lucruri despre tine însuși”, acordat de Muzeul literaturii române din Iași, pentru

participarea la concursul național de Ex-libris „Nichita Stănescu” (ediția I, 20 iunie 2003);

- Diploma de Onoare acordată de Primăria Mediaș pentru participarea la „Zilele Revistelor Culturale din Transilvania și Banat” (ediția I, Mediaș, 12-13 octombrie 2001).

V. Cărți publicate (bibliografie selectivă)

- *Orfeu și francmasoneria albastră*, Mediaș, 2009.

MĂRCULEȚ, VASILE (n. 1962-)

Unul din cei mai tineri și mai pasionați cercetători în domeniul istoriei este profesorul dr. Vasile Mărculeț, care a văzut lumina zilei la 1 ianuarie 1962, la Crăciunelul de Jos, județul Alba. Este absolvent al Facultății de istorie a Universității din București, promoția 1994.

În anul 2000, a obținut doctoratul în istorie, specialitatea istoria medie universală, și anume istoria Bizanțului. Doctoratul a fost susținut de Vasile Mărculeț la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu. În prezent, Vasile Mărculeț funcționează ca profesor la Grupul Școlar de Industrie Ușoară din Mediaș.

Fiind un acerb cercetător al fenomenului istoric românesc și universal, profesorul Vasile Mărculeț a studiat diverse articole și studii de specialitate, pentru a-și clarifica unele probleme care-l interesau.

Trecând în revistă articolele și studiile pe care le-a publicat în diverse periodice, se poate observa preocuparea lui Vasile Mărculeț pentru istoria României, în concordanță cu diferite etape ale istoriei universale.

Nenumăratele simpozioane și comunicări susținute de-a lungul anilor, publicațiile individuale, precum și cele în colectiv scot în evidență un lucru foarte clar: acela că Vasile Mărculeț este un avid cercetător, care dorește să asimileze noi cunoștințe, legate de diverse teme. Cărțile și articolele publicate, având drept suport bibliografic un număr imens de surse și izvoare documentare, sunt un atu în susținerea tezei harnicului cercetător. Pe parcursul celor aproximativ șapte ani, profesorul Vasile Mărculeț a fost prezent cu mai multe articole, studii și cărți pe teme de istorie universală.

Totalizând aceste materiale, ajungem la cifra impresionantă de 70 de titluri, publicate în reviste de popularizare sau de specialitate, care îl situează pe profesorul Vasile Mărculeț în topul profesorilor cercetători de istorie românească, în contextul universalității.

Studii publicate (extrase)

1. *Rolul militar al vlahilor în Imperiul Bizantin (secolele X-.XII)*, în „Revista de Istorie Militară, nr. 4 (44)/1997.
2. *Acțiuni antibizantine ale alianței vlaho-bulgaro-cumane. 1185-1204*, în „Revista de Istorie Militară, nr. 4 (50)– 5 (51) / 1998.
3. *Relațiile politico-militare ale Imperiului Asăneștilor cu Imperiul Latin de Constantinopol între 1204-1207*, în vol. *Din aniversările anului 1998*, Mediaș, 1998.
4. *Imperiul Romano-Bizantin la Dunărea de Jos, în secolele IV-VI – o problemă de geopolitică*, în vol. *Colaborări geografice*, București, 1999.
5. *Vlahii în acțiunile militare bizantine din timpul Comnenilor*, în „Revista de Istorie Militară”, nr. 2 (60), 2000.
6. *Byzantium and the Political Entities in Transylvania and the Banat (the 10th-11th Centuries)*, în „Transylvanian Review”, t.X., nr. 3/2001.
7. *Ultima tentativă romano-bizantină de recucerire a Daciei sudice (secolul VI)*, în „Revista de Istorie Militară, nr. 1 (67) – 2 (68), 2001.
8. *Considerații asupra politicii dunărene a lui Constantin cel Mare între 312-337. Importanța Daciei*, în vol. *Interferențe*, Mediaș, 2002.
9. *Asupra relațiilor ducelui Menumorut cu Imperiul Bizantin. Considerații pe marginea unor informații din Anonymus*, în revista „Transilvania”, nr. 3/2002.
10. *Asupra organizării teritoriilor bizantine de la Dunărea de Jos în secolele X-XII: thema Mesopotamia Apusului, strategatul Dristrei, thema Paristrion – Paradunavon*, în vol. *Istorie și ideologie. Omagiu profesorului Stelian Brezeanu la 60 de ani*, București, 2002.

Lucrări în colaborare

1. Mărculeț, Vasile; Mărculeț, Ioan; Mărculeț, Cătălin, *Biserica română unită cu Roma (greco-catolică) din regiunea Mediașului 1700-2005. Studiu istorico-demografic*, București, [s.n.], 2005
2. Mărculeț, Vasile; Doboș, Alexandru, *Aspecte ale revoluției române de la 1848-1849, la Mediaș. Studii*, Mediaș, Editura Samuel, 2007
3. Stoica, Stan; Mărculeț, Vasile; Valentin, Vasile; Bilcea, Valentina, *Dicționar de istorie a României*, coordonator Stan Stoica, Cuvânt înainte Dinu C. Giurescu, București, Editura Merona, 2007

Lucrări de autor

1. *Din istoria relațiilor politico-militare bizantino-române*, Sibiu, 2001.
2. *Politica pontică a Imperiului bizantin și a republicilor maritime italiene până la mijlocul secolului al XIII-lea*, Sibiu, 2002.
3. *Relațiile imperiului Bizantin și ale republicilor maritime italiene cu Țările Române până în secolul al XV-lea*, Sibiu, 2002.
4. *Țările Române și statele post-bizantine. Relațiile Țărilor Române cu statele post-bizantine până în secolul al XV-lea, între ipoteze și certitudini*, București, 2002.
5. *Țările române, Genova și Veneția în secolele XIV-XV*, Mediaș, 2004.
6. *Stăpânirea bizantină la Dunărea de Jos în secolele X-XII*, Editura Samuel, Mediaș, 2005.
7. *Imperiul bizantin la Dunărea de Jos în secolele X-XII. Spațiul carpato-balcanic în politica vest-pontică a Imperiului Bizantin*, Târgu Mureș, [s.n.], 2005.
8. *Lumea românească de la Imperiul Asăneștilor la statele nord-dunărene. Spațiul carpato-balcanic în relațiile internaționale de la începutul secolului al XIII-lea până la mijlocul secolului al XIV-lea*, Alba-Iulia, Asociația istoricilor din Mediaș, 2005.
9. *Contribuții la istoria bazinului vest-pontic (sec. IX-XV). Studii*, Mediaș, Editura Samuel, 2006.
10. *Justinianus I – Caesar roman și suveran creștin*, Editura Samuel, Mediaș, 2007.

11. *Bizanțul și formațiunile politice din Transilvania și Banat (secolele X-XI)*, Editura Samuel, Mediaș, 2008.
12. *Thema Paristrion-Paradunavon – c. 1018/1020 – c. 1200/1202*, Editura Samuel, Mediaș, 2008.
13. *Țaratul vlaho-bulgar între Bizanț și lumea catolică*, Editura Creativ, Mediaș, 2009.
14. *Bizanțul și teritoriile românești. Contribuții la studierea relațiilor bizantino-române (secolele X-XV)*, studii, Mediaș, 1998.

MĂRGINEAN, GHEORGHE-EMIL **(n. 1962-)**

Inginerul zootehnist Gheorghe-Emil Mărginean s-a născut în municipiul Mediaș, la 13 martie 1962.

După studiile primare și liceale făcute la Mediaș, urmează cursurile Facultății de zootehnie din cadrul Institutului Agronomic „Nicolae Bălcescu” din București. De această facultate, absolvită în 1987, se va lega ulterior întreaga activitate didactică și științifică a inginerului Gheorghe Emil Mărginean.

La începuturile formării sale ca specialist în zootehnie, inginerul Gheorghe Emil Mărgineanu funcționează, pentru o scurtă perioadă de timp, ca tehnician la ferma Valea Moșnei (1981-1983) și la Stațiunea didactică și experimentală Belciugatele (1987-1990). Va aborda cariera universitară la Facultatea unde și-a desăvârșit studiile superioare. Aici urcă toate treptele ierarhice, de la postul de asistent universitar până la cel de profesor universitar. Începând din data de 1 februarie 2000, îndeplinește și funcția de decan al Facultății de zootehnie din cadrul Universității de Științe Agronomice și de Medicină Veterinară București.

Gheorghe Emil Mărginean a obținut doctoratul în științe agricole în 1995.

Ca urmare a aprecierii de care se bucură în lumea specialiștilor de profil, Gheorghe Mărginean a fost ales în numeroase organisme de specialitate ca:

- membru al Societății Române de Zootehnie (1990) și vicepreședinte al acestei societăți (2004);
- director executiv al Asociației Crescătorilor de Taurine din România (1992);

- membru al „Deutscher Holstein Verband” (1994);
- membru al „Pinzgauer Verband” din Austria (1991);
- președinte al Societății Balcanice de Zootehnie (2001-2003);
- membru în consiliul de redacție al „Revistei Crescătorilor de Taurine”.

I. Activitatea științifică

- 34 de tratate și cursuri universitare;
- 69 de lucrări publicate în țară;
- 21 de lucrări publicate în străinătate;
- 72 de comunicări științifice, prezentate la simpozioane naționale și internaționale;
- 22 de participări la contracte de cercetare științifică;
- 51 de lucrări de diplomă, coordonate în calitate de îndrumător.

MEISSNER, PAUL TRAUGOT (1778-1864)

S-a născut la Mediaș, în 23 martie 1778. A activat în domeniile: farmacie, chimie, învățământ; a fost un celebru inventator. La îndemnul tatălui său vitreg, protopopol Mediașului John Wagner, începând cu anul 1793, se acomodează cu meseria de farmacist, lucrând ca practicant la farmacia Misselbacher din Sighișoara, timp de patru ani. Fire destoinică, încearcă aici primele experiențe chimice, făcându-și diferite însemnări chimico-farmaceutice. În perioada anilor 1797-1800, urmează cursuri de farmacologie la Univeristatea din Viena, unde, în laboratorul baronului Jacquin (după prelegerile profesorului, considerat printre fondatorii chimiei medicale), realizează o serie de experiențe în domeniul chimiei. Întreprinde apoi o călătorie îndelungată prin Germania și Austria (pe jos), și la Ausse, în Steiermark, își găsește un post de farmacist. Din 1800 până în anul 1803, lucrează ca farmacist stagiar la Oficiul Superior al Salinelor Cezaro-Crăiești. Pentru terminarea studiilor, pornește spre Buda, unde, în anul 1804, obține titlul de magistrul farmacist. Întors în țară, la Brașov, între anii 1804-1811 conduce farmacia „Zum Weissen Kreuz” (La Crucea Albă). Prin căsătoria sa cu Sara Elisabeth, fiica proprietarului Ludwig von Langendorf, farmacia a trecut în posesia lui.

În oficina acesteia a amenajat un laborator unde producea, la scară relativ mare, preparate chimico-farmaceutice (istoricii îl consideră precursor al cunoscutului farmacist din Darmstadt H.M. Merck, întemeietorul chimiei farmaceutice).

În anul 1811, atras de științele tehnice, se mută la Viena. Vinde farmacia și, cu o bună stare materială, începe o nouă carieră profesională. La recomandarea amiabilă a baronului Josef Stift, Meissner este numit, în anul 1815, suplinitor și apoi profesor titular de chimie tehnică la nou înființatul Institut Politehnic Cezaro-Crăiesc din Viena.

Activitatea științifică, de cercetare dă roade. Astfel, în anul 1814, publică, la Viena, lucrarea *Propuneri pentru noi perfecționări ale unor operații farmaceutice și ale aparatului corespunzătoare*. După doi ani, în 1816, publică *Aerometria și aplicațiile ei în chimie și tehnică*, în care descrie una din primele sale invenții. După o muncă titanică, vede lumina tiparului principala sa operă *Manualul de chimie generală și tehnică*, în cinci volume (Viena, 1819-1831). Sunt ani în care activitatea sa primește recunoaștere internațională: acum Meissner este ales membru titular al Societății pentru Promovarea Tuturor Științelor Naturii din Marburg. În anul 1821, publică lucrarea care l-a făcut celebru în toată lumea tehnică: *Încălzirea cu aer cald, devenită utilizabilă*, o nouă invenție, ce constituie mijlocul cel mai ieftin, mai comod, mai prielnic sănătății și, totodată, mai ferit de primejdia incendiului, destinată unor încăperi mari sau numeroase: clădiri publice, nobiliare, fabrici etc. În anul 1832, îi apare o altă lucrare: *Sistem terapeutic bazat pe legile cele mai generale ale naturii*, urmată la doi ani, în 1834, de *Teoria chimică a echivalențelor sau teoria atomică*, destinată chimiștilor, operă cu care dobândește deplina recunoaștere internațională.

Activitatea la catedră ia sfârșit la 31 ianuarie 1845, după o carieră didactică însumând nu mai puțin de trei decenii, regretat de foștii colegi și studenți, pentru cunoștințele sale enciclopedice, pentru spiritul de dreptate și fermitate ce îl caracteriza.

Activitatea extrem de laborioasă, prestată în varii domenii, îl așază, fără tăgadă, în rândul personalităților marcante ale științei și tehnicii secolului XIX-lea. A avut contribuții remarcabile în domeniile areometriei, termodinamicii, atomisticii, chimiei tehnice și alimentare, tehnicii de încălzire și ventilației.

Un aspect demn de relevat în aceste memorări este faptul că în 1820, la Viena, îl vizita vărul său mai tânăr, o altă celebritate a lumii

transilvane, pastorul Stephan Ludwig Roth. De asemenea, în același context menționăm faptul că la 1848, în momentul apariției *Manifestului Partidului comunist* al lui Karl Marx, Meissner se autodeclara un „ferm comunist”, susținând înfocat principiile unei noi ordini sociale bazate pe respectarea dreptății, a adevărului și libertății, dovedindu-se, prin cele declarate, un gânditor și un avangardist al vremii sale.

S-a stins din viață la o vârstă înaintată (86 de ani), la 9 iulie 1864.

Lucrările tipărite ale lui Meissner:

- *Vorschläge zu einigen neuen Verbesserungen pharmaceutischer Operationen und dazugehöriger Apparate, auf dem Wege der Erfahrung bearbeitet und als Beiträge zur Begründung einer zweckmässigen und vortheilhaften Apotekerpraxis*, Wien, 1814, 294 p.;
- *Aräometrie in ihrer Anwendung auf Chemie und Technik*, Wien, 1816, 160 p.;
- *Handbuch der allgemeinen und technischen Chemie*, vol. I-V, Wien, 1819-1924, aproximativ 2000 p.;
- *Die Heizung mit erwärmter Luft, als das wohlfeilste, bequemste und zugleich die Feuersgefahr am meisten entfernende Mittel zur Erwärmung grösserer Räume*, Wien, 1821, 41 p.;
- *System der Heilkunde aus den allgemeinsten Naturgesetzen gefolgert*, Wien, 1832, 149 p.
- *Chemische äquivalenten = oder Atomenlehre zum Gebrauche für Chemiker, Pharmaceuten und Techniker gemeinfasslich dargestellt*, Wien, ediția a doua, vol. I – II, Wien, 1838, 385 + 329 p.
- *Die Ventilation und Erwärmung der Kinderstube und des Krankenzimmers mit Berücksichtigung der Feuerwirthschaft kleiner Wohnungen und des Sparheerdes*, Wien, 1852, 84 p.

MILES, MATHIAS (1639-1686)

Este descendentul unei străvechi familii de sași transilvăneni. Unul dintre străbunicii săi a murit la 10 noiembrie 1576, în timp ce îndeplinea funcția de primar al Sibiului. Bunicul său, care purta același nume (Simon Miles), a decedat la Mediaș, fiind cel mai în vârstă senator. Fiul

acestuia, Mathias, prim preot al Mediașului, și Sophie, fiica primarului Franz Reutsch, au fost părinții lui Mathias Miles.

S-a născut la Mediaș, la 21 februarie 1639. Studiile gimnaziale le-a început la Mediaș, le-a continuat, după anul 1651, la Șaroș, unde învață limba maghiară, apoi, din nou, la Mediaș. Începând cu anul 1658, studiază teologia la Wiettemberg, doar două semestre, pentru ca în anul următor să-l întâlnim în orașul natal, unde îndeplinește funcția de director al Gimnaziului evanghelic. Cu prilejul Dietei transilvane, care s-a ținut la Mediaș, principele Ioan Kemeny îl convinge să intre în slujba sa, făcând parte din delegația trimisă de principe la Viena. După dispariția acestuia, Miles intră în slujba principelui Mihail Apafi, stabilindu-se la Sibiu, unde ocupă o serie de funcții administrative. Decesul a survenit în anul 1686, la scurt timp după revenirea în țară, dintr-o nouă misiune la Viena.

Mathias Miles a fost poet, narator de călătorii, păstrând în portofoliul său și o serie de scrieri cu caracter istoric și juridic.

Principala sa operă o reprezintă *Siebenbürgen Wurgengel (Îngerul malefic transilvan)*, care vede lumina tiparului la Sibiu, în anul 1670. Lucrarea a fost dedicată judei regal al Sibiului, Andreas Fleischer, cel care va sponsoriza apariția acesteia. Volumul se impune ca o primă monografie a istoriei transilvane, extinsă de-a lungul unui secol (al XVI-lea). Periplul său științific este subordonat moto-ului „Historia magistra vitae”. Lucrarea, în ansamblul ei, reprezintă doar o parte dintr-un proiect mai vast, de amploare, al autorului acesteia.

Similar cronicarilor și autorilor din epocă, Mathias Miles relatează evenimentele în diacronie, pe ani. Prima jumătate a veacului este abordată sumar. Nu arareori, Mathias Miles descrie în detaliu evenimente mai puțin importante, pe care le trece în prim plan. Sunt predilecte în scrierea sa momente legate de cutremure, eclipse solare, invazii de lăcuste și alte asemenea evenimente, pe care le considera prevestitoare de nenorociri viitoare. Are o percepție sumbră asupra întregului secol, o epocă marcată de nenorociri și apreciată de contemporani drept o „*ilias malorum*”.

Trecând peste imperfecțiunile dictate de epoca de noviciat (cunoașterea superficială a izvoarelor, structurarea neglijentă a lucrării, o imagine confuză, neclară a perioadei, datări evenimentiale eronate etc.) Miles are meritul de a fi realizat o primă sinteză a istoriei transilvane.

Redactată simplu, nesofisticat, pe înțelesul tuturor conașionalilor, lucrarea se impune ca o carte populară, citită intens, până în zorii epocii moderne (chiar în secolul al XIX-lea).

În conformitate cu informațiile furnizate de un exeget, în Arhivele sibiene se păstrează și o lucrare în manuscris a lui Mathias Miles, intitulată: *Brocardia antitoppeltiana, qua originum ac occasuum Transylvanorum seu erutarum Transylvaniae nationum earumque ultimi temporis revolutionum hystorica naratione authore Laurencio Toppeltino de Megyes salse ac false comprehensarum refutationem genuinamque horum omnium sententiam ac originem classicam scriptorum autoritate confirmatam breviter exhibet Mathias Miles, Cibiniensis civis, anno 1669 die 15 Marcii.*

MITRULY, ANIKÓ (n. 1963-)

Născută la 14 iulie 1963, în orașul de pe Someș, și-a început studiile în această localitate. După absolvirea liceului, în 1981, la Liceul nr. 3, în anul următor a intrat la Facultatea de biologie-geografie a Universității „Babeș-Bolyai”, pe care o va termina în 1987.

La facultatea unde și-a desăvârșit studiile universitare a susținut și doctoratul, în anul 2000, când a devenit **doctor în biologie**.

Începând din anul 1987, când a primit repartiție guvernamentală la Școala generală nr. 8 din Mediaș, și până în prezent, Anikó Mitruly a obținut mai multe funcții didactice și culturale: profesoară la unele școli medieșene și muzeograf, pentru scurtă vreme, la Muzeul municipal Mediaș. Începând din 2004, funcționează ca director al Școlii cu clasele I-VIII „Hermann Oberth”.

Între anii 1999-2003, profesoara Anikó Mitruly a participat la mai multe cursuri de formatori în țară (Sibiu, Mediaș) și străinătate (Soest, Calw – Germania). De asemenea, a participat la mai multe seminarii și activități de perfecționare legate de Centrul pentru formarea continuă în limba germană, acestea fiind organizate la Mediaș, în cadrul Casei Schuller.

De la debut (anul 2000) și până în prezent, profesoara Anikó Mitruly a participat la cursuri de perfecționare postuniversitară, cele mai multe fiind finalizate cu examen și atestat, cu diplomă, cu studii și

articole publicate în reviste de specialitate. Făcând o sumă în acest sens, ajungem la cifre însemnate. Începând din 1988 și până în prezent, au fost publicate:

- 15 lucrări de ornitologie, altele 3 fiind sub tipar;
- 14 lucrări de popularizare;
- participarea cu lucrări științifice și postere la 14 conferințe ornitologice din țară și străinătate;
- realizarea și corealizarea a 4 filme de scurt metraj pentru televiziunile națională și locală;
- publicarea unei cărți de avifaună;
- organizarea și participarea cu elevii la tabăra anuală de inelare a păsărilor din Delta Dunării și Complexul lagunar Razelm-Sinoe (1993-2002).

Profesoara Anikó Mitruely este coordonatoarea proiectului „Pro Natura Mediensis”, derulat în perioada 15 septembrie 2003 – 14 ianuarie 2004.

Lucrări științifice elaborate și publicate (bibliografie selectivă)

I. Cărți

1. *Avifauna amenajărilor acvatice antropice din Podișul Târnavelor*, seria *Publicațiile Societății Ornitologice Române (SOR)*, nr. 18, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2002.

II. Studii și articole

1. *Observații asupra comportamentului silviei cu cap negru în perioada reproducerii*, Cluj-Napoca, 1987.
2. *Phalacrocorax carbo – o observație ieșită din comun*, în „Buletin de informare SOR”, nr. 4, Mediaș.
3. *Completări la lista avifaunistică a lacului de acumulare Ighiș*, în „Buletin de informare SOR”, nr. 4, Mediaș.
4. *Contribuții la cunoașterea avifaunei acvatice a lacului de baraj, județul Sibiu*, în „Analele Banatului”, nr. 3, Timișoara.
5. *Avifauna ecosistemelor acvatice antropogene din Podișul Târnavelor* (teză de doctorat), Cluj-Napoca, 2000.
6. *O nouă semnalare a fugaciului mare / Colidris canutas/ pe teritoriul României* (coautor Peter Weber), în „Revista muzeelor”, nr. 8, p. 82, București.

7. *Zona Histria – recensământ al păsărilor de apă*, în „Buletin de informare SOR”, nr. 3, Mediaș.
8. *Aythia collaris – specie nouă pentru avifauna României*, în „Revista muzeelor”, nr. 6, pp. 59-61, București.
9. „Buletin de informare” revista SOR, în vol. *Contribuții la istoria presei medieșene*, Mediaș, 2003 (coautor Peter Weber).
10. *Von Gegenstand zum Bild – ist das Auge auch ein Fotoapparat? Die ZFL des ZFL*, nr. 8, februar 2005, Mediasch (coautor Marius Goșa).

MOISIN, IOAN **(n. 1947-)**

Inginerul cercetător s-a născut la 14 septembrie 1947, în orașul Câmpina, județul Prahova. După efectuarea studiilor elementare și liceale în Câmpina, urmează studiile superioare la Facultatea de electrotehnică și telecomunicații din cadrul Institutului Politehnic București, absolvind în 1970 – an în care s-a și angajat la Întreprinderea de Conducte magistrale Mediaș. Aici a funcționat fără întrerupere până în prezent, exceptând perioada când a fost ales senator în Parlamentul României (1996-2000), din partea P.N.Ț.C.D. Ioan Moisin este licențiat și în istorie și filozofie, în urma absolvirii la fără frecvență a Facultății de istorie și filozofie din Capitală, în 1978.

Ioan Moisin a obținut profesia de cercetător științific principal, specializat în automatizări. Experiența câștigată în cei peste treizeci de ani de muncă în cercetare a fost concretizată în cele „douăzeci și trei de invenții brevetate, peste 250 de lucrări de cercetare-proiectare în domeniul automatizărilor industriale, pe linia reducerii consumurilor energetice și în domeniul protecției agregatelor industriale, aplicate în întreaga industrie românească, un număr de peste 50 de produse (dispozitive, instalații), multe premiate la saloanele de invenții” (Anton Moisin).

În anii regimului comunist, inginerul poet Ioan Moisin a suferit o permanentă prigoană și înjositoare umilințe, fiindu-i confiscate în mai multe rânduri creațiile, ba suferind chiar, pentru o scurtă perioadă, „o arestare la Blaj, în timp ce vizita un mare filozof, preot în suferință (și acesta urmărit de către Securitate), fiind ținut în condiții mizerabile, locuind la un cămin de burlaci din Mediaș” (Anton Moisin).

Dacă până în 1989 inginerul Ioan Moisin a dus o activitate ilegală, după această dată viața sa politică a devenit publică, multe dintre articolele sale fiind inserate în: „Vocea Mediașului”, „Unirea” din Blaj, dar mai ales în „Dreptatea” din București. După această dată, a fost ales președinte al Asociației Generale a Românilor Uniți (AGRU) din Transilvania, inițind și conducând din această postură Mișcarea Ecumenică Română pentru Unitate Pascală (urmărește unificarea datelor de sărbătorire a Sfintelor Paști la catolici și ortodocși).

Ca senator, Ioan Moisin și-a asumat o sarcină pe care n-a îndrăznit s-o asume niciun alt om politic. E vorba de a cere deschis rezolvarea tuturor problemelor majore ale țării și poporului român, arătând care sunt acestea și oferind soluții de rezolvare. În cele 400 de declarații parlamentare, interpelări în Senat și materiale politice publicate, a solicitat forurilor competente rezolvarea unor probleme fundamentale și grave. Iată câteva asupra cărora s-a aplecat senatorul Ioan Moisin cu toată seriozitatea și responsabilitatea:

- unitatea neamului românesc (prin reunirea Nordului Bucovinei, a Basarabiei și a altor teritorii românești cu România)
- restituirea tezaurului luat de ruși;
- restabilirea drepturilor românilor ce locuiesc în teritoriile din afara granițelor țării;
- restituirea bisericilor luate românilor uniți în 1948;
- poluarea (Copșa Mică, orașul Victoria ș.a.);
- renașterea satului românesc (prin promovarea unui amplu program de ajutorare economică, socială, culturală și morală a țăranilor);
- apărarea limbii române împotriva poziției slavo-răsăritene de a vorbi despre două limbi (adică limba română și limba moldoveană), arătând că nu există decât o limbă română.

Toate aceste teme majore, precum și multe altele, prezentate în forul legislativ suprem, au făcut și obiectul unor articole apărute în diverse publicații periodice, senatorul Ioan Moisin fiind semnatarul lor.

Vorbind despre activitatea de parlamentar, trebuie să menționăm fervoarea cu care și-a desfășurat mandatul. Dintr-o anchetă a AMPress, în urma chestionării șefilor comisiilor parlamentare și a liderilor grupurilor și fiind consultate site-urile Senatului și ale Monitorului Oficial al României de pe Internet, aflăm că senatorul țărănist a fost printre cei

mai activi: „La PSDR, din punct de vedere al numărului de declarații și interpelări, se remarcă recent demisionatul din partid, Gheorghe Dumitrașcu, urmat de Victor Apostolache, Oliviu Gherman și Ioan Vasile. Țărăniștii îl au în frunte pe sibianul Ioan Moisin, urmat de Petru Caraman și de Ulm Spineanu”.

O altă latură a preocupărilor lui Ioan Moisin o constituie creația literară. El a debutat cu poezia intitulată *Poetul*, în 1970, în „România liberă”. A mai publicat, în decursul anilor, în: „România liberă”, „Contemporanul”, „Transilvania”, „Astra”, „Steaua”, „Tribuna”, „Tribuna Sibiului”. La scurt timp după debutul în literatură, a devenit membru al Cenaclului medieșean „Octavian Goga” (1972), participând la toate acțiunile acestei grupări literare. Datorită opreliștilor impuse de către Securitate, înainte de 1989, și a preocupărilor politice care au prelevat în activitatea lui în perioada următoare, Ioan Moisin și-a văzut primul volum de versuri publicat abia în 1998. Intitulat sugestiv *Anotimpuri exilate*, placheta de versuri a lui Ioan Moisin afirmă un poet „exilat” o perioadă destul de lungă, până când cartea sa a ajuns în mâna cititorilor. De altfel, dedicația din fruntea cărții este semnificativă: „Dedic această carte familiei mele, care m-a sprijinit în anii de prigoană, când lucrarea mea nu a putut vedea lumina tiparului” – afirmă poetul.

Pornind de la această dedicație, de la „anii de prigoană”, vom descifra mai lesne titlurile celor două cicluri, care, structural, dau o imagine rotundă, echilibrată a volumului: *Damnarea lui Sisif și Inefabila uitare*.

Piesele primului ciclu sunt poeme ce exprimă izolarea, însingurarea eului liric, determinate de uriașe poveri, sisifice, fără însă a-l copleși, ieșind, asemenea eroului legendar, învingător: „... sunt salahor / cu eterna-mi muncă / un univers de bolovani voi răsturna...” (*Damnarea lui Sisif*). Poetul inițial este un naufragiat, un izolat, un angoasat ce revine biruitor, deși târziu, în lumea cărților.

În marea lor majoritate, poemele din ciclul al doilea aparțin liricii de dragoste. Pentru poet, iubirea e un sentiment ce se stinge, care, datorită trecerii timpului, aduce cu sine uitare, resemnare, deși speranța de regăsire a iubitei încă nu se stinge. Universul candid al copilăriei și risipirea neîndurătoare a timpului sunt teme prezente în poemele din acest al doilea ciclu.

Referitor la prozodie, se remarcă atmosfera modernă, creată prin folosirea versurilor albe. Poetul dă frâu liber exprimării ideilor lirice. O

mențiune specială se impune în legătură cu unele poeme extrem de scurte, realizate printr-o concentrare maximă.

Vom încheia prezentarea de față cu trei poeme remarcabile prin puterea de sugestie:

măceșul
 aproape-i cunună
 de spini.
 moartea
 un joc al luminii.
(Împlinire)

la țărni de veghe
 umbra ta –
 o privesc.
 nemărginit
 albastrul
 se zămislește.
(Zămislire)

am cuprins
 deșertul
 din priviri.
 secătuite fântâni
 ochii tăi.
(Memento)

I. Titluri de brevete de invenții (bibliografie selectivă)

1. Instalații pentru reglarea raportului presiune aer/presiune gaz cu consum programat (nr. 83412).
2. Regulator de presiune gaz/presiune aer (nr. 82146).
3. Robinet de reglare (nr. 81827).
4. Instalație pentru efectuarea controlului etanșeității electroventilelor de protecție gaz (nr. 81864).
5. Instalație pentru modificarea automată discontinuă a raportului presiune aer/presiune gaz la arzător (nr. 83413).
6. Procedeu și instalație pentru reglarea amestecului aer-gaz la arzătoarele cu aer preîncălzit (nr. 86732).

II. Lucrări social-politice tipărite (selecție)

1. Moisin, Ioan, *Problema tezaurului românesc*, în „Rondul”, 16 martie 1999, Sibiu, p. 5.
2. Moisin, Ioan, *Problema reformei morale în plan statal*, în „Dreptatea”, nr. 240, 12-18 mai 1999, p. 5.
3. Moisin, Ioan, *Transilvania nu este și nu va fi niciodată un Kosovo*, în „Tribuna Sibiului”, marți, 25 mai 1999, nr. 2500, p. 15 (Declarație în Senat, 17 mai 1999).
4. Moisin, Ioan, *Reabilitarea memoriei mareșalului Ion Antonescu*. Declarație în Senat în 14 iunie 1999; în „România Mare”, nr. 467, anul X, vineri, 25 iunie 1999, p. 9.
5. Moisin, Ioan, senator P.N.Ț.C.D., *Problema tragică a românilor din Serbia*, în „Monitorul Oficial Român”, P. II, D.P., an X, nr. 183, luni, 18 octombrie 1999, p. 4.

III. Declarații politice în Senatul României (selecție)

1. Moisin, Ioan, 10.03.1997, *Problema dosarelor de securitate din perspectiva adevărului și dreptății*.
2. Moisin, Ioan, 15.05.1997, *Problema tratatului dintre România și Ucraina*.
3. Moisin, Ioan, 27.05.1997, *Starea turismului și a cabanelor de creastă în Munții Făgăraș*.
4. Moisin, Ioan, 22.06.1998, *Moștenirea comunistă în lumea academică românească*.
5. Moisin, Ioan, 19.04.1999, *Papa – cel mai mare prieten al românilor pe plan mondial*.

IV. Propuneri legislative (bibliografie selectivă)

1. Moisin, Ioan, 1.08.1997, *Lege privind accesul la dosarele de securitate ale șefilor de culte, ierarhilor și șefilor comunităților locale ale cultelor religioase din România*.
2. Moisin, Ioan, 16.12.1997, *Legea anticomunistă*.
3. Moisin, Ioan, 18.12.1997, *Legea antiavort*.

V. Bibliografie lirică

1. Moisin, Ioan, *Anotimpuri exilate*, Editura Bucura, Sibiu, 1998.

MOLDOVAN, IOAN (1845-1918)

S-a născut la 29 august 1845, în comuna Bogata de Mureș. Tatăl său, Chirion Moldovan „al Căpitanului”, descindea din coloniști militari, iar mama sa, Ioana Vlăduțiu, era fiica unor țărani iobagi din localitatea mureșeană.

După absolvirea școlii primare în sat, îl găsim pe Ioan Moldovan, când avea doar zece ani, la școala germană din Mediaș. Timp de șapte ani, cât a fost elev aici, a locuit la mănăstirea călugărilor franciscani, învățând totodată și limba maghiară.

În 1862, se înscrie la gimnaziul din Blaj și, în acest puternic centru cultural al Transilvaniei, urmează și cursurile teologice, pe care le absolvă în 1870. Între anii 1870-1872, Ioan Moldovan e numit învățător în satul Racovița, după care, cu sprijinul Comitetului central al foștilor grăniceri din Sebeș, se înscrie la Preparandia din Deva.

În 1872, după ce a fost hirotonisit, este numit preot paroh în satul natal, căsătorindu-se cu Maria, fiica protopopului Petru Brad din Orlat.

După paisprezece ani, în 1866, este numit protopop al Mediașului, dedicându-se de aici înainte, cu trup și suflet, luptei naționale și emancipării culturale a românilor, sub auspiciile ASTREI. Devine președinte al Despărțământului Mediaș al ASTREI, al cărui secretar era Ilarie Chendi. E o ocazie foarte prielnică de a conferența în Mediaș și în alte localități, de a publica articole și a colecționa documente referitoare la istoria românilor și de a răspândi cărți.

În 1893, protopopul Ioan Moldovan întreprinde o acțiune importantă pe linie bisericească, cerând preoților să convingă populația să susțină școlile românești confesionale, prin stabilirea salariului învățătorilor la 300 de florini în întregul district.

O inițiativă importantă a protopopului Ioan Moldovan a avut loc în 1886, când organizează o adunare a locuitorilor uniți și neuniți, luându-se decizia identificării unui spațiu pentru ridicarea unei școli comune, întrucât, până atunci, băieții învățau la școala din oraș, iar fetele la școala din Maeri. El se implică total pentru apărarea școlilor românești. În circulara nr. 440/1893, atrăgea atenția preoților din protopopiat: „... puneți în cumpănă pericolul ce ne amenință existența școlilor și prin

aceea a bisericii noastre, ba chiar viitorul națiunii noastre [...], arătați scumpului, dar apăsătorului nostru popor că, dacă cu arma de fier nu ne-au putut subjuga, cu arma morală ne pot nimici, [...] ci să deie pentru școală, dacă trebuie, chiar și bucătura din gură! ... înduplecați-l cu iubire, spre a contribui la ridicarea salariului docental”. În timpul protopopiatului său, școala confesională din Mediaș a primit manuale gratuite de la Academia Română din București.

Una dintre cele mai importante realizări ale protopopului Ioan Moldovan este întocmirea unei cronici locale, intitulată *HISTORIA DOMUS*, care, pe lângă un scurt istoric al orașului, cuprinde documente privitoare la lupta locuitorilor orașului pentru emancipare. Cronica mai purta titlul: *Analele parohiilor aparținătoare tractului protopopesc al Mediașului* și a fost începută în 1890. La insistențele protopopului Ioan Moldovan, toți preoții din protopopiat, contemporani cu el, precum și urmașii acestora, au completat această cronică cu diverse date, ea devenind astfel o sursă foarte importantă pentru cercetători în cunoașterea trecutului Mediașului.

Intuind apropierea realizării visului de veacuri al românilor – întregirea neamului – și înțelegând că fiecare e dator să-și aducă după puteri contribuția, editează o broșură ce cuprindea cunoscutele marșuri: *Deșteaptă-te, române!*, *Pe-al nostru steag e scris unire*, *Tricolorul*, *Treceți, batalioane române*, *Carpații* ș.a. Broșura a avut o mare audiență la public, ajungând în 1919 la a șaptea ediție, cu un tiraj de 15.000 de exemplare, uriaș pentru vremea aceea. Tiparul a fost executat la Mediaș, la tipografia Reissenberg, fiind prima carte românească editată în acest oraș.

Protopopul Ioan Moldovan a închis ochii la 27 mai 1918, fiind îngropat în cimitirul medieșean. N-a reușit să-și vadă visul împlinit – Unirea cea Mare de la 1 Decembrie.

Lucrări scrise

1. *Historia Domus (Analele parohiilor aparținătoare de tractul Mediașului)*, (mss.).
2. *Zece cântece naționale românești*, Tipografia Reissenberg, Mediaș, 1916 (tipărită în 7 ediții).

MOLDOVAN, IULIU **(1882-1966)**

Iuliu Moldovan s-a născut la 15 iulie 1882, în comuna Bogata de Mureș, și a decedat la 19 iulie 1966, la Cluj. Studiile primare și gimnaziale le-a făcut la Mediaș, oraș unde a trăit între 1886-1918. În acest oraș, tatăl său a fost protopop, la biserica greco-catolică de pe Țecheș. Iuliu Moldovan a făcut studii medicale la Viena și Praga, în capitala Cehoslovaciei, luându-și doctoratul în medicină în 1906. Urmează o foarte lungă perioadă de timp, când ocupă numeroase funcții în domeniul sănătății și ocrotirilor sociale. Astfel: laborant la Institutul anatomopatologic din Praga (1904-1906); medic la Spitalul nr. 1 din Viena (1906-1908); medic la laboratorul de igienă comunală din Viena (1908-1915); docent de patologie generală și experimentală la Facultatea de medicină din Viena (1915); epidemiolog al Armatei a II-a austro-ungare (1915-1918).

Iuliu Moldovan revine în Transilvania, unde va avea mai multe funcții: secretar general al serviciului de ocrotiri sociale din Consiliul Dirigent al Transilvaniei (1919-1920); inspector general sanitar al Transilvaniei (1920-1924); secretar general al Ministerului muncii, sănătății și ocrotirilor sociale (1928-1929).

Pentru meritele sale profesionale, a fost ales mai întâi membru corespondent al Academiei (1920), apoi membru titular al Academiei de medicină din București (1935). De asemenea, devine membru al Societății de biologie din Paris. Între 1932 și 1947, a îndeplinit funcția de președinte al ASTREI. În domeniul publicistic, a fost fondatorul și directorul revistei „Buletin eugenic și biopolitic” (1927-1945).

Iuliu Moldovan a fost întemeietorul școlii de igienă și sănătate publică la Cluj. El a promovat o concepție etnobiologică de ocrotire a sănătății maselor, bazată pe orientarea profilactică și vizând consolidarea instituției familiale. A luat poziție împotriva teoriilor rasiste. Medicul Iuliu Moldovan a fost inițiatorul Legii sanitare din 1930, care urmărea crearea unei vaste rețele igienice și antiepidemice în mediul rural și cel urban. O preocupare notabilă a constituit-o formarea unor cadre medii sanitare cu bună pregătire, înființând Institutul surorilor de ocrotire din Cluj. El a fost și organizatorul luptei împotriva cancerului la noi în țară.

A efectuat cercetări în următoarele direcții: epidemiologia familială a difteriei; fenomenele antilactice; izolarea și utilizarea în terapeutică a reticulinei.

Iuliu Moldovan a fost unul dintre deschizătorii de drum în domeniile sănătății și ocrotirilor sociale.

Lucrări publicate (bibliografie selectivă)

1. *Principii generale de organizare a sănătății publice în România*, 1924.
2. *Igiena națiunii*, 1925.
3. *Biopolitica*, 1926.
4. *Revista de igienă socială*, 1940.
5. *Biologia familiei și etnobiologia*, în „Buletin eugenic și biopolitic”, 1942.
6. *Tratat de sănătate publică*, 1947.

MOLDOVAN, ȘTEFAN (1813-1900)

Ștefan Moldovan a fost unul dintre cei mai aprigi fruntași ai revoluției din 1848 din ținutul Mediașului, o figură luminoasă în galeria celor care au îmbrățișat cauza românilor din secolul al XIX-lea.

Marele revoluționar a venit pe lume la 6 august 1813, în familia unui preot din Ciugudul de Câmpie, de lângă Luduș. La Blaj și-a făcut ultimele două clase de liceu, apoi la Cluj a urmat cursurile liceului academic piarist. În 1836, episcopul Ioan Lemeny îl numește profesor de matematici la liceul din Blaj. Căsătorindu-se în 1839, a trebuit să părăsească seminarul, primind parohia din Ghirișul Arieșului (azi, Câmpia Turzii).

În apropierea acestei localități, la Grindu, își avea conacul comitele Samuil Kemeny, care adăpostea un impresionant număr de documente despre Transilvania. Pentru ca aceste documente să fie cunoscute, Ștefan Moldovan le-a copiat timp de doi ani (1845-1846) cu asiduitate. Cele mai importante documente vor fi publicate în revista „Transilvania” începând din 1868.

Pentru hărnicia și priceperea dovedite în îndeplinirea îndatoririlor ca preot, episcopul Lemeny îl numește protopop de Mediaș la doar

treizeci și cinci de ani. Aici ia parte, cu cea mai mare forță, la pregătirea și desfășurarea revoluției din Transilvania. Fiind considerat omul de încredere al episcopului, care era prieten cu nobilii unguri, Ștefan Moldovan a fost ținut la distanță de Marea Adunare de la Blaj din 3-15 mai 1848. A fost ales, totuși, în comitetul permanent de la Sibiu, constituit pentru a duce la îndeplinire hotărârile Marii Adunări de la Blaj. Reîntors la Mediaș, lucrează activ pentru cauza românilor, anticipând măsurile de la centru care priveau înființarea gărzilor naționale românești.

La 3 noiembrie 1848, Comitetul permanent de la Sibiu îl numește viceprefect al Prefecturii Mediașului și Sighișoarei și al celor treizeci și două de sate din fostul Comitat al Albei. După un timp, este numit Comisar al Cetății de Baltă, alături de Stephan Ludwig Roth, lăsându-și soția și pe cei patru copii în grija străinilor.

La 20 octombrie 1848, Ștefan Moldovan e însărcinat de Comitetul permanent din Sibiu să restabilească ordinea în satele de pe Mureș, arse de revoluționarii maghiari. Cu această ocazie, constată că valoroasa bibliotecă a lui Kemeny fusese devastată de țăranii, considerând că acele cărți conțin obligațiile lor către stăpâni. La Grindu vrea să-și ia părinții cu el, dar tatăl său, preot în această localitate, refuză. Acest refuz i-a fost fatal: în vara lui 1849, ungurii, înfrânți la Sighișoara, se retrag, trecând prin Grindu, îl scot pe bătrânul preot în mijlocul drumului și îl omoară în mod bestial.

În ianuarie 1849, din cauza atrocităților armatelor maghiare, Ștefan Moldovan este nevoit să ia drumul pribegiei. Se îndreaptă spre Sibiu, de unde se întoarce la Grindu și stă până în 1852, când pleacă la Hațeg, unde ocupă funcția de vicar până în 1857. Începând din acest an și până în 1900, când se retrage din viață, funcționează ca înalt prepozit și canonic la Episcopia din Lugoj.

Ștefan Moldovan a fost nu numai un înalt prelat și înflăcărat revoluționar, dar a avut și preocupări constante în elaborarea unor importante scrieri. Ca membru fondator al *Astreii*, răspunde prompt la cerințele revistei „*Transilvania*” pentru istoria națională, prin numeroase lucrări istorice și memorialistice.

A întocmit mai multe monografii ale unor localități din protopopiatul său.

Ștefan Moldovan a fost și un pasionat bibliofil și colecționar de documente istorice, posedând o bibliotecă de circa 1500 volume și

documente. Toate cele de mai sus configurează personalitatea unui învățat și a unui luptător militant pentru drepturile și libertățile românilor.

De altfel, Ștefan Moldovan a fost obiectul unei lucrări monografice scrise de Dr. Coriolan Suci, care poartă titlul: *Un erou din 1848. Protopopul Ștefan Moldovan din Mediaș* și a fost publicată la Tipografia Seminarului greco-catolic din Blaj, în 1933.

Lucrări scrise de Ștefan Moldovan

1. *Schițe istorice despre starea bisericească a districtului greco-catolic din Mediaș în 1852* (manuscris).
2. *Apendice la biserica și districtul greco-catolic în 1887* (manuscris).
3. *Documente vechi pentru istoria națională transilvană*, în „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, iulie, anii 1853-1854.
4. *Registre istorice din colecțiunea comitelui Iosif Kemeny și Colecțiunea de diplome din Diplomatorul Comitelui Iosif Kemeny*, în revista „Transilvania”, între 1868-1870.

MONEA, ILDIKÓ (1930-2010)

Pictoriță și graficiană, membru fondator al AAPA.

S-a născut la 9 februarie 1930, în orașul Dumbrăveni, județul Sibiu. Absolventă a Școlii Populare de Artă din Sibiu, secția Mediaș. A decedat în anul 2010.

Debut expozițional în 1961, la Mediaș.

A participat, începând din 1975, la toate expozițiile municipale din cadrul Festivalului medieșean „Flori de mai”, până în anul 1989, precum și la expozițiile la nivel județean și republican.

A luat parte la taberele de creație: Cisnădie (1977), Ocna Sibiului (1979), Făget (1981), Avrig (1982, 1984), Orlat (1985), Miercurea Sibiului (1986).

A organizat expoziții personale în: Mediaș (1984 și 1987), Sibiu (1974).

Premii obținute:

- premiul I – la expozițiile județene din anii 1977, 1979, 1981, 1983, 1985, 1987, 1989;

- premiu I – la Expoziția republicană din 1981;
- premiul II – – la Expozițiile republicane din anii 1983, 1985, 1987 și 1989.

Aprecieri critice: „Monea Ildiko, graficiană, se remarcă prin spontaneitate și simț al culorii” (Octavian Rusu).

„Dacă cele două genuri – natura statică și peisajul – sunt cultivate fără nicio rețineră, în portret, pentru care ni se pare că are vocație, artista nu e tributară datelor morfologice externe ale fizionomiei, operând sinteze și introducând elemente ale spațiului tensional lăuntric, care măresc expresivitatea plastică” (Petru Dumbrăveanu).

MORAR, MIRCEA-DAVID

(n. 1962-)

S-a născut la Mediaș, în 17 noiembrie 1962. Urmează toate treptele școlii românești. În anul 1977, după terminarea Școlii generale nr. 1 se înscrie la Liceul de matematică-fizică „Axente Sever”, iar între anii 1982-1987 este student la Facultatea de electrotehnică din cadrul Institutului Politehnic din Cluj-Napoca.

După absolvirea facultății, deci în 1987, debutează în procesul productiv, lucrând ca inginer electronist la Fabrica de Mașini de Rectificare (actualmente, NAPOMAR S.A.) din orașul de pe Someș. Aici desfășoară o intensă activitate în domeniul punerii în funcțiune și al întreținerii echipamentelor electrice și electronice pentru mașini unelte de precizie, sisteme de poziționare și reglare a turației, convertoare de frecvență și echipamente cu comandă numerică. Munca la această unitate economică a durat până în 1991, când tânărul inginer va funcționa mai întâi ca asistent, iar apoi ca șef de lucrări la Catedra de electromagnetism din cadrul facultății unde a studiat.

Inginerul Mircea-David Morar este autor și coautor al unui număr de șaptesprezece lucrări științifice din domeniul materialelor electrotehnice și al roboților industriali, șase lucrări fiind susținute la conferințe internaționale, dintre care trei au fost publicate în străinătate. În prezent este director în specialitatea Mecanică tehnică și, începând din 1997, se află în Anglia, unde conduce și participă la dezvoltarea de software pentru diverse ramuri de activitate:

1997-1998: *Research Assistant*, De Montfort University, Leicester, UK, Faculty of Computer Sciences and Engineering.

Dezvoltare de software pentru proiectul YearnCard (modelare și vizualizare 3-D a fibrelor textile). Responsabil cu implementarea unui sistem CAD (dezvoltare asistată de calculator): model matematic, librărie, grafică.

1999-2000: *Senior Software Engineer*, LK Limited, Castle Donington, UK.

Dezvoltare de software pentru mașini de măsurat în coordonate.

Software pentru modelarea 3-D a probelor active utilizate pentru măsurători.

Software pentru conversie între diferite formate grafice utilizate în CAD.

Software multi-proces pentru calibrare și corecție de erori.

2000-2005: *Senior Software Engineer*, PerkinElmer Ltd., Beaconsfield, UK.

Dezvoltare de software pentru achiziție și prelucrare de date pentru instrumentație în infraroșu și ultraviolet.

Dezvoltare de software pentru control și prelucrare de date în biochimie și microbiologie.

Inginer certificat Microsoft (*Microsoft Certified Professional*).

Lucrări publicate

1. *Set de programe pentru simularea vibrațiilor sistemelor mecanice cu caracteristici liniare cu n grade de libertate*, în *Lucrările Simpozionului de modelare, simulare și identificare a sistemelor SIMSIS*, 1991.
2. *Determinarea parametrilor electrici ai dielectricilor neomogeni*, în „Analele Universității din Oradea”, 1993 (Sesiunea de comunicări științifice cu ocazia aniversării a 30 de ani de învățământ superior în Bihor).
3. *Applications of D'nia System to a Mobile Robot Platform Based on the RoboSoft System*, Proceedings of International Conference in Intelligent Computer Communication, 1995.
4. *Control and Localization of a RoboSoft Robot*, RAA'95 4th International Workshop on Robotics in Alpe Adria Region, Poerschbach, Austria, 1995.

5. *A Real-Time Arhitecture for Mobile-Robot Motion Controller*, Nancy, Franța, 1996.
6. *Phase-Metrical Transducer With Applications in the Constrol System of the Arc-Suppresions in the Coils*, Sistemul național de automatică și testare AT96 THETA 10, Cluj-Napoca, 1997.

MORAR, VASILE **(n. 1946-)**

Originar din satul celor trei renumiți dârloșeni, Visarion Roman, Ilarie Chendi și Ioan Moraru, profesorul universitar Vasile Morar s-a născut la 19 noiembrie 1946.

Pregătirea școlară a început-o în satul natal (1953-1960), apoi la Școala profesională de chimie din Năvodari (1960-1963). Examenul de admitere în liceu a fost susținut la Blaj (1963), unde și-a dat și bacalauratul, deși cursurile liceale le-a urmat, integral, la liceul din Copșa Mică.

Între anii 1967 și 1972, Vasile Morar a urmat cursurile Facultății de filozofie din București, absolvind-o ca șef de promoție; în cadrul acesteia, a parcurs toate treptele pe scara carierei didactice a învățământului superior: asistent, lector, conferențiar și profesor universitar între 1972 și 1994. În anul 1983, a devenit doctor în filozofie cu teza *Depășirea semnului normalității în teoria etică*, sub coordonarea profesorului universitar Nicolae Bellu. În 1995, a obținut dreptul de conducere de doctorate, cu specializarea etică.

În paralel cu activitatea didactică, profesorul Vasile Morar a îndeplinit și unele funcții extrauniversitare ca: între 1994-2000 – membru în Comisia de Științe umaniste a CNEEA; din 1997 – membru în Comisia Superioară pentru Acordarea Titlurilor și Diplomelor; începând din 2000, este membru în Consiliul Național de Evaluare și Acreditare Academică, precum și, în 1998, vicepreședinte al Consiliului Național de aprobare a manualelor.

În anul 1991, Vasile Morar a urmat un curs de specializare, ca bursier Fulbright la Universitatea „George Washington” din capitala S.U.A., prezentând tema de cercetare *Moral values of democracy*.

În semn de apreciere și prețuire, profesorul Vasile Morar a fost premiat de forurile superioare academice.

În anul 1983, a obținut premiul „Simion Bărnuțiu” pentru lucrarea colectivă *Eстетica*, iar în 2003 – premiul „Mircea Florian” pentru cartea semnată ca unic autor *Moralități elementare*. Premiile au fost acordate de Academia Română. Despre tematica și scopul lucrării, aflăm din „Cuvântul înainte” al autorului: „... cartea aceasta se vrea a fi o încercare de a circumscrie, din varii perspective, *moralități elementare*, așa cum au putut fi acestea decupate din situații de viață, situații vizibile, în primul rând, în ipostazele lor politice sau utilitare, religioase sau profane. Pe noi ne-a interesat întotdeauna, preeminent, câtimea morală din faptul social, ne-a preocupat partea morală din actul politic și ne-a interesat, explicit, temeiul moral al atitudinilor religioase, teoretice sau vitale”.

Cartea amintită este o culegere de eseuri filozofice care au făcut obiectul unor studii și articole publicate în reviste de cultură din țara noastră: „Alternative”, „România liberă”, „Contrapunct”, „Dilema” etc. Volumul este construit pe trei paliere distincte, ce aduc în fața cititorului trei moduri de abordare a problemelor.

În primul capitol, Vasile Morar se oprește la acele „Decupaje” ce nasc o sumedenie de întrebări și cărora autorul, în numele unor comandanamente sociale, încearcă să dea răspunsurile cele mai „morale”. De altfel, titlurile capitolelor și subcapitolelor vorbesc ele însele despre aspectele pe care le tratează. Iată câteva dintre ele: „Viața morală între universalitate și vulnerabilitate”, „Note despre caracterul american”, „Capitalism și moralitate”, „Există o virtute a fidelității?”.

În a doua parte, intitulată *Atitudini și valori elementare*, autorul se raportează la autori și personalități preocupate de aspectele diverse ale moralităților elementare precum: Tudor Vianu, Mihai Ralea, Lucian Blaga, Vasile Pârvan, Goethe, Schiller, care, „fiecare în parte, au poposit într-un fel sau altul asupra «moralei ca morală», cât și asupra dificultății de a scoate la lumină ce anume este universal și ce anume este fragil în creația morală a omului, a omului dintotdeauna și a omului de pretutindeni”.

În al treilea capitol, intitulat *De la elementaritate etică la exemplaritate morală*, eseistul Vasile Morar aduce un sincer și cald elogiu eminentilor săi profesori, apoi colegi universitari, profesorii: Nicolae Bellu, Gheorghe Vlăduțescu și Ion Ianoși, care au avut un substanțial aport la dezvoltarea și promovarea elementelor moralei în societatea românească.

Voi încheia această prezentare monografică a profesorului universitar Vasile Morar cu o întâmplare surprinzătoare. Ne-am întâlnit în preziua sărbătoririi Floriilor, dumnealui venind în localitatea natală de peste 20 de ani, fără întrerupere, la mormântul părinților. La această sărbătoare, mi-a spus să urmăresc revista „22”, că voi avea o surpriză, fără a-mi mai da vreo explicație. Mi-am dat evident seama despre ce este vorba: în ultimul număr din revista „22” am găsit un articol pe o pagină, *Presiuni multiforme în Orientul Mijlociu*, al cărui autor nu este altcineva decât fiul profesorului, pe numele său Filon Morar, lector universitar dr. la Facultatea de Științe Politice, Universitatea București. Prin urmare, așchia nu sare departe de trunchi. Și ca surpriza să fie deplină, trebuie să mai adăugăm că pe întreaga pagină alăturată este inserat un articol despre un alt dârloșean celebru: acad. Ioan Moraru, laureat al Premiului Nobel pentru Pace în anul 1985.

Nu știu dacă apariția a doi oameni de seamă din același sat, într-o țară care numără aproximativ 20.000 de sate, care să fie și neamuri în același timp, este o pură întâmplare, dar știu, sunt convins chiar că Dârlosul, această localitate din vecinătatea Mediașului, a dat științei și culturii române personalități remarcabile, iar fiii lor le calcă pe urme. De altfel, din articolul amintit reținem că fiul acestuia se află în prezent în SUA, unde lucrează ca profesor în cadrul unei universități americane.

Lucrări publicate de Vasile Morar (bibliografie selectivă)

I. Cărți semnate ca unic autor

1. *Etic și estetic*, Editura Universității din București, 1981.
2. *Etica și mutațiile valorice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985.
3. *Estetică și filozofie*, Editura Universității din București, 1992.
4. *Etica, filosofia Binelui și știința moralei*, Editura Metropol, București, 1994.
5. *Moralități elementare*, Editura Paideia, București, 2001 (ed. a II-a – 2004).
6. *Estetica – interpretări și texte*, Editura Universității din București, 2004.

II. Lucrări în colaborare

În calitate de coautor, profesorul universitar dr. Vasile Morar a semnat opt cărți, menționând în mod special următoarea: *Etica afacerilor*, Editura Paideia, București, 2005, 685 p. (în colaborare cu Dan Crăciun și Vasile Macoviciuc).

III. Antologii și ediții critice

În reviste de specialitate a publicat 96 de studii și articole (din care 16 în lb. franceză și engleză).

MORARU, IOAN (1927-1989)

În satul Dârlos, aflat la 5 km distanță spre est de Mediaș, s-a născut la 8 septembrie 1927 Ioan Moraru. A fost al treilea fiu din cei șapte copii ai familiei. A urmat cursurile Școlii elementare în Dârlos, având ca învățător pe Petre Căsculescu, dascăl iubit și stimat de zeci și zeci de generații de copii din această localitate.

După cinci clase făcute în satul natal, se înscrie la Școala Tehnică Aeronautică din Mediaș, pe care a absolvit-o în 1947. În perioada școlarizării, elevul Ioan Moraru a trăit două evenimente deosebite: în anul 1943-1944, a plecat pe front, însoțit de un grup de colegi, iar în al doilea rând s-a înscris, trecând examenele de diferență, la Liceul „Timotei Cipariu” din Dumbrăveni (secția fără frecvență), pe care l-a terminat în 1947. A susținut examenul de bacalaureat la Brașov, obținând note foarte bune.

Anul 1947 are o dublă semnificație: Ioan Moraru trece cu rezultate strălucite examenul de bacalaureat și se înscrie la Facultatea de medicină din Târgu Mureș, de unde, după doar doi ani, se mută la a doua mare facultate de medicină din Transilvania, cea din Cluj. A absolvit-o în 1953, obținând Diploma de merit.

Medicul Ioan Moraru este repartizat la Spitalul nr. 9 din București și la Catedra de fiziopatologie, în funcția de preparator.

Între 1954-1957, urmează un curs de specializare la Moscova, unde-și dă și doctoratul. Până la sfârșitul vieții, Ioan Moraru a îndeplinit o serie de funcții, între care amintim:

- șef de lucrări, conferențiar și profesor universitar la Catedra de medicină legală a Institutului de Medicină și Farmacie din București;
- șef de catedră la serviciul de morfopatologie;
- începând din anul 1967, obține dreptul de a conduce doctorate în cadrul specializărilor: genetică, imunologie și anatomie patologică. Conduce lucrări de doctorat până în anul 1983.

Acestea sunt funcții executive medicale, dar savantul a mai îndeplinit unele funcții reprezentative și publice ca: secretar general și ministru adjunct al Sănătății și vicepreședinte al Academiei de Științe Medicale.

Din monografia satului Dârlos, semnată de preotul Achim Sărășan, preot paroh la Catedrala Mediaș, aflăm și despre alte funcții îndeplinite de omul de știință și profesorul dârloșean, pe plan național și internațional, ca o recunoaștere a valorii sale, precum și a școlii medicale românești, din care amintim doar câteva:

- membru și președinte al Societății de medicină legală;
- membru al Academiei internaționale de medicină legală și socială;
- membru și președinte al Consiliului Executiv al Organizației Mondiale a Sănătății;
- membru și președinte al Societății Române de Imunologie;
- conferențiar la Departamentul de Imunologie al universității din Los Angeles (1985).

Omul de știință Ioan Moraru era membru al Consiliului Internațional al Organizației „MEDICII LUMII PENTRU PREVENIREA RĂZBOIULUI NUCLEAR”. Această organizație a fost laureată a premiului Nobel pentru Pace în 1985. Înmânarea acestui premiu savantului român a trecut total neobservată, mediile de informare nemenționând-o, fiindcă în societatea totalitară românească premiile cele mai importante trebuiau obținute numai de „cel mai iubit fiu al poporului”, cu sau fără merite. Acest „fiu” viza totul. De altfel, aprobările necesare deplasării în vederea obținerii premiului respectiv nici nu i s-au acordat savantului ardelean.

Profesorul Ioan Moraru are meritul incontestabil de a fi luat unele inițiative în perfectarea unor manifestări științifice, dintre care amintim:

- organizarea a patru conferințe naționale de medicină legală;
- inițierea primelor cercetări de genetică și a celor dintâi publicații și versiuni științifice de genetică;

- înființarea Societății Române de Imunologie, devenind președinte al acesteia, calitate în care a organizat mai multe reuniuni internaționale;
- înființarea Comisiei Naționale de microscopie electronică;
- participarea la congrese științifice internaționale de genetică, imunologie, anatomie patologică și oncologie, în următoarele mari orașe ale lumii, ca: Viena (1960); Varșovia (1964); Geneva (1965-1969); Budapesta (1967); Sofia și Varna (1969, 1972); Istanbul (1979); Dublin (1967); Londra (1968, 1969, 1973, 1974); Atena (1974); Tokyo (1971), Australia (1977); Washington, Boston, California (1969, 1972 etc.)

Savantul dârloșean a inițiat primele cursuri postuniversitare de genetică medicală și de imunologie, absolvite de numeroși cercetători români și străini.

După căderea regimului dictatorial al lui Nicolae Ceaușescu, s-au făcut demersuri în vederea unei meritate reparații morale: de primirea ca membru post-mortem al Academiei Române (savantul Ioan Moraru murise în 1989), eveniment petrecut în ziua de 3 iulie 1990, când au fost primiți în Academie, ca membri post-mortem, următoarele personalități: sculptorul Constantin Brâncuși, scriitorul Mircea Eliade, filozofii Constantin Noica și Mircea Florian, prozatorul Marin Preda și poetul Nichita Stănescu.

În legătură cu trecerea în neființă a savantului, scriitorul Gheorghe Schwartz, într-un lung articol publicat recent în revista „22”, notează: „Ioan Moraru, indezirabil că a îndrăznit să primească la Oslo «premiul ce i se cuvenea lui Ceaușescu», s-a stins din viață la 62 de ani, la 19 decembrie 1989, cu doar trei zile înaintea prăbușirii dictatorului. Cum evenimentele se precipitau, înțeleptul, grav bolnav, însă la curent cu cele ce se petreceau la Timișoara, a apucat să-și încurajeze urmașii că vor veni vremuri mai bune. «Nu voi trăi eliberarea, dar trăiesc acum începutul ei»”.

Nu s-au lăsat mai prejos nici oficialitățile locale din Dârlos și Mediaș. Pentru meritele excepționale pe linie profesională și publică, Primăria comunei Dârlos i-a imortalizat numele academicianului Ioan Moraru prin ridicarea unei statui în mijlocul localității natale, atribuind

școlii din sat numele său: ȘCOALA CU CLASELE I-VIII „IOAN MORARU”.

De asemenea, Primăria municipiului Mediaș a dat străzii **Podului**, la ieșirea din Mediaș spre Dârlos, numele **Strada Acad. Ioan Moraru**.

Toate acestea constituie un cald și sincer omagiu în amintirea marelui și neprețuitului om de știință Ioan Moraru, în speranța că numele său va dăinui veșnic în conștiința posterității.

Lucrări publicate (bibliografie selectivă)

1. *Introducere în genetica moleculară* (în colaborare cu St. Antohi), Editura Medicală, București, 1964.
2. *Tratat de medicină legală* (coautor), Editura Medicală, București, 1967.
3. *Tratat de anatomie patologică* (3 volume), Editura Medicală, București, 1980.
4. *Dicționar de imunologie*(în colaborare cu E. Păunescu), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, 274 p.
5. *Tratat de imunologie medicală*, Editura Medicală, București, 1984, 800 p.

MORUȚAN, MARIANA (n. 1951-)

S-a născut în anul 1951, în orașul Mediaș. A urmat studiile elementare în Mediaș, iar pe cele medii – la Liceul de artă din Sibiu. Atrasă irezistibil de muzică, a urmat Academia de muzică „George Dima” din Cluj-Napoca, Facultatea de compoziție-muzicologie, secția pedagogie, absolvind cursurile superioare în anul 1974.

Terminând secția de pedagogie, Mariana Moruțan s-a dedicat cu trup și suflet carierei didactice. După câteva perioade scurte, de câte un an, petrecute la câteva școli generale, se stabilește pentru o perioadă mai lungă la Școala generală nr. 4 din Mediaș; Jina (1974-1975); Liceul MIU și Liceul industrial nr. 1 (1975-1976); Grădinița nr. 17 – educatoare (1977-1978); Liceul industrial nr. 1 Mediaș (1978-1979).

În anul 1979, se încadrează definitiv la Școala generală nr. 4, cu clasele I-VIII, prin titularizare, unde, începând din 1994 și până în

prezent, ocupă și funcția de director. În anul 1994, a obținut gradul didactic I.

Pentru înalta sa ținută profesională și morală, profesoara Mariana Moruțan a fost aleasă metodistă a Inspectoratului Școlar Județean Sibiu și responsabilă a Cercului metodic al profesorilor de muzică din Mediaș și din zonă.

Realizările profesionale ale profesoarei Mariana Moruțan sunt notabile; le menționăm pe cele mai importante: înființarea cabinetului de muzică, alcătuirea unei casete audio pentru orele de educație muzicală la licee (prezentată la Consfătuirea pe țară a profesorilor de muzică, Baia Mare, 2000), instruirea unor formații vocale pentru concursuri școlare și interșcolare; participarea la Festivalurile „Mediaș – cetate seculară” și „Zilele Mediașului”, realizarea coloanei sonore pentru spectacolul *Visul unei nopți de vară* de W. Shakespeare, pentru concursul internațional al formațiilor de teatru în limba engleză, mai 2002.

Profesoara Mariana Moruțan a fost nominalizată de I.Ș.J. Sibiu ca membră a Comisiei Naționale de Reevaluare a manualelor școlare, mai, 2002. Activitățile extrașcolare ale Marianei Moruțan sunt remarcabile: între anii 1978 și 1988, a condus grupul vocal și corul de cameră ale Întreprinderii „Emailul Roșu”, iar între 1983 și 1989, a fost dirijorul corului mixt al Sindicatului Învățământ Mediaș. A mai condus și formații instrumentale cu prilejul unor momente aniversare.

Pentru activitatea desfășurată în școală și în afara școlii, Marianei Moruțan i-au fost acordate următoarele distincții:

- gradații de merit pe anii 1998-2002 și 2002-2006;
- Diploma de merit, acordată de I.Ș.J. Sibiu cu ocazia Zilei mondiale a educației pentru promovarea cărții școlare, 2001;
- Diploma de merit, acordată de Primăria Mediaș pentru contribuții în domeniul activității didactice, cu prilejul „Zilelor Revistelor culturale din Transilvania și Banat”.

Lucrări

Cântecele copilăriei, Inspectoratul Școlar Județean Sibiu, Casa Corpului Didactic, Sibiu, 1995.

Cartea cuprinde exerciții metodice, jocuri didactice, un repertoriu de piese corale pe două și trei voci, din muzica românească și universală, cântece în limbile franceză și engleză.

MOTĂȘ, IOAN CONSTANTIN (1887-1976)

S-a născut în anul 1887 (nu se știe locul). A absolvit facultatea la Iași, în cadrul Institutului Politehnic. A devenit inginer de mine.

La 30 iunie 1919, este numit de către Consiliul Dirigent din Sibiu ca administrator de sechestru al Societății „Ungarische Erdgas Gesellschaft” (UEG), Budapesta. În anul 1923, Constantin Ioan Motăș a ales Mediașul ca sediu al administratorului de sechestru UEG. La data de 22 noiembrie 1924, în baza Legii comercializării din 1924, regia de stat Cluj se transformă în Societatea Națională de Gaz Metan SONAMETAN. Societatea se constituia din două direcții: Direcția Generală București și Direcția Exploatării Tehnice din Cluj. Societatea funcționa sub tutela Ministerului Industriei și Comerțului. Directorul Direcției Generale a fost numit Constantin Motăș. El va funcționa pe acest post în perioada 1925-1945, când este înlocuit de Eugen Davidescu. A trecut la cele veșnice în anul 1976 și a fost înmormântat în Cimitirul Bellu.

Una dintre acțiunile benefice pentru orașul Mediaș este ajutorul pe care l-a dat directorul Constantin Motăș pentru construirea unui edificiu destinat unei părți a Gimnaziului mixt de stat din Mediaș. Iată ce se afirma într-un document din anul 1941: „Neamul românesc trăiește azi cele mai grele clipe ale istoriei sale și, cu toate acestea, pututu-s-a începe în luna August zidirea noii aripi a clădirii școalei – în curte – datorită însă numai bunăvoinței și sprijinului D-lui ing. dr. Constantin Motăș, care, la rugămintea directorului școalei Eugen Munteanu, a propus Consiliului de administrație al Societății Naționale de Gaz Metan, pe care o conduce, punerea la dispoziție pentru zidire a sumei de lei 838.377, ceea ce s-a și făcut, contribuind astfel la încrederea în menirea culturii românești și făcându-ne să nădăjduim în izbânda zilei de mâine” (Eugen Munteanu).

Studii și articole publicate (selecție)

1. *Istoricul dezvoltării industriei gazelor naturale în decursul ultimilor 50 de ani*, în „Buletinul societății politehnice”, București, an XLV, 1931, nr. 12, pp. 2098-2099.
2. *Dezvoltarea exploatării gazelor naturale în România*, în „Petrol și gaze”, an 6, 1957, nr. 9-10, p. 477.

3. *Valorificarea subsolului de gaz metan din Ardeal*, București, 1931, p. 11.
4. *Societatea de gaz metan (U.E.G.) sub sechestru judiciar (1924)*, Dicosânmartin, 1925, p. 4.
5. *Situația industriei gazului metan*, în „Viitorul”, an XXVIII, nr. 8533, 25 iunie 1936.
6. *Considerațiuni asupra regiilor mixte cu referire în special asupra „Societății de Gaz Metan”*, București, 1941, p. 21.
7. *L'activité des Sociétés de gaz méthane en 1936 et les projets pour l'année 1937*, în *Annales des mines de Roumanie*, an XX, 1937, nr. 1, p. 5-7; „Gazeta ilustrată”, an V, 1936, nr. 1-2, p. 29.
8. *Activitatea Societății Naționale de Gaz Metan în cursul primelor 10 ale anului 1939*, în *Annales des mines de Roumanie*, An XXIII, 1940, nr. 1, p. 7-8.
9. *Vintilă Brătianu și industria gazului metan*, în *Viața și opera lui Vintilă Brătianu*, București, 1936.
10. *Gazul metan ca izvor de energie*, București, 1939.

Carte publicată

Motăș, C. I. – *O viață de luptă*, Editura AGIR, București, 2007 (Ediție îngrijită de D. Chisăliță).

MUNTEAN, GRIGORIE (n. 1937-)

Plasticianul Grigorie Muntean s-a născut în data de 10 decembrie 1937, la Mediaș. A urmat cursurile școlii generale în Mediaș, iar studiile de pictură le-a făcut între 1955 și 1961, cu profesorii: Dumitru Dumbrăveanu, Simion Florea și Vlad Florescu. Între anii 1967 și 1970, a urmat studii de ceramică, cu sculptorii Eugen Cioancă și Gheorghe Rusu.

Grigorie Muntean a debutat expozițional în 1955.

În perioada 1955-196, a participat la expoziții de pictură la Sibiu. În anul 1957, Grigorie Muntean ia parte și la Expoziția regională de artă din Brașov.

Timp de două decenii, respectiv între 1958 și 1978, a fost prezent la toate manifestările culturale organizate la Muzeul municipal Mediaș.

Faima artistului medieșean a trecut de mult granițele județului și chiar ale țării. A participat la expoziții colective de pictură, numele lui Grigorie Muntean apărând pe afișele expozițiilor, alături de numele celor mai apreciați plasticieni amatori din județ sau din alte orașe mari ale țării. El a participat la expoziții în orașele: București, Cluj-Napoca, Brașov, Arad, Alba Iulia, Târgu Mureș.

În 1991, Grigorie Muntean a fost prezent în expoziții de artă în Germania și Ungaria.

Visul oricărui artist plastic este de a-și organiza expoziții personale. Această dorință a avut-o și Grigorie Muntean. A realizat mai multe expoziții de acest fel în sălile Muzeului municipal, ca și în sălile caselor de cultură din municipiul Mediaș. Totodată, a fost unul dintre inițiatorii și ctitorii AAPA, participând la toate manifestările asociației. Artistul, urmând exemplul unuia dintre profesorii și prietenii săi, pictorul și graficianul Petru Dumbrăveanu, pentru o perioadă de câțiva ani a plecat din țară, locuind în Germania și reușind să se integreze în mișcarea artistică a acestei țări. Drept rezultat, a organizat expoziții personale de pictură și în această țară.

Un mijloc important de participare directă la actul de creație, alături de plasticieni din diferite zone ale țării, în același timp urmărind și o importantă informare cu ceea ce se întâmplă în lumea artistică, îl constituie taberele de creație, practicate tot mai mult de artiștii români. Plasticianul Grigorie Muntean a participat la numeroase tabere de creație din județ sau din afara județului. În anii 1970 și 1991, a fost prezent la taberele naționale de la Sighișoara, specializată pe lucrări de ceramică. În 1983, Grigorie Muntean este prezent la tabăra națională, specializată tot pe lucrări de ceramică, de la Slănic Prahova.

Perioada de vârf în activitatea de creație este cea dintre anii 1983-1987, când a obținut și cele mai multe premii, astfel:

- Premiul Uniunii Artiștilor Plastici (UAP) – la Festivalul național de la Arad.
- Premiul I – la Salonul național de la Sala Dalles, București.
- Premiul I – la Salonul național de la Pitești.
- Premiul I – la Salonul național de la Arad.

În scopul continuu al perfecționării sale în tainele picturii și ale ceramicii, artistul medieșean a efectuat și câteva excursii de documentare,

incluzând între ele și pe cea din Germania, unde, așa cum aminteam, a și locuit. A făcut excursii în Ungaria și Cehoslovacia (1980); Germania (1989-1993); Grecia (1999); Canada și USA (Florida), în 2004.

Vom încheia prezentarea a artistului plastic Grigorie Muntean prin citirea unor fragmente extrase din unele cronici plastice, rostite cu ocazia expunerii unor lucrări în expoziții colective sau personale. Aceste fragmente aparțin unor critici autorizați de la Muzeul Brukenthal: Dr. Alexandru Lungu, directorul muzeului, Dr. Olimpia Tudoran și prof. Petru Dumbrăveanu, Vasile Savonea, critic de artă.

„De la peisajul nehotărnicit la obiectul ceramic atemporal, călătorim imaginativ spre adevărul geologic original, parcurgem un excurs oniric... Vag melancolic, Grigorie Muntean își plimbă privirea pastelată peste acest implacabil binom ontologic, reamintindu-ne, finalmente, virtuțile curative ale reveriei” (Dr. Al.C. Lungu).

„Grigorie Muntean este unul din cei mai cunoscuți și apreciați pictori moderni. El aparține generației de artiști a căror operă perpetuează tradiția cromatică a predecesorilor. Fire meditativă, gravă, pictorul cultivă cu predilecție peisaje, înzestrat cu un fin simț al percepției aparențelor naturale, pe care le filtrează prin profunzimea trăirilor sale” (Dr. Olimpia Tudoran, șef galerie Muzeul Brukenthal Sibiu).

„Artistul plastic medieșean Grigorie Muntean se impune în viața artistică a județului Sibiu ca o personalitate distinctă, în primul rând prin seriozitatea implicării sale în actul de creație, prin originalitatea viziunii și a mijloacelor de expresie plastică. Grigorie Muntean este prin excelență peisagist. Peisajele din orașul natal Mediaș, pe care-l pictează ca nimeni altul, de o autenticitate cuceritoare, emană o puternică afectivitate, o comuniune poetică cu natura, constituind un elogiu acestui secular oraș de o frumusețe specifică, inegalabilă” (Prof. Petru O. Dumbrăveanu, pictor).

„Timbrul reținut, de griuri învăluite, a căror decantare îl cheamă pe privitor în intimitatea fiecărei lucrări, aduce pictura lui Grigorie Muntean într-un cadru al sentimentelor a cărei complexitate abia dacă se lasă intuită la o primă vedere. Regăsim aici o nostalgie a locurilor, aura unor trăiri sau „amintiri” regăsite în fața șevaletului sau jocul pur al copilăriei, ce nu se lasă niciodată ucisă de criteriul cotidianului și care renaște într-o floare, un colț de fereastră și unde pictura nu poate fi confundată cu ilustrația” (Vasile Savonea, critic de artă, București).

Prezențe expoziționale

I. Expoziții colective

1. Expoziție de pictură, Sibiu, 1955.
2. Expoziție regională de artă, Brașov, 1957.
3. Expoziții de artă plastică organizate la Muzeul municipal Mediaș, 1958-1978.
4. Expoziții județene cu lucrări de ceramică, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1970-1987.
5. Expoziții republicane de artă plastică: București, Cluj-Napoca, Brașov, Arad, Alba Iulia, Târgu Mureș, Sibiu, 1976-1986.
6. Expoziție de artă, Kunsthalle, Mannheim (Germania), 1991.
7. Expoziție, Sopron (Ungaria), 2001.

II. Expoziții personale

1. Expoziție de pictură, Casa municipală de cultură, Mediaș, 1970.
2. Expoziție de pictură, Muzeul Municipal Mediaș, 1983.
3. Expoziție de pictură, desen, ceramică, Muzeul Municipal Mediaș, 1986.
4. Expoziție de pictură, Galeria R.T.M. Mannheim, Germania, 1990, 1992.
5. Expoziție de pictură, Muzeul municipal Mediaș, 1999.

III. Lucrări în colecții de stat și private

Artistul are lucrări în următoarele țări: Ungaria, Grecia, Germania, USA, Canada, România, Austria, Suedia.

MUNTEANU, GHEORGHE (1900-1943)

Deceniul al IV-lea al secolului trecut se caracterizează printr-o efervescentă literară ai cărei promotori au fos, între alții, doi învățători: George Popa și Gheorghe Munteanu.

Ca și George Popa, Gheorghe Munteanu este un întemeietor de reviste și ziare, scrie versuri, organizează șezători literare.

Gheorghe Munteanu s-a născut în comuna Murgeni, jud. Tutova (actualmente, Vaslui). E fiu de țărani: tatăl – Vasile Munteanu, mama –

Ioana Munteanu. A urmat clasele primare în satul natal, între anii 1907-1911. După o întrerupere de doi ani, în anul 1913, se înscrie la Școala Normală din Bârlad, pe care o absolvă în 1920, devenind învățător.

În perioada 1920-1924, Gheorghe Munteanu funcționează ca învățător la școala din Baimaclia (jud. Cahul), apoi la școala din Ohaba (1924-1926). Între anii 1929 și 1941, predă la Școala de Stat nr. 1 din Mediaș. Este înrolat în armată, plecând în război pe frontul de Est, unde cade prizonier la Tiraspol, la 27 octombrie 1943.

Activitatea lui în perioada medieșeană este extrem de laborioasă: educația elevilor în școală, creația poetică, activitatea publicistică – sunt preocupări îmbrățișate de Gheorghe Munteanu în scurta-i existență.

Între anii 1928-1932, împreună cu directorul Școlii nr. 1, învățătorul Nicolae Miuță, și revizorul Constantin Luchian editează revista „Graul dăscălesc”, o publicație cu caracter pedagogic, dar presărată cu creații literare. Întrucât revista era tipărită la Sighișoara, nu putea lipsi din paginile ei și Horia Teculescu, personalitate marcantă a Sighișoarei acelor vremi. Iată câteva din titlurile poeziilor lui Gh. Munteanu, apărute în publicația didactică amintită: *În primăvară*, *Ardeal* și *Început de mai*.

Tot din activitatea sa publicistică face parte și ziarul „Zorile” (1934), precum și alte trei reviste, cu durate scurte: „Școala și societatea” (din ianuarie până în octombrie 1934); „Darul” (revistă literară scoasă împreună cu poetul și publicistul Ion Olariu Suceveanu). Ultima publicație editată de poetul-învățător a fost „Zări noi”, tipărită în câteva numere. Fără îndoială, cu rezonanța cea mai mare în epocă este revista „Darul”, unde și creația sa e mai substanțială.

În afara publicațiilor amintite, de care Gheorghe Munteanu era legat sufletește, el a mai colaborat la: „Târnava literară” (Sighișoara); „Floarea darurilor” (Piatra Neamț); „Gazeta Mediașului”, „Vocea Târnavelor” și „Mediana”, ultimele trei publicații apărute la Mediaș, în diferite perioade.

Activitatea literară însumează trei plachete de poezii și două de proză. Poetul Titus Andronic, un permanent și neobosit cercetător, vorbește și de „un volum de însemnări din tragedia evocării Basarabiei, tipărit tot la Mediaș la finele anului 1940”.

Consemnările pe marginea creațiilor lui Gheorghe Munteanu sunt puține, dar interesante. O cronică legată de volumul *Târziu*, semnată de Ion Moldovan, apărută în ziarul „Acțiunea Buzăului”, marchează:

„Placheta ne aduce câteva poeme, fruct al unei autentice sensibilități poetice, predispusă visului, melancoliei și dorurilor. Pentru frumusețea ei și pentru viitorul pe care îl anticipează, cităm această strofă:

„Toamna s-a despletit pe cărări
Și-a-mbrobodit cu zdrențe urzeala de vise
Zarea a tras zăvor peste chemări
Și ne-am trezit singuri la gemuri închise”.

De asemenea, ziarul medieșean „Vocea Târnavelor” îi dedică poetului Gheorghe Munteanu o cronică ce subliniază asupra personalitatea luminoasă a poetului.

„Dl. Gheorghe Munteanu este una din cele mai proeminente figuri ale intelectualității medieșene și totodată un subiect de stimă și admirație pentru toți cei care-l cunosc. Publicist desăvârșit, domnia-sa a muncit fără preget, atât pe tărâm cultural didactic, cât și pe cel literar, îmbogățind cu un variat material slava noastră târnăveană, care se afirmă treptat, revendicându-și locul ei în concertul publicisticii românești” (Ion Negrea Moldoveanu).

Unul dintre ultimele poeme are titlul *Cum vreau să mor*. Este o poezie cu valoare testamentară, premonitoare. Încheiem prezentul studiu cu aceste versuri ce imaginează o moarte eroică, apărându-și patria, a cărei icoană a purtat-o tot timpul în suflet:

Cu o moarte știu că sunt dator,
Dar nu ca toți eu vreau să mor.
Acasă-n liniște dorm micii
Și-altfel se sting, pe veci, voinicii...”

Cărți publicate

I. Versuri

1. *Rouă pentru țară*, Editura Darul, Mediaș, 1937.
2. *Târzii*, Editura Lanuri, Mediaș, 1938.
3. *Poeme*, Tipografia W. Recker, Mediaș, 1940.

II. Proză

1. *Cercetașul de la Răzoare*, Editura Darul, Mediaș, 1937.
2. *Învățător de ideal*, Tipografia W. Recker, Mediaș, 1939.

MUREȘAN, EMIL (n. 1930-)

Artistul plastic s-a născut în Mediaș, la 5 noiembrie 1930. După absolvirea Școlii Primare nr. 2 din localitate, urmează Școala de Arte și Meserii, pe care o termină în anul 1950. În 1960 se înscrie și la Școala de Artă și Design din București, iar opt ani mai târziu, în 1968, Emil Mureșan este absolventul Școlii Populare de Artă din Sibiu.

Ultimele trei școli, toate cu profil de artă, sunt o dovadă certă a dorinței febrile a viitorului artist de a se specializa în diversele ramuri ale esteticului. De altfel, îmbrățișează cu deosebit succes meseria de decorator în cadrul întreprinderilor comerciale medieșene.

Emil Mureșan se dedică trup și suflet creației plastice, în întreaga sa activitate de o jumătate de secol, încercând, cu rezultate strălucite, diverse modalități și forme de manifestare artistică. El a fost și promotorul ASOCIAȚIEI ARTIȘTILOR PLASTICI AMATORI din județul Sibiu, devenind președintele acesteia până la dispariția ei, polarizând în jurul său un foarte mare număr de artiști plastici din Mediaș și localitățile limitrofe.

Debutul expozițional are loc în 1970, în localitatea natală. Urmează o lungă serie de participări la manifestări locale, județene sau naționale, specifice artelor plastice celor mai diverse: expoziții, tabere de creație, concursuri etc.

Emil Mureșan a fost un participant activ la toate concursurile de creație organizate, căutând cu ingeniozitate materiale inedite pe care, cu migală și meșteșug, să le metamorfozeze în opere de artă. A utilizat în acest sens: ipsosul, piatra de râu, bronzul, rădăcinile și, în ultimul rând, pânza de păianjen. Un record, fără discuție, o constituie, în acest sens, sculptarea în propria-i piatră de la rinichi, extrasă prin operație chirurgicală, a unei figuri umane.

Relevante pentru creația artistului în genere și pentru materialele cărora le-a dat formă și culoare sunt cuvintele inserate în lucrarea *Tentația naturii*, având ca autori pe Vasile Avram și Petru Dumbrăveanu: „Drumul artistic parcurs de Emil Mureșan din momentul înscrierii la Școala Populară de Artă, secția ceramică, circumscrie o permanentă

evoluție, fixându-se în cele din urmă asupra unei structuri plastice de mare adâncime și expresivitate”.

Totodată, în prezentarea făcută artistului plastic de către pictorul Petru Dumbrăveanu în foaia volantă „Spațiu și sensibilitate”, se precizează: „Pornind de la folosirea cu decență a unor materiale din natură, pietre de râu sau crengi, rădăcini de copaci, pe care a intervenit cu fantezie și cultură plastică, a reușit, în prima perioadă a activității sale, să realizeze lucrări decorative interesante și de efect. Ulterior, depășind această fază, Emil Mureșan se simte atras de sculptura monumentală, realizând lucrări remarcabile, pe care oficialitățile medieșene le-au amplasat la unele intrări în localitate. În grafică este preocupat de latura publicitară și, în special, de afiș”.

Într-adevăr, artistul a realizat lucrări monumentale, menite să aducă un plus de armonie și atmosferă caldă parcurilor și zonelor ambientale din localitățile: Mediaș, Ocna Sibiului, Agnita, Brateș, Moșna, Bazna etc.

La începutul acestui an (2011), artistul Emil Mureșan s-a bucurat de o triplă aniversare: împlinirea a optzeci de ani de viață, a șase decenii de creație artistică și a 55-a aniversare de la căsătorie. A fost o grandioasă festivitate, prilej de a tipări un album ce structurează complexitatea demersului său artistic. Intitulat în mod sugestiv: NATURĂ și FANTEZIE, albumul prezintă următoarele secțiuni: SCULPTURĂ MONUMENTALĂ, SCULPTURĂ ÎN PIATRĂ, SCULPTURĂ ȘI MODELAJ, TABLOURI DIN PÂNZĂ DE PĂIANJEN, LUCRĂRI DIN METAL, RĂDĂCINI, OAMENI, AMINTIRI, MOMENTE. Aceste secțiuni au în cuprinsul lor cele mai reprezentative lucrări ale artistului medieșean, care încununează o viață exemplară de creator de frumuseți pus în slujba concetățenilor săi și nu numai.

Despre artistul medieșean au apărut, în diverse publicații, aprecieri legate de activitatea și lucrările realizate. Astfel:

„Ineditul preocupărilor artistului, subliniat de materialul folosit și din motivul inspirației, a creat o bază solidă succesului de public” (Ion Bădilă, ziarist, „Munca”, 1971).

„Există, în Mediaș, un om pe nume Emil Mureșan, care a creat din lemn și piatră o lume feerică, de o rară frumusețe: «O lume familistă prin siguranță, talent și pasiune»” (Virgil Lazăr, „Magazin”, 1971).

„Artistul tinde, cel mai adesea, spre simplitatea volumelor – *Leagămur mirilor, Păsările nopții, Familia*, și credem că aceasta e direcția cea mai interesantă a drumului său” (Rodica Irimie Fota, „Transilvania”, 1975).

„Punctul esențial al artei sale se vedește atunci când Fantezia Naturii îl duce la declanșarea unei bogate imaginații în descoperirea similitudinilor. Aici e adevărata sa artă” (George Popa, scriitor, „Tribuna Sibiului”, 1970).

„Apreciat în cercurile largi de iubitori ai sculpturii, Emil Mureșan a obținut în 1972 medalia „Meritul Sculptural” clasa I. A desfășurat o intensă activitate expozițională” (Petru Dumbrăveanu, pictor, *Tentația naturii*, Sibiu, 1976, p. 31).

„Sculptorul Emil Mureșan și-a pus puternic amprenta asupra înfățișării Mediașului” (Bogdan Felman, „Monitorul”, 6 decembrie 2002, pp. 8-9).

„Emil Mureșan și-a câștigat un adevărat renume atunci când a început să picteze cu pânza de păianjen, pentru că a fost primul în lume căruia i-a venit o asemenea idee. Faima sa a depășit deja granițele țării, iar performanța i-a fost recunoscută ca atare în Cartea Recordurilor” (Diana Evantia Barca, „Evenimentul zilei”, 20 iunie 2004, p. 5).

Cele de mai sus sunt o înfimă parte din aprecierile unor specialiști în arta plastică, dar și ale unor fideli admiratori. De altfel, ziarele și revistele în care au fost inserate cronici și însemnări despre acest artist original însumează un număr important de publicații, acoperind toată harta patriei. Au consemnat despre artist și operele sale următoarele periodice: „Scânteia”, „Libertatea”, „Gazeta Gorjului”, „România liberă”, „Ecou”, „Rondul”, „Informația Harghitei”, „Vocea Mediașului”, „Munca”, „Drum Nou”, „Die Woche” și multe altele.

De asemenea, mass-media audio-vizuală a comunicat sau a realizat reportaje al căror subiect a fost artistul Emil Mureșan, cu diversele sale exponate. Au apărut reportaje TV și radio la: România 1 și România 2, TVR Internațional, PRO TV, Antena 1, Prima TV, Nova TV, Mediaș, TV Sibiu, Radio România, TV Târgu Mureș. Totodată, s-a realizat un film-reportaj pentru SUA.

Deși este la o vârstă respectabilă, Emil Mureșan este un bărbat în plină forță creatoare, un om cu o vitalitate extraordinară, o vitalitate izvorâtă din preaplinul dăruirii sale pentru artă. În această „piesă”, Emil Mureșan a interpretat, la cel mai înalt nivel, un dublu rol: unul dedicat cu pasiune artei, cel de-al doilea, la fel de puternic, familiei.

Opera selectivă a artistului

Lucrări monumentale

- 1970 – „Poartă de hotar”, 7 m, Mediaș, beton armat
- 1975 – „Hora”, 1x 0,50m, parcul Bibliotecii municipale Mediaș, bronz
- 1979 – „Floarea Ocnei”, 1,50 m, Ocna Sibiului, metal
- 1980 – „Să ocrotim copiii”, 1,50x0,80 m, Agnita, metal
- 1981 – „Omagiu lui Brâncuși”, 1,20x0,50 m, Săcelu, Gorj
- 1985 – Simbol pentru pace”, 1,20x0,80 m, Mediaș, mozaic
- 1995 – „Bufniță”, 1x0,40 m, Parcul tineretului Mediaș, beton
- 1996 – „Omagiul mamei”, 1x0,60 m, Mediaș, metal patinat.

Activitatea expozițională

1954 – realizează o machetă pentru șantierul Salva-Vișeu.

În perioada 1970-1984, participă în fiecare an la expoziții de grup, organizează expoziții personale sau participă la tabere naționale cu diverse lucrări. Amintim cele mai importante acțiuni, respectiv pe cele la care artistul a fost distins cu diplome și medalii, precum și pe cele din diverse localități.

1970 – prezintă trei machete la Concursul pentru porți de hotar – locul I.

- expune la expoziția interjudețeană de la Bistrița.
- deschide expoziții la Mediaș, Agnita, Dumbrăveni.

1972 – participă la Expoziția republicană cu tema: *Douăzeci și cinci de ani de la proclamarea Republicii*, București, locul III.

– în expoziție de grup, prezintă lucrarea „Hora”. pentru care i se conferă medalia „Meritul Cultural” clasa I.

1974 – realizează treizeci de afișe cu tema „Pace, sănătate” – expuse la Muzeul municipal Mediaș, unde obține locul I.

1975 – expune la Salonul de Toamnă din Casa Artelor din Sibiu zece lucrări de sculptură și rădăcini; obține locul III.

1979 – participă la tabăra de pictură și sculptură de la Ocna Sibiului, unde realizează două lucrări monumentale.

- participă la Festivalul „Cântarea României”; obține locul III.
- participă la tabăra de sculptură de la Agnita.

1980 – participă la tabăra „Brâncușiana” din județul Gorj; realizează sculptura „Omagiu lui Brâncuși”; obține Diplomă de merit.

1981 – ia parte cu trei machete destinate județului Sibiu; obține locul III.

1982 – participă la tabăra națională din Baia Mare.

2002 – expune zece lucrări din pânză de păianjen la Festivalul „Ziua revistelor din Transilvania și Banat”.

NEGREA, MARȚIAN (1893-1973)

Compozitorul și muzicologul Marțian Negrea s-a născut la Vorumloc (azi, Valea Viilor), la 29 ianuarie 1893. A urmat Școala elementară din satul natal, iar studiile liceale le face la Dumbrăveni și Odorhei. Seminarul Teologic sibian a fost următoarea etapă în desăvârșirea studiilor.

Aici se înscrie în corul Seminarului și cel al Reuniunii meseriașilor români din Sibiu. Talentul și pasiunea pentru muzică îl fac să dea admitere la Conservatorul din Viena, clasa de violoncel, unde îl are ca profesor pe unul dintre cei mai mari muzicieni ai timpului, Eusebie Mandicevschi, originar din Bucovina. Timpul petrecut în capitala austriacă i-a prilejuit tânărului muzician cunoașterea școlii românești de compoziție, înrăurirea muzicii populare asupra creației culte. De asemenea, tânărul muzician român a avut prilejul să cunoască pe unii dintre cei mai mari muzicieni ai timpului.

Pericolul declanșat de începerea Primului Război Mondial îi grăbește plecarea spre plaiurile natale ale Transilvaniei. Nu după multă vreme, va trece în România, dar pentru scurtă vreme, când, după o escală în capitala Austriei, se stabilește pentru o lungă perioadă de timp în Cluj, unde atmosfera culturală era una foarte elevată. Aici îl aflăm pe Marțian Negrea în prim-planul corpului profesoral al Conservatorului clujean, unde predă compoziția, teoria instrumentelor, formele muzicale, ansamblul orchestral, muzica de cameră și contrapunctul. Sub conducerea sa dirijorală, orchestra Conservatorului a avut în program lucrări ale unor compozitori celebri ca: Beethoven, Wagner, Brahms, Debussy etc.

Pentru un timp este membru al Conservatorului clujean, până în 1944, când, după o scurtă ședere în Valea Viilor, se mută cu familia în Capitală.

Pentru activitatea extrem de prolifică, a primit următoarele distincții: Premiul II (1922) și Premiul I (1938) pentru compoziție, Ordinul Muncii clasa a II-a (1954), Ordinul Muncii clasa I (1964).

Compozitorul Marțian Negrea a compus și publicat enorm de multe lucrări muzicale, aparținând următoarelor specii ale muzicii culte: muzică de teatru, muzică vocal-simfonică, muzică de film, muzică de cameră, muzică vocală etc.

Marțian Negrea, considerat unul dintre cei mai mari muzicologi ai României, se stinge din viață în București, la 13 iulie 1973, lăsând posterității o operă extrem de vastă, diversificată și valoroasă.

Nume sonore ale criticii muzicale românești s-au aplecat cu pasiune și profesionalism asupra creației componistice a ilustrului fiu al Târnavelor. Iată câțiva dintre cei mai renumiți muzicologi care au scris despre Marțian Negrea: Constantin Brăiloiu, George Breazul, Dumitru Bughici, Mihail Jora, Iosif Sava, Radu Gheciu, Zeno Vancea ș.a. Articole, studii, portrete au fost publicate în revistele: „Muzica”, „Tribuna” (Cluj) și ziarele „Informația Bucureștiului”, „Tribuna” (Sibiu) etc.

Despre strălucitul reprezentant al muzicii românești, profesorul sibian Nicolae Scutea afirmă: „Marele merit al lui Marțian Negrea a fost acela că, în întreaga sa creație, a reunit la un înalt nivel de concepție cântecul și jocul mai ales, teme personale gândite în spiritul muzicii populare. Prin întreaga sa operă, Marțian Negrea rămâne un reper prețios al creației muzicale românești contemporane”.

Bibliografie selectivă

1. Muzică de teatru și film

- *Marin Pescarul*, op. 12 (1933);
- *Prin Munții Apuseni*, op. 20 (1952).

2. Muzică vocal-simfonică

- *Recviem*, op. 25, 1957.

3. Muzică simfonică

- *Fantezie simfonică*, op. 6 (1921);
- *Rapsodia română nr. 1*, op. 14 (1938);
- *Povești din Gruia*, op. 15, (1940);
- *Rapsodia română nr. 2*, op. 18 (1956).

4. Muzică de cameră

- *Canoane, preludii corale, fugi*, op. 2 (1919);
- *Suită pentru clarinet și pian* (1960).

5. Muzică corală

- *Album de coruri mixte*, op. 10;
- *Album de coruri pentru copii*, op. 11.

6. Muzică vocală

- *Opt cântece pentru voce și pian*, op. 9;
- *Zece cântece pe versuri de Lucian Blaga*.

7. Lucrări didactice

- *Tratat de instrumente muzicale*;
- *Tratat de armonie*.

NIKOLAUS (Nicolae) DE MEGIES (Mediaș) (sec. XVI)

Învățat, teolog al secolului al XVI-lea. Penuria informațiilor (lipsa datelor despre biografia acestuia) ne permite doar să menționăm faptul că Nikolaus a fost deținătorul (posesorul) unor incunabule de valoare, aflate astăzi în colecțiile Bibliotecii Brukenthal din Sibiu: *Postila super epistola set evangelia*, autor Guillelmus s. Guillelmus, tipărit la Basel, la 19 septembrie 1486, de către Nikolaus Kessler; *Vitae patrum de Hieronymus*, imprimat în tipografia din Veneția, la 1483, de către Octavianus Scotus; *Missale secundarum chorom almae ecclesae Strigoniensis*, tipărit la Veneția, în 1498, de către Johannes Emericus de Spiro; (pe fila 9 a acestui exemplar, se află următoarea notificare: „1518 Liber iste legatus est testamentaliter per Nicolaum presbiterum de Megyes veacum casula Rubea pro aede virginis gloriosa foris civitatem”); *Vocabularium juris*, imprimat în tipografia din Veneția, la 1483, de Octavianus Scotus.

NIMIGEANU, GEORGE **(n. 1938-)**

Poetul medieșean George L. Nimigeanu a văzut lumina zilei la 3 ianuarie 1938, în comuna Tereblecea, în fostul județ Rădăuți (azi, Ucraina). Având regim de refugiați, familia Nimigeanu își schimba mereu domiciliul, fapt ce explică parcurgerea cursurilor elementare în trei localități: clasa I – în satul Jariștea (județul Vrancea), clasele a II-a – a VI-a – în satul Graboți (județul Timiș), iar clasa a VII-a – în satul Salcâmi (județul Ialomița), localități unde familia era mereu deportată. Se întâmpla acest lucru în anul 1953, când enorm de multe familii, considerate înstărite, „dușmane ale poporului”, din zonele graniței de sud-vest a țării, au fost deportate în Bărăgan. Urmare a unei hotărâri a P.M.R. și a statului român, o serie de oameni din Banat și Oltenia (îndeosebi din județul Mehedinți) au fost ridicați, în vara anului 1953, doar cu ceea ce-și puteau pune în căruțe, într-un interval de 1-2 ore, și duși cu vagoanele de vite în zona Lacului Brateș din Bărăgan. Fiindu-i interzisă continuarea studiilor după absolvirea clasei a VII-a, viitorul poet a îndeplinit mai multe munci insalubre ca: muncitor agricol cu ziua, porcar la o întreprindere de creștere și îngrijire a animalelor, profesor necalificat timp de doi ani, militar la o unitate de marină, trei ani, și, din nou, vreme de un an, profesor necalificat.

Aici, în Bărăgan, George Nimigeanu a urmat cursurile liceale: mai întâi, clasele a VIII-a și a IX-a – la Liceul teoretic din Fetești Gară (la fără frecvență), iar clasa a X-a – la Liceul teoretic din Cernavodă. George L. Nimigeanu s-a calificat ca profesor de educație fizică în urma absolvirii Facultății de educație fizică și sport din cadrul Universității „Al.I. Cuza” din Iași. După obținerea diplomei de profesor, se stabilește în Mediaș și este numit profesor la Școala generală nr. 2. Era în anul 1965. A fost profesor la Școlile generale nr. 5 și nr. 7, în cele trei școli generale funcționând o perioadă de câte doi ani și având funcția de director adjunct. În legătură cu urmarea unei facultăți în acei ani, este interesant de amintit un aspect semnificativ privind politizarea învățământului: elevii, dar mai ales studenții care nu aveau o origine socială „sănătoasă” (asta însemnând să fie săraci, să nu fi avut ascendență de oameni bogați, deci să nu fi fost „exploatați ai omului de către om”),

chiar dacă ar fi fost elemente strălucite, cu situații excepționale la învățătură, nu se puteau bucura de drepturi normale pe care ar fi trebuit să le aibă fiecare elev sau student. Acest lucru l-a suportat și absolventul de universitate George L. Nimigeanu, care, deși a fost clasat ca șef de promoție pe țară, nu a avut dreptul de a ocupa un post într-o reședință regională sau un centru universitar.

În calitate de profesor, a obținut toate gradele didactice, fiind recompensat și cu gradația de merit – privilegiu de care se bucurau doar cadrele didactice cu rezultate ieșite din comun.

Debutul în presă se produce în anul 1968, în ziarul „Tribuna Sibiului”, cu poemul *Vârsta incandescentă*.

Anii '70 au reprezentat o perioadă extrem de fastă pentru mișcarea culturală medieșeană. Este momentul când cenaclul „Octavian Goga”, patronat de Biblioteca Municipală Mediaș, polarizează în jurul său, ca un „fluviu care-și adună apele”, un grup de vârstnici și tineri ce băteau la porțile afirmării. E de menționat, dintre vârstnici, în primul rând George Popa, care intrase vânjos în literatură, când cei mai mulți dintre cenacliști nici nu se născuseră. Lui George Popa i se alătură Ionel Călbureanu, Horia Lupu apoi tinerii: George Nimigeanu, Titus Andronic, Gheorghe Felder, George Pușcariu, Ion Moisin, Ion Băduleasa, Gheorghe Ciupuligă (Venus), pictorul Petru Dumbrăveanu, Constantin Iorgulescu ș.a. Viața de cenaclu a devenit deosebit de activă.

Harta cu localitățile în care au apărut versurile poetului medieșean este vastă, depășind frontariile țării noastre, ajungând în Canada și Ucraina. Astfel, George Nimigeanu a publicat în „Amfiteatru”, „Luceafărul”, „România literară” (toate – din București), „Bucovina literară” (Suceava), „Astra” (Brașov), „Convorbiri literare”, „Dacia literară”, „Pagini bucovinene” (toate – din Iași), „Euphorion”, „Transilvania”, „Rostirea românească” (toate – din Sibiu), „Tribuna”, „Steaua”, „Apostrof” (toate – din Cluj-Napoca) și multe altele. Acestor publicații li se adaugă periodicele: „Candela” și „Luceafărul românesc” (ambele – din Canada), și „Concordia”, „Glasul Bucovinei”, „Plai românesc”, „Septentrion”, „Țara fagilor” și „Zorile Bucovinei” (toate – din Ucraina). Au mai fost prezentate versuri din lirica poetului la Revista literară a TVR și la postul național de radio, în cadrul emisiunii *Moment poetic*.

Fără îndoială, răspândirea unei bogate recolte de versuri în această panoplie publicistică a fost doar un pas până la editarea unor culegeri

lirice de cenaclu sau dedicate unor evenimente. Amintim antologiile: *Semnificații, Traectorii, Sentimentul țării* ș.a. Poetul George L. Nimigeanu a mai publicat și în volume colective ca: *Poeți din Bucovina*, sub redacția lui Adrian Dinu Rachieru, în 1996, și în *Antologia poezilor ardeleni* (Târgu Mureș, 2004).

Efervescența spirituală creată în cenaclul medieșean în deceniul al VIII-lea al secolului trecut, precum și apariția primelor cărți semnate de Titus Andronic și George Popa au constituit un puternic imbold pentru George L. Nimigeanu de a-și vedea împlinit visul: publicarea unei cărți de versuri. Astfel a apărut volumul de debut *Colinele singurățății*, la editura clujeană Dacia, în 1983. Acest prim volum a fost prefațat de poetul Ion Mircea, care, după ce face un inventar al premiilor literare obținute de George L. Nimigeanu la mai multe concursuri de poezie, conchide: „Prestația sa lirică și culturală are darul împlinit de a întreține și consolida în Mediaș, frumosul oraș de adopție al poetului, alături de Titus Andronic, Horia Lupu și alți continuatori ai mesajului de cuget și simțire românească al lui George Popa și al revistei „Lanuri”, climatul unei veritabile emulații spirituale”.

După debutul editorial amintit, au urmat alte zece volume, care s-au bucurat de o largă audiență din partea cititorilor, precum și a criticii literare. Primirea călduroasă e demonstrată de numeroase referințe critice, publicate în mai toate publicațiile înșiruite mai sus. Iată câteva dintre cele mai cunoscute condeie care s-au aplecat asupra liricii lui George L. Nimigeanu: Mircea Ivănescu și Laurențiu Ulici – în „România literară”; Al. Condeescu, Al. Cistelean, Adrian Dinu Rachieru și Raluca Dună (toți patru – în „Luceafărul”); V. Felea, Negoită Irimie, Adrian Țion, Iulian Boldea (toți – în „Tribuna”); Sergiu Duicu („Târnava”); Cornel Moraru, Ion Roșioru, Dumitru Mureșan, Iulian Boldea (toți – în „Vatra”); Ion Beldeanu, C. Hrehor și L. D. Clement (toți – în „Bucovina literară”); Adrian Țion, Laura Lazăr Zăvleanu și Florin Lazăr (toți – în „Steaua”) și lista ar putea continua cu multe alte nume și reviste de pe întreg cuprinsul țării și din afara ei.

Referințe critice referitoare la creația poetului medieșean au fost inserate în următoarele volume:

- Adrian Dinu Rachieru, *Poeți din Bucovina*, Editura Helicon, Timișoara, 1996, pp. 297-302.
- Iulian Boldea, *Metamorfozele textului* (Orientări în literatura română de azi), Editura Ardealul, Târgu Mureș, 1996, pp. 43-45.

- Emil Sotco, *Bucovina – Contribuții cultural-științifice*, Dicționar IX, Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera”, Suceava, 2000, pp. 285-287.
- Iulian Boldea, *Scriitori români contemporani*, Editura Ardealul, Colecția Sinteze, Târgu Mureș, 2002, pp. 69-71.

Una dintre cele mai pătrunzătoare cronici, având ca obiect opera poetului, o constituie *Cuvântul înainte* semnat de Ion Roșioru la volumul de versuri *Vinovat de sinceritate*. Acesta scrie următoarele: „Dacă în primele sale volume poetul e, din prea multă ființă, un adept al scindărilor, acum el se adună recuperator și încearcă o simultaneizare a eurilor risipite succesiv de-a lungul existenței. Memoria însângerată se revarsă întregitor în secunda prezentă, ipostaziile ficționale și reflectate o caută pe cea reală, în timp ce umbra timpului vine să se muleze pe aceasta din urmă, ca o mantie ocrotitoare.

Spusele de până aici fac și ele casă bună cu cuvântul nerostit, care, printr-o secretă magie, pare să le energizeze. Credința că truda firii nu e zadarnică nu întârzie să se instituie valorizator în discursul poetului ce reușește să țină la distanță sau să amâne marile angoase existențiale: „Deci și floarea / ofilindu-se / lasă un gol în univers / Mireasma ei însă / luminează lumile // Ca o mustrare. // Astfel și tu / în iarna ființei mele // Și totuși / Lumina / din lumină / golul clipei noastre îl umple / cu veșnicia sfintei sale vieți”.

În decursul a peste 35 de ani de neîntreruptă activitate creatoare, poetul George L. Nimigeanu a obținut prestigioase distincții literare. De altfel, în prefața primei plachete de versuri, poetul Ion Mircea scria: „... pentru a număra toate recunoașterile publice ale talentului acestui autor nu ne-ar ajunge degetele de la două mâini!”

Este, fără îndoială, un adevăr acesta, iar ocaziile în care poetul a fost onorat cu premii literare au fost din cele mai diverse, dar toate constituind o recunoaștere indubitabilă a talentului său. Iată cele mai prestigioase: premiul I acordat de revista „Transilvania”, în anii 1975 și 1977, și premiul I la Festivalul internațional de poezie „Lucian Blaga” de la Sebeș (1981); Premiul Revistei literar-artistice a TVR la concursul național de creație din 1976. Alte premii au fost obținute pentru unele cărți de poezie publicate. Pentru întreaga sa activitate, poetul George L. Nimigeanu a fost recompensat cu alegerea sa ca membru al Uniunii Scriitorilor din România, în 1996. Desigur, trăgându-și obârșia din Bucovina, deși a trăit și a lucrat între patru puncte cardinale, poetul a

fost adoptat și ca scriitor bucovinean, fapt ce explică alegerea lui ca membru marcant al Societății Scriitorilor Bucovineni, tot în 1996. Momentan, George L. Nimigeanu e șef de departament al colegiului de redacție al revistei târgumureșene „Târnava”, funcție pe care o ocupase cu câțiva ani în urmă.

Fără îndoială, anvergura unui creator e rezultanta talentului artistic, a originalității, a muncii asidue, precum și a nenumăratelor lecturi din lirica românească și universală. Autenticitatea poetului medieșean este o calitate câștigată și printr-o impresionantă diversitate tematică: scurgerea inexorabilă a timpului, destinul omului în cosmos, raportul ființei umane cu universul și cu ea însăși, izolarea și singurătatea în societate, misterul dragostei ș.a. Toate aceste teme universal valabile nasc întrebări și așteaptă răspunsuri care, în cea mai mare parte, vor veni sau nu vor veni nicicând. Prin urmare, verdictul dat de criticul timișorean este un truism, căci numeroasele premii câștigate, cele zece cărți publicate, maturitatea artistică demonstrată în timp dau măsura valorii poetului.

Cărți publicate (versuri)

1. *Colinele singurătății*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
2. *Fotograf de ocazie*, Editura Transilvania, Sibiu, 1990.
3. *Târgul de fluturi*, Casa de editură Mureș, Târgu Mureș, 1994.
4. *Desene pe apă*, Casa de editură Transpres, Sibiu, 1994.
5. *Semne particulare*, Casa de editură Mureș, Târgu Mureș, 1995.
6. *Ființa întrebării*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 1996.
7. *Viața de rezervă*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 1998.
8. *Pe streășina veacului*, Editura Augusta, Timișoara, 1999 (Premiul Uniunii Scriitorilor, 2001).
9. *Vinovat de sinceritate*, Editura Augusta, Timișoara, 2001 (Premiul Filialei Uniunii Scriitorilor din Târgu Mureș, 2001).
10. *Tămăduirea de sine*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2002 (Premiul Uniunii Scriitorilor, 2004).
11. *Semințele focului*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2005.
12. *Ale vieții sunt toate cuvintele*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2005.
13. *Aerul din cântecul pierdut*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2006.
14. *Fața nevăzută a durerii*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2006.

15. *Jocul ocult al țărmului cu marea*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2006.
16. *Lumina de la început*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2006.
17. *Pietre de râu pete de sânge*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2006.
18. *Întotdeauna viața pune întrebări*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2007.
19. *Noblețea tăcerii*, Mediaș, Casa de editură Samuel, 2008.
20. *Zodia nedreptății*, Mediaș, Editura Samuel, 2010.
21. *Treptele mărturisirii*, Mediaș, Editura Samuel, 2010.

Așa cum menționam mai sus, poetul George Nimigeanu, pentru prestigioasa sa activitate, a obținut mai multe premii, dintre care amintim: Premiul „Opera Omnia” al Asociației Scriitorilor din Târgu Mureș și Premiul Filialei din Târgu Mureș, Premiul Asociației Scriitorilor din Suceava al Uniunii Scriitorilor Români, Premiul Revistei „Convorbiri literare”. Totodată, a fost ales membru al Asociației Scriitorilor de limbă română din Québec (ASLRQ – Canada).

Poetul George Nimigeanu este Cetățean de onoare al municipiului Mediaș.

OANCEA, ZOSIM **(1911-2005)**

Viitorul preot și profesor s-a născut la 21 iulie 1911, în localitatea Alma de lângă Mediaș. Rămâne orfan la o vârstă relativ fragedă (17 ani), tatăl său căzând la datorie în războiul pentru reîntregirea neamului românesc.

Între anii 1922-1929, frecventează cursurile Liceului teoretic „Timotei Cipariu” din Dumbrăveni; anul universitar 1929-1930 îl parcurge audiind cursurile Academei teologice din Sibiu, continuate apoi la Facultatea de teologie din București. În anul 1935 absolvă cursurile universitare și obține calificativul *Magna cum laude*, după care devine preot la Catedrala Mitropolitană din Sibiu; în paralel, desfășoară o activitate didactică remarcabilă, în calitate de profesor de religie, la Școala Normală de Fete din Sibiu (1936-1948). În acest interval de timp, este detașat ca preot și administrator protopopesic la Blaj, unde predă religia la elevii ortodocși (1943-1945); îndeplinește funcția de inspector al învățământului

religios secundar din Arhiepiscopia Sibiului (1945-1946), dar și pe cea de duhovnic al Universității din Cluj (1946-1947).

În anul 1942, publică prima sa lucrare, o carte de predici redactată în colaborare cu preotul profesor Spiridon Cândea, intitulată *Bunevestiri. Predici de toate duminicile de peste an*.

Realizează, în anul 1948, calendarul „Credința”, destinat aniversării unui secol de la Revoluția română din 1848; este arestat și condamnat de regimul comunist pentru „crima” de a fi colectat ajutoare în sprijinul familiilor celor care fuseseră deja închiși (sau chiar uciși) în anii de prigoană. Face „cunoștință” cu regimul dur al închisorilor comuniste (iulie 1948 – septembrie 1963); cu „statutul” de deținut politic suferă din plin regimul aspru al detenției din închisorile din Aiud, Noua Culme și Periprava (timp de 15 ani și 8 zile), revăzându-și târziu familia și pe cei patru fii (ultimul născut, preot, profesor universitar dr. Dorin Oancea, după arestarea sa din 1948).

Memoriile sale de deținut politic, din anii de detenție, au fost publicate, în 1995 și 2004, la Editurile Harisma și Christiana din București, sub titlul *Datoria de a mărturisi. Închisorile unui preot ortodox*. Acestea se constituie într-o reală contribuție, de autentică și certă valoare, în ansamblul literaturii închisorilor comuniste.

După eliberarea din închisoare, cu sprijinul necondiționat al istoricului academician Andrei Oțetea, reintră în tagma preoțească și ocupă, începând cu 1 ianuarie 1964, postul de preot al parohiei din Sibiel (comuna Săliște, județul Sibiu).

În noua postură, părintele Zosim Oancea demarează lucrările de restaurare a Bisericii – monument istoric (peste 200 de ani vechime). Sub mai multe straturi de var, specialiștii restauratori descoperă pictura originală a Bisericii „Sfânta Treime” din Sibiel, zugrăvită de meșterii Iacob și Stan Zugravul din Rășinari, între anii 1774-1775.

O idee genială a părintelui Zosim Oancea este lansată enoriașilor în Joia verde a Sfințelor Sărbători de Paști ale anului 1965: solicitarea de a dona Bisericii icoane pe sticlă, motivându-și demersul: „Le-am zis că este frumoasă icoana în casă, dar o vezi și te bucuri tu singur de ea, pe când, dacă o primim la muzeu, o vede și se bucură o lume întregă”. După doar câțiva ani, s-a alcătuit colecția de icoane pe sticlă și pe lemn, provenite din întreg arealul transilvănean și nu numai (depășește cifra 900), realizându-se astfel „...la 22 km de Sibiu ... cel mai tare muzeu

de icoane pe sticlă din lume, supranumit, fără prea multă exagerare, *Capela Sixtină de la Sibiel*".

Recunoașterea vine în anul 1977, când părintele Zosim Oancea este onorat, în cadrul preoțesc, cu statutul de iconom stavrofor.

Zosim Oancea publică numeroase articole și predici în: *Mitropolia Ardealului*, *Mitropolia Olteniei*, *Telegraful român* și în alte periodice.

Din opera editată a preotului Zosim Oancea amintim, pe lângă cele semnalate mai sus, următoarele:

- *Preotul Bonnal. Pestalozzi și ridicarea poporului*, Sibiu, 1945, 99 p.;
- *Popasuri omilitice (îndrumări omilitice)*, Sibiu, 1975, 302 p.;
- *† Biserica Sfânta Treime din Sibiel*, Sibiu, 1973, 56 p.;
- *Sibiel*, cu fotografii de Ion Miclea, 1979;
- *Muzeul de icoane pe sticlă*, vol.I-II, 2001-2002.

Rămase în manuscris:

- *Viața – un destin*;
- *Organicismul. Timp și Existență*;
- *Pravila Pădurenilor. Între două cruci*.

Muzeul din Sibiel, pe care l-a păstorit și pentru care a trudit ani îndelungați, îi poartă numele.

OBERTH, HERMANN **(1894-1989)**

Succesele spectaculoase înregistrate pe plan mondial, în domeniul cuceririi spațiului cosmic, sunt rezultatul direct al eforturilor depuse de savanți, cercetători, constructori și tehnicieni din toată lumea în scopul creării unor vehicule capabile să învingă forța de gravitație a Pământului.

Fundamentarea științifică a principiilor privitoare la construcția și funcționarea rachetelor a făcut ca, într-un timp scurt, acestea să devină mijloacele tehnice cele mai adecvate pentru realizarea zborurilor spațiale de astăzi.

Istoria universală a științei și tehnicii menționează la loc de frunte, pe lângă multe alte celebrități, și numele lui Conrad Haas, Ioan Românul, Alexandru Ciurciu, Henri Coandă, Hermann Oberth, Elie Carafoli și alții, iluștri reprezentanți ai țării noastre în domeniul teoriei zborului spațial,

al construcției și experimentării de dispozitive reactive sau rachete, personalități ale căror capacități creative au contribuit la acumularea impunătorului patrimoniu de cunoștințe teoretice și practice pe baza cărora omul a făcut primii pași în cosmos, cu peste patru decenii și jumătate în urmă.

În vara anului 1869, poetul sas Friedrich Krasser se exprima astfel: „Peste o sută de ani, oamenii vor ateriza pe Lună. Nepoții noștri vor fi martori oculari ai acestui eveniment”. Previziunea avea să se producă exact la o sută de ani, pe data de 22 iulie 1969, zi în care primii pământeni aveau să poposească pe astrul nopții. La această afirmație a liber-cugetătorului și poetului sibian nu lipsește decât completarea că unul dintre descendenții săi avea să joace un rol de seamă în domeniul aerospațialului. Dar să nu anticipăm. Patru secole îl despart pe Conrad Haas de nașterea acestuia, la 25 iunie 1894, în clădirea Spitalului sibian. Tatăl său, dr. Julius Oberth, elevul și asistentul celebrului chirurg vienez Ch.A. Theodor Billroth, era o personalitate bine cunoscută contemporanilor săi. Mama sa, Valerie Oberth, fiica lui Friedrich Krasser, manifesta un interes deosebit pentru literatură și știință. Referindu-se la „genele” moștenite de Hermann Oberth, într-o scrisoare din 22 ianuarie 1907, mama sa afirma: „El este un Krasser întru totul, el se manifestă ca și tatăl meu, gândește și vorbește ca și acesta, este interesat de aceleași probleme ale științei de care era interesat și tatăl meu, și în special de astronomie, fizică, chimie...”.

Dar orașul Sibiu nu rămâne și orașul visurilor de copilărie și tinerețe ale eroului nostru. Dr. Julius Oberth este solicitat și investit cu conducerea Spitalului sighișorean. Este orașul situat pe râul Târnava Mare, cu Școala din Deal, Turnul cu ceas cu figurine etc., localitate în care tânărul Hermann avea să se formeze ca om de știință.

Primul contact cu astronomia datează de la vârsta de 12 ani, când acesta abandonează cărțile lui Jules Verne (*De la Pământ la Lună, Călătorie în jurul Lumii*), combătând, pe cale matematică, teoria scriitorului francez.

În mai 1912, Hermann Oberth obține diploma de bacalaureat; era vremea când pentru tânărul sas un lucru era cert – zborul către stele era realizabil din punct de vedere tehnic. În anul 1914, deduce primele formule matematice, printre care și ecuația fundamentală a zborului rachetelor. Rănit pe frontul de est, Hermann este internat în Spitalul sighișorean.

Aici, sergentul Hermann Oberth studiază problemele de medicină spațială, utilizarea scopalaminei în reconstituirea stării de imponderabilitate.

În 1917, proiectează prima rachetă de mare distanță din lume, având drept combustibil alcool și oxigen lichid; distanța de zbor calculată însuma 300 de kilometri. În ultimul an al conflagrației mondiale, se căsătorește cu Mathilde Hummel. La un an după căsătoria lor, se naște cel care, în memoria bunicului, avea să fie botezat Julius.

În anul 1919, Oberth reia studiul universitar, optând pentru matematică și fizică, și nu pentru medicină, așa cum dorea tatăl său. Primul semestru îl urmează în orașul de pe malul Someșului, în străvechiul Cluj, continuă studiile la Budapesta, München, Göttingen și Heidelberg, stăpânit de un singur gând: **posibilitatea realizării unor zboruri spațiale.**

În 1920, la Göttingen, proiectează o rachetă spațială multietajată, cu trei trepte; cea inferioară utilizează, conform proiectului, alcool și oxigen, cele superioare – hidrogen și oxigen lichid. La Heidelberg, în anul următor, proiectează o rachetă de altitudine și pune, totodată, bazele științifice ale zborului spațial. Ceea ce, până acum, exista doar în planuri, formule, cercetări acum avea să devină o lucrare de sine stătătoare. În primăvara anului 1922, manuscrisul lucrării sale, *Racheta spre spațiile interplanetare*, era definitivat, fără însă a dispune de resurse financiare pentru tipărirea acestuia. Revine în țară, în Transilvania, la Sighișoara. Lucrarea este tipărită pe cheltuiala autorului și intră în circuitul internațional; eoul pozitiv este susținut și de zecile de scrisori primite de către Oberth de pe întregul mapamond. Valoarea acestei opere de pionierat pentru tehnica și știința cosmică este precizată de către unul din savanții cei mai competenți, de părintele primei rachete moderne și a programului cosmic american, Wernher von Braun, prin cuvintele: „Ideile și calculele înfățișate reprezintă cea mai bună dovadă asupra posibilității de realizare tehnică a zborului cosmic. Cu o claritate ce putem defini drept profetică, Hermann Oberth descrie detaliile tehnice esențiale ale rachetelor moderne de astăzi, detalii care deseori sunt considerate drept invenții ale ultimilor ani. Mai mult, Hermann Oberth dezvoltă bazele teoretice ale principiului și modului de realizare a rachetelor cu combustibil lichid, precum și cele ale metodelor de comandă”.

Acum îl aflăm pe Oberth în calitate de dascăl, în învățământul sighișorean, predând matematică și fizică. Este perioada în care stabilește

o strânsă și bogată corespondență cu un alt mare înaintaș al științei aerospațiale, rusul K.E. Ziolkowsky. În 1925, o a doua ediție a cărții sale se epuizează rapid. Se transferă la Mediaș, la Liceul „Stephan Ludwig Roth”, unde va preda aceleași îndrăgite discipline – fizică și matematică. Legăturile cu oamenii de știință în domeniu se intensifică; are loc un bogat schimb de opinii pe probleme științifice cu savantul american R. Goddard, care-i trimite propria lucrare: **O metodă de a ajunge cât mai sus**. Din Franța îi scria R. Esnault-Pelterie, din Germania – H. Ganswindt, W. Hohmann, J. Winkler, din Austria – F. Hoeff și M. Valier, din Italia – G. Croce.

În vara lui 1928, întreprinde o călătorie la Berlin. Aici este solicitat de regizorul filmului **Femeia de pe Lună**, în calitate de consultant al peliculei proiectate. Capitala germană este și locul unde Oberth construiește o rachetă „adevărată”. Deplasarea la Berlin îi oferă prilejul de a înainta, unei prestigioase edituri, manuscrisul celei de-a doua cărți de specialitate: **Wege zur Rumschiffahrt (Căile navigației spațiale)**; la apariție, lucrarea este premiată de către Societatea Franceză din Paris. Totodată, Oficiul german de invenții din Berlin îi conferă Brevetul de inventator pentru trei descoperiri și soluții de rachete.

La 23 iunie 1930, Hermann Oberth primea și Brevetul de autor pentru primul său motor de rachetă („Motorul conic”), experimentat cu succes pe bancul de probă. Printre cei care-l sprijină în experiențe se numără și Wernher von Braun. Un lung turneu de conferințe, în țară și în Europa, îi sporește faima. Este ales președinte al Ligii pentru navigația spațială, cu sediul la Berlin. Referitor la bogata sa activitate din acest deceniu, un biograf al său nota următoarele: „Deceniul 1920-1930 poate fi considerat drept cea mai rodnică și bogată perioadă de realizare din viața lui”.

În perioada crizei economice, în urma unei audiențe la regele Carol al II-lea al României, obține permisiunea de a experimenta în atelierele Școlii militare de aviație din Mediaș.

Continuând cercetările la Mediaș, Oberth concepe și realizează o rachetă nouă, de dimensiuni impresionante (24 metri înălțime și o greutate de 3,5 tone), ce folosea drept combustibil alcoolul și oxigenul lichid, destinată pentru zboruri de până la 1000 de kilometri. Lipsa oxigenului lichid determină întreruperea cercetărilor.

În cursul anului 1934, la Centrul experimental de la Peenemünde, constructorii de rachete aflați sub conducerea lui Wernher von Braun realizează „Aggregat 4”, prima rachetă de mare distanță în sens modern.

În anii 1938-1940, pașii îl poartă pe savantul sas mai întâi la Viena, apoi la Dresda, la institutele politehnice de acolo, unde continuă cercetările în domeniu. În cursul anului 1941, își manifestă dorința de a reveni în țară, dar este blocat: știa prea multe în domeniu. În vara aceluiași an, este „convocat” la Peenemünde. După lansarea lui „Aggregat 4”, primește ordinul, în urma transferului său de la Reinsfeld (lângă Eittenberg), de a proiecta o rachetă antiaeriană care avea să utilizeze combustibil solid. La finalul războiului, se retrage la Feucht (lângă Nürnberg), pentru ca, în 1948, să accepte oferta de muncă din Elveția, unde elaborează numeroase studii și rapoarte pentru Departamentul tehnicii militare din Ministerul elvețian al apărării. În anul următor, autoritățile britanice îl desemnează membru de onoare al lui British Interplanetary Society. În 1950, Oberth se afla în Italia, în localitatea La Spezia; aici construiește racheta sa, ce funcționa pe bază de azotat de amoniu. Este și anul în care Societatea pentru Navigație Spațială (G.f.W) din Stuttgart instituie medalia „Hermann Oberth”, care se acorda pentru merite de excepție în domeniul astronauticii.

După apariția lucrării **Oamenii în spațiul cosmic** (tradusă în opt limbi de circulație), în care sunt descrise noi proiecte și propuneri pentru exploatarea spațiului cosmic, în anul 1955 pleacă în S.U.A., la Redstone Arsenal (mai târziu, George Marshall Space Center, de pe lângă NASA), unde activează alături de Wernher von Braun la programul spațial american. La scurtă vreme după sosirea sa pe pământul american, primește Premiul Pendray, oferit de American Rocket Society.

În cursul anului 1958, revine la Fürth, alături de familia sa, se pensionează, dar continuă cercetările. La 19 septembrie 1963, Deutsche Raketen-Gesellschaft e.V. își schimbă numele în Hermann Oberth-Gesellschaft e.V., care devine o societate de astronautică cu caracter internațional; scopul societății îl reprezenta cercetarea și exploatarea spațiului cosmic în scopuri pașnice.

Lucrările experimentale ale savantului au dus la descoperirea „efectului Oberth” și „auto-ruperii” în dezvoltarea și încercarea primului motor de rachetă. Era perioada când el a prefigurat oglinda cosmică și nava spațială electrostatică, arătând lumii că racheta cu combustibil nu este o utopie.

Principala direcție în care a activat cu realizări decisive a fost proiectul unei rachete cu combustibil lichid (hidrogen și oxigen) care să poată înfrânge câmpul gravitațional terestru. El pune bazele teoretice și confecționează în miniatură profilul unei rachete în trepte. După 1926, lasă spre analiză savanților planul unei rachete meteorologice, bazate pe carburanți de alcool și oxigen.

Oberth este și autorul unui motor oscilant pentru o rachetă, precum și al unor studii speciale despre construcția tehnică și funcționalitatea avionului – rachetă. Tot el a conceput modelul original al unei nave spațiale electrostatice având ca sursă de alimentare energia razelor solare. Deci a prevăzut necesitatea bateriilor solare.

Lui Hermann Oberth îi revine meritul incontestabil de a fi proiectat motorul conic cu combustibil lichid, cel care a deschis poarta spațiului cosmic, și de a fi definitivat calculele necesare producției lui.

În lucrările sale, Oberth a prevăzut necesitatea folosirii în călătoriile spațiale a fenomenelor parapsihologice. Fără excepție, toate lucrările științifice ale lui Hermann Oberth, invențiile și studiile sale sunt deopotrivă bunuri naționale și internaționale. Ele au fost, în multe cazuri, decisive în procesul de pătrundere în spațiile de dincolo de pământ.

Activitatea sa excepțională nu rămâne fără urmări: la Feucht (Germania) și la Mediaș, după ce, în timpul vieții sale, Universitatea clujeană îi conferă titlul de Doctor Honoris Causa, sunt inaugurate două muzee memoriale. Tot atunci, la Muzeul tehnic din București, se inaugura o secție de astronautică ce îl recunoștea ca protagonist. S-a bucurat în întreaga lume de înaltă prețuire; în anul 1961, devine Doctor Honoris Causa al Colegiului Iowa Wesleyan din Mount Pleasant (SUA), primind și Marea Cruce de Merit a Republicii Federale Germania. În anii 1972 și 1974, la invitația Academiei Române, a vizitat țara. Tot în anul 1972, a obținut titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Cluj-Napoca, iar doi ani mai târziu, în 1974, i s-a decernat „Meritul științific” clasa I, acordat prin decret prezidențial nr.100/1974. În anul 1976, este inaugurat Monumentul Hermann Oberth, în parcul Eichenhain din Feucht. În anul 1981, este plasată o plachetă onorifică pe aeroportul Berlin-Tegel, alături de Wernher von Braun și Rudolf Nebel. În anul 1984, este decorat cu Marea Cruce de Merit și Steaua Republicii Federale Germania. Cu prilejul centenarului nașterii savantului (1894-1994), la Sibiu au avut loc festivități, la care au fost prezentate personalități importante ale științei și tehnicii, printre care și cosmonautul Dumitru

Prunariu și fiica savantului, Erna Roth Oberth. Se stinge din viață la Feucht, la venerabila vârstă de 96 de ani. În semn de omagiu, Facultatea de inginerie sibiană poartă numele savantului sas. În Sibiu, o stradă îi poartă numele și, în ianuarie 2002, a fost dezvelit bustul de bronz așezat în fața sediului fostei Primării sibiene de pe Bulevardul Victoriei (operă a sculptorului Ioan Câdea).

OBERTH, JOHANN (1823-1901)

S-a născut la data de 16 iunie 1823. După cursurile preuniversitare absolvite în orașul natal, cu diploma de maturitate luată, pleacă în anul 1842, pentru a studia cursurile Facultății de teologie protestantă din Viena, unde audiază prelegerile unor somități ale epocii. După trei ani de studiu părăsește capitala habsburgică, pentru a continua și definitivă studiul universitar în același domeniu, la Universitatea din Viena. Și aici se bucură de prestația academică de excepție a unor renumiți teologi. Timp de aproape doi ani activează ca profesor la un Așezământ cultural din localitatea Schnepfental din apropiere de Goth, dar, mai apoi, și ca meditator la o bogată familie din Osterrode am Harz (în părțile Germaniei de nord). În cei patru ani de la terminarea studiilor (1846-1850) a acumulat satisfacții personale, dar și îmbogățiri spirituale, experiențe unice.

În anul 1850 este solicitat pentru postul de cadru didactic (lector extraordinarius) la Gimnaziul din Mediaș, unde urcă, apoi, și treptele ierarhice administrative, devenind în anul 1855 Konrektor (director adjunct) și, din 1867, Rektor (director) al acestei instituții de învățământ. Aici, în activitatea didactică, împărtășește tinerilor elevi din vastele sale cunoștințe acumulate în domeniul limbilor latină, greacă și germană, dar pune în aplicare și vasta sa experiență pedagogică.

În paralel, îl întâlnim în grupul celor care pun bazele Asociației Gustav Adolf și a Băncii locale Mediascher Spar = Vorschussvereins pe care o și conduce. De asemenea, începând cu anul 1865, a îndeplinit și funcția de curator (administrator) al Bisericii evanghelice locale.

Începând cu anul 1874, îi succede la funcția de prim preot al orașului Mediaș unui alt binecunoscut preot evanghelic, Josef Fabini; deține această funcție până la data de 8 februarie 1901, când, deși într-o

stare fizică și psihică relativ bună, se pensionează, rămânând însă același individ plin de solicititudine, inițiator și părtaș activ la treburile urbei sale natale.

Se stinge din viață la 7 noiembrie 1901.

Publică în Anuarul Gimnaziului din Mediaș o serie de lucrări:

- *Die neuhochdeutsche Schriftsprache und die deutschen Volksmundarten;*
- *Dritter Jahresbericht des ev.Hauptvereins der Gustav-Adolf-Stiftung für Siebenbürgen;*
- *Siebenter Jahresberich des ev. Hauptvereins der Gustav-Adolf-Stiftung für Siebenbürgen;*
- *Fünf Schulreden vom Direktor;*

Altă lucrare:

- *Johann Fabinis Verteidigungsrede von 1642 für die Rechte der ev. Gemeinde im Bürgesch sau Zur Erinnerung an J.B. Hornung,* care apare în alte condiții.

OBERTH, JULIUS (1862-1946)

A fost un extrem de valoros chirurg, al cărui nume a trecut peste hotarele Transilvaniei. A fost căsătorit cu Valerie Krasser (fiica medicului poet Friedrich Krasser, ambii fiind părinții celebrului fizician, matematician și astronautician, profesorul Hermann Oberth).

După studii de medicină strălucite la Universitățile din Graz, Berlin și Viena, susține la 27 martie 1887 doctoratul în științele medicale, la Universitatea din capitala Imperiului bicefalic. În perioada anilor 1887-1890, practică medicina la Clinicile de Ginecologie, Dermatologie, Nano-Psihiatrie, Chirurgie-Ginecologie din Viena, ca discipol și colaborator al vestitului profesor, savant de renume mondial, Ch.A. Theodor Billroth. Practică medicina, domeniu de care a fost îndrăgostit pentru toată viața, la Spitalul „Franz Joseph” din Sibiu, între anii 1891-1893, ca voluntar, la început, apoi ca medic secundar până la 30 aprilie 1896.

Între 1 mai 1896 și 1 aprilie 1926, timp de trei decenii, îl întâlnim ca medic primar și director al Spitalului comitatului Sighișoara, apreciat în toată țara pentru calitățile sale excepționale de om și specialist.

După pensionare se mută la Mediaș (aici activa și fiul său Hermann Oberth), în orașul natal, unde mai trăiește două decenii până când moartea, survenită la 15 iunie 1946, îl trimite în lumea celor dreți.

OBIZIUC, STELIAN DORIN **(n. 1967-)**

Istoricul și diplomatul Stelian Dorin Obiziuc vede lumina zilei la 28 august 1967, fiind unicul copil al familiei.

Studiile preuniversitare sunt urmate în orașul natal, în perioada anilor 1973-1986, continuate apoi cu cele universitare la Facultatea de istorie-filozofie, specializarea istorie medievală (1987-1992).

În anii studenției, s-a remarcat ca un student meritoriu, desfășurând în paralel cu sarcinile și obligațiile care-i reveneau din statutul de student și o susținută activitate în cadrul structurilor organizatorice interne și externe ale studențimii române. Astfel, Obiziuc este membru fondator al asociației CLIO (Societatea Studenților de la Facultatea de istorie din Cluj-Napoca), 1990; membru fondator al ISHA (International Student of History Association), făcând parte din delegația studenților din Cluj, Iași și București la Congresul de constituire a acestei Asociații, ținut la Budapesta, în mai 1990; membru fondator al Societății umaniste pentru Studii Interdisciplinare META din Cluj-Napoca, 1991.

Timp de 8 ani (1992-2000), Obiziuc a activat în învățământul superior, în postura de preparator și apoi asistent la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.

În cadrul universitar academic, pe lângă activitatea didactică, Stelian Obiziuc a activat în calitate de responsabil al Cercului de Istorie studentesc și, de asemenea, redactor-responsabil al „Buletinului Cercurilor Științifice Studențești” (B.C.S.S., nr.1-5, 1995-1999).

Între anii 2000-2002, Obiziuc îndeplinește funcția de Consilier I A la Direcția de Investigații C.N.S.A.S. din București, după care intră în structurile Ministerului Afacerilor Externe din București: ianuarie – iulie 2003; Secretar III și Director adjunct în M.A.E. Direcția Arhive Diplomatice; între iulie 2003 – februarie 2006, îndeplinește funcția de Secretar III în cadrul M.A.E. – Direcția de Relații Culturale, Știință, Tehnologie și Patrimoniu Diplomatic/Oficiul Arhive Diplomatice; din iunie 2006, este Secretar II și Director la Direcția Arhive Diplomatice.

În acești ani, după un stagiu de pregătire de câțiva ani, dobândește doctoratul în Istorie la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în Istoria României, obținând calificativul *Magna cum Laude* (iulie 2004).

Încă din anii studenției și până în prezent, Stelian Obiziuc a participat cu numeroase comunicări la o serie de sesiuni științifice interne și internaționale: Budapesta (mai 1990), cu lucrarea *Tolerance and Intolerance of Dimitrie Cantemir*; Congresul Internațional de Științe Istorice – Madrid (august 1990) – dezbateri pe secțiuni; Sesiunea omagială „Nicolae Iorga”, organizată de Academia Română și Universitățile „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (noiembrie 1990), cu lucrarea *Nicolae Iorga și istoria mentalităților*. Obiziuc a participat la un schimb de experiență (masă rotundă, audiții de cursuri speciale și un stadiu de documentare) la Tübingen (Germania), în perioada 20 mai – 5 iunie 1991; la Sesiunea Științifică organizată de Asociația Istoricilor din Transilvania și Banat (Cluj-Napoca, aprilie 1993), cu lucrarea *Dimitrie Cantemir sau în căutarea lui Homo Europaeus* (1993) și multe altele, limitându-ne doar la începuturile carierei de istoric a lui Stelian Obiziuc.

Munca de cercetare științifică, de valorificare documentară reprezintă o altă latură a activității medieșeanului Stelian Obiziuc, menționând în acest sens următoarele titluri:

- *Tolerance and intolerance of Dimitrie Cantemir*, în: *Sic itur ad astra Papers of the ISHA 90 Conference*, Budapesta, 1990, pp. 79-84;
- *Nicolae Iorga și istoria mentalităților*, în: *Studia Universitatis „Babeș-Bolyai”*, Series *Historia*, 1990, nr. 2, pp. 46-64;
- *Marc Bloch și istoria mentalităților – „Regii taumaturgi”*, în: *Caietele David Prodan*, nr. 1, ianuarie – iunie 1994, pp. 58-72;
- *March Bloch și meseria istoricului – „Apologie pour histoire”*, în: *Annales Universitatis Apulensis. Historica*, Alba Iulia, 1997, nr.1, pp. 119-126;
- *Implicațiile conflictului otomano – habsburgic asupra evoluției politice a Transilvaniei între 1526-1529*, în: *Annales Universitatis Apulensis. Historica*, Alba Iulia, 1998-1999, nr. 2-3, pp. 95-106;
- *Relațiile româno-sovietice. Documente. 1935-1914*, vol. II, Editura Fundației Culturale Române, București, 2003 (în colaborare);

- *Confluente româno-finlandeze. 85 de ani de relații diplomatice.* Editura Institutului Cultural Român, București, 2005 (în colaborare).

OLARU, ILIE **(n. 1931-)**

S-a născut în comuna Bichiș, satul Gâmbuș, județul Mureș, la 27 mai 1931.

A făcut studiile primare în satul de baștină, cele medii – la Cluj, iar studiile superioare – la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de filologie, specializările Limba română și Pedagogie, promoția 1955-1959.

Încă din primul an după absolvirea facultății, tânărul profesor a devenit și corespondent voluntar la publicația săptămânală „Tribuna învățământului”. În decursul timpului, acest periodic și-a schimbat denumirea în: „Tribuna școlii”, „Colocvii”, revenind apoi la prima denumire: „Tribuna învățământului”. Dascăl respectat și respectabil, profesorul Ilie Olaru a rămas fidel, pe parcursul întregii cariere, acestui hebdomad. În alte publicații el a publicat doar sporadic.

Debutul în publicistica educațională l-a făcut cu articolul *Sârguință*, în care evidenția însușirile metodice ale unei învățătoare la clasa I și stăruința unei fetițe de a-și însuși buchile alfabetului. Aceasta se întâmpla în anul absolvirii facultății, deci în 1959.

Îmbrățișând o varietate de forme gazetărești precum: studii, articole, reportaje, anchete, note, recenzii, materialele publicate urmăreau toate aspectele muncii instructiv-educative. Prin urmare, nivelul de predare la clasă al dascălilor, receptarea și fixarea cunoștințelor, educația morală a elevilor, climatul social în colectivele didactice și în cele ale elevilor, demnitatea și respectabilitatea educatorilor și multe altele au făcut obiectul materialelor abordate de profesorul Ilie Olaru în cei peste patruzeci și cinci de ani de activitate publicistică.

Îată câteva titluri de articole care oglindesc aspecte din viața școlii medieșene și nu numai: *Descătușați de umilință* (despre prestața educatorului); *Un an de bilanț, de încredere și de speranță*, *Dacă aș fi diriginte* (despre noblețea activității de diriginte), *Amărăciunile vârstei a treia*, un studiu foarte interesant, ce tratează precaritatea vieții dascălilor

pensionari, umilințele la care această categorie socială este supusă prin pensiile de mizerie și neajunsurile traiului cotidian.

Alte titluri de materiale jurnalistice vorbesc ele însele despre problematica dezbătută, despre aspectele vocaționale ale educatorului: *Realitatea care nu educă*, *Discriminarea ca viciu*, *Dreptul la fericire*, *Postulatele succesului*, *Triumful competenței* și multe altele.

Variatele și dificilele probleme de educație au făcut obiectul multor sesiuni științifice organizate de Inspectoratul județean școlar, Casa corpului didactic, Cercul directorilor de școli sibiene sau sesiunile de comunicări din Mediaș, Copșa Mică, Oradea sau Cluj-Napoca.

Ilie Olaru a mai publicat în: „Tribuna Sibiului”, „Rostirea românească” (Timișoara), „Realitatea”, „Liceenii” etc. La publicația săptămânală „Realitatea” a publicat în mod curent mai mult de un an și jumătate, iar la lunarul „Liceenii”, condus de profesorul Viorel Crainicu, de asemenea a avut foarte dese colaborări pe teme de educație și cultură, timp de circa patru ani.

Viețuind și activând într-un climat de bună înțelegere și respect reciproc, profesorul și gazetarul Ilie Olaru s-a dovedit un fin observator al unor caractere deosebite, al unor oameni care s-au remarcat în profesiile lor. Astfel, el a inițiat rubrica „Profiluri în lumină”, în care a „profilat” figuri de dascăli deosebiți cum ar fi: profesorii Georgeta Bârlogeanu, Aurelia Tatu, Ioan Stirnet; educatoare: Victoria Tănăsoiu, Livia Moldovan, Ana Barbăroșie; maiștri-instructori: Pavel Popescu, Ortenzia Nastea; ingineri: Monica Fara, Maria Sancu etc. A mai realizat portretele medicului Florin Fodor și al farmacistei Angela Rădulescu, al lingvistului din Republica Moldova, Eugen Coșeriu, al savantului Henri Coandă și al medieșeanului George Togan.

Profilurile acestora, precum și ale altor oameni deosebiți au fost strânse într-un volum, *Semenii mei*, la care vor fi atașate și peste șazeci de poezii, din care unele au fost publicate, altele nu.

Publicistul Ilie Olaru a dovedit reale afinități pentru pătrunderea analitică a unor volume de poezie și proză ale unor creatori medieșeni. Prin urmare, a scris despre următoarele cărți: *Viscole în azur* (versuri) și *Pe valurile destinului* (proză) – ambele semnate de medicul Ionel Câmpeanu; *Mâhniri lângă leagăn* – volum antologic de versuri aparținând poetului George Popa; cartea *Extazul puterii*, al cărei autor este Doru Ilieș.

Putem afirma cu certitudine că paleta materialelor publicate de Ilie Olaru este atât de largă, încât o inventariere a lor este aproape de neconceput.

Studii și articole publicate

1. *Spre aducere aminte* (despre savantul Eugen Coșeriu), în „Tribuna învățământului”, nr. 710-711, septembrie, 2003.
2. *Postulatul succesului*, în „Tribuna învățământului”, nr. 352, octombrie, 1996.
3. *Visuri și speranțe*, în „Tribuna învățământului”, nr. 38, 19 septembrie, 1994.
4. *Curajul răspunderii* (editorial), în „Tribuna învățământului”, nr. 43, 1992.
5. *Libertatea lipsei de discernământ*, (editorial), în „Tribuna învățământului”, nr. 21, martie, 1992.
6. *Optimismul pedagogic*, (editorial), în „Tribuna învățământului”, nr. 1, ianuarie, 1992.
7. *Noblețea profesiei de dascăl*, „Tribuna învățământului”, nr. 36, 1991.
8. *Un motiv de extaz*, (consemnări critice pe marginea cărții *Extazul puterii* a lui Doru Ilieș), în „Rostirea românească”, nr. 7-8-9, iulie-septembrie, Sibiu, Timișoara, 1998, pp. 184-185.
9. *Vibrația lirică în creația minulesciană*, în „Liceenii”, nr. 1, ianuarie-februarie, Copșa Mică, 2004.
10. *Bacalaureatul – examenul maturității*, în „Liceenii”, nr. 8, iunie, Copșa Mică, 2002.
11. *Șt. Aug. Doinaș a plecat „să moară puțin”* (Remember), în „Realitatea”, nr. 9, iulie, Mediaș, 2002.
12. *Paradoxuri nedorite*, în „Realitatea”, nr. 8, aprilie-mai, Mediaș, 2002.
13. *Savantul Henri Coandă la Mediaș*, în „Tribuna Sibiului”, 4 martie, 1971.
14. *Să ai sentimentul „utilității”*, în „Tribuna Sibiului”, iunie, 1976.
15. *Caratele competenței*, în „Tribuna Sibiului”, 17 martie 1971.

OPREA, LAURENȚIU **(n. 1956-)**

S-a născut la 1 iunie 1956, în orașul Uricani din județul Hunedoara. Și-a început pregătirea școlară în orașul Nădlac, județul Arad, unde a urmat școala primară, apoi la Prundu Bârgăului din județul Bistrița-Năsăud, unde a absolvit ciclul gimnazial. A ales cariera militară, în perioada 1971-1975 urmând Liceul Militar „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc, județul Suceava. Pregătirea militară a fost continuată la Școala Militară de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu” din localitatea Boboc, județul Buzău, în perioada 1975-1978.

Între anii 1982-2002, Laurențiu Oprea a urmat cursuri într-un număr de trei institute de învățământ superior, obținând o pregătire multilaterală și un orizont larg de cunoaștere. Între 1982 și 1988, a urmat Tehnologia Construcțiilor de Mașini din Brașov; între 1988 și 1991, a făcut studii de germanistică, iar între 1998 și 2002 – cursuri de psihologie la Universitatea sibiană „Lucian Blaga”. Precizăm că în anii școlilor medii și ai studiilor superioare a participat la mai multe cenacluri literare, publicând versuri.

Activitățile întreprinse de-a lungul timpului sunt extrem de variate. Vreme de un deceniu (1972-1982), Laurențiu Oprea a fost ofițer de aviație. În 1982 a părăsit haina militară, angajându-se ca simplu muncitor la întreprinderea medieșeană „Emailul Roșu”, unde a lucrat până în 1988, când a fost avansat tehnolog, între 1988 și 1991.

După căderea comunismului, ca în viața multor români, și în existența lui Laurențiu Oprea au intervenit radicale transformări: între 1991 și 1993, a lucrat ca proiectant într-o societate din Germania. În perioada imediat următoare, a încercat o privatizare prin exportarea de piei de oaie. Începând din 1995 și până în prezent, Laurențiu Oprea desfășoară o interesantă activitatea ziaristică. Înființează un periodic săptămânal intitulat „Informația Târnavelor”, devenit apoi „Informația săptămânii”, devenind astfel cea mai longevivă publicație medieșeană după anul 1989.

Începând din 1997 și până în anul 2004, Laurențiu Oprea a tipărit în fiecare an câte o carte, îndeplinindu-și astfel o mărturisită dorință. Cărțile au tematici diverse: cărți monografice legate de istoria și existența municipiului Mediaș, cărți de versuri, precum și o carte de psihosexologie.

Dacă pentru celelalte volume ale lui Laurențiu Oprea specialiștii nu și-au spus cuvântul, pentru poezia publicată de patronul și directorul ziarului „Informația săptămânii” în volumul *În suflet, fructe*, criticul Mircea Tomuș și-a afirmat un notabil, justificat și profesionist punct de vedere: „Întreg volumul transcrie o zbatere sinceră a ființei, convertită în moneda volatilă a unor imagini sugestive:

*„Despărțirea e pregătită în franjuri de culoare,
Cu un bilanț plin de datorii și crengi rupte,
Gura strânsă a serii ține secretul.
Gustul, frunză de nuc uscată, face ordine,
Estompând amintiri naufragiate,
Transpirația picură lent pe sufletul dimineții”.*
Ispita, din volumul În suflet, fructe
(Dans l'âme, des fruits)

.....

Este, aici, semnul unei poezii de certă autenticitate, pe care exercițiul imagisticii, asumat cu plăcere și destulă șansă de reușită, o face ușor convertibilă în valori de sensibilitate și deschideri de înțelegeri”.

Urmărind evoluția lirică a poetului medieșean, un alt critic de poezie, Mihai Posada, afirma: „... este prilej de bucurie pentru cititorul versurilor lui Laurențiu Oprea să descopere în cea de-a doua carte de poeme a acestuia, intitulată *Voi prinde lupii*, aceeași vibrantă oscilație și nehotărâre a spiritului omenesc nealterat, viu și scrutător. Aceeași nesiguranță, desigur cu o altă încărcătură ontologică și în alt registru liric, continuă și dezvoltă, într-o «ramificație» personală, același exercițiu al conștiinței metafizice profund creștine în esența ei, exercițiu al omului în raport cu sine și cu lumea lui Dumnezeu și a oamenilor”.

În afara cărților amintite, scriitorul trăitor în orașul din centrul țării a publicat o carte cuprinzând patru legende, traduse și în limbile franceză, engleză și germană.

Urmare a absolvirii studiilor de psihologie la universitatea sibiană, Laurențiu Oprea a publicat și o carte de psihosexologie, tipărită tot în orașul de pe râul Cibin.

Prin editarea publicației „Informația săptămânii” și prin tipărirea anuală a unor cărți cu tematică diversă, Laurențiu Oprea este o prezență activă și interesantă, deși poate prea discretă, în viața urbei.

Cărți publicate (bibliografie selectivă)

1. *Frasinii gemeni* (lucrare bilingvă româno-engleză), [f.e.], 1999, [f.1.], vol. I.
2. *Poezii* (în limbile română și franceză), 1998.
3. *Mediaș*, micromonografie în limbile română, maghiară, engleză, franceză și germană, 1999.
4. *Legende medieșene*, [f.e.], [f.1.], 2002.
5. *În suflet, fructe* (*Dans l'âme, des fruits*), Casa de presă și Editura Tribuna, Sibiu, 2002.
6. *Tristețea sărbătorilor*, Casa de presă și Editura Tribuna, Sibiu, 2003.
7. *Clepsidrele iubirii, psihosexologie*, Casa de presă și Editura Tribuna, Sibiu, 2003.

ORENDI, FRAȚII ȘI TATĂL LOR

Prin anii '50, cei din familia Orendi, alcătuită din frații Fritz și Helmuth, împreună cu tatăl lor, erau cei mai obișnuiți membri ai Școlii de gimnastică (Turnschule). Cei doi fii Orendi erau antrenați de tatăl lor la diferite aparate de gimnastică. De fapt, aici, la modă era o continuare a pregătirii și acasă, pentru că în curtea casei lor de pe strada Titu Maiorescu aveau bară fixă și alte aparate improvizate, unde cei trei lucrau zi de zi.

Date biografice despre cei doi frați nu deținem, dar știm că au plecat de la Școala sportivă la cele două mari cluburi bucureștene: Fritz Orendi – la Dinamo, iar Helmuth – la Steaua. Ambii devin campioni naționali la diverse aparate și la individual compus. Fritz Orendi a participat la două olimpiade și la un campionat mondial. Ca mulți alții, și ei au părăsit țara, plecând în R.F.G. și descoperind astfel adevăratele valențe ale demnității umane.

Competițiile la care a participat Fritz Orendi:

1. Olimpiada de la Helsinki (1952).
2. Olimpiada de la Tokio (1964) – locul 15.
3. Campionatul mondial de la Moscova (1958).

ORENDT, AURELIA **(n. 1932-)**

Pictoriță.

S-a născut la 4 aprilie 1932, în Sighișoara, județul Mureș. Studii: cursurile secundare la liceul din localitatea natală și Școala Populară de Artă din Sibiu, secția Mediaș.

Debutul expozițional – în anul 1967, la Mediaș, cu ocazia expoziției colective.

Aprecieri critice: „Pictura Aureliei Orendt este prin concepție destinată interiorului familial. Flori, peisaje, naturi statice, portrete descriu un univers sufletesc calm, blând, înclinat spre meditație, nu lipsit însă de optimism. Aurelia Orendt este adepta conceptului prin care primatul muncii asigură garanția perenității artei, alături de care respectul pentru adevăr conturează idealul său etic profesional” (Petru Dumbrăveanu).

PISO, IACOB **(1480-1527)**

Umanismul european, ca mișcare culturală și direcționare a gândirii Renașterii, cunoaște o dezvoltare deosebită în secolele XIV-XV.

Apărut în Italia și Spania, noul curent (inspirat de profundele transformări social-culturale ale unei societăți burgheze în plină coagulare, devenit un curent opozant al ascetismului religios, față de mistica inchizițională și de „tot ceea ce înseamnă preaslăvirea divinității și condamnarea omului la un «nimic»”) cuprinde noi regiuni europene.

Umanismul cuprinde și Transilvania, relativ destul de timpuriu, aspect favorizat de condițiile economice favorabile, dar și de legăturile politice și culturale pe care le statuase cu Italia, Germania etc. În Țările Române, Umanismul se manifestă abia începând cu secolul al XVI-lea, în forme specifice, determinate, fără îndoială, de condiții politico-economice și socio-culturale deosebite, integrat totuși în contextul umanismului european.

Literatura umanistă transilvană este ilustrată de activitatea lui Nicolae Olahus, Johann Honterus, M. Malici, Georg Reicherstorffer, Valentin Wagner, Johannes Lebel, Christian Schesäus, dar și a lui Iacob Piso.

Despre viața și opera lui Iacob Piso au rămas puține informații, datorate în special unor cercetători precum Johann Seivert, Joseph Trausch, Hermann Hienz și Bernhard Capesius. S-a născut la Mediaș, în jurul anului 1480, într-o familie de oameni relativ înstăriți, se pare brutari. A mai avut un frate (Stephan, poet și membru al Societății transilvănene academice). Asupra originii numelui său, unii cercetători presupun că Iacob Piso ar fi de origine română, familia Piso fiind larg răspândită pe teritoriul țării; alți cercetători înclină spre o origine olandeză. Dar toți cercetătorii îl consideră transilvănean, el însuși afirmând: „Ab septem castris dicta ubi terra manet”. Rămâne de timpuriu orfan, în urma morții tatălui său. Studiază științele juridice, obținând titlul academic de doctor în drept; devine protonotar apostolic, protopop al Domului Sfântului Ioan din Pécs și chiar secretar și profesor al regelui Ludovic al II-lea al Ungariei (1516-1526).

Și-a consacrat viața învierii clasicismului antic, fiind un apreciat poet, excelent orator și cunoscut diplomat. O dovadă indubitabilă a aprecierii este și faptul că a fost cântat în versuri de către contemporanii săi. Oferim spre ilustrare o strofă din poezia lui Francesco Arsilli în traducere românească:

„Panonia a rămas vestită numai datorită curajosului soldat;
 Însă a fost înzestrată (s-a îmbogățit) cu doi poeți
 Căci Piso a luat (a sorbit) cu astfel de lăcomie
 Însetată frumusețea (unda, roua) din Latium, încât
 s-a întrecut în poezie cu străbunii ausoni.
 Și nu este mai mic (nu este inferior) lui Ianus, care
 Cel dintâi a dus din Helicon la Dunărea de jos,
 Moștenită de la strămoși, zeițele împodobite cu dafin”.

Ca ambasador al Ungariei în Italia, pe lângă Scaunul papal, și în Polonia [Papa Iuliu al II-lea (1503-1513), care pregătea o luptă comună a mai multor țări împotriva turcilor, l-a trimis pe Iacob Piso la regele Sigismund I al Poloniei], a militat pentru realizarea unei cruciade antiotomane.

La 6 ianuarie 1510, Iacob Piso se afla la Cracovia și, potrivit misiiei primite, el avea sarcina să realizeze, în numele papei, o alianță între Sigismund al Poloniei cu Vladislav al Ungariei împotriva sultanului Baiazid. Tergiversarea unui răspuns din partea lui Sigismund face inefficientă proiectata alianță. Tot la Cracovia, Piso este părtaș la un

incident cu demnitarul Vitus von Fürst, după care ia drumul Ungariei, la curtea lui Vladislav al II-lea, cu mai vechea idee a coagulării unui front antiotoman, ca în toamnă să revină la Roma.

În prima parte a anului 1514, îl aflăm din nou în Polonia, ca emisar al Papei Leon al X-lea, pentru ca în luna iulie să ajungă la Vilnius (în Lituania), locul unde se făceau mari pregătiri de război contra lui Vasile, marele cneaz al Moscovei.

În anul 1515, se afla în preajma unor regi și împărați, la Viena și Bratislava. Johann de Danzig (Ioannes Dantisci) va scrie despre el versuri de apreciere și laudă:

„Piso etiam nostro vir in aevo doctus et acer,
Magnorum nuper qui multa negotia Regum
Tractabat, quod si stricto pede, sive soluto
Aggreditur quicquam, nil est exactius”.

În traducere:

„Și Piso, un bărbat înțelept și harnic din
generația noastră, care până de curând (până astăzi)
trata (scris, conducea) multe treburi publice ale marilor regi,
fie în versuri, fie în proză, se îndreaptă spre ceva,
ce cu nimic nu e mai potrivit (sigur)”.

Pe când se afla în Italia, a găsit într-o librărie câteva scrisori ale lui Erasmus din Rotterdam (1467-1536), umanistul de talie europeană, le-a cumpărat și le-a trimis unui prieten, lucru recunoscut de către marele umanist într-o scrisoare din 27 mai 1520, către Beatus Rhenanus (1486-1547).

Corespondența pe care o va purta cu această celebritate este străbătută de stimă și apreciere reciprocă, sentimente exprimate în stilul de mare rafinament al epocii, ce ne conferă o idee de ansamblu a anvergurii umanistului român. Erasmus îi mărturisește în scris că ar dori să trăiască viața în preajma lui, numindu-l „humanissimus Piso” și afirmând că: „... sunt și în Transilvania spirite minunate...”.

Urmând firul vieții lui Piso, îl vom găsi apoi ca profesor al regelui Ludovic al II-lea. Este o dovadă certă a prețuirii de care Piso se bucura, fiind însărcinat cu educarea tânărului rege, ajungând apoi secretar și sfetnicul său. Pentru acest fapt, Erasmus l-a felicitat pe rege prin cuvintele: „... te felicit pentru aceasta mai mult decât pentru regatul tău”. Însuși regele obișnuia să afirme că înțelepciunea (mintea) lui Piso

valora mai mult decât întreg regatul său. Regele îi va fi recunoscător, atribuindu-i numeroase averi, dar și încredințarea, spre rezolvare, a unor chestiuni politice. Astfel, în anul 1523, îl va trimite ca sol în Polonia.

Deși viața l-a îndepărtat de leagănul copilăriei sale, Mediaș și Târnava Mare, Piso nu l-a uitat; la intervenția sa, la 15 ianuarie 1517, regele Ludovic al II-lea acordă un mare privilegiu orașului Mediaș, „... ad sigillandes cum sigillio publico civitatis nostr Magyessiensis” [statutul de oraș și sediu de scaun – n.n.L.G.], privilegiu care aducea importante libertăți politice și comerciale. În perioada de timp cât l-a slujit pe Vladislav al II-lea, locuia la Buda, unde întreținea o casă ospitalieră pentru umaniștii și invitații care îi treceau pragul.

Din anii plini de frământări ai domniei regelui Ludovic al II-lea, caracterizați de desfrâul și setea de putere ale mării nobilimi, știm despre poet că s-a ținut departe de intrigile politice, știind să valorifice trecerea pe care o avea la suveran prin rotunjirea unei averi în măsură să trezească invidie.

Marea înclăștare dintre creștini și otomani din 1526, de la Mohacs, avea să aibă un sfârșit nefericit pentru tânărul rege, care își va pierde, cu acel prilej, viața; Ungaria și Transilvania își pierd independența pentru un secol și jumătate. Moartea regelui este dublată, pentru poetul nostru, și de pierderea averii sale, datorată tirului dușmănos la care era supus. Piso nu a supraviețuit mult morții regelui și pierderii averilor sale. Sfârșitul destul de timpuriu al lui Piso se va petrece în 1527, la Bratislava, după cum reiese dintr-o scrisoare a lui Ursinus Velius (Esztergom, 10 decembrie 1527): „Cred că Piso, jefuit de bunurile toate, în martie a murit de inimă rea [„animi dolore”] la Poson [Bratislava]”.

Cu puțin timp înainte de moarte, Piso și-a compus epitaful de pe piatra de mormânt:

„Christe, tuas cecini vivo qui pectore laudes,
Mortus hic Piso nunc, aceo et taceo”.

(„Acela care, din pieptul trăind, Christe, ți-am cântat laude,
Mort zac acum aici, eu, Piso, și tac ca mormântul”).

La o primă analiză asupra operei sale literare, atâta cât ne este cunoscută, avem posibilitatea să-i atribuim umanistului transilvănean statutul unui poet, bun cunoscător al versificației în limba latină și al metricii, posesor al unei verve deosebite. Spre exemplificare, cităm câteva versuri din poezia *De suo Libello (Despre cârticica sa)*:

„Si quis habet nostrum cerdo caupove libellum,
Sic vendat, partiar, ut neget esse meum.
Irritare tamen si vult emptoris alutam,
Nequitias satis est dicere, vendo meas”.

(„Dacă cineva posedă cârticica mea sau vreun crășmar
îi vor îngădui ca astfel s-o vândă încet, să nege că este a mea.
Totuși, dacă vrea să înfurie pielea moale a cumpărătorului,
E destul să spună: îmi vând glumele mele”).

Aceeași constanță și valoare – și în poezia *Lui Graccus Pierius*.

Alte două poezii sunt închinat unui personaj, Lepta, pe care cercetătorii n-au reușit să-l identifice, dar se poate crede că îi era prieten bun lui Piso, și căruia îi destăinuia gândurile sale despre un trai liniștit, de viață urbană, ferită de necazuri și griji și în liniștea căreia să „alerge pana” mai repede decât o armă: exemplară imagine a liniștii râvnite într-o epocă extrem de tulbură, zbuciumată.

O poezie deosebită datorită accentelor sale umaniste este *Elegia de o sută de versuri a lui Iacob Piso către stimatul bărbat Iohannes Fuchsmagen* (circa 1500), remarcabilă personalitate a epocii: profesor, specialist în științele juridice, consilier secret. Elegia lui Piso începe prin a arăta varietatea preocupărilor autorului și faptul că pentru orice lucrare (operă) trebuie liniște, care „adesea este tulburată”.

În cuprinsul elegiei, poetul se adresează zeului Apollo, pe care îl întreabă dacă i se pare greu când și-a părăsit țara și tot el răspunde pentru cel care și-a căutat norocul în străinătate: „Dacă drumul îți este prea greu, atunci întoarce-te acasă, că și în felul părintesc (tradițional) îți poți găsi mulțumirea”. El nu a mai prins-o, murind, nemulțumit, departe de țară. Tot în această poezie este elogiat învățatul Fuchsmagen.

De la Iacob Piso au rămas moștenire următoarele:

1. *Epistola ad Erasmum Roterodamum*, Romae, 30. Jun. 1509.
2. *Epistola ad Johannem Coritium, de conflictum Polonorum et Lithuanorum, cum Moscovitis, scripta Vilniae, 1514*. Este publicată, anul următor, la Basel, de către Johann Froben. Lucrarea este inserată, de asemenea, în volumul trei al lucrării lui Alexander Guaguin, *Rerum Polonicarum*, ca și în *Corpus historiae Polonicae*, (vol. III) al lui Johannes Pistorius.
3. *Epigramma*, care este preluată în mai multe lucrări din epocă și care face referire la același conflict polono-lituanian-moscovit.

Piso reia tema războiului și a victoriei în acest conflict în cadrul unei *Elegii* pe care Johann Laski, Primatul polonez și ambasador pe lângă curtea papală la Roma în 1515, avea să o publice, alături de poezii ale lui Johann von Danzig, Andreas Cricius, Bernhard Wapousius și alți învățați ai vremii.

4. *Jacobi Pisonis, Transylvani, Schedio*, o colecție de poezii pe care o moștenește Georg Wernher și pe care o va publica sub titlul: *Jacobi Pisonis Transylvani, Oratori set Poëtae excellentis, Schedia, Viennae Austriae*. Excudebat Mich. Zimmermann, anno MDLIII in 4.

POENARU, EMIL **(n. 1932)**

S-a născut la 19 noiembrie 1932, în orașul Blaj, județul Alba, tatăl lui fiind profesor de geografie și preot catolic, iar mama funcționară.

Prin desființarea bisericii greco-catolice, în 1948, și trecerea tuturor românilor la cultul ortodox, s-a început o cumplită prigoană împotriva preoților greco-catolici ce nu aveau la biserica ortodoxă. Prin urmare, tatăl viitorului magistrat și profesor a fost obligat să ia drumul pribegiei, neadmițând să-și părăsească confesiunea strămoșească. După scurte schimbări de domiciliu în localitățile ardelene Brad și Ciucea, părinții săi se stabilesc la Mediaș. Preotul Poenaru, ca toți preoții greco-catolici care nu s-au supus ordinelor regimului comunist, a suferit o cumplită prigoană. Unii din ei au fost obligați chiar să suporte ani grei de închisoare. Aici, în orașul de pe Târnava Mare, familia Poenaru, domiciliată pe frumoasa stradă Lenin, a locuit mai bine de zece ani, între 1949-1959, când s-a strămutat definitiv în orașul de la poalele Tâmppei.

Emil Poenaru a urmat cursurile Facultății de Drept din Cluj, în perioada 1951-1955, iar între anii 1955 și 1959 a îndeplinit funcția de asistent universitar. În orașul Brașov, Emil Poenaru funcționează ca lector universitar la Universitatea Politehnică Brașov, în paralel fiind și procuror la Procuratura Regiunii Brașov (1959-1963) și redactor al revistei „ASTRA”, între 1963 și 1970. Între 1971 și 1989, ocupă funcția de lector la Universitatea „Transilvania”, apoi conferențiar și profesor, în prezent fiind profesor consultant. Pe lângă aceste funcții didactice,

Emil Poenaru a fost și profesor universitar la Universitatea Europeană Drăgan, unde, în perioada 1991-2000, a ocupat cea mai înaltă funcție, aceea de rector.

Activitatea publicistică a lui Emil Poenaru este bogată și variată. El este autorul sau coautorul mai multor lucrări de specialitate, a numeroase studii în diverse volume și în reviste de drept, unele dintre ele, deși apărute cu două, trei decenii în urmă, fiind citate și în prezent. De asemenea, a susținut numeroase comunicări la reuniuni științifice organizate de Academia Română, de Asociația Juriștilor și de unele universități românești și străine. Este autorul unor lucrări eseistice și de documentare istorică, precum și al unor opere beletristice, încununată cu premii ale Uniunii Scriitorilor din România.

Despre una dintre cele mai importante și interesante cărți ale lui Emil Poenaru, e vorba de romanul *Sala de așteptare*, scriitorul brașovean Voicu Bugariu scria următoarele: „Cartea lui Emil Poenaru *Sala de așteptare* se constituie ca o pledoarie pentru puritate etică, pentru seriozitate profesională, luciditate, responsabilitate, generozitate și exigență, pentru omenie. Faptele numeroase, capacitatea autorului de a vibra în fața nedreptății și a absurdului ce uneori invadează existența, stilul ce se menține la nivelul unui patos remarcabil face din această carte o apariție interesantă pentru tineret, o carte de profundă meditație și atitudine”.

Bogata activitate a juristului și scriitorului Emil Poenaru este apreciată și peste hotarele țării, prin acordarea unor înalte titluri ale unor instituții prestigioase:

- în 1989 i s-a conferit titlul de „SENATOR” al Academiei Internaționale Mediceea, Firenze, Italia;
- în 1994 i s-a oferit titlul de membru al Academiei – Institut des Affaires Internationales, Paris;
- în 1994 a fost ales membru de onoare al Association of Educators for World Peace.

Din anul 1998 Emil Poenaru este coordonatorul pentru România al Asociației Adoptie Dorpen Romania, organizație pentru împiedicarea demolării satelor românești și, apoi, de sprijinire a dezvoltării acestora, cu sediul la Bruxelles.

Opere publicare (bibliografie selectivă)

I. Cărți de drept

1. *Rolul procurorului în procesul civil*, Editura Științifică, București, 1964.
2. *Medicină și adevăr*, Editura Medicală, București, 1972 (coautor dr. R. Ozun).
3. *Medic, societate, răspundere*, Editura Medicală, București, 1977 (coautor dr. R. Ozun).
4. *Calendarul de la Sarmisegetusa Regia*, Editura Academiei R.S.R., București, 1980 (coautori dr. S. Bobancu și dr. C. Samoilă).
5. *Drept civil. Raportul juridic civil. Actele juridice civile*, Editura Europa Nova, București, 1994.
6. *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Editura Dacia Europa Nova, Lugoj, 2001.
7. *Procurorul – Parte în procesul civil*, Editura All Beck, București, 2003.
8. *Garanțiile reale mobiliare*, Editura All Beck, București, 2004.

II. Eseuri și lucrări istorice

1. *La Collona di Traiano e Decebal*, Editura Nagard, Milano, 1983.
2. *Horea, Șincai, Iancu*, Editura ASSE Bruxelles, 1991.
3. *Un monument pentru Decebal*, Editura Europa Nova, București, 2001.

III. Literatură beletristică (proză)

1. *Complot la Sarmisegetusa*, Editura Militară, București, 1973 (nuvelă).
2. *Sala de așteptare*, Editura Albatros, București, 1974 (roman).
3. *Testament cu ilustrații colorate*, Editura Albatros, București, 1977 (povestiri).

IV. Literatură dramatică

1. *Cafeaua actriței*.
2. *Fluturii cenușii*.
3. *Mărul de pedeapsă*.
4. *Clopote la zidirea lumii*.
5. *Apartamentul 13*.

6. Soarele de andezit.

7. Stejarul.

PONCIU, SILVIA (1925-2010)

S-a născut la 3 septembrie 1925, în orașul Tecuci, județul Galați. A urmat Liceul de fete „Doamna Sturza” în orașul natal. Atmosfera familială era una muzicală, întrucât tatăl cânta la mandolină, iar mama, având o voce minunată, în dese rânduri fredona fel de fel de melodii. Acest precedent cultural a influențat-o pe viitoarea actriță să urmeze cursuri de balet clasic și teatru în cadrul acestui liceu.

Debutul în teatru s-a produs în ultima clasă de liceu, când viitorii absolvenți au pus în scenă *Sânziana și Pepelea* de Vasile Alecsandri. Având o voce mai plină, Silviei i s-a repartizat rolul lui Lăcustă Vodă, care, constituind primul contact cu fenomenul teatral, i-a rămas în minte toată viața. Poate tocmai de aceea, în cei douăzeci și cinci de ani de viață petrecuți la Teatrul Popular Mediaș, a pus în scenă acea piesă în trei distribuții.

Absolvirea liceului, în 1944, a coincis cu terminarea celui de-al Doilea Război Mondial. Multe vieți și destine au luat o întorsătură neașteptată. Planurile de viitor ale Silviei au fost întrerupte brusc. Dacă ea voia inițial să devină profesoară, în situația dată părinții s-au opus, știind că un absolvent de universitate, prin natura lucrurilor, va fi repartizat departe de casă. Acest fapt i-a schimbat planurile. S-a ivit, de altfel, o ocazie unică: având un unchi student la Iași, care urma Institutul de „Artă și Meserii”, profilul „Sculptură”, s-a hotărât să urmeze și Silvia profilul respectiv, contrar însă dorinței sale, deoarece nu avea niciun fel de atracție spre această disciplină. Mai târziu, și-a dat seama cât de mult i-a folosit învățarea „butaforiei” la Școala de artă și meserii din Iași, când, în realizarea decorurilor, confecționarea unor obiecte impunea acest lucru.

În anul 1946 s-a căsătorit și, începând din acest moment, viața Silviei a căpătat un nou contur. Soțul, fiind ofițer, familia era nevoită să se mute din garnizoană în garnizoană. Astfel, Silvia Ponciu și soțul ei au peregrinat prin localitățile: Breaza, Brașov, Buzău, Tecuci, Buzău, Sibiu și Mediaș. Aici a fost stația terminus. În Brașov, stând opt luni, a

avut posibilitatea de a juca într-un spectacol de revistă, organizat de un club de femei.

Aflându-se la Sibiu, Silvia Ponciu a pregătit două montaje literar-coregrafice, în 1951, și a început o piesă de teatru, dar a urmat mutarea la Mediaș.

Prin această mutare, s-a creat și o situație comică: soțul, Mihai Ponciu, s-a mutat primul și, ajungând aici în garnizoană, a fost rugat să pregătească cu cadrele civile și militare o piesă de teatru. Comandanții auziseră de numele „Ponciu”, care se ocupă cu spectacole artistice, și au crezut că e vorba de un „el”, nu de o „ea”. Soțul n-a comentat nimic, „ordinul era ordin”, a făcut distribuția și au început repetițiile. În felul acesta a intrat și soțul, Mihai Ponciu, în mișcarea teatrală.

După ce a obținut locuința, s-a mutat și Silvia la Mediaș, unde tovarășii de la Comisia Culturală a Sfatului Raional, fiind mai bine informați, au cooptat-o într-un colectiv teatral care a pus în scenă *Titanic vals* a lui Tudor Mușatescu. Piesa jucată fiind o reușită deplină, Silvia Ponciu a fost chemată la Casa raională de cultură, propunându-i-se unul dintre rolurile principale. Ea l-a recomandat conducerii acestei instituții de cultură pe soțul său, dându-i-se și lui rolul lui „Grig”, ajungându-se astfel să aibă ambii soți aceleași preocupări.

Au urmat mai multe piese de teatru, jucate fie în Mediaș, fie în alte localități. Între altele, a jucat, în *Unchiul Vania* de Cehov, rolul unei femei de optzeci de ani, când ea avea doar treizeci, rol care a solicitat-o foarte mult, făcându-i mare plăcere. Cu atât mai mult s-a bucurat, cu cât directorul unui teatru profesionist, pe scena căruia s-a jucat piesa amintită, i-a propus să joace în aceeași piesă cu actori profesioniști, deoarece la teatrul respectiv se dădeau reprezentații cu opera cehoviană.

Între 1951 și 1958, ca activistă voluntară, a jucat în: opt piese de teatru, șase spectacole muzicale regizate și paisprezece piese la care a semnat regia și scenografia. În această perioadă, Silvia Ponciu a pregătit și un alt gen de spectacol: e vorba de opereta pentru copii intitulată *Vălul fermecat*, scrisă de Eugen Florea și Denis Mărgineanu. Acesta din urmă a fost unul dintre cei mai apreciați colegi ai Silviei Ponciu, cu care a jucat în foarte multe piese, bucurându-se împreună de spectacolele prezentate.

În 1959 începe o nouă etapă pentru Silvia Ponciu: este angajată în calitate de „instructor artistic”. Începând din acest moment, formațiilor

artistice de amatori încep să li se alăture tot mai mulți intelectuali, creându-se astfel posibilitatea de a fi abordat un repertoriu mai pretențios.

În 1964 Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a dat o dispoziție prin care s-a înființat „Teatrul Popular de amatori, cu stagiune permanentă al Casei de cultură Mediaș – regiunea Brașov, și va funcționa ca formă de activitate a acesteia. Semnează: Constanța Crăciun”.

Prima stagiune (1964) s-a deschis cu piesa *Ancheta* de Al. Voitin. Piesa următoare a fost *Hangița* de Carlo Goldoni, în care Silvia Ponciu a făcut un rol memorabil, fiind totodată și regizor secund. Cu rolul principal din această piesă, a obținut Premiul I la Festivalul de teatru „Ion Luca Caragiale”, titlul de laureat și premiul special al TVR pentru cel mai bun spectacol de comedie. Piesa a stârnit ecouri în media românească, mulți specialiști fiind entuziasmați de jocul actorilor, în special de cel al actriței Silvia Ponciu.

Spectacolul cu *Hangița* s-a înregistrat și la postul de radio și s-a transmis în ziua de 17 decembrie 1964, ora 21, iar la televiziune a fost prezentată în direct în data de 29 decembrie 1965.

Relații puternice și armonioase au existat între actrița Silvia Ponciu, ca lider al Teatrului popular Mediaș, și actori sau regizori profesioniști, aceștia din urmă luându-i pe artiștii medieșeni sub aripa lor protectoare, sfătuindu-i, instruindu-i și îndrumându-le pașii spre valențele artei teatrale adevărate. Au avut contacte cu teatrul medieșean actori și regizori profesioniști ca: Avram Besoiu, Paul Stratilat, Constantin Dinischiotu, Constantin Codrescu, Ernest Ban, Franz Keller ș.a. Mult apreciatul actor și regizor Constantin Codrescu a avut cele mai dese și fructuoase contacte cu colectivul teatral medieșean, punând în scenă mai multe piese ca: *Trei generații*, de Lucia Demetrescu, *Oaspetele din faptul serii*, de Horia Lovinescu, *Șantaj*, de Ștefan Berciu, spectacolul coupé *Eterna prostie... eterna comedie* ș.a. De altfel, legat de această colaborare cu cunoscutul actor și regizor, sunt de precizat comentariile din presa timpului, din care aducem la lumină următoarele aprecieri:

„Există, după părerea noastră, la Mediaș două condiții principale care au favorizat această consecvență în abordarea unui repertoriu în cea mai mare parte inedit și în general de o ținută artistică elevată: un colectiv sudat, omogen, stimulat de pasiunea și exigența unor animatori ca: Silvia Ponciu, Denis Mărginean, și apoi, colaborarea continuă, mulți ani de-a rândul, cu Constantin Codrescu”.

Una dintre piesele din dramaturgia clasică pusă în scenă sub conducerea lui Constantin Codrescu a fost *Act venețian* de Camil Petrescu. De mare forță dramatică, cu profunde implicații psihologice, piesa camilpetresciană a avut premiera în 1966 și a fost preluată de Televiziunea Română, fiind transmisă pe postul național în ziua de 5 iulie 1966. Cu prilejul participării la Decada Teatrelor Populare de la Turnu Severin, spectacolul a obținut locul I, bucurându-se de calde aprecieri din partea publicului spectator. Într-un ziar, la rubrica „Din viața culturală” se scriau următoarele: „Interpretând personajele mai de seamă ale piesei, Silvia Ponciu și Nicolae Leția, ale căror creații comice din *Hangița* lui Goldoni au putut fi apreciate și prin intermediul televiziunii, demonstrează și de astă dată, în roluri de o cu totul altă factură, alese însușiri interpretative... Silvia Ponciu, adevăratul suflet al colectivului, a interpretat emoționant, cu multă sensibilitate rolul Altei, înfățișând cu migală și subtilitate caracterul complex și contradictoriu al soției lui Gralla. Interpretarea sa veridică, de nivel artistic ridicat, demonstrează cât de adânc și-a înțeles personajul” (Mircea Bassarabescu).

În anul 1968, la al V-lea Festival „Ion Luca Caragiale”, colectivul medieșean de teatru s-a prezentat cu piesa *Doamna Spiridus*, de Calderon de la Barca, obținând locul al II-lea.

După aceste răsunătoare succese, Teatrul popular a fost răsplătit cu trimiterea lui la Budapesta pentru a reprezenta țara la un festival internațional de teatru. Jucând un spectacol coupé cu titlul *Așa s-a întâmplat*, de Horia Lovinescu, medieșenilor li s-a oferit o **Diplomă specială** și o medalie.

Locul I pe țară a fost obținut de Teatrul popular Mediaș și în 1980, cu piesa istorică *Burebista*, un colaj din cinci texte. Regia artistică, scenografia și costumele au fost semnate de Silvia Ponciu.

Cerințele artistice ale locuitorilor medieșeni erau și de altă natură. Acest fapt a determinat-o pe Silvia Ponciu să pregătească spectacole de divertisment și muzicale. Iată câteva dintre ele: *Varietăți ... Varietăți*, *Cupidon la varietăți*, *Revista muzicală*, *Cu mască și fără mască*, *Fotbal la varietăți*. În total, au fost puse în scenă paisprezece spectacole de estradă și două reviste muzicale.

Un moment de cotitură în viața Silviei Ponciu l-a constituit anul 1983, când actrița medieșeană a ieșit la pensie. Teatrul popular, în cinstea acestei femei ieșite din comun, a prezentat piesa *Doamna*

ministru a lui Branislav Nușici, reputat dramaturg sârb. Regia și scenografia au fost semnate tot de Silvia Ponciu, care, în piesa respectivă, a avut rolul titular, pe care l-a jucat magistral. De altfel, ecourile spectacolului și ale jocului actorilor au fost pe măsură. Iată ce notează un gazetar de la principalul organ de presă al județului Sibiu: „Silvia Ponciu s-a pensionat. Treizeci de ani a ars ca o flacără pe scena Teatrului popular din Mediaș – una dintre primele așezăminte de acest fel din țară și, totodată, una dintre instituțiile cu cele mai frumoase, constante și fructuoase rezultate. Calitatea teatrului medieșean poartă amprenta acestei talentate femei, care a fost și interpret, și regizor, și scenograf, și sunetist, și maestru de lumini, și croitor, și peruchier. A fost un om de teatru complet” (Ion Onuc Nemeș).

Despre multele valențe scenice ale Silviei Ponciu aflăm și din revista „Cântarea României”, după spectacolul cu piesa dramaturgului sârb: „Teatrul popular din Mediaș, cu *Doamna ministru*, marchează, după părerea noastră, o culminație valorică a întregii «carriere», mereu la cote superioare a interpretei și regizoarei amatoare Silvia Ponciu, animatoare de excepție a echipei, personalitate distinctă în mișcarea artistică de amatori”.

Un articol ce relatează și detaliază seara memorabilă în care artista a ieșit la pensie îl găsim în „Îndrumătorul cultural”, care arată că de fapt, în acea zi, acel eveniment trăit de Silvia Ponciu a fost un moment de seamă al localității, al actorilor-colegi, al tuturor locuitorilor. Cronicarul, referindu-se la seara respectivă, arată că el „a văzut trei spectacole: primul ca un ceremonial al publicului, pornind din stradă și urcând, parcă, cu pietate treptele Casei de cultură..., al doilea l-au constituit componenții dintotdeauna ai teatrului: actorii și publicul. Nu era o premieră, ci un succes bine consolidat cu *Doamna ministru* (...), în rolul principal jucând sărbătorita. Vervă, prospețime, o adevărată carte de vizită a echipei și aplauze la scenă deschisă... al treilea spectacol – un recital liric și agitatoric emoționant prin sentimentele rostite direct” (Gheorghe Tențulescu).

Gânduri așternute în diferite publicații periodice care au scos în evidență talentul Silviei Ponciu sunt numeroase. Ne vom opri la încă două, care sunt extrem de grăitoare pentru ceea ce a însemnat această actriță amatoare în viața culturală a Mediașului timp de un sfert de secol de teatru în acest burg transilvan.

„Au trecut douăzeci și cinci de ani de la o premieră pe care nu o voi uita. În acești ani munca a fost mai presus de orice, și după muncă vin izbânzile. A învins greutăți, a contribuit la permanenta educație pentru teatru a oamenilor din municipiul Mediaș, a plecat de la o idee și a ajuns la un principiu: la Mediaș, oamenii au nevoie de teatru” (Jean Ionescu).

Referindu-se la piesa *Act venețian*, celebrul actor maghiar Kovacs Gyorgy, artist al poporului, care și el juca în această piesă la Teatrul de Stat din Târgu Mureș, cam în același timp cu actorii amatori medieșeni, spunea: „Nu mă conduce niciun fel de entuziasm când constat că ceea ce mi-a rămas de la spectacolul medieșean nu numai că ajunge la nivelul de producție al multor artiști consacrați, dar în multe locuri chiar îi depășește”.

În decursul anilor, pentru munca asiduă desfășurată pe tărâmul teatrului, Silvia Ponciu a fost răsplătită cu o mulțime de premii și distincții care, adunate, ajung la cifre impresionante:

- Meritul cultural clasa a V-a;
- cinci diplome de interpretare;
- patru diplome pentru regie artistică;
- două săptămâni deplasare în Polonia, într-un foarte valoros și util schimb de experiență.

Cu prilejul împlinirii de către Teatrul popular Mediaș a vârstei de douăzeci și cinci de ani de activitate, Silvia Ponciu a primit o scrisoare de felicitare din partea forului suprem al culturii din acea vreme, care era Consiliul Culturii. Această epistolă se încheie cu cuvintele: „Convinși fiind că și în viitor veți acorda sprijinul dumneavoastră prețios activității artistice ce se desfășoară la Casa de cultură Mediaș și în localitate, vă dorim viață îndelungată, multă sănătate și putere de muncă, pentru a putea contribui în continuare la înflorirea artei și culturii noastre”.

Unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai artistei medieșene a fost prof. Ilie Nemeș, directorul Casei de cultură, care arăta: „Un rol deosebit de însemnat în activitatea teatrală de amatori l-a avut și continuă să-l aibă regizoarea, scenografa și interpreta Silvia Ponciu – sufletul colectivului. Desigur, la aceste succese au contribuit și oamenii de artă din teatrele profesioniste, regizori, scenografi, care au îndrumat cu vigoare și competență activitatea amatorilor medieșeni”.

Sigur, atât cei din organele superioare, apropiații, specialiștii, toți cei care îi recunoșteau valoarea, o doreau pe Silvia Ponciu în „continuare”

pe scenă, dar cea mai arzătoare dorință în acest sens o avea chiar artista. În legătură cu aceasta, trebuie să amintim un amănunt: în 1989, la ultimul spectacol cu *Doamna ministru*, Silvia Ponciu a rostit în mod intenționat o replică ce nu era în textul piesei. Era o replică din *Steaua fără nume*, în care de asemenea jucase și care suna astfel: „**Eu voi fi întotdeauna aici**”. Nu știu dacă cineva din sală a sesizat neconcordanța replicii față de textul jucat, dar știu cu certitudine că era o promisiune de suflet făcută colectivului, colegilor de teatru și de serviciu de a continua în slujirea Thaliei.

Din păcate, după evenimentele din 1989, schimbările socil-politice au determinat prefaceri și în sfera culturii. Una dintre acestea rezidă și în autodesființarea Teatrului popular medieșean, care i-a produs Silviei Ponciu o foarte mare dezamăgire. „Eu voi fi întotdeauna aici” fusese o promisiune ce s-a pierdut în neant. Astfel stând lucrurile, pe bună dreptate Silvia Ponciu, care a fost „un mare suflet, o mare actriță” (Ion Onuc Nemeș), neputincioasă în fața unei triste realități – dispariția teatrului medieșean, își pune întrebări la care nici ea, nici altcineva, nu poate da un răspuns. „Acum mă întreb: unde?, cu cine?, pentru cine? Iar concluzia este una amară: Totul este amintire”, încheie îndurerată artista Silvia Ponciu.

Spre regretul tuturor medieșenilor, artista Silvia Ponciu a încetat din viață în luna august 2010.

I. Roluri interpretate și spectacole regizate

1. Slavca – spălătoreasă, fostă învățătoare – în piesa *Raiul pământesc* de Orlin Vasiliev, în regia și scenografia Silviei Ponciu.
2. Christina Linde – în *Nora* de Ibsen. Regia: Emil Szuchy, iulie 1955.
3. Necunoscuta – în *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian. Regia: Emil Szuchy, 1954.
4. Tatiana – în *Suflete de hârtie* de Al. Dahovicinâi. Regia și scenografia: S. Ponciu.
5. Miza – în *Titanic vals* de Tudor Mușatescu. Regia și scenografia: S. Ponciu.
6. Catrina și Vasilica – în *Ploaie de musafiri* de I. Avian și Fred Firea. Regia: Avram Besoiu (Teatrul de Stat Sibiu).
7. Florica – în *Ancheta* de Al. Voitin. Regia: Adrianna Kunner (Stagiunea 1963-1964).

8. *Mirandolina* – în *Hangița* de Carlo Goldoni. Regia: Ban Ernest, regizor la Teatrul de Stat Sf. Gheorghe.
9. *Alta* – în *Act venețian* de Camil Petrescu. Regia artistică și scenografia: Constantin Codrescu.
10. *Dona Angela* – în *Doamna Spiriduș* de Calderon de la Barca. Regia și interpretul lui Don Manuel – Constantin Codrescu.
11. *Mara* – în *Absența* de Iosif Naghiu. Regia: Constantin Codrescu.
12. *Doamna ministru* – în *Doamna ministru* de Branislav Nușici. Regia: Silvia Ponciu.

Alte roluri interpretate în piese ca: *Alibi* de Ion Băieșu, în regia lui Constantin Codrescu, *Cavalerul de Olmedo* de Lope de Vega, *Unchiul Vanea* de A.P. Cehov, *Trei generații* de Lucia Demetrius etc.

II. Spectacole a căror regie și scenografie sunt semnate de Silvia Ponciu (selecție)

1. *Parodii teatrale* de Tudor Popescu.
2. *Recital de teatru – Mihail Sebastian* (și textier).
3. *Fotbal la varietăți*.
4. *Căsnicia nu-i o joacă* de I.D. Șerban.
5. *Cineva sună la ușă* de N. Coldea (Mediaș).
6. *Prințesa Turandot* de Carlo Gozzi.
7. *Bădăranii* de Carlo Goldoni.
8. *Burghezul gentilom* de J.B.P. Molière.
9. *Domnița – lacrimă furată* de Dan Tărchilă.
10. *Fata și floarea* de Tudor Popescu.
11. *Slăvit să fie getul pe nume Burebista*, spectacol colaj cu texte selecționate de Silvia Ponciu.

POPA, GEORGE (1912-1972)

S-a născut în 19 octombrie 1912, la Mediaș. George Popa urmează școala primară la Biertan și Gârbova din județul Sibiu. Între anii 1924 și 1930, este elev la Școala normală din Deva, pregătindu-se pentru meseria de învățător, va funcționa în această calitate în câteva sate din ținutul Târnavelor, până în 1937, când se stabilește definitiv în orașul natal. Moare în 1972.

Între alte funcții mai importante deținute de George Popa, menționăm: redactor la revista „Lanuri”, profesor de limba română și muzică, secretar literar al ziarelor „Ecoul Târnavelor” și „Vocea Târnavelor”, inspector școlar în județul Târnavă Mare, reprezentant al Direcției generale a teatrelor și operelor din sudul Transilvaniei, director al Bibliotecii raionale Mediaș.

George Popa își începe activitatea literară debutând în „Gazeta Hunedoarei”, condusă de profesorii săi George Ghinea și Ion Mihu. O elocventă dovadă a talentului lui George Popa o constituie rapida lui pătrundere în periodicele vremii din mai toate zonele țării. El semnează, astfel, versuri în „Glasul Bucovinei” și „Junimea literară”, ambele din Bucovina, „Societatea de mâine”, „Hyperion” și „Simpozion”, toate din Cluj, „Frize”, „Brașovul literar”, „Claviaturi”, toate din Brașov, „Viața literară”, „Universul literar”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Meșterul Manole” din București, „La curțile dorului” și „Revista Cercului literar” (Sibiu), „Familia” (Oradea), „Abecedar” (Abrud) etc.

În anul 1937, un juriu format din Liviu Rebreanu, Victor Ion Popa și Pompiliu Constantinescu i-a acordat lui George Popa premiul revistei „Curentul literar” pentru admirabilul poem *Manole vorbește zărilor*, care a văzut lumina tiparului în revista „Familia”.

Publicarea acestei poezii în „Gândirea” fusese refuzată de Nichifor Crainic, pe motiv că și așa aici erau prea mulți „Popi”, nemaifiind loc pentru încă unul. În paginile revistei clujene colaborau: Victor Ion Popa, Grigore Popa și O.F. Popa.

Tot în anul 1937, volumul său de debut *Plecarea spre legendă* este premiat de Societatea Scriitorilor Români din Ardeal, cu o mențiune care consacră această carte de poezie drept cea mai bună carte a anului. Aceste poeme îl determină pe rafinatul cronicar al ziarului „Vremea”, Pompiliu Constantinescu, să afirme: „Cu excepția poezilor amintiți (Pillat, Blaga, Arghezi, Adrian Maniu), a căror operă este demult consolidată, lirica și-a ținut prestigiul și prin poemele lor, Radu Boureanu, Cicerone Teodorescu, George Demetrescu, George Magheru, iar dintre cei mai tineri: Virgil Carianopol, George Popa și Vlaicu Bârna s-au relevat în distincție”. Valorosul critic citează mai multe versuri din două poeme: *Poem despre cărți* și *Cheie*, din care răzbat tonuri deosebit de cantabile, specifice creației poetului medieșean. Despre primul poem, Pompiliu Constantinescu scrie: „...e de remarcant că dintr-un simplu

pretext de vis, pe marginea unei lecturi, poetul găsește atâtea imagini fragede”.

Întregul volum, prefigurativ pentru creația ulterioară, este o profesiune de credință, o chintesență de ideologie artistică și modalitate poetică pentru întreaga sa operă. Ideea de unitate organică rezidă din polul construcției edificiului poetic, în care începutul și sfârșitul sunt părți simetrice ale unui tot. Poemul *Prințul pornește spre legendă*, cu care se deschide volumul, prefigurează misiunea poetului, „urcușul” său în lumea mirifică a creației, care, precum legendarul Midas, „pe unde trecea / Înfloreă un aer pur de holdă / Și din fiecare pas câte-o stea”.

După ce ne poartă prin mirajul versurilor, asemenea unui ghid printr-un fabulos muzeu al literelor elegante, e întru totul îndreptățit să afirme în poemul final, purtând titlul chiar *Închidere*:

„Trage coperta ca pe o jaluză
Să-ți rămână mireasma cărții pe buză”.

Volumul antologic *Măhniri lângă leagăn*, apărut în cadrul seriei *Retrospective lirice* a Editurii Minerva, cuprinde, alături de versurile din volumul de debut, ciclurile: *Tristul argonaut* și *Inimă sub arcuș*.

Mitul creației va continua în versurile lui George Popa ca o obsedantă prezență:

„Chipul acesta de liric heruvim
Sub toate zările ni-l risipim”.
(*Marea dăruire* din *Tristul argonaut*)

sau:

„Trec nevăzut prin anotimpul ud
Mă cheamă o muzică pe care numai eu o aud”.
(*Oră de seară* din *Inimă sub arcuș*)

Sentimentul inefabil al copilăriei, al vârstei candidă a întrebărilor, cu-al ei aer pur, dă multor poeme o notă nostalgică, implicată direct în trecerea inexorabilă a timpului.

„Cu cât ne depărtăm, amintirile se fac tot mai frumoase
Și tot mai calde luminile copilăriei;
De peste codri ard cu fum albastru negurile
Dezvelind icoanele pe care le-am iubit”.

Liria erotică nu i-a fost străină poetului trubadur. Clipele petrecute lângă iubita sa, extrem de puține și de scurte, îl fac pe poet să afirme că nu poate trage oblonul uitării peste „anotimpul dulce care ne cuprinde”.

Privită în ansamblu, poezia lui George Popa, prin problematică, prin semnificația atitudinii artistului, prin anumite similitudini convergente, se atașează poeziilor: Aron Cotruș, Mihai Beniuc, Emil Giurgiua, Vasile Copilu-Cheatră, Vlaicu Bârna, I.O. Suceveanu și, înainte de toți, spiritului de sinteză filozofică al poetului de la Lancrăm, Lucian Blaga. De altfel, o parte dintre aceștia, precum și alții din același perimetru al Ardealului vor fi obiectul studiului său critic intitulat *Literatura ardeleană de azi*, apărut în Editura Lanuri, în 1939.

Structurat pe secțiunile de poezie, proză și activitate revuistică, acest studiu este și azi, după mai bine de șase decenii de la apariție, de o mare actualitate. De exemplu: „Poezia de azi a lui Lucian Blaga este sinteza lirică a destinului uman, exodul spre perfecțiunea spirituală, spre o verticală cunoaștere a lumii”. Despre celălalt mare poet al Ardealului, Aron Cotruș, poetul George Popa afirmă: „Cotruș s-a impus prin forma nouă a versurilor sale, versuri scurte, dure, abrupte, fără multă metaforă, fără sentimentalism, care ar fi stricat fondului”.

Scriind despre prozatori, George Popa nu ia în studiu nici pe Liviu Rebreanu și nici pe Ion Agârbiceanu, întrucât intenția a fost să nu se insiste „asupra unor valori recunoscute și definitiv catalogate”, ci să se oprească asupra scriitorilor care s-au afirmat în această decadă, asupra lui Victor Papilian, care rămâne la aceleași teme: mistica și ardelenismul, și în al doilea rând asupra lui Pavel Dan. Despre acesta, George Popa spune: „Prin literatura sa, deși retezată în plină creștere, Pavel Dan se înscrie pe acea linie de mari realizări epice ardelenești ale acestei perioade”.

În afara celor prezentați mai sus, sunt comentați scriitorii: Mihai Beniuc, George Boldea, Ion Moldoveanu, Emil Giurgiua, Paul Constant, Ion Th. Ilea, Aurel Marin, Vlaicu Bârna, Mihai Axente, Ionel Neamtzu, Mircea Alexiu, Olimpiu Boitoș, Ion Chinezu, Nicolae Albu, Octavian Șuluțiu etc.

Poetul și criticul medieșean face o trecere în revistă a publicațiilor literare ale timpului, a grupărilor literare constituite, precum și a modalităților acestora de manifestare: cronici literare ale volumelor de proză, poezie, critică, filozofie.

Nu sunt uitate nici șezătorile literare organizate în centre ca: Brașov, Sibiu, Mediaș, Cluj, Oradea, Blaj, Turda etc., prin care s-a încercat o apropiere între public și creatori. Unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai revistei „Lanuri” a fost poetul Ion Moldoveanu. Este și motivul pentru care, după moartea tragică a acestuia, George Popa a publicat studiul *Ion Moldoveanu și destinul său linoșian*. Sunt pagini emoționante. Iată ce spune George Popa despre acest poet: „... prietenia și dragostea pe care ne-am purtat-o unul altuia, omului și poetului, ne face să ne oprim lângă ceea ce a mai rămas de pe urma sa – lângă amintirea unei vieți triste, luminată numai de melodiile poeziei, a acelei poezii care e totodată și o adâncire a melancoliei, dar e și creatoare de vitalism. E vorba de un vitalism care, prin caracterele sale, te trece în sempiternitatea istoriei”. Pentru cei neavizați, George Popa, în finalul lucrării, aduce o convenită explicație: „Am amintit în acest studiu despre destinul linoșian. Termenul e al nostru și o împământenire a lui nu este exclusă de vreme ce destinul lui Linos se multiplică cu fiecare poet tânăr plecat spre imaterialele câmpii elizee. Ion Moldoveanu a trecut pe deasupra vieții așa cum Linos trecea cântând pe deasupra spicelor, fără să le atingă. Moartea timpurie a unui poet ne amintește mereu și de moartea identică a eroului antic. Ion Moldoveanu [autorul plachetei de poeme *Sbor peste ape* – n.n.] merită această apropiere și dorim ca peste opera sa, atât de bogată și atât de fecundă în tot ce tinerețea noastră simte și înțelege, să se scuture ceva din eternitatea vechii legende amintite. Sub zodia acestui gând ne închinăm amintirii și poeziei lui”.

Poetul George Popa a fost și un bun memorialist. Scriind despre șezătorile literare desfășurate la Mediaș, amintește de un episod hazliu care l-a avut protagonist pe poetul simbolist Ion Minulescu. Acesta, împreună cu Ion Marin Sadoveanu, sunt așteptați la gară de scriitorii medieșeni George Popa și Mihai Axente. Mergând spre hotel, Minulescu întrebă:

„– Cine ne prezintă la șezătoare?

– Eu.

– Cum te cheamă?

– George Popa.

– Păi bine, mă țângăule, la Blaj ne-a prezentat un „popă” adevărat, cu barba cât o mătură. Tu cred că nici nu știi ține briciul în mână”.

După șezătoare, Ion Minulescu își face „mea culpa”.

„ – Domnule Popa, am greșit. Te rog să mă ierți. După prezentare, m-am convins că știi mânuși brieu. Dar în loc să te fi bărbierit pe tine, m-ai bărbierit pe mine!”

În concluzie, pe George Popa îl putem considera fără exagerare cel mai mare spirit creator pe care l-a dat Mediașul secolului trecut.

Cărți publicate

1. *Plecarea spre legendă* (versuri), Editura Lanuri, Mediaș, 1936.
2. *Literatura ardeleană de azi*, Editura Lanuri, Mediaș, 1939.
3. *Ion Moldoveanu și destinul său linosian*, Editura Gazeta ilustrată, Sibiu, 1942.
4. *Mâhniri lângă leagăn* (versuri), antologie și prefață de Vasile Fanache, Editura Minerva, București, 1972.

POPA, IONEL (n. 1946-)

Medieșean din moși strămoși, Ionel Popa s-a născut la 19 ianuarie 1946. Studiile liceale le-a început la Liceul „Stephan Ludwig Roth” și le-a terminat la Liceul „Axente Sever” din Mediaș. Este absolvent al Facultății de filologie din Cluj, promoția 1969. În anii studenției a avut ca profesori câțiva dintre criticii și istoricii literari din primul eșalon al literaturii române ca: Ion Vlad, Ion Pop, Mircea Zăciu ș.a. De la acești renumiți dascăli clujeni a învățat Ionel Popa nu numai să îndrăgească literatura, dar să și pătrundă în resorturile creațiilor artistice ale scriitorilor, scoțând la iveală diversele aspecte ale acestora.

Începându-și activitatea de profesor în toamna anului în care a absolvit facultatea (1969), profesorul Ionel Popa a dovedit o consecvență ieșită din comun, fiind la Catedra de literatură română a Școlii Naționale de Gaz de peste treizeci de ani.

Ionel Popa a debutat în publicistică în anul 1985, cu un comentariu de text literar în revista „Tribuna școlii”. A mai publicat și alte materiale, legate de instrucția și educația elevilor în revistele: „Învățământul liceal și tehnic”, „Revista de pedagogie”, „România literară”, „Limba și literatura română pentru elevi”, „Excelsior” (Cluj-Napoca) etc.

Debutul propriu-zis de critic și istoric literar a avut loc în iunie 1986, în revista sibiană „Transilvania”, cu articolul *Aforismele lui*

Eminescu. I-au mai apărut studii și articole în majoritatea publicațiilor ardelenene și bănățene precum: „Steaua”, „Transilvania”, „Rostirea românească” (Timișoara); „Discobolul” (Alba Iulia); „Euphorion” (Sibiu); „Târnava” și „Vatra” (ambele – din Târgu Mureș).

Realizând o sumă a studiilor și articolelor apărute în publicațiile enumerate mai sus, ajungem la o cifră onorabilă: peste treizeci de recenzii, note, articole, studii, în afară de serialul de materiale dedicate poetului de la Lancrăm, apărut în revista „Discobolul”.

Și pentru că veni vorba despre revista literară „Discobolul” de la Alba Iulia, ne vom opri în cele ce urmează asupra acestui periodic și a legăturilor lui cu profesorul Ionel Popa. Din capul locului ținem să precizăm că ni se pare cu totul lăudabilă ideea ctitorilor revistei din Alba Iulia, apărută cu nouă ani în urmă, de a-i da titlul „Discobolul”, după cel al unui volum de aforisme al poetului-filozof născut nu departe de capitala județului Alba. Dar nu numai atât: o altă carte de eseuri filozofice, *Zări și etape*, dă titlul unei rubrici din amintita revistă. Rubrica „Zări și etape” devine, prin urmare, gazda unor materiale dedicate autorului *Marelui Anonim*, care, în felul acesta, este, prin ani, patronul spiritual al publicației albaiulieni.

Criticul și istoricul literar Ionel Popa a publicat în revista „Discobolul”, în spațiul sus-menționat, un serial de texte critice și studii, oglindind aspecte ale operei poetului Lucian Blaga. Aceste materiale au făcut obiectul unei cărți purtând semnificativul titlu *Glose blagiene*, care a constituit debutul editorial al criticului medieșean. Acest debut a fost un prim volum, încercând ca al doilea volum să apară în viitorul apropiat. Pentru acest volum tipărit, profesorul Ionel Popa a obținut premiul Uniunii Scriitorilor pe anul 2003, Asociația Târgu Mureș.

Având în vedere cele de mai sus, putem afirma cu certitudine că profesorul medieșean Ionel Popa, prin spiritul său critic ascuțit, prin analiza obiectivă și lucidă a fenomenului literar, prin judecățile de valoare exprimate în cei aproape douăzeci de ani de observator al vieții culturale românești, rămâne un intelectual de marcă al Mediașului de ieri, de azi și de mâine, un fin și autorizat observator al fenomenului literar românesc la acest început de mileniu.

Studii și articole publicate

1. *Aforismele lui Lucian Blaga*, în „Steaua”, nr. 4-5, Cluj-Napoca, 1995.
2. *Eminescu și Blaga – patruzeci de propoziții de identificare*, în „Rostirea românească”, nr. 4-5-6, Timișoara, 1998.
3. *Arta prozatorilor români...Emil Cioran*, în „Rostirea românească”, nr. 4-5-6, Timișoara, 1998.
4. *Ilie Moromete și prietenul său Socrate*, în „Rostirea românească”, nr. 4-5-6, Timișoara, 2002.
5. *Tema creației în cugetările lui Lucian Blaga*, în „Târnava”, nr. 69-70-71 (4-5-6), Târgu Mureș, 2002.
6. *Hipodromul – o emblemă sadoveniană*, în „Transilvania”, nr. 5, Sibiu, 2002.
7. *Spațiul în romanul „Ion”*, în „Transilvania”, nr. 3, Sibiu, 2002.
8. *Epopeea Vlașinilor (Ioana Postelnicu)*, în „Transilvania”, nr. 10, Sibiu, 2003.
9. *Scrisori despre Rebreanu. Scrisoarea I – Glasul romanului*, în „Mișcarea literară”, nr. 2-3(-6-7), Bistrița, 2003.
10. *Emil Cioran – amurgul gândurilor*, în „Euphorion”, nr. 3-4, Sibiu, 2003.
11. *Vocații filozofice românești*, în „Târnava”, anul XIII, nr. 82-83 (5-6), Târgu Mureș, 2004.
12. *O colecție și realizările ei*, în „Târnava”, anul XIII, nr. 82-83 (5-6), Târgu Mureș, 2004.

Cărți publicate

1. *Glose blagiene*, vol. I, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2003.
2. *Glose blagiene*, vol. II, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2005.

POPESCU, VASILE (n. 1950-)

Pictor.

S-a născut la 6 noiembrie 1950.

Debutul expozițional are loc în 1982, la Casa Armatei din Sibiu, ca membru al Cenaclului „Cornel Medrea”.

A participat la expozițiile bienale ale artiștilor plastici amatori din București, în anii 1983, 1985, 1987; Saloanele municipale și județene anuale din perioada 1982-1986; expozițiile colective ale AAPA – Mediaș și cea de la Casa Armatei Mediaș, ambele din 1988.

Premii obținute:

- premiul I – la expozițiile municipale și județene în perioada 1982-1987 și la Bienala artiștilor amatori din 1983;
- premiul II – la Bienala artiștilor plastici amatori din 1985.

În afara activităților expoziționale, Vasile Popescu a dovedit talent și în alte sfere: și-a adus o determinantă contribuție la editarea ultimelor trei cărți ale regretatului poet Titus Andronic. E vorba de: *Purpura somnului*, *Lacul de jad* și *Miracol și uitare*. Menționăm că, în cazul celor trei lucrări enunțate, Vasile Popescu are o dublă calitate: este atât redactorul, cât și autorul copertelor.

Aprecieri critice: „Privind tablourile de pictură ale artistului, ni se imprimă echilibrul realizat între atitudinea robustă în fața vieții de stenică afirmare, cu tendința de contemplație meditativă de o mare delicatețe sufletească. Naturile statice, peisajele, chiar și portretele vorbesc despre o punere în pagină ieșită din canoanele clasice” (Petru Dumbrăveanu).

POPOVICIU, NICOLAE **(1903-1960)**

S-a născut în 29 ianuarie 1903, în localitatea Biertan, județul Sibiu, și a decedat în aceeași localitate, la 20 octombrie 1960. A fost reînhumat la 22 august 1992, în Oradea.

Nicolae Popoviciu a urmat studiile gimnaziale la Dumbrăveni, apoi Școala normală „Andrei Șaguna” din Sibiu, cu diferență de liceu și bacalaureat la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov. Între anii 1923 și 1927, urmează Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu, după care se mută la Facultatea de teologie din Cernăuți, dându-și doctoratul în 1934. Nicolae Popoviciu a urmat cursuri de specializare în mai multe centre europene: Facultatea de Teologie din Atena (1927-1928) și la Facultățile de Filozofie din München, Leipzig și Breslau.

Pe parcursul vieții, îndeplinește funcțiile de profesor, preot și episcop. Între 1932-1936, a funcționat ca profesor de dogmatică la Academia

Teologică „Andreiană”. Devine preot în 1934, iar din 1936 devine episcop al Oradiei.

Va fi pensionat în 1950 și va fi mutat cu domiciliu forțat la mănăstirea Cheia.

Personalitatea lui Nicolae Popoviciu a fost evocată într-o serie de trei emisiuni, în cadrul „Universul credinței, orizontul sufletului tău” din 2, 9 și 16 august 2009, de către istoricul George Surche și protopopul Oradiei, Doru Octavian Ram.

Lucrări publicate:

1. *Articole și polemici*, în „Revista Teologică”, „Telegraful Român”, „Lumina satelor” din Sibiu.
2. *Legea românească*, Oradea.
3. *Epicleza euharistica*, Sibiu, 1933, VIII+351 p.
4. *Începuturile nestorianismului*, Sibiu, 1933.
5. *Lespezi de altar (cuvântări)*, Beiuș, 1942.

PORR, PAUL-JÜRGEN (n. 1951-)

S-a născut în februarie 1951, în Mediaș, ca fiu al soților Peter și Ulrike Porr, fiind botezat în religia evanghelică C.A. (lutherană).

Școala primară și liceul sunt absolvite la Mediaș, cu un bacalaureat obținut în anul 1970, după care, la Sibiu, absolvă o Școală tehnică sanitară, cu specializarea în laborator (1970-1972).

Atras de nobila meserie de medic, se înscrie la Facultatea de medicină din cadrul Institutului Medico – Farmaceutic din Cluj, pe care, după șase ani de studiu (1972-1978), o absolvă cu un rezultat excelent, media 9,86.

Carierea sa medicală este constant ascendentă: medic de medicină internă (1977-1980), medic de medicină generală în comuna Bratca (județul Bihor), între 1980 și 1989; medic cercetător la Institutul de Igienă și Sănătate Publică din Cluj (1981-1997), între 1981 și 1985 – la Clinica Nefrologică, iar din 1985 până în 2006 – la Clinica III Medicală. În anul 1984, devine medic specialist de medicină internă, iar din 1992 – medic primar specialist în gastroenterologie.

Între anii 1997 și până în 2000, a funcționat în postura de director general al Spitalului Clinic de Adulți din Cluj-Napoca.

În anul 2006, se mută în municipiul Sibiu, devenind conferențiar la Facultatea de Medicină „Victor Papilian” din cadrul Universității „Lucian Blaga” și, totodată, șef al Clinicii Medicale I a Spitalului Clinic Județean Sibiu.

Rezultatele muncii științifice de cercetare desfășurate de-a lungul anilor de Paul Jürgen-Porr s-au materializat în peste 70 de lucrări științifice comunicate și peste 180 lucrări publicate, de sine stătătoare, ori în publicații de specialitate interne și internaționale. Astfel, este coautor la 27 de cărți (10 – publicate în străinătate: Germania, Franța, Anglia, Olanda, Spania, Ungaria).

Dr. Paul-Jürgen Porr a luat parte la numeroase congrese științifice desfășurate în țară și străinătate (Franța, Italia, Germania, Japonia, India, Turcia, Elveția, Grecia, Ungaria, Israel, Belgia, Anglia, Australia).

Paul-Jürgen Porr a absolvit, de-a lungul anilor, numeroase cursuri postuniversitare, masterate, diverse stagii de pregătire profesională. De asemenea, îl întâlnim în bordul unor publicații de specialitate: *Magnesium: involvements in biology and pharmacotherapy*, *Advances in Magnesium Research. New Data*, *Gastroenterologie*; este secretar al Uniunii Medicale Balcanice – filiala Cluj (1990-2002), din 2002-2006 este vicepreședintele acestui for; președinte – fondator al Societății Române de Cercetare a Magneziului, membru în conducerea internațională a Societății de Dezvoltarea Cercetării Magneziului din Paris, membru în Societatea Română de Gastroenterologie, Societatea Română de Imunologie, Societatea Română de Ultrasonete în Biologie și Medicină.

În domeniul activității social-politice, Porr a activat în calitate de președinte al Forumului Democrat al Germanilor din România – filiala Cluj (1990-1995), iar din 1995 îndeplinește funcția de președinte al acestei formațiuni din Transilvania și vicepreședinte al Forumului Democrat al Germanilor din România; este, de asemenea, membru în biroul Societății româno-germane și al Societății academice româno-germane (ambele – în Cluj-Napoca), membru în comitetul director al Institutului de Studii Germane (tot din Cluj), președinte al Asociației Carpatine Transilvane (SKV) (din 2005), membru în Consiliul de Administrație al Complexului Muzeal Brukenthal (din 2006), membru al Asociației Artiștilor Fotografi din România, fiind și Cetățean de onoare al municipiului Cluj-Napoca (din 1999).

POVARĂ, IOAN **(n. 1942-)**

Ca fiu al Mediașului, Ioan Povară s-a născut la 8 septembrie 1942. Studiile primare și liceale le-a făcut în Mediaș, la Liceul „Stephan Ludwig Roth”, fiind absolvent în 1960. În același an devine student al Facultății de geologie-geografie din București, pe care o absolvă în 1965. După terminarea facultății și până în 1971, este cercetător la Stațiunea de cercetări geografice Orșova a Universității București. Începând cu anul 1971, este mai întâi cercetător științific, apoi, din 1989, cercetător principal la Institutul de speologie „Emil Racoviță” din București. Din anul 1992, Ioan Povară funcționează ca profesor asociat la Facultatea de geografie a Universității bucureștene. Obține doctoratul în 1996, cu teza intitulată: *Bazinul hidrografic Cerna, studiu de morfo-hidrografie carstică*. S-a specializat în probleme de hidrogeologie carstică (ape subterane din roci solubile). Începând din 1997, este director al Institutului de Speologie „Emil Racoviță”. A mai îndeplinit funcția de prodecan al Facultății de geografie din cadrul Universității „Spiru Haret”.

În activitatea științifică, Ioan Povară se remarcă prin zeci de lucrări publicate în țară și în străinătate, ca autor unic sau în colaborare; a publicat mai multe cursuri universitare și numeroase comunicări științifice în țară și străinătate.

Pe plan extern, Ioan Povară a participat la activități de cercetare, explorare sau schimburi de experiență în: Franța (de două ori), Germania (de șapte ori), Ungaria (o dată), Austria (de două ori), Republica Moldova.

Pe planul publicisticii este remarcabilă activitatea desfășurată ca redactor șef al periodicului anual „Theoretical and Applied Karstology” al Academiei Române și ca membru în colegiul de redacție al revistei „Travaux de l’Institut de Spéléologie «Emile G. Racovitz»” al Academiei Române. Colaborările la emisiunile radio, TV, conferințele cu tematici din domeniul geoștiințelor (inclusiv la Mediaș) întregesc personalitatea unui cercetător avizat în domeniul unei științe căreia medieșeanul Ioan Povară i s-a dedicat cu pasiune.

Lucrări publicate

Coautor la următoarele lucrări

1. *Peșteri din România*, 1976.
2. *Catalogul peșterilor din România*, 1976.
3. *Peștera Cloșani*, 1978.
4. *Peștera Epuran*, 1981.
5. *Speologia – ghid practic*, 1990.
6. *România de la A la Z*.
7. *Atlasul Porților de Fier*.

A publicat 74 de lucrări în țară, din care 38 – ca autor unic.

A susținut 42 de comunicări științifice, din care 22 – la congrese și/sau simpozioane internaționale.

PUSTIANU, VIOREL

(n. 1946-)

Pictor și ceramist, membru fondator al AAPA.

S-a născut în 1946, în Mediaș, județul Sibiu.

A absolvit cursurile Universității populare din Mediaș, secția pictură, în 1969, având ca profesor pe Petru Dumbrăveanu.

Participă la numeroase expoziții: a V-a expoziție bienală a artiștilor plastici amatori (1969); expoziția republicană (1971); expoziții municipale, județene și republicane ale artiștilor plastici amatori, edițiile: IV, V și VI.

PUȘCARIU, GEORGE

(n. 1939-)

Se naște la Brașov, în 22 mai 1939. Descinde din marea familie a Pușcarilor, care au intrat în patrimoniul istoric al Transilvaniei. A urmat cursurile Școlii elementare și Liceul „Andrei Șaguna” din orașul natal, promoția 1956. Studiile universitare le-a urmat la Facultatea de drept din Cluj-Napoca. După absolvirea, în 1964, a studiilor juridice, e numit jurisconsult la Baza de Aprovizionare a Gazului Metan, o întreprindere

aparținătoare Centralei Gazului Metan, cu sediul în orașul de pe Târnava Mare.

La venirea lui la Mediaș, a întâlnit aici o pleiadă de tineri nonconformiști care credeau într-un viitor. Împreună cu regretații George Popa, Titus Andronic și Gheorghe Felder, a organizat Cenaclul literar „Octavian Goga”, viabil și recunoscut în multe centre culturale ale țării. El a fost unul dintre cei mai activi membri ai cenaclului. Mereu cu zâmbetul pe buze, mereu cu o glumă sau cu o poantă, poetul și prozatorul George Pușcariu era mai tot timpul pus pe șotii, înveselind atmosfera în ședințele cenaclului sau în cadrul șezătorilor literare. Cenaclul devenise un refugiu liric al celor care se trudeau cu arta și credeau în ea. Fiecare își visa numele pe o carte și, la cafeneaua devenită **Cafeneaua literară „La madam Mititelu”**, se credea nemuritor. Visul era efemer, iar realitatea, poate, coșmar. Întreprinderea la care lucra ca jurist era aproape de Biblioteca municipală. Practic, ne despărțea o stradă. Zilnic la ora 10, ne căutam la telefon și ne întâlneam la „Livăr”, aceasta fiind cafeneaua doamnei Mititelu, vizavi de Liceul „Stephan Ludwig Roth”. Încet, încet se mai adunau și alți cenacliști, discuțiile foarte aprinse despre literatură, despre șezătorile pe care le puneam la cale, despre ședințele de cenaclu sau despre publicarea creațiilor membrilor din cenaclu în diverse publicații literare din țară prelungindu-se la nesfârșit. Uneori mai veneau prin Mediaș instructori de la Comitetul județean de cultură sau ziaristi de la „Tribuna Sibiului”, colegi și prieteni, cu toții împreună slujbași ai culturii românești.

După anul debutului, 1966, George Pușcaru a colaborat cu poezie și proză la revistele „Astra”, „Ateneu”, „Familia”, „Lucaefărul”, „Steaua”, „Tribuna”, „Tomis”, „Vatra”. În 1971 i se acordă premiul II pentru poezie de către ziarul județean „Tribuna Sibiului”.

Relațiile cu revistele amintite mai sus erau extrem de strânse. De altfel, numeroși scriitori, redactori ai revistelor periodice erau vizitatori frecvenți ai șezătorilor literare medieșene.

Au vizitat, în acest scop, Mediașul scriitorii: Dumitru Radu Popescu, redactor șef al revistei „Tribuna”, Anghel Dumbrăveanu, redactor șef al revistei „Orizont” din Timișoara, regretatul poet și prozator Romulus Guga, redactor șef al revistei „Vatra”. Au mai vizitat Mediașul: Negoită Irimie, Vasile Sălăjan, Mircea Vaida, Teohar Mihadaș, Nicolae Prelipceanu, Petre Bucșa, Petre Belu, Bazil Gruia, Alexandru Lungu ș.a. (toți – din Cluj), Mira Preda, Mircea Tomuș, Ion Mircea, Titu

Popescu, Coca Bloss, Ion Ittu, Cornel Brahaș (toți – din Sibiu), Nicolae Stoe, Emil Poenariu, Hans Schuller (din Brașov). De menționat că, între anii 1970-1985, cel puțin cincizeci de scriitori de talie națională au fost oaspeții Cenaclului „Octavian Goga”, realizând conexiuni indiscutabile între cititori și creatorii valorilor literare.

Revenind la scriitorul George Pușcariu, trebuie să precizăm că și-a încercat condeii și în dramaturgie, scriind și câteva piese de teatru. În 1984 a publicat piesa *De-a așteptările*, urmată de alte două piese într-un act: *Transfuzia* și *Zidul albastru*.

Adevăratul debut editorial s-a produs în 1998, prin publicarea volumului de proză *De-a triumghiul Bermudelor*. Cartea este o însumare de schițe și povestiri ce explorează diverse medii ale lumii de azi, având o notă satirico-umoristică, personajele fiind desprinse parcă din realitate, cu obiceiuri și apucături specifice zilelor noastre. Cartea a fost lansată în 25 mai 1998, la librăria „Ion Luca Caragiale” din Mediaș, și a adunat persoane apropiate autorului, care s-au bucurat pentru reușita manifestării.

Despre acest volum, unul dintre cei cucerii de scriitura lui George Pușcariu, academicianul Al. Surdu, scrie următoarele: „Povestirile lui George Pușcariu au ceva straniu, dau glas unui farmec ascuns... O neliniște se face simțită sub măștile rigid-comice împrumutate de autor unor personaje bizare sau cu identitate aproape reală. Spontaneitatea, umorul amar, tonalitatea colocvială sunt aparențele ce închid într-un «Triumghi al Bermudelor» existențe solitare și imprevizibile, o lume plină de contradicții și paradoxuri, privite prin lentila unei lacrimi tainuite. O posibilă cheie spre înțelegerea acestui gulag spiritual ne-o oferă desenele pictorului Alexandru Vlasin, dacă nu cumva ele sporesc misterul unei cărți pe care, în mod sigur, cititorul nu o va da uitării”.

La doi ani de la debutul editorial, scriitorul George Pușcariu vine în fața cititorului cu o nouă carte, de astă dată de versuri, având titlul *Arlechin de șapte zile*.

Redactarea acestei cărți este o replică la legenda facerii lumii. Prin urmare, structural, ea cuprinde, aidoma unor capitole, șapte zile și lucrarea divinității în fiecare zi, transpusă din Cartea Facerii. Toate cele șapte zile sunt dublate de reproducerile pictorului medieșean Alexandru Vlasin. Ilustrațiile reproduse au ca tematică lumea spectacolului și arlechinii. Se pare că poetul și-a impus să exprime în versurile sale ideea că lumea, rezultat al muncii Creatorului, este o scenă, iar noi,

oamenii, suntem protagoniștii care joacă pe această imensă scenă imaginară. Despre versurile prezentului volum, scriitorul brașovean Mihai Arsene declară: „Latin de viță veche, născut la porțile Orientului... prozator de scriitură absurdă pe vremea absurdului, cu o fantezie debordantă, a debutat ca orice român în poezie... despre care aș putea spune în cunoștință de cauză că ar putea fi chiar genială... și sper să nu mă deziluzioneze”.

Aceeași persoană care a scris atât de elogios la publicarea primului volum, academicianul Alexandru Surdu, scrie și despre cartea de poeme a lui George Pușcariu: „Versurile curg cu ritmicitatea și rima interioară în care predomină vocalele și consoanele tari, ca un izvor din Bucegi, făcându-și loc printre brazi și stânci pe dealurile Branului și mai departe, peste Țara Bârsei și mai departe”.

Încheiem prezentarea cu gândul că cele două volume, publicate în anii 1998 și 2000, au fost apariții mult așteptate de cei care-l cunoșteau pe George Pușcariu. În același timp, aceste cărți constituie un semnal pentru volumele ce vor urma.

Cărți publicate

1. *De-a triungiul Bermudelor*, Editura Etios, Brașov, 1998 (proză scurtă).
2. *Arlechin de șapte zile*, Editura Etios, Brașov, 2000 (versuri).
3. *Arlechin prin anotimpuri*, în curs de apariție.
4. *Mormântul de corali*, în curs de apariție.
5. *Șapte zile frontierist*, roman în curs de apariție.

RAICA, IOAN (n. 1939-)

Profesorul Ioan Raica s-a născut în luna octombrie 1939, în satul Micăsasa, județul Sibiu.

După studiile elementare efectuate în satul natal, a urmat liceul teoretic „Iacob Mureșanu” din Blaj, județul Alba. Și-a făcut specializarea în geografie la Facultatea de geografie fizică și economică din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”. La Universitatea din București și-a susținut doctoratul în perioada 1975-1983, profilându-se ca specialist în geografia economică a lumii. Între anii 1970-2002, a funcționat ca profesor de

geografie la Liceul „Stephan Ludwig Roth” din Mediaș. Ulterior a funcționat ca profesor universitar asociat al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, pentru studenții învățământului la distanță.

În decursul îndelungatei sale practici pedagogice la catedră, profesorul Ioan Raica a susținut numeroase comunicări științifice și a publicat mai multe lucrări, abordând teme referitoare la Mediaș și împrejurimile acestei localități.

I. Lucrări publicate

1. *Mediaș – natură, istorie, economie*, Editura Tipomur, Târgu Mureș, 1994.
2. *Wahrheiten über Sachsen und Nachbarschaften im Kokelthal*, Editura Tipomur, Târgu Mureș, 1995.
3. *Regiunea Târnavelor – natură și habitat* ((în colaborare cu Adrian Raica), Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2000.
4. *Mediaș – Terra Medies* (sinteză monografică), Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2004.

II. Comunicări științifice

1. *Ecologia culturii viței de vie pe versanții sud-estici după calculul bilanțului radiativ Kempfert/Morgan*, Sesiune de comunicări științifice a Universității București, 1981, S.B.
2. *Procese de roiri și aglutinări de populații de pe culoarul Târnavei Mici în sprijinul continuității la români*, Sesiune de comunicări științifice, Iași, 14-19 iulie 2000.
3. *Sferosideritele și minetele de tip Black-band în afirmarea evoluției economice și istorice la români* (studiu interdisciplinar), în „Interferențe” (publicația Catedrei de istorie și științe umane, Mediaș, 2002).

III. Alte publicații

1. *Geografia satului de pe Târnavă pe structuri villafranchiene* (teză de doctorat), Litografia Bibliotecii Universității București, 1985.
2. *Geografia economică a lumii*, vol. I-II (curs universitar în sinteză pentru studenții I.D.).

3. *Mediaș pe hartă și în date* (îndreptar turistic și comercial), Editura Tipomur, Târgu Mureș, 1992.

RĂDAC, GHEORGHE **(n. 1945-)**

S-a născut în localitatea Criș din județul Mureș, la data de 18 aprilie 1945. A urmat studiile liceale în comuna Săliște din județul Sibiu. După absolvirea Școlii tehnice de poștă și telecomunicații în Timișoara, a urmat Facultatea de istorie din Cluj-Napoca, pe care a absolvit-o în 1978.

În prezent, funcționează ca profesor de istorie la Școala cu clasele I-VIII nr. 8 din Mediaș.

În afara muncii de dascăl, profesorul Gheorghe Rădac a îndrăgit epigrama, publicând în presa audio-vizuală și în cea scrisă un șir de catrene în care critică și satirizează variate stări de fapt, profesii și diverse tare extrase din viața de zi cu zi. Creații ale profesorului epigramist i-au apărut în publicații de specialitate. E vorba de revistele: „Rebus”, „Epigrame” și „Cacealmau”. De asemenea și-a văzut producțiile apărute în „Tribuna Sibiului”, „Realitatea” și „Informația Mediașului” (ultimele două, publicații medieșene). La postul de radio „PRO FM” și „Radio Ring” i-au fost difuzate mai multe catrene.

Epigramistul medieșean s-a bucurat și de recunoaștere pentru activitatea lui deosebită la concursul „Gustul epigramei”, difuzat pe postul „România cultural”, obținând premiul I, iar la Festivalul „Civitas Mediensis” fiind recompensat cu premiul al II-lea. Creațiile sale au fost transmise pe postul local de televiziune.

Ca semn de apreciere și prețuire, din partea celor mai renumiți creatori ai acestui gen poetic, a fost cooptarea lui Gheorghe Rădac în unele culegeri, alături de epigramiști consacrați.

1994 a fost anul de vârf pentru Gheorghe Rădac, întrucât atunci și-a văzut visul împlinit: publicarea a două plachete de epigrame, care prin titlurile lor sugerează cele două stări sufletești majore: râsul și plânsul. Una dintre plachete se numește *Hohote cu lacrimi* și are înscris, alături de titlu, următorul catren:

„Un hohot poate o să ai
Când îmi vei cumpăra placheta,
Dar de-o citești, atuncea, vai!

Cu lacrimi o să-neci planeta!”

Titlul celei de a doua cărți exprimă aceeași dedublare a sentimentelor omenești. E vorba de „Un ochi îți plânge și-altu-ți râde” și are inscripționate versurile:

„Un ochi îți plânge și altu-ți râde,
Căci așa îți este firea:
Să fii bufon, când ești și gâde,
Începând chiar cu privirea”.

La ambele cărți ale lui Gheorghe Rădac trebuie să remarcăm un lucru foarte important, și anume: deși este pasionat de această îndeletnicire creativă, nu-și uită „copiii săi spirituali”, cărora le dedică plachetele, insuflându-le îndemnuri de comportare în societate.

Cărți publicate

1. *Hohote cu lacrimi*, Editura Polsib SA, Sibiu, 1994.
2. *Un ochi îți plânge și-altu-ți râde*, Sibiu, 1994.

Culegeri colective

1. *Din zâmbet s-a intrupat speranța*, Editura Triumf, 2001.
2. *Paradigme sibiene*, Editura ArhipArt, Sibiu, 2005.

RODEANU, IOAN **(n. 1923-?)**

S-a născut la 15 martie 1923, în comuna Ocna Sibiului. Studiile primare și gimnaziale au fost efectuate, probabil, în comuna natală. Nu știm unde a urmat liceul, dar e cunoscut faptul că studiile superioare le-a făcut la Facultatea de medicină din Cluj, fiind absolvent al promoției 1952. A lucrat în următoarele unități spitalicești:

- Spitalul unificat din Turda: 1952-1954;
- Spitalul orășenesc din Câmpeni: 1954-1957;
- Spitalul orășenesc din Târnăveni: 1958-1968;
- Spitalul municipal din Mediaș: 1968-1985.

În spitalul din Mediaș a lucrat ca medic specialist pediatru în compartimentul „Nou-născuți”.

Doctorul Ioan Rodeanu a ieșit la pensie în 1985, când, după scurtă vreme, s-a mutat cu domiciliul la Sibiu, unde s-a stins din viață. Nu ne sunt cunoscute cauza și data decesului.

Deși a lucrat în domeniul sănătății oamenilor, medicul Ioan Rodeanu a avut o pasiune ieșită din comun. Mai mult de douăzeci de ani, în timpul concediilor de odihnă, medicul a mers în zona Sarmizegetusei, unde a întreprins numeroase cercetări privind aspecte din viața strămoșilor noștri daci. Rezultatul acestor cercetări a fost concretizat în două cărți, în care neobositul medic și cercetător amator, pe baza unor vestigii și semne, încearcă să descifreze urmele unei vechi civilizații, cea a geto-dacilor. Înseși titlurile acestor lucrări vorbesc despre scopurile urmărite de autor: *Enigmele pietrelor de la Sarmizegetusa* și *Graiul pietrelor de la Sarmizegetusa*. Ele sunt rodul unor cercetări asidue, care merită întreaga considerație a celor pasionați de istoria țării și a poporului nostru.

Cărți tipărite

1. *Enigmele pietrelor de la Sarmizegetusa*, Editura Albatros, București, 1984.
2. *Graiul pietrelor de la Sarmizegetusa*, Editura Albatros, București, f.a.

ROMAN, DIONISIE (1841-1917)

Memorandistul Dionisie Roman s-a născut în comuna Așel, județul Sibiu, unde a urmat cursurile școlii elementare. Și-a continuat studiile la Gimnaziul german din Mediaș și la Academia de Drept din Sibiu, devenind avocat. A locuit în fosta „casă Schuller” (Piața Regele Ferdinand), apoi în casa proprie de pe Strada Grefilor (azi, strada Cooperatorilor) nr. 2.

Ca președinte al Partidului Național Român de pe Târnave și ca director al Despărțământului Astreii, Dionisie Roman a luptat cu ardoare pentru emanciparea românilor din zona Târnavelor pe tărâm politic și economic.

Una dintre cele mai importante acțiuni ale românilor transilvăneni de la sfârșitul secolului al XIX-lea a constituit-o *Memorandumul*. Acest act a fost publicat în limbile: română, germană și maghiară, dezvăluind nedreptățile și asupririle la care era supusă populația din

Transilvania de către autoritățile maghiare. Drept urmare, o delegație compusă din 300 de români, condusă de dr. Ion Rațiu și din care făcea parte și Dionisie Roman, s-a deplasat la Viena pentru a-l informa pe împărat. Delegația a sosit în capitala imperială la 28 mai 1892, dar împăratul n-a primit această delegație trimițând memorandumul autorităților maghiare din Cluj. Semnatarii memorandumului au fost dați în judecată.

Procesul memorandiștilor a început în luna mai 1894, la Cluj, și a durat 18 zile. Frunțașii memorandiști au fost condamnați la ani grei de temniță. Dionisie Roman a efectuat opt luni de detenție la închisoarea din Vac. După eliberare, a continuat lupta pentru libertățile românilor. A fost arestat din nou și internat în lagărul poliției de la Sopron, unde, după mari suferințe, s-a stins din viață în 1917. A fost înmormântat în cimitirul de acolo.

Ceea ce trebuie să amintim este faptul că *Memorandumul* s-a bucurat de o primire extrem de favorabilă din partea populației oprimate, și acest lucru pentru că el cuprindea cererile justificate ale acestei populații. Autoritățile maghiare, dimpotrivă, urmăreau cu febrilitate sechestrarea tuturor exemplarelor *Memorandumului*, oriunde s-ar fi aflat acestea. Sunt cunoscute, în acest sens, măsurile luate în unele localități transilvănene pentru găsirea și ridicarea acestora. Legat de orașul Mediaș, precizăm că procurorul din localitate afirmă: „Ajungându-mi la cunoștință oficială [a se citi: prin denunț – n.n.] că protopopul Ioan Moldovan, Dionisie Roman – avocatul stagiar, Dr. Ioan Ivan – avocat, Ioan Suciuc – învățător, Filon Necșa – învățător, Ioan Luca și Ioan Popa – agricultori, toți domiciliați în Mediaș, posedă pamflete numite *Memorandul românesc*, propunem ca: numiții indivizi să fie audiați prin Judecătoria de Ocol din Mediaș, să se afle unde, de la cine și în ce mod au ajuns în posesiunea imprimatului în chestiune.

Ca exemplarele pamfletului găsite să se ia de la ei, să se sechestreze, așezându-se sub pază”.

Acțiunea guvernului, de investigație și confiscare a *Memorandumului*, în mare parte a dat roade imediat; în Mediaș au fost găsite, după cum urmează: la Ioan Moldovan, protopop greco-catolic – un exemplar românesc; la Dionisie Roman, avocat – două exemplare românești; Filon Necșa – un exemplar românesc ș.a..

Extrem de interesant este interogatoriul luat memorandistului de către președintele tribunalului în procesul sus-menționat. Redăm un fragment din acest interogatoriu:

„Președintele: – Ești acuzat că ai distribuit 25-30 de bucați exemplare din Memorandum, primite prin poștă.

D. Roman: – «Distribuire» nu-i exprimare corectă, fiindcă eu nu le-am răspândit. Asta n-am spus-o nicicând. Exprimarea corectă ar fi: Le-am dat și le-au primit de la mine. Este un fapt că le-am dat polițaiului orașului și primarului.

Președintele: – Când ai primit d-ta aceste exemplare?

D. Roman: – În ultima joi din mai 1892 sau în prima joi din iunie. Și vă rog să mai notați că, la Mediaș, joi este zi de târg săptămânal, când la mine, ca la un om în vârstă de 53 de ani, ca la un avocat vechi și bărbat de încredere al Institutului de împrumut „Albina”, vin foarte mulți să mă viziteze, și vreau să mai fac obiecția că eu acolo m-am născut și am acolo foarte multe rubedenii și prieteni. Și vă rog să luați în considerație că factorul poștal care a adus coletul în straița lui, printre sute de epistole, când mi l-a predat, banderola era ruptă și s-a putut vedea că-i vorba de *Memorandum*; și dac-am fost întreat cât costă, le-am spus că se dă pe gratis. Deci și-au luat din ele astfel încât, în ziua aceea, până la orele 9-10, pe masa mea n-au mai rămas mai mult de trei exemplare, din care două au fost confiscate, unul de la căpitanul de poliție, celălalt de la primar. Mi-a mai rămas apoi încă unul. Cine mi l-a luat nu știu, dar, de fapt, nu mai există”.

La întrebarea președintelui dacă el a citit acest *Memorandum*, Dionisie Roman răspunde că nu a citit textul românesc, dar știa despre ce este vorba pentru că citise textul nemțesc și părți din cel maghiar. Mai spunea memorandistul medieșean un lucru foarte semnificativ, și anume că nu a citit textul în limba română, fiind foarte indignat că acest *Memorandum* nu conținea toate doleanțele națiunii române, ci numai unele dintre ele.

Cei 25 de acuzați au fost condamnați la diferite pedepse. Dionisie Roman a fost condamnat, după cum am văzut, la opt luni de temniță.

Dionisie Roman nu a lăsat posterității o operă scrisă. El rămâne însă în istoria românilor ca o figură luminoasă, care a luptat cu eroism pentru drepturile și libertățile populației oprimate.

Oamenii de bine din Mediaș nu l-au uitat și, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la moarte, au aplicat pe fosta casă a memorandistului o placă având următorul înscris: „În această casă a locuit memorandistul Dionisie Roman, 1841-1917, luptător pentru unitatea națională. Poporul recunoscător. Mediaș, la 30 iunie 1993”.

ROMAN, VISARION (1833-1885)

Visarion Roman a văzut lumina zilei la 5 iulie 1833, în casa lui Andrei și a Paraschivei Roman din Blăjel. Familia Roman s-a mutat la Dârlos, unde tatăl lui Visarion a funcționat ca învățător. Aici a fost în bune relații cu Vasile Chendi, preot al Dârlosului și tatăl criticului.

Între anii 1844 și 1846, urmează cursurile școlii primare confesionale romano-catolice din Mediaș, iar pentru a fi primit ca elev al acestei unități școlare, tatăl viitorului cărturar l-a declarat pe fiul său ca greco-catolic. Deși nu cunoștea limba maghiară, Visarion s-a situat printre cei mai buni elevi. Ultimele trei clase de gimnaziu le-a terminat la Dumbrăveni. Anii revoluției de la 1848 l-au determinat să-și însoțească tatăl, care se înrolase în oștile lui Avram Iancu.

În 1850, Visarion Roman s-a înscris la gimnaziul romano-catolic din Sibiu, unde, determinat de condițiile materiale foarte modeste, este obligat să lucreze în casa unui avocat, pentru a se întreține. După absolvirea clasei a V-a, a părăsit gimnaziul și s-a înscris la Institutul pedagogic și teologic, organizat de Andrei Șaguna pe lângă Episcopia Ortodoxă Română din Sibiu. Absolvă acest institut în 1854, cursurile având o durată de doi ani.

Pe baza rezultatelor excepționale obținute la învățătură, Andrei Șaguna l-a numit profesor suplinitor de pedagogie la institutul pe care-l absolvise. Aceasta este perioada de cotitură a vieții sale, deoarece, începând de acum, traiectul existenței tânărului teolog și profesor va cunoaște sușuri și coborâșuri.

În anul școlar 1855-1856, episcopul Andrei Șaguna nu mai e de acord ca Visarion Roman să continue munca de pedagog pe care o începuse la Institut și-l numește învățător în Rășinari. În anul 1857, e îndepărtat și de aici și va fi numit redactor la „Telegraful Român”, în paginile căruia publica încă din 1854. După câteva luni, e îndepărtat și de aici; încearcă să revină la Rășinari, fără succes însă, deși din punct de vedere sentimental era legat de această localitate, fiind locul unde s-a căsătorit în perioada sa de activitate ca învățător.

Cu eforturi financiare extraordinare, în anul 1860 reușește să tipărească o revistă, „Amicul școlii”, care va apărea până în 1865.

La înființarea „Astrei” (în 1861), Visarion Roman e desemnat bibliotecar, iar în 1862 funcționează, pentru câteva luni, ca notar la Rășinari. De mare succes s-a bucurat printre săteni calendarul „Amicul poporului”, editat în 1861. Încetarea apariției s-a datorat lipsei de abonați.

După încetarea revistei cu caracter pedagogic „Amicul școlii”, se gândește la o altă publicație, „Progresul”, o foaie ilustrată pentru țărani, o efemeridă, din care apare doar un singur număr.

În articolele publicate în „Telegraful Român”, Visarion Roman e preocupat de starea materială a țăranilor. Astfel, în articolul *Culegeri de învățături pentru popor. Cerințele timpului prezent* tratează problema cultivării pământului în mod rațional și constată lipsa băncilor, care „să sprijine cu credite consolidarea gospodăriilor țăranilor români”. Tot în paginile „Telegrafului Român” publică un tratat despre „Reuniunile binefăcătoare”, care se refereau la următoarele chestiuni: societăți de lectură, societăți de asigurare contra grindinei și a focului, dar și societăți de meseriași.

Printre organizațiile economice capabile a scoate poporul din întuneric și sărăcie el enumeră și casele de păstrare.

Sub influența cooperăției germane, la 27 aprilie 1867 înființează prima societate cooperativă românească, numită „Societate de păstrare și împrumut din Rășinari”, care-și va începe activitatea în martie 1868. „Societatea de păstrare și împrumut urmărea să dea împrumuturi ipotecare cu dobânzi mici, în primul rând țăranului, apoi comerciantului și industriașului român”.

Între anii 1866 și 1870, Visarion Roman funcționează ca inspector al Societății mixte româno-săsești „Transilvania”. Într-o scrisoare, el explică scopul urmărit de români: „... să ne facem cunoscuți cu institutele de bani ca cu timp să putem contribui la înființarea lor și între români noștri”.

Încă de la angajarea sa la societatea „Transilvania”, se gândește la „înființarea unui institut de credit și păstrare curat românesc”, iar în 1869 începe redactarea *Proiectului de Statute*, pe care le definitivează în 1870. În cadrul mai multor consfătuiri e ales un Comitet, care va alege pe directorul Băncii Albina în persoana lui Visarion Roman. Pentru ocuparea acestei funcții era nevoie de o pregătire în domeniu, fapt ce-l determină să meargă la Viena pentru specializare.

În anii următor, Banca Albina își va deschide filiale și agenții în mai toate localitățile mai mari din Ardeal și chiar în București. Urmașii săi i-au dus mai departe ideile, filiale și agenții fiind deschise și în zona Târnavelor. Astfel, în 22 aprilie 1880 se înființează o „agentură” [agenție – n.n.] la Târnaveni, pentru acest oraș și pentru Mediaș; în 1909, se înființează o agenție la Mediaș, cu activitate și la Dumbrăveni. La 1 iulie 1910, „agentura” din Mediaș devine filială.

Pentru merite deosebite în activitatea desfășurată, Visarion Roman este desemnat membru corespondent la Societatea Academică Română; se emite, în 1877, Diploma de membru semnată de Ion Ghica și George Sion.

Și astfel, cel care în 1867, la înființarea Academiei, n-a putut ocupa un post administrativ la această înaltă instituție, după numai zece ani este primit în rândurile ei.

Visul lui Visarion Roman de a fi folositor celor mulți a rămas tot la institutul cooperatist: la editarea unor reviste pedagogice, la editarea de cărți școlare și la înființarea unei librării românești; dar speranțele și truda iau sfârșit, prematur, pentru că la 10 mai 1885, ca urmare a unei comotii cerebrale, la numai 52 de ani, Visarion Roman se stinge din viață.

Cel care s-a născut sărac, a trăit sărac și a murit sărac, „unul dintre cei mai inteligenți și mai zeloși fii ai națiunii sale...”, a fost elogiat cu mult respect în multe publicații din țară: „Gazeta Transilvaniei”, „Observatorul”, „Telegraful Român” etc.

Visarion Roman a prestat și o activitate de traducător al unor manuale școlare (din limba germană); de asemenea, a redactat un manual pentru școlile primare. Acest din urmă manual a fost recomandat de Comitetul Astei și a apărut în mai multe ediții.

Între 1861 și 1877, a publicat în Calendarul poporului mai multe teme din istoria românilor cu titlul: *Istoria Ardealului cu privire la români*, subliniind aportul marilor bărbați români la propășirea neamului.

Visarion Roman e una dintre cele mai ilustrative personalități postpașoptiste. Activitatea sa prodigioasă și multilaterală exemplifică ideea încrederii în victoria cauzei românilor, ideea că acolo unde nu s-a putut birui pe calea armelor, s-ar putea prin învățătură, prin ridicarea culturală a tuturor românilor.

Lucrări publicate

1. „Amicul școalei” – revistă pedagogică (1860-1865).
2. „Amicul poporului” – calendar, 1861.

3. „Progresul” (publicație ilustrată), 1866.
4. „Albina Carpaților” (foaie beletristică, științifică și literară cu ilustrații), în colaborare cu Al. Lapedatu, 1877-1880.
5. *Metodul* (traducere din limba germană).
6. *Aritmetica* (traducere din limba germană).
7. *Geografia monarhiei austriece* (traducere din limba germană).
8. *Cartea de lectură românească pentru școlile române primare*.

ROTH, STEPHAN LUDWIG (1796-1849)

Întoarcerea în timp, pentru a urmări firul vieții acestei personalități, este deosebit de emoționantă: măreția acestei existențe sporește odată cu trecerea timpului, legată fiind, prin obiectivitatea vederilor și prin comunitatea ideilor, de existența națională.

Pelerinajul lui Roth pe acest pământ subliniază valențele unei vieți cu adevărat excepționale, cu caracter demn și o limpede judecată a istoriei, o personalitate formată în arderile cunoașterii și ale comunicării. Militând pentru egalitatea națională și fraternitatea dintre români, sași și maghiari, Stephan Ludwig Roth și-a meritat pe deplin locul în istoria națională.

Stephan Ludwig Roth este descendentul unei străvechi familii de sași ardeleni, al cărei arbore genealogic poate fi urmărit până în secolul al XVII-lea.

S-a născut la Mediaș, la 24 noiembrie 1796, petrecându-și copilăria în comunele Nemșa și, mai ales, Șeica Mică, unde tatăl său fusese numit preot paroh evanghelic, luând contact și apreciind la justa valoare viața aspră, dură a oamenilor simpli și nevoiași din aceste localități transilvănene.

După absolvirea cursurilor Gimnaziului evanghelic din Sibiu (azi, Liceul Brukenthal), în anul 1816, urmând obiceiul vremii – copiii să-și urmeze părinții în profesie –, se înscrie la cursurile Facultății de teologie a Universității din Tübingen, pe care însă o părăsește curând, optând pentru varianta de învățăcel și apoi colaborator al pedagogului de celebritate în epocă, Johann Heinrich Pestalozzi, la Yverdon.

După reluarea studiilor teologice și definitivarea lor, susține în anul 1820 teza de doctorat cu titlul *Esența statului ca instituție educativă pentru*

formarea omului, dobândind titlul de doctor în științe al Universității din Tübingen; titlul exact era de doctor în filozofie și magister al artelor libere, recunoașterea i se va refuza însă, în baza unui ordin al guvernanților din Viena, pe motivul că acesta a fost obținut la o universitate din afara granițelor monarhiei habsburgice.

După acest periplu central european, Roth se întoarce acasă și ocupă un post în învățământ, la Gimnaziul local, în Mediaș. La scurt timp după revenirea sa în țară, va întemeia o familie, căsătorindu-se în anul 1823 cu Sophia Auner, fiica preotului din Șeica Mare. Este vremea când familia Roth traversează o serie de dificultăți materiale, chiar și după nominalizarea sa în fruntea Gimnaziului medieșean, mai mult chiar, proiectele sale pedagogice, avangardiste, devin supărătoare pentru potențaii vremii și, în final, Roth este îndepărtat din învățământ, ajungând preot la Nemșa și, mai apoi, la Moșna.

Izvorât din realitățile istorico-sociale ale veacului trecut, Roth a simbolizat interesele comune ale românilor și ale celorlalte naționalități, s-a dovedit un intelectual deschis celor mai fertile experiențe, un om dornic și capabil să susțină un rodnic și intens dialog. A fost, în același timp, un vizionar și un deschizător de drumuri, un militant pentru egalitatea în drepturi și înfrățirea deplină între toți locuitorii acestor meleaguri, indiferent de naționalitate.

Prima lucrare de interes a lui Stephan Ludwig Roth este un amplu jurnal de călătorie, relatând impresiile culese pe drumul parcurs de la Șeica Mică la Universitatea din Tübingen, în anul 1817, descriere care ne dezvăluie un spirit însetat de cunoaștere, un observator atent și avizat, un judecător critic și obiectiv al relațiilor social-economice cunoscute și, nu mai puțin, un suflet sensibil la frumusețile naturale, capabil să transmită pe deplin emoția de care este stăpânit.

O latură importantă în activitatea lui Stephan Ludwig Roth o constituie cea care vizează sistemul de învățământ, educația, pedagogia. Deși cunoscuse personal pe Hegel, Fichte și alți mari învățați ai timpului, este atras de gândirea și experiențele pedagogice ale lui Johann Heinrich Pestalozzi. Motivația acestui interes o găsim în dorința statornică a acestui tânăr de a face ceva pentru cei nevoiași, de a contribui la îndepărtarea inechităților din țara sa. Această idee va ocupa locul central în cadrul activității sale în puținii ani cât a trăit. În acest domeniu Roth a scris lucrarea *Predarea limbilor*, definitivată în Elveția și tradusă

parțial în franceză și engleză, dar și un manual elementar al limbii latine, rămas în manuscris.

În anii 1841 și 1843, elaborează o serie de lucrări: *Breslele, o scrisoare de apărare; Dorințe și sfaturi; Criza bănească și pauperizarea Transilvaniei* ș.a.; în această din urmă lucrare menționată, Roth persiflează pe aceia care încercau să argumenteze temeinicia măsurii de impunere exclusivă a limbii maghiare în Transilvania, afirmând: „În niciun caz, soluția propusă de Dietă nu-i realistă, căci declararea unei limbi drept limbă a țării nu este necesară, deoarece există deja o limbă a țării. Această limbă nu este nici limba maghiară, nici cea germană, ci este limba română ... Oricât ne-am suci și ne-am învărti noi, națiunile reprezentante în Dietă, nu putem schimba nimic. Asta este realitatea”.

Afirmațiile tranșante ale lui Roth nu reprezentau noutăți nici pentru cei mai refractari istorici maghiari; de notorietate este faptul că a avut curajul recunoașterii unor adevăruri istorice în timpul celei mai fierbinți dorințe a coroanei ungare de a impune peste tot în administrație o singură limbă, limbă oficială, cea maghiară.

Cea mai importantă operă a lui Stephan Ludwig Roth este, fără îndoială, *Geschichte von Siebenbürgen (Istoria Transilvaniei)*, un volum impresionant, de peste 1.000 de pagini, prin care se dovedește o bună cunoaștere de către autor a istoriei principatului și o aprofundată documentație, a informațiilor desprinse din arhive, din cronicile ori din studii deja publicate. În această lucrare, Roth își manifestă interesul pentru modernizarea agriculturii satelor: propunea „importul” de țărani bavarezi, pentru ca aceștia să-și dovedească măiestria în practica de lucrare a pământului. Se avansează ideea extinderii culturii cartofului, a rapiței și a hameiului. Solicita introducerea unor noi soiuri de pomi fructiferi, de viță de vie și de legume. Era vădit deranjat de fărâmițarea loturilor de pământ ale țăranilor și arăta consecințele negative ale acestui fapt în domeniul economic.

Analizând opera lui Roth, constatăm că, în disertația sa de doctorat, *Esența statului ca instituție educativă pentru formarea omului*, sunt întâlnite și exprimate, pentru prima dată, ideile politice ale autorului. Originalul acestei disertații s-a pierdut; din notițele *Jurnalului* pe care Roth le-a păstrat, aflăm conținutul acesteia. Sub influența pestalozziană, Roth admite teoria potrivit căreia la baza formării statului ar sta iubirea și viața de familie, și nu un act de forță sau un contract. Considerând că,

odată cu formarea marilor state, iubirea a fost înlocuită cu forța, el se exprimă în favoarea reintroducerii stării inițiale, sugerând ideea ca statul să nu se mai bazeze pe forța celui puternic, întrucât aceasta încalcă drepturile umane. Statul, în viziunea sa, la acea dată, reprezenta o instituție morală, era școala care trebuia să cultive ceea ce era bun și valoros în societate, și nu un scop în sine, în care să domine nedreptatea.

Fără a face mențiuni directe asupra stării sociale din Austria, Roth avea, desigur, în vedere regimul politic din patria sa, atunci când pomenea de centralizarea excesivă a unor state, de îndepărtarea poporului de la conducerea acestuia.

Evoluția istorică ulterioară, însă, îl va determina pe Roth să nu rămână, în ceea ce privește concepția sa politică, la faza încă nesedimentată din perioada studiilor sale din Elveția și Germania.

Roth se pronunță acum pentru un regim constituțional, fie el și numai o monarhie parlamentară, fapt ce atestă o poziție înaintată, într-un stat, condamnând statul despotice, precum cel al monarhiei austriece, a cărui regim absolutist era respins de către acesta.

În ceea ce privește problema națiunii și a naționalității, Roth a luat poziție, exprimându-se tranșant, în scrierile sale din anii tinereții până la cele redactate în ultimii ani ai vieții sale. Referirile lui Roth asupra termenului de națiune au fost ancorate în concepțiile sale umaniste privind dezvoltarea societății, considerând-o drept o formă de existență a omenirii: cu alte cuvinte, societatea omenească se poate manifesta doar sub forma națiunii. În accepția lui Roth, limba constituia atributul principal al națiunii. Sub acest aspect, Roth a fost printre acei intelectuali sași care au susținut drepturile politice ale poporului român, care au pledat pentru recunoașterea limbii române, vorbită de majoritatea populației Transilvaniei, ca limbă oficială.

În lucrarea *Lupta pentru limbă în Transilvania*, Roth a înfierat, în 1842, pasiunile politice stârnite de către Dieta transilvăneană din Cluj, apărând nu numai cauza sașilor, ci și pe aceea a românilor, care nu aveau pe atunci decât doi reprezentanți în Dietă. Era riposta fermă dată tendințelor reprezentanților Dietei de a impune limba maghiară drept limba oficială a țării. El sfătuiește cercurile conducătoare ale nemeșimii maghiare să renunțe la planul de realizare a unui stat național, cu prețul încălcării voinței și a drepturilor altor popoare. Cu o rară luciditate și obiectivitate, cu o sinceritate până atunci nemaîntâlnită, Roth abordează

problema limbii oficiale în Transilvania, pornind de la acceptarea, fără rezerve, a realității: „Nu e nevoie a declara o limbă drept limba țării, căci această limbă o avem de mult. Ea nu este însă nici germana, nici maghiara, este cea românească”.

Prin această situație, Roth este primul intelectual sas care a susținut drepturile politice ale poporului român. Ilustrul gânditor se străduia să contribuie la limpezirea și înțelegerea mai justă a problemei naționale, pledând pentru conviețuirea pașnică a tuturor locuitorilor Transilvaniei. Acum, în anul 1842, Roth ajunge de la teza egalității limbilor, la teza egalității în drepturi a naționalităților, ceea ce, în condițiile de atunci, însemna, printre altele, recunoașterea românilor ca națiune egală în drepturi. În pofida faptului că autorul *Luptei pentru limbă în Transilvania* n-a formulat direct această cerință și cu toate că în această privință a manifestat, până la 1848, o serie de oscilații, lucrarea lui anunță totuși, în principiu, acest deziderat, devenit un imperativ stringent al vremii. Experiența de viață, cele văzute și învățate în Elveția cantonală, era un model demn de aplicat și în Transilvania sub aspectul rezolvării problemei naționale.

Începând cu anul 1842, Stephan Ludwig Roth se va apropia tot mai mult de români, mai ales va încheia strânse contacte cu George Barițiu. Prin articolele publicate în foile acestuia, Roth pătrunde în conștiința românilor, devenind mai cunoscut prin activitatea lui din anii 1848-1849, când va stabili multe legături cu conducătorii revoluției române. Roth și-a câștigat merite nepieritoare în fața istoriei prin participarea sa activă la revoluția de la 1848, prin lupta sa plină de curaj orientată împotriva servituților feudale, pentru instaurarea unei ordini de stat bazate pe rațiune și dreptate, precum și pentru soluționarea democratică a altor probleme care se ridicau în acea perioadă în Transilvania, în primul rând a celei naționale.

O simplă trecere în revistă, o analiză, fie și sumară, a scrierilor lui Roth din intervalul cuprins între anii 1842 și 1848 relevă constanța cu care autorul a tratat problema românească. Pe lângă unele oscilații generate, firește, de preocupările directe ale autorului privind viitorul sașilor, el susține neconținut drepturile populației din care provenea, dar, în același timp, și năzuințele firești ale poporului român, militând pentru prietenia și colaborarea frățească dintre toate naționalitățile din Transilvania pe baza egalității în drepturi. „Românii și ungurii – scria el

– au neapărată nevoie de cea mai strânsă frăție ... cine seamănă ură și provoacă vărsare de sânge între aceste două națiuni surori este trădător al propriei națiuni”.

Prezența sa la Blaj, cele văzute și auzite îl duc la concluzia unei legături indisolubile între problema socială și cea națională.

Realistă s-a dovedit a fi și părerea lui Roth despre ideea Dacoromaniei, despre dorința românilor de a se uni într-un stat național: „Ideea unui stat al românilor trăiește în mii de inimi” – îi scria Roth prietenului sau Samuel Schiel din Brașov.

Constatând că, în urma unirii forțate a Transilvaniei cu Ungaria, contradicțiile naționale se ascuțeau tot mai mult, Roth a căutat să-i convingă pe conaționali săi sași de necesitatea unei alianțe cu românii, străduindu-se să aprecieze în mod deosebit de George Barițiu.

După adunarea de la Blaj, Roth a fost numit în Comitetul de Pacificațiune de la Sibiu, unde colaborează cu reprezentanții români și în primul rând cu protopopul de Mediaș Ștefan Moldovan. Pentru participarea sa la revoluția de la 1848, dar și pentru ideile sale progresiste, tribunalul din Cluj l-a condamnat la moarte, el impresionând atât prietenii, cât și dușmanii săi prin fermitatea și calmul cu care a înfruntat plutonul de execuție. A fost executat pe Cetățuia din Cluj, la 11 mai 1849; rămân orfani de ambii părinți cinci copii, dintre care cel mai mare avea 10 ani.

Cu toate limitele evidente ale gândirii și activității sale, Stephan Ludwig Roth este una din figurile înaintate ale culturii Transilvaniei. Dragostea lui pentru popor, deși manifestată mai mult pe planul interesului pentru ridicarea sa culturală și economică, prin învățământ, prin reforme parțiale, rămâne un fapt incontestabil. Democratismul său politic, exprimat, printre altele, atât de concludent prin atitudinea sa față de poporul român, este un alt element pe deplin valabil al personalității sale, căreia moartea lui tragică îi conferă un nimb aparte.

Din opera lui Stephan Ludwig Roth, în original:

- *An den Edelsinn und die Menschenfreundlichkeit der sächsischen Nation in Siebenbürgen eine Bitte und ein Vorschlag*, f.l., f.a., 1821 (S-a stabilit, totuși, că este publicată de Hochmeister, la Sibiu).
- *Der Sprachkampf in Siebenbürgen. Eine Beleuchtung des Wohner und Wohin?*, Druck und Verlag von Johann Gött, Kronstadt, 1842;

- *Wünsche und Rathschläge. Eine Bittschrift für's Landvolk, Hermannstadt, 1843;*
- *Der Geldmangel und die Verarmung in Siebenbürgen, besonders unter den Sachsen, Kronstadt, 1843;*
- *Die Zünfte. Eine Schutzschrift, Hermannstadt, 1843;*
- *Aufklärungen über die Auswanderung nach Siebenbürgen und zwar in denjenigen Theil des Landes, welchen die Deutschen insgemein Sachsen genannt, seit mehr als 700 Jahren eigenthümlich besitzen, Tübingen, 1847;*
- *Freiheit, Gleichheit und Brüderlichkeit, Druck von Johann Gött in Kronstadt.*

RÖMER, CARL MARTIN (1860-1942)

Viitorul poet și istoric literar Carl Martin Römer, descendent al unei familii de preot lutheran, s-a născut la data de 25 noiembrie 1860, în localitatea Zuckmantel. Urmează cursurile învățământului preuniversitar la Mediaș, între anii 1867 și 1880.

Începând cu anul 1881, studiază teologia evanghelică, filozofia și germanistica la Universitățile din Halle, Wittenberg, Berlin, Jena și Cluj.

În anii 1886 și 1887, a funcționat ca meditator în casa contelui Haller din Heviz, pentru ca în anul următor (1888) să-și susțină examenele finale ale cursurilor universitare.

După încheierea studiilor universitare, din anul 1888 și până în 1903 activează ca profesor gimnazial la Mediaș, îndeplinind, în paralel, și funcția de bibliotecar al gimnaziului medieșean. Este, în această perioadă, cofondator al Muzeului de Artă populară „Alt-Mediasch” (1893). A condus, în acești ani, și cele două Asociații medieșene (Turnverein și Musikverein), dar este și membru în staff-ul de conducere al Asociației „Gustav-Adolf Vereins” și membru politic marcant al sașilor „verzi” (conducător local). Îl întâlnim, tot acum, deosebit de activ în publicistică, fiind redactor șef al publicației locale „Mediascher Wochenblatt”.

Începând cu anul 1903 și până în anul 1909, Römer slujește ca preot paroh în Agnita, apoi în Moșna și, în final, este ales preot în Mediaș,

unde activează o perioadă de un sfert de veac (1916-1941). La finalul acestui ciclu din viața sa, se pensionează. Se stinge la 7 octombrie 1942, în Mediaș.

A publicat numeroase poezii în dialectul săsesc medieșean, scrise sub influența prietenului său Hermann Kirchner, în colecția intitulată *Siebenbürgish – sächsischer Volkslieder*. A publicat în *Siebenbürgish – sächsischer Volkslieder, Kalender des Siebenbürger Volksfreundes, Programm des evangelischem Gymnasiums AB in Mediasch, Mediascher Wochenblatt*.

Römer a publicat și o monografie intitulată *Aus Vergangenheit und Gegenwart der Gemeinde Meschen*, Mediasch, 1912, precum și o lucrare de istorie literară: *Das Drama in der neuen siebenbürgische sächsische Literatur*.

RUSU, ADRIAN ANDREI **(n. 1951-)**

Istoricul Adrian Andrei Rusu s-a născut la Mediaș, în 8 noiembrie 1951. A urmat școala primară și cursurile liceale la Liceul nr. 1 din localitatea natală. Este absolvent al Facultății de istorie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, promoția 1974. Și-a dat doctoratul în istoria medie a României, cu o teză legată de fortificațiile timpurii din Transilvania, susținută în 1987 și având ca îndrumător științific pe acad. Ștefan Pascu. În anul imediat următor, în urma câștigării unui concurs, este încadrat cercetător la Institutul de Istorie și Arheologie al Academiei Române din Cluj-Napoca. Actualmente, deține funcția de cercetător științific principal I la această instituție clujeană. S-a specializat în istoria medievală și în perioada premodernă.

Adrian Andrei Rusu este cadru universitar asociat la Universitatea „Babeș-Bolyai”, unde a predat: cursuri de istorie generală, între anii 1976 și 1989; cursul „Istoria culturii materiale și arheologie medievală”; cursul „Istoria fortificațiilor medievale”. La Universitatea „1 Decembrie” din Alba Iulia a predat Cursul de „Istorie medievală generală”.

Istoricul Adrian Andrei Rusu este membru în mai multe comisii naționale și internaționale ca: membru al Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice (1998), al Comisiei Naționale de Arheologie (1993 și 1998-2000), al Institutului de Heraldică și Genealogie „Sever

Zotta” din Iași, al Comitetului Permanent al Asociației Internaționale „Castrum Bene” – care se ocupă cu cercetarea cetăților din Europa Centrală și de Est – (1992), președinte al Asociației Arheologilor Medieviști din România (din 1998).

Activitatea publicistică a istoricului medieșean este extrem de fructuoasă. A publicat zece volume, peste 90 de articole, studii și materiale științifice. Dacă la acestea mai adăugăm recenziile, prezentările, notele etc., avem creionat portretul unui om de știință veritabil, care-și aduce o însemnată contribuție la îmbogățirea tezaurului științei istorice românești.

Este redactor fondator al revistelor: „Ephemeris Napocensis”, „Medievalia Transilvanica” și „Arheologie Medievală”.

Lucrări publicate (bibliografie selectivă)

1. *Bibliografia fortificațiilor medievale și premoderne din Transilvania și Banat*, Reșița, Editura Banatica, 1996, 160 p.
2. *Ctitori și biserici din Țara Hațegului până la 1700*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1996, 402 p.
3. *Gotic și Renaștere la Vințu de Jos* (în lb. română și germană), Cluj-Napoca – Satu Mare, 1999, 142 p.
4. *Ioan de Hunedoara*, 1999, 367 p.
5. *Cetăți medievale din județul Arad*, Editura Muzeului, 1999, 127 p. (coautor).
6. *Castelarea Carpatică – Fortificații și cetăți din Transilvania și teritoriile învecinate (sec. XIII-XIV)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2005.
7. *Secolul al XIII-lea pe meleagurile locuite de către români*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2006.
8. Engel Pál, *Regatul Sfântului Ștefan: istoria Ungariei medievale 895-1526*, Ediție îngrijită de Adrian Andrei Rusu și Ioan Drăgan, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2006.
9. *Mozaicurile medievale de la Bizere. Die Mittelalterliche Mozaiken von Bizere*, vol. IV, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2006 (coautor).
10. *xxx Arhitectura religioasă medievală din Transilvania*, vol. IV, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2007 (coautor).
11. *Investigări ale culturii materiale medievale din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2008.

RUSU, ALEXANDRU **(n. 1940)**

S-a născut la 29 octombrie 1940, la Mediaș. După absolvirea cursurilor elementare din Mediaș (Școala generală nr. 2), se înscrie, în anul 1954, la Școala medie tehnică de chimie, dar, spre neșansa sa, toate școlile medii tehnice sunt desființate în cursul anului 1956. În perioada 1957-1961, urmează Liceul „Stephan Ludwig Roth”, din orașul natal. În intervalul 1961-1966, este studentul Facultății de chimie din Timișoara, unde deja își începe, încă de pe acum, activitatea de cercetare: astfel, în cadrul cercului de radiochimie, elaborează lucrarea *Studiul structurii unor compuși chimici cu ajutorul izotopilor de cobalt marcat*, cu care, în penultimul an de facultate, a obținut Premiul I la Sesiunea de comunicări tehnico-științifice pe centrul universitar.

După absolvirea facultății și până în 1990, a fost cercetător la Institutul Chimigaz, care, ulterior, și-a schimbat denumirea în Institutul de Cercetări Produse Auxiliare Organice (ICPAO), cu două întreruperi de câte trei luni (1966 și 1977), când a lucrat la: Combinatul Chimic din Târgu Mureș și Institutul de Materiale de Construcții București, filiala Cluj-Napoca. Paralel cu munca de cercetător, periodic a desfășurat și o activitate didactică, predând chimia, fizica și unele discipline tehnice la Liceul „Stephan Ludwig Roth”.

Activitatea științifică desfășurată în institutul amintit s-a materializat prin realizarea a douăzeci și șase de brevete de invenție, la care a fost autor sau coautor, prin numeroase participări la congrese de chimie și sesiuni de comunicări științifice, în articole apărute în reviste de chimie sau automatizări, din țară și străinătate. De asemenea, trebuie menționat că inginerul chimist Alexandru Rusu are sub tipar o carte ce va apărea în viitorul apropiat.

I. Brevete de invenție publicate. Bibliografie selectivă

1. *Compoziția catalitică folosită la obținerea acizilor nesaturați* (brevet nr. 82686).
2. *Procedeu pentru obținerea mercaptanilor inferiori* (brevet nr. 80262).

3. *Procedeu de obținere a polimerilor și copolimerilor pe bază de metacrilat de metil* (brevet nr. 90751).
4. *Produs pentru emoliere* (brevet nr. 105045).
5. *Compoziție mixtă de inițiatori pentru polimerizare și agenți porogeni* (brevet nr. 102765).
6. *Un nou procedeu pentru sinteze metaetilului de metil*, în „Revista de chimie, nr. 8 și nr. 12/1973.
7. *Creșterea siguranței în exploatare și valorificare a japelor prin utilizarea unor noi tipuri de odorizanți*, în „Revista de Automatizări și Instrumentație”, nr. 3/2003.
8. *Oxidarea propilenei și caracterizarea sistemului complex al catalizatorilor Bi-Mo*, lucrare prezentată la Congresul de chimie de la Varna (Bulgaria), împreună cu Institutul de Fizică din București.
9. *Tehnologia de sinteză a acroleinei ca parte componentă a tehnologiei de sinteză a metioninei*, lucrare prezentată la Congresul al II-lea de chimie, 1981.

II. Cărți

1. *Curs de caracterizare catalitică și odorizare a gazelor naturale*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2005.

RUSU, GAVRIL (1939-2003)

Originar din ținutul de vis și legendă al Maramureșului, poetul Gavril Rusu s-a născut la 8 martie 1939, în satul Răzoare, Târgu Lăpuș. După absolvirea Școlii pedagogice din Carei în anul 1958, viitorul poet a funcționat ca învățător, director de școală și de cămin cultural în sate învecinate Careiului. Debutul în literatură l-a făcut în „Revista literară” a Școlii pedagogice din Carei. A participat la viața de cenaclu din Baia Mare până în anul 1970, când se stabilește în satul Velț din județul Sibiu. Gavril Rusu a funcționat ca învățător în satul Velț, apoi în comuna Bazna, până la dispariția sa total neașteptată, care s-a produs în 2003.

Stabilit timp de trei decenii în Bazna, unde era implicat din plin în nobila misiune de educator, Gavril Rusu face abstracție de cei șaptesprezece kilometri distanță pentru a fi aproape, cu trupul și sufletul, de

scriitorii din Mediaș, participând la majoritatea șezătorilor. Așa se explică faptul că îl găsim alături de medieșeni la șezătorile literare, organizate în colaborare cu scriitori consacrați, din orașele: București, Cluj-Napoca, Brașov, Timișoara, Târgu Mureș etc.

Individual sau în grup, poetul a publicat versuri în publicațiile periodice de pe întreg cuprinsul țării. Iată câteva dintre ele: „Tribuna Sibiului”, „Orizont” (Râmnicu Vâlcea), „Tribuna” (Cluj), „Astra”, „Vatra”, „Tomis”, „Familia”, „Arcade”, „Transilvania”, „Viața românească”.

În decursul anilor, a câștigat numeroase concursuri literare organizate în localitățile: Sibiu, Baia Mare, Zalău și Râmnicu Vâlcea.

Faptul că unii scriitori medieșeni și-au văzut încununat eforturile prin publicarea primelor lor cărți a constituit o emulație și o ambiție extraordinară pentru ceilalți, determinându-i să facă tot posibilul pentru a-și vedea numele pe coperta unor cărți.

Prima culegere în care învățătorul-poet a publicat câteva din creațiile sale a fost *Independența – arc peste timp*, apărută sub egida Comitetului Județean de Cultură și Artă Sibiu și ocazionată de împlinirea unui secol de la Războiul pentru independența României. Lui Gavril Rusu i-au fost tipărite nouă poeme. Creațiile literare (poezie, proză, artă plastică) cuprinse în această antologie au fost premiate la concursurile organizate de Centrul de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă din Sibiu și de revista „Transilvania”.

Dintre toți creatorii cu producții inserate în amintita culegere, poetul băzneau este cel mai prolific, poemele lui exprimând cu har eroismul ostașilor români în pustiitorul război pentru independența națională a României, pentru progresul și fericirea țării.

„Prin negura spumoasă și albă ca un lapte,
Cernută peste fluviul de veci nepotolit,
În toamna lui opt sute șaptezeci și șapte,
Din patru vânturi aspre ca trăsnete-am țâșnit”.

(*Dorobanții*)

Dragostea poetului pentru țară, popor, pentru semenii săi se desprinde din multe poezii, urmând constant un traseu al istoriei naționale. Multe dintre poemele sale, prilejuite de unele aniversări, precum și cele cuprinse în culegerea amintită și care, împreună cu altele, formează ciclul *Poeme către țară* din primul volum: *Inexorabilă, clipa* (2002), sunt versuri vibrante, emoționante, înflăcărate. Din ele răzbat ecouri ale

evenimentelor primordiale din istoria poporului român: independența, cele două războaie mondiale, făurirea națiunii române etc., dar și prezența unor ilustre figuri ale românilor: Bogdan descălecătorul, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Cantemir, Mircea etc. Astfel, în poemul *Stejarii*, poetul evocă figurile mărețe ale acestora, văzând în faptele lor pe înaintașii săi:

„În ei străvăd părinții și moșii rând pe rând,
Strălumiți de ghioage și coase fulgerând,
În ei străvăd Bogdanii și Mihaii,
Prin sihlele moldave Ștefani strunindu-și caii”.

Poetul, care prin forța lucrurilor s-a pripășit la mare depărtare de locurile copilăriei, este mistuit de dorul față de aceste locuri, de văi, câmpii și izvoare. De altfel, multe dintre titlurile primului volum vorbesc ele însele despre localitatea natală, adevărată „gură de rai” a poetului. Iată câteva dintre ele: *Maramureș, Satul, Satul românesc, Transilvanie* etc.

Chemarea locurilor originare este o constantă a poeziei lui Gavril Rusu, ce dă o notă originală liricii sale. Referitor la acest sentiment de nostalgie a locurilor atât de dragi, a celor apropiați, criticul Mircea Tomuș afirma pe coperta primului volum: „Maramureșan transplantat pe Târnave, Gavril Rusu își consolidează prin acest transfer ardelenismul originar, iar vecinătatea Mediașului, cu amintirea și prelungirile sufletului și faptei poetice și culturale a revistei interbelice „Lanuri”, dă o coloratură și un sens programatic acestei formule. Astfel, timbrul particular și universul poeziei sale sunt predeterminate și preluate de poet ca un legat de înaltă datorie, izvodind versul în mod firesc, cu expresia necesară și cu deplină adeziune însușită a acestui legământ. De aici bucuria liniștită sau liniștea bucuroasă cu care imaginile și sonurile poetice se înșiră natural pe ața versului, ca și sentimentul de comuniune cu semenii și natura care îl animă și din care se alege și însumează semnificația de ansamblu a unei ofrande cosmice, temeiul cel mai rezistent al acestei poezii”.

Vorbind de „comuniune cu semenii”, criticul sibian se referă cu siguranță în primul rând la consătenii poetului, la rudele, la cei apropiați, un loc central în sufletul său ocupându-l părinții. Aceștia sunt ființele cele mai dragi, evocate cu căldură pentru atmosfera familială, senină și caldă. Chipurile părinților apar în multe poeme din volumele publicate.

De altfel, în afara versurilor în care sunt oglindite figurile luminoase ale părinților, în toate volumele găsim poeme având titlurile: *Tata și Mama*.

Vârsta candidă și luminoasă a copilăriei este un laitmotiv al liricii lui Gavril Rusu, în relație directă cu ideea regretului desprinderii din spațiul satului natal. E vârsta de aur a umanității, o etapă ireversibilă, privită cu nostalgie și cu imense păreri de rău:

„Dar toate au rămas departe, încuiate-ntr-un sipet
Încrustat cu sideful scoicilor diamantine”.

(*Copilăria – Inefabilul dor*)

Alteori regretul și tristețea sunt legate de evenimente dramatice, care au deschis răni adânci, dureroase în sufletul poetului. E vorba, desigur, de războiul care a spulberat acei ani minunați, când copiii „pluteau stârnind prigorii albastre pe câmpie / Prin grâne amestecate cu trupuri de soldați” (*Copilărie – Drezina cu plopi*). Copilăria pierdută se află într-o strânsă relație cu trecerea implacabilă a timpului. Spre vârsta senectuții pășim pe nesimțite, vârsta copilăriei se stinge ca o cântare, pe drumul peste care s-a așternut un covor în nuanțe galben-arămii. Ideea continuității îi creează poetului o siguranță îngemănată cu sentimentul statorniciei în spațiul originar, în care trăim și muncim:

„E-n noi o vrere, neclintită,
De-a fi statornici și-a păstra
Această vatră neștirbită,
Superbul ei rotund de stea”.

(*Aici ne știm întotdeauna – Drezina cu plopi*)

Se degajă de aici, ca și din alte poezii, dorința nestrămutată de a apăra această vatră.

Tot în această notă, poetul exprimă perpetua mișcare a generațiilor:

„Surplus eternității, o umbră fără moarte
Tu ai pierit și vine o alta-n urma ta”.

(*Castele de nea – Inefabilul dor*)

Lirica de dragoste este una a candorii și a inefabilului. În poemele primului volum, iubirea e doar sugerată, eul poetic este fie un rob ce caută iubirea, fie un îndrăgostit tânjind după o femeie pe care s-o iubească. În ultima plachetă, *Inefabilul dor*, îndrăgostitul e lovit în piept de zeul iubirii sau se găsește în umeda iarbă, unde se consumă actul dragostei:

„Amândoi ne iubeam
 Și făceam dragoste
 În umeda iarbă,
 În umeda iarbă”.

(*La poarta cetății – Inefabilul dor*)

Fără putință de tăgadă, Gavril Rusu este, în adevăratul sens al cuvântului, un poet care se înscrie la loc de cinste în lirica sfârșitului de secol XX și începutul celui actual. Cele patru volume publicate între anii 2000-2003, premiile obținute după participarea la mai multe concursuri de poezie, inserate în cele mai prestigioase reviste ale țării, sunt o dovadă certă a acestei afirmații. De altfel, critici literari remarcabili au apreciat creația învățătorului-poet Gavril Rusu: Ion Olteanu (București), Adrian Popescu (Cluj-Napoca), Mircea Opriță (Cluj-Napoca), Ștefan Augustin Doinaș (București) și Mircea Tomuș (Sibiu) – sunt câteva nume de scriitori care s-au aplecat asupra poetului, apreciindu-i valențele poetice.

Din păcate, Gavril Rusu, nu cu mult timp în urmă, în 2003, ne-a părăsit; aripile în plin zbor ale acestui talentat poet s-au frânt, lăsând în urmă o soție și două fiice profund îndurerate.

Vom încheia evocarea cu un poem publicat în primul volum, ce exprimă o surprinzătoare și tragică premoniție:

„O, iată, vine vremea când trebuie să știm
 Încet și fără țipăt un pic să mai murim!
 Să părăsim splendoarea acestei lumi severe,
 Ușori ca fulguirea-nfloririi efemere.
 Lăsând în urmă fructul iubirii ce ne-adună
 Perechi neseperate sub șfichiuri de lună.
 O, iată, vine vremea când trebuie să știm
 Ușor și fără țipăt să mai murim puțin”.

(*Să mai murim – Inexorabilă, clipa*)

Poetul Gavril Rusu, spre surpriza și durerea familiei, a prietenilor și a celor cunoscuți, „a murit puțin”. El a dispărut doar fizic, pentru că, sufletește, se află în inimile celor mai apropiați.

Lucrări publicate

1. *Inexorabilă, clipa*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2002, 252 p.
2. *Drezina cu plopi*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2002, 164 p.

3. *Vocalize pe omăt*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003, 136 p.
4. *Inefabilul dor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003, 138 p.

RUSU, GHEORGHE (1912-1995)

Sculptor și ceramist.

S-a născut la 9 august 1912, în comuna Crăciunelul de Sus, județul Alba.

Debutul expozițional – în 1952, la Muzeul raional Mediaș. Participă la mai multe expoziții, ca: Brașov (1960); Târgu Mureș și Cluj-Napoca (1988). Începând din 1977, participă la toate expozițiile din cadrul Festivalului medieșean „Flori de mai”, care s-a desfășurat în mai multe ediții.

Premii obținute:

- diploma pentru participare la expozițiile de la Brașov, din anii 1960 și 1962;
- premiul I – la expozițiile județene de artă plastică ale artiștilor amatori, în anii 1982, 1983, 1985, 1987;
- premiul I – la expozițiile bienale republicane din anii 1981, 1983, 1985, 1987.

Aprecieri critice:

Poetul George Popa afirma: „Tabloul său depășește granițele unui îngust hedonism plastic, afirmând o pornire adâncă, cu o combustie interioară riguros confruntată cu datele științei”.

Pictorul Petru Dumbrăveanu spunea: „Tot ce face Gheorghe Rusu, fie în ceramică sau sculptură, fie în viața sa de cetățean sau în cea de familie, poartă amprenta unei mari exigențe și responsabilități, a unei conștiințe profesionale ieșite din comun. Vasele sale, care sunt replici la ceramici neolitice de pe teritoriul patriei noastre, se constituie într-un impresionant repertoriu de forme moderne care, dincolo de funcția lor decorativă, descoperă, aduc în plan un univers, o conștiință artistică de mare amplitudine spirituală”.

Sculptorul Gheorghe Rusu a trecut în neființă în anul 1995.

RUSU, MARIA **alias MARINA BAGDAD IONESCU** **(n. 1924-)**

Cântăreța de muzică ușoară Maria Rusu, pe numele de scenă Marina Bagdad Ionescu, s-a născut la 6 octombrie 1924, în comuna Cândești din județul Buzău. E stabilită la Mediaș, cu domiciliul pe strada Anton Pann.

În anul 1941, era elevă a Gimnaziului de stat din Mediaș, în clasa a III-a. De confesiune ortodoxă, promovează cu media 7,14. Alte, extrem de puține, date despre „Mărioara din Grochi”, cum era alintată de foștii colegi, am aflat de la Michel Tănase, care i-a fost coleg de clasă la școala amintită și care trăiește, ca și Marina, în capitala Franței.

Am aflat astfel că s-a căsătorit cu un oarecare domn Ionescu, iar prin anii '70 s-a stabilit la Paris, unde compune și interpretează cântece de muzică ușoară, ocupându-se în același timp și cu pictura de icoane pe sticlă. În lumea muzicii franceze e cunoscută cu pseudonimul amintit, iar în cercurile artelor plastice a semnat cu pseudonimul Marina Rousseau. Participă la expoziții de artă plastică la Galeria Gollière în Paris și în Germania. Cu ajutorul cunoscutului politician și om de afaceri Ion Rațiu deschide o expoziție de icoane pe sticlă și la Londra. Actualmente, Maria Rusu își trăiește ultimii ani de viață într-un azil din Franța, iar fiica ei, în vârstă de 50 de ani, cochetează, la rându-i, cu pensula și șevaletul.

Am avut fericita ocazie de a găsi în biblioteca lui Michel Tănase, în apartamentul său din strada Lucian Blaga din Mediaș, discul editat de Marina la Paris, în februarie 1973. De pe coperta discului ne privește un chip luminos și surâzător de frumoasă domnișoară, având inserate pe verso titlurile celor 12 cântece interpretate de Marina. Ea este totodată și autoarea textelor a trei piese.

Pe coperta discului sunt înscrise câteva fraze în limba franceză aparținând cântăreței – o adevărată profesiune de credință: „Viața este frumoasă, dar sfârșitul ne va chema într-o zi. Trebuie, deci, să trăim făcând numai bine și nu rău, pentru că noi dispărem și corpul nostru se transformă în pulbere și scrum după moarte; sufletul nostru, dimpotrivă, este scânteia care se înalță la Dumnezeu. La fel, o voce frumoasă pe

care o iubim se poate impune pentru totdeauna. Discul, în chip fericit, permite regăsirea. Vocea este expresia și prezența unui sentiment care permite ascultarea cuiva care ți-a fost cândva drag”.

Marina

Sunt cuvinte arhicunoscute, ce exprimă însă în mod sincer nostalgia și sensibilitatea unui artist care ține să sublinieze efemeritatea prezenței fizice a omului și perenitatea artei sale. Ele sunt o pledoarie pentru trăinicia creației artistice, pentru existența ei „pour toujours”. Sunt vorbe ce se înscriu în ideea celebrului aforism latin: *Ars longa, vita brevis*.

Cântecele interpretate existente pe disc

1. *Mon coeur, mon chéri* (Paroles et musique de Marina Bagdad Ionescu)
2. *Merçi, chéri* (U. Jurgens)
3. *Sur les trains* (Y. Berthonieu)
4. *Gardando les roses* (chanson italienne)
5. *Bessa me mucho* (Consuelo Velasquez)
6. *Ave Maria* (Charles Gounod)
7. *O, mama, scumpa mea* (Paroles de Marina Bagdad Ionescu)
8. *Kalinka* (Air du folklore russe)
9. *Plaisir d'amour* (Florian, Martini)
10. *Après toi* (M. Panas, K. Munra)
11. *Tristețea mea* (Paroles et musique de Marina Bagdad Ionescu)
12. *Douce nuit* (Stille Nacht, F. Gruber)

SANDRINO, PETER **(n. 1957-)**

Pictor și grafician, membru al AAPA.

S-a născut la 31 mai 1957, în Mediaș, județul Sibiu.

Debut expozițional – în 1981, la Mediaș. A participat la expozițiile colective organizate la Mediaș, în cadrul Festivalului „Flori de mai”, între anii 1981-1986.

Premii obținute:

- premiul II – la expozițiile județene ale AAPA la Sibiu, în anii 1981, 1983, 1985.

Aprecieri critice: „Pictor și desenator de talent, Peter Sandrino este preocupat de probleme de compoziție a imaginii, lucrările sale degajă un realism afectiv, plin de optimism și încredere, se constituie în imagini sintetice de mare expresivitate” (Petru Dumbrăveanu).

SASS, MARIA **(n. 1959-)**

Profesoara Maria Sass s-a născut la 27 februarie 1959, în comuna Ticușu Vechi, din județul Brașov. A devenit fiică adoptivă a Mediașului în 1992. Aici se află și în prezent, soțul fiind medic la Spitalul municipal. A urmat cursurile Școlii generale din localitatea de obârșie și studiile medii la Liceul german din orașul florilor, Codlea. În urma examenului de admitere din sesiunea iulie 1979, a devenit studentă a Institutului de Învățământ din Sibiu, la secția germană a Facultății de filologie-istorie. A absolvit facultatea în anul 1983, ca șefă de promoție, obținând nota maximă la examenul de diplomă, în sesiunea din iunie.

Începând cu anul școlar 1983-1984, Maria Sass a funcționat ca profesoară de limba și literatura germană la secția germană a Liceului „Doamna Stanca” din Făgăraș, predând atât la gimnaziu, cât și la clasele de liceu.

Între anii 1986 și 1995, a parcurs toate etapele perfecționării și pregătirii profesionale după cum urmează:

- în septembrie 1986, a susținut examenul de definitivat la Facultatea de filologie din Timișoara;
- în august 1991, a obținut gradul didactic II la Universitatea de Vest din același oraș;
- în 1995, a fost admisă la doctorat la Universitatea clujeană Babeș-Bolyai, cu tema: *Coșbuc și literatura germană*, avându-l drept coordonator al lucrării pe prof.univ.dr. Gavril Scridon. În urma decesului acestuia, s-a transferat, în vederea susținerii doctoratului, la prof.univ.dr. Horst Schuller din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. La 23 iunie 1999, a susținut teza, obținând titlul de doctor în filologie, ramura științifică: literatură germană.

Profesoara Maria Sass a obținut, prin concurs, în mod ierarhic, toate titlurile didactice specifice învățământului superior. În urma susținerii

unor concursuri la 20 septembrie 1991, Maria Sass a devenit asistent universitar, în 1996-1997 a ocupat postul de lector, în anul 2000-2001, tot prin concurs, postul de conferențiar universitar, apoi pe cel de profesor universitar, pe care-l deține și în prezent.

Între anii 2000-2004, a fost aleasă ca membră a Consiliului de conducere a Facultății de Litere, Istorie și Jurnalistică. Începând din primăvara anului 2004, Maria Sass devine șefa Catedrei de Germanistică a Facultății de Litere și Arte din cadrul Universității din orașul de pe Cibin.

În paralel cu activitatea didactică de la facultate, un an (1994) a mai predat limba și literatura germană la Școala „Hermann Oberth”, iar între 2000-2002 – la Liceul „Stephan Ludwig Roth” din Mediaș.

I. Cărți publicate (bibliografie selectivă)

1. *Wir lernen Deutsch. Ein Sprachkurs für Kinder*, Editura Amadeus, Sibiu, 1998, 80 p.
2. *Coșbuc și literatura germană* (teza de doctorat), Editura Amadeus, Sibiu, 2000, 166 p.
3. *„Gattungen deutscher Lyrik.” Materialien für den Unterricht*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2003, 160 p.
4. *Einführung in das Übersetzen*, Editura Psihomedica, Sibiu, 2004, 100 p.
5. *Dia Analyse dramatischer Texte. Eine Einführung mit Beispielen aus der deutschen Literatur*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2004, 180 p.
6. *xxx Omagiu la 200 de ani de la trecerea în neființă a lui Friederich von Schiller. Studii și articole*, Ediție Maria Sass, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2005.
7. *Deutsch-Rumänische interliterarische Kommunikation*, Editura Techno Media, Sibiu, 2008, 144 p.
8. *Beiträge germanistischer Nachwuchskräfte*, vol. 1, Editura Techno Media, Sibiu, 2011, 286 p.

II. Cărți traduse și publicate (listă selectivă)

1. *Povestiri despre Astrid* (Karin Gündisch, *Geschichte über Astrid*), Editura „Aldus”, Brașov, 2004, 87 p.
2. *Hermann Oberth – Reflecții. Anecdote. Întâmplări hazlii* (Hans Barth-Hrsg., *Hermann Oberth – Besinnliches. Anekdotisches. Lustige Begebenheiten*), Editura Crisserv, Mediaș, 2004, 180 p.

3. *Scrierile politice ale lui Eminescu* (Joachim-Peter Starfa, *Die politischen Schriften von Eminescu*), Editura Paideea, București, 2003, 187 p.

II. Note de curs și alte materiale didactice (bibliografie selectivă)

1. *Einführung in die Dramenanalyse. Materialien für den Unterricht*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2000, 165 p.
2. *Gattungen deutscher Lyrik*, Editura „Alma Mater”, Sibiu, 2003.
3. *Deutsche Literaturgeschichte im Überblick. Aspekte der Periodisierung*, Note de curs, Universitatea „Lucian Blaga”, Catedra de Germanistică, Sibiu, 2002.

IV. Articole și studii (listă selectivă)

1. *Deutsch-rumänische Kontaktbeziehungen in Siebenbürgen, von der „Siebenbürgischen Schule“ bis 1918*, în „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, nr. 43, Sibiu, 2000.
2. *Literarische Beziehung und Originalität Prosodische Aspekte der Lyrik von G. Coșbuc*, în „Germanistische Beiträge”, XII, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2000, pp. 71-79.
3. *Crezul său a fost literatura. Georg Scherg – Omul, dascălul, scriitorul*, în „Transilvania”, nr. 5-6, Sibiu, 2003, pp. 85-89.
4. *Literatura austriacă – o realitate de necontestat*, în „Transilvania”, nr. 8-9, Sibiu, 2003, pp. 133-137.
5. *Contacte culturale româno-germane în Transilvania, de la Școala Ardeleană la Marea Unire*, în „Saeculum”, Sibiu, serie nouă, Anul III (V), nr. 1 (17), 2004.
6. *Sextil Pușcariu. Deutsche Kontakte und Einflüsse*, în „Germanistische Beiträge”, II, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 1995.
7. *Ciulinul de argint*, fragment din volumul *Die Silberdistel / Der Dichter* de Georg Scherg. Traducere din limba germană, în „Transilvania”, nr. 8-9, Sibiu, 2003.
8. *Timpul ironiei*, fragment din volumul *Gast freundschaft* de Georg Scherg, în „Saeculum”, Sibiu, serie nouă, Anul III (V), nr. 1 (17), 2004.

9. *Scara rulantă*, traducere din limba germană (Günter Grass, *Die Rolltreppe*), în „Tribuna”, serie nouă, Anul XII, nr. 33, Cluj-Napoca, 2000.
10. *Einführung in die Dramenanalyse. Materialien für den Unterricht*, Editura „Alma Mater”, Sibiu, 2000.

SĂRĂȘAN, ACHIM **(n. 1955-)**

Preotul doctor Achim Sărășan s-a născut la 26 noiembrie 1955, în localitatea Dârlos, județul Sibiu, din părinții Achim și Olivia Sărășan. Între 1962 și 1970, a urmat școala primară în localitatea natală, iar între 1970 și 1975 – cursurile Seminarului teologic din orașul de pe Someș. Își întrerupe studiile doi ani (1975-1976), când își satisface stagiul militar, continuând apoi, în perioada 1976-1980, Institutul teologic de grad universitar din orașul de pe Cibin, devenind, la sfârșitul acestora, licențiat în teologie.

Achim Sărășan și-a început activitatea de preot paroh în comuna Bazna, județul Sibiu, în 1982, funcționând aici până în decembrie 1989, dată de la care, până în prezent, îl găsim ca preot paroh la Parohia Mediaș Catedrală III.

În anul 2001, preotul Achim Sărășan s-a înscris la doctorat la Facultatea de teologie din cadrul Universității clujene „Babeș-Bolyai”, primind titlul de doctor în teologie, în anul 2009.

În afara sarcinilor ce derivă din funcția de preot paroh, părintele Sărășan își manifestă o ardentă vocație de cercetător. Așa se explică lucrările publicate până în prezent. Prima carte este o monografie a localității de obârșie, lucrare care a văzut lumina tiparului datorită, pe de o parte, dorinței nestăvilite a autorului de a cerceta trecutul satului său, iar pe de altă parte dragostei pentru consătenii săi, din rândul cărora s-a ridicat.

Referindu-ne la munca de cercetător, trebuie să remarcăm minuțiozitatea și seriozitatea cu care părintele Achim Sărășan a consultat enorm de multe arhive ale unor instituții de cultură de prestigiu din Sibiu și Cluj. Astfel a identificat diverse informații referitoare la istoricul localității, la oamenii ei din diferite vremuri, la personalitățile ce s-au ridicat de aici, destul de multe la număr, la tradițiile și obiceiurile

locuitorilor. Cartea beneficiază de o prefață aparținând unui fiu al Dârlosului, Nicolae Șuteu, fostul comandant al Poliției Județului Sibiu, care, în cuvinte emoționante, face aprecieri asupra acestei apariții.

„Cartea care azi, iată, a ajuns în mâna cititorului, nu este o simplă înșiruire de capitole. Ea nici măcar nu este scrisă cu mâna și cu cuvintele. Ea este scrisă cu dragoste, iar dragostea răzbate cu putere din fiecare rând, din fiecare gând, din fiecare filă. Căci cum altfel, decât cu dragoste de oameni și de locuri, se poate naște o atât de documentată operă?”

A doua carte publicată este o culegere de nuvele și povestiri ale lui Ilarie Chendi, îngrijită de părintele Achim Sărășan, care a avut bunăvoința și dorința s-o facă. „Proza literară a fost publicată de autorul ei în cele mai renumite periodice transilvane de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX: „Telegraful Român”, Sibiu, 1892-1897, „Tribuna poporului”, Arad, 1898-1906; „Familia”, Oradea, 1896-1899 și „Rându-nica”, Sibiu, 1895-1896”.

Părintele Sărășan, prin al său demers, realizează ceea ce scriitorul Ilarie Chendi n-a reușit să ducă la bun sfârșit, căci moartea i-a curmat munca fecundă, la doar patruzeci și doi de ani.

Lucrări publicate (bibliografie selectivă)

1. *Dârlos – Istorie și tradiții*, Editura Constant, Sibiu, 2002.
2. Ilarie Chendi, *S-au dus în țară*, nuvele și povestiri, Editura Crisserv, Mediaș, 2003. Ediție îngrijită, prefață, tabel cronologic, nota ediției și note de Achim Sărășan.

Articole

1. *Ilarie Chendi – colaborator la „Telegraful Român”*, în „Telegraful Român”, nr. 33-36, 1983.

SÂRBU, IOAN (n. 1940-)

Născut în 27 februarie 1940, în satul Tău, comuna Roșia de Secaș, județul Alba. A făcut studii liceale la Blaj, în perioada 1954-1956, și la Alba Iulia, între anii 1956 și 1957. În urma unui examen, se înscrie la cursurile superioare la Facultatea de muzică din cadrul Institutului

pedagogic de trei ani, continuate apoi la Conservatorul muzical „Gheorghe Dima” din Cluj, între anii 1971 și 1975.

După terminarea Institutului din Timișoara, s-a încadrat în învățământ, desfășurând o activitate didactică de substanță și insuflându-le copiilor pasiunea pentru muzică, îndeosebi pentru cea românească.

Perfecționându-se în permanență, profesorul Ioan Sârbu parcurge toate treptele gradelor didactice, de la definitivat până la obținerea gradului I.

În decursul anilor, profesorul Sârbu a format și condus corul cadrelor didactice, cu care a dat numeroase spectacole, atât în Mediaș, cât și în alte localități transilvane.

Extrem de sensibil la obiceiurile și manifestările folclorice din satul de obârșie și din împrejurimile acestuia, Ioan Sârbu a întreprins cercetări aprofundate, de identificare și de valorificare a creațiilor populare din zonă. Rezultatul acestor cercetări a fost materializat în câteva cărți de foarte mare importanță pentru folcloristica românească, lucrări ce evidențiază tradițiile și obiceiurile locuitorilor din arealul conținut între Blaj, Alba Iulia, Sebeș, Ocna Sibiului, Apoldu de Jos și Cărpiniș, practic – întreg Podișul Secașelor.

Primele două cărți, apărute în 1972 și 1973 la Alba Iulia, au fost scrise în colaborare cu profesorul Ioan Popa, originar și el din Roșia de Secaș.

La peste trei decenii de la tipărirea lucrării, atât de original și semnificativ intitulată *Ia-ți, mireasă, ziua bună*, Ioan Sârbu, împreună cu colaboratorul său, profesorul Ioan Popa, adaugă tezaurului creației populare o nouă și remarcabilă contribuție. E vorba despre lucrarea *Țara Secașelor. Folclor literar și muzical*, care a văzut lumina tiparului în anul 2000 și care adună, ca-ntr-o cunună, nestemate de versuri și cântece populare românești. Referitor la aceasta, etnologul profesor universitar sibian Gheorghe Pavelescu afirmă: „Lucrarea da față este rodul acestei colaborări [Ioan Popa cu Ioan Sârbu – n.n.] îndelungate și fructuoase, cu ea autorii reușind să așeze încă o piatră strălucitoare comorii fără de preț a spiritualității, a creației literare și muzicale a românilor de pe Secaș. Autorii reușesc să facă aceasta răscolind lada de zestre încărcată a moșilor și strămoșilor, colindând sat după sat și apropiindu-și inimilor lor deschise, inimi ce bat și simt cu ale lor”.

Profesorul Ioan Sârbu, unul dintre cei doi autori ai lucrării monografice *Țara Secașelor*, este prezent și în dicționarul lui Iordan Datcu, care afirmă: „Colaborator al profesorului Ioan Popa la lucrările *Cine*

m-a dat dorului (Alba Iulia, 1971); „*Ia-ți, mireasă, ziua bună*”, *obiceiuri din Valea Secaşelor* (Alba Iulia, 1973), prof. Sârbu contribuie cu transcripția muzicală a cântecelor populare. În ms. *Colecția Peste Secaş, peste tău*, 200 de melodii populare (în colaborare cu Ioan Popa)”.

Beneficiind de prezentarea grafică a pictorului Viorel Pustianu, medieșean și el, lucrarea sus-amintită este o piesă de referință, ce se înscrie în valorosul tezaur al folclorului literar și muzical al poporului român, pe care specialiștii și iubitorii de folclor au primit-o cu dragoste și emoție.

Cărți publicate

1. *Cine m-a dat dorului* (colaborator al profesorului Ioan Popa), Alba Iulia, 1972.
2. *Ia-ți, mireasă, ziua bună (obiceiuri populare din Valea Secaşului)*, Alba Iulia, 1973.
3. *Vara Secaşelor – folclor literar-muzical* (coautor Ioan Popa), Editura ASTRA, Despărțământul „Timotei Cipariu”, Blaj, 2000.
4. *Peste Secaş, peste tău*, colecție de 200 melodii populare, mss. (în colaborare cu Ioan Popa).

SÂRBU, SABIN (1929-1994)

S-a născut în comuna Geomal, județul Alba. După studiile la școala elementară din comună, urmează Liceul industrial din orașul Simeria, județul Hunedoara.

S-a înscris la Facultatea de electronică din cadrul Institutului Politehnic din Timișoara, în anul 1953, forma de învățământ fără frecvență. Absolvă facultatea în anul 1958, obținând diploma de inginer.

A lucrat în cadrul Institutului „Chimigaz” (fostă „Sovrom Gaz”) încă din 1951, singura unitate unde a activat pe tot parcursul vieții, aducând o contribuție substanțială la îndeplinirea parametrilor institutului.

A trecut la cele veșnice la 8 iunie 1994.

Lucrări publicate în „Revista de chimie“

1. *Dispozitiv de reglare programată a temperaturii într-un cuptor electric în limitele 30-500°* (colectiv), nr. 6, 1967.

2. *Importanța alegerii puterii optime de încălzire la aparatele cu regim de temperatură programat*, nr. 9, 1968.
3. *Dispozitiv de stabilire automată a punctului final de determinarea apei prin metoda K. Fischer* (colectiv), nr. 10, 1969.
4. *Utilaj pentru cercetarea științifică*, nr. 9, 1970.
5. *Regulator electronic cvasicontinuu pentru laborator de cercetare*, nr. 11, 1970.
6. *Aparat semiautomat pentru caracterizarea fizico-chimică a suprafeței catalizatorilor* (colectiv), nr. 1, 1972.
7. *Balanță cu compresor automatic pentru determinarea susceptibilității magnetice* (colectiv), nr. 1, 1974.

Brevete de invenții

1. *Dispozitiv de reglare automată a fluidelor cu ajutorul ventilului electromagnetic cu flux diferențial*, nr. 50177, 17 martie 1960 (dispozitivul se referă la reglarea automată pentru instalațiile tehnologice care întrebuințează fluide ce se măsoară cu ajutorul rotametrilor obișnuite).
2. *Aparat pentru determinarea interacției gaz-solid* (colectiv), nr. 52165, 22 mai 1968. Aparatul, conform invenției, înlătură dezavantajul de a nu stabili tipul și tăria legăturii directe adsorbant și adsorbat, determinând cantitatea și calitatea interacțiunii, prin măsurarea simultană a solidului și a cantității de gaz.
3. *Balanță automată pentru determinarea susceptibilității magnetice* (coautor), nr. 54486, 5 martie 1969. Invenția se referă la o balanță pentru determinarea susceptibilității magnetice în atmosfere dirijate de gaze sau vid).
4. *Cort umbrar pentru plajă* (coautor), nr. 60712, 9 august 1969. Invenția se referă la un cort care servește ca umbrar pentru plajă.
5. *Pensă electromagnetică pentru titrare*, nr. 56137, 18 ianuarie 1971. Invenția se referă la o pensă electromagnetică destinată operațiilor de titrare automată de laboratoare).
6. *Cromatograf de gaze*, nr. 61422, 23 februarie 1972. Invenția se referă la un cromatograf utilizat pentru analiza componentilor unui amestec de gaze).
7. *Microdozator*, nr. 74973, 13 aprilie 1978. Invenția se referă la un microdozator pentru probe lichide.

SÂRBU, SILVIU CORNELIU **(n. 1942-)**

S-a născut la 4 septembrie 1942, în comuna Tămașda, județul Bihor. A urmat cursurile școlii elementare la Brașov, Liceul teoretic „Ștefan Octavian Iosif” din Rupea, între 1956 și 1960, iar studiile universitare – la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. A absolvit Facultatea de chimie (1960-1965), obținând specializarea în domeniu.

Întreaga sa activitate profesională se va desfășura, din ianuarie 1966 până în 1992, într-un singur loc de muncă: la ICPAO (Institutul pentru Produse Auxiliare Organice).

Lucrând direct în domeniul cercetării științifice, a parcurs toate treptele de obținere a gradelor științifice:

- Ianuarie 1966 – iunie 1969, chimist;
- Iunie 1969 – aprilie 1980, cercetător științific;
- Aprilie 1980 – martie 1990, cercetător științific principal gr. III;
- Martie 1990 – noiembrie 1992, cercetător științific principal gr. II.

În îndelungata sa activitate, Silviu Sârbu a elaborat și finalizat un număr de douăzeci și unu de tehnologii privind sinteza unor produși organici. Începând din 1992, Silviu Sârbu a mai îndeplinit și alte funcții: 1992-1994, chimist la Laboratorul de analize pentru protecția mediului Mediaș din cadrul Agenției pentru Protecția Mediului Sibiu; 1994-1996, șef de secție la Protecția mediului din cadrul S.C. Sometra Copșa Mică; 1997-2000, inspector pentru protecția mediului la Romgaz Mediaș; 2000-2003, inspector pentru protecția mediului la sucursala de Transport gaze naturale STGN Transgaz Mediaș. Din 2003 până în prezent, lucrează în funcția de chimist la Sucursala de Cercetare, Proiectare Tehnologică pentru Gaze Naturale Transgaz Mediaș (SCPTGN).

În perioada 1971-2002, chimistul Silviu Sârbu a urmat mai multe cursuri postuniversitare și de specializare, în țară și străinătate. Amintim câteva dintre ele:

1974 – curs postuniversitar de un an la Institutul Politehnic din Iași, cu specializarea „Structura polimerilor sintetici și influența acestora asupra proceselor de prelucrare și a produselor finite”.

1994 – curs intensiv organizat de U.S. Aid și Resolve INC (USA) cu tema: „Managementul conflictelor de mediu”.

1995 – curs intensiv realizat de U.S. Aid și Universitatea Minnesota (USA) cu tema: „Implementarea unui program comunitar de mediu”.

1997-1998, participarea la un program de implementare a managementului de mediu în industria petrolieră și a gazelor naturale organizat și finanțat de Guvernul Canadei.

În perioada martie-aprilie 1998, a efectuat un stagiu de specializare pentru managementul de mediu la Calgary (Canada).

2001-2002, participă la un curs de instruire în managementul de mediu și de audit de mediu organizat de firma DQS Germania.

Implicarea chimistului Silviu Sârbu în activitatea de cercetare științifică atinge cote înalte în perioada 1966-1992, etapă care marchează elaborarea a treizeci și două de procese tehnologice privind sinteza și aplicarea a douăzeci și trei de produși organici de sinteză (mercaptani, aminoacizi, monomeri, (met)acrilici și polimeri ai acestora). Rezultatul studiilor s-a concretizat în elaborarea și prezentarea a unsprezece lucrări și comunicări la congrese, simpozioane și reuniuni științifice.

Listă de lucrări și publicații (Bibliografie selectivă)

1. *Copolimerii acrilici cu grupări reactive. Contribuții la studiul reticulării* (coautor). Lucrare prezentată la Congresul de chimie, București, 11-14 septembrie 1978.
2. *Studiul termografic al polimerilor acrilici termoreactivi* (coautor). Lucrare prezentată la Sesiunea de comunicări tehnico-științifice, ICECHIM, București, 14-16 decembrie 1978.
3. *Contribuții la sinteza auxiliarilor polimeri acrilici pentru ancolarea urzelilor din fibre sintetice* (coautor). Lucrare prezentată la Sesiunea de comunicări a Combinatului de Fibre Sintetice Săvinești, 1979.
4. *Studiul sintezei și proprietăților polimerilor pe bază de esteri ai glicolilor cu acid (met)acrilic*. Lucrare prezentată la cursul postuniversitar de perfecționare pentru structura polimerilor, la Institutul Politehnic „Gh. Asachi” din Iași, 1974.
5. *Copolimeri vinil-acrilici ca adezivi permanenți* (coautor). Lucrare prezentată la Sesiunea de comunicări științifice ICPAO, Mediaș, 1985.

6. *Emisiile de gaz metan din sistemul de transport al gazelor naturale* (coautor). Lucrare prezentată la Conferința a II-a Internațională de reducere a emisiilor de metan Akademgorodog, Novosibirsk, Rusia, 18-23 iunie 2000.

SCHESÄUS, CHRISTIAN (1535-1585)

În perioada Renașterii europene, mișcare cu ample semnificații în secolele XIV-XVI, personalități de celebritate continentală au trăit și au creat pe teritoriul țării noastre. Prin puterea talentului său poetic, dar și prin volumul creațiilor sale, Christian Schesäus se numără printre cei mai de seamă scriitori umaniști din Transilvania. Sărbătorit, cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la moarte, în anul 1985, sub înaltul patronaj al UNESCO, certă dovadă a prețurii statornice peste veacuri a activității sale, Schesäus s-a bucurat de o binemerită recunoaștere și în timpul vieții sale.

S-a născut la Mediaș, în anul 1535, într-o familie de patricieni sași, ca fiu al judeului scăunal Stephan Schesäus, absolvent al unor studii de drept și agricultură. El a avut doi fii, Christian și Joachim. Viitorul poet urmează studiile gimnaziale la Brașov, la *Schola Honteriana*, în fruntea căreia se afla atunci umanistul Valentin Wagner, căruia, mai târziu, poetul îi va dedica una dintre scrierile sale. Continuă clasele superioare la Bartfeld, în Zips, unde îl are, printre alții, ca profesor pe cunoscutul reformator Leonhardt Stöckel.

La 6 martie 1556 se înmatriculează, alături de alți fii de patricieni sași, la cursurile Universității din Wittenberg. Aici audiază și cursurile de istorie ale celebrului Philip Melanchton, avându-l coleg pe Iacob Heraclide, domnitorul de mai târziu al Moldovei, căruia îi va închina un întreg cânt (cântul VII) în principala sa operă. Este, de asemenea, locul unde, pentru creația sa poetică, este laureat de către împăratul german. În anul 1558, după finalizarea studiilor, se întoarce în Transilvania. Sinodul din 6 februarie 1561 îl desemnează pastor în localitatea Dupuș, locul unde a creat capodopera *Ruinae Pannonicae*. În 1569 devine pastor la Mediaș, unde, pentru un deceniu, își continuă creația literară. În 1571, a tipărit, la Wittenberg *editio princeps* a epopeii sale, pentru care a fost laureat de Ștefan Bathory, voievodul Transilvaniei. Ca răspuns, poetul

îi va dedica unele dintre operele sale. La sinodul desfășurat la Biertan în anul 1580, Christian Schesäus rostește o celebră cuvântare despre cursul Reformei în Transilvania, una dintre cele mai frumoase creații în proza umanistă transilvană.

Moare de ciumă la 30 iunie 1585; rămășițele pământești sunt adăpostite în cripta aflată în incinta bisericii „Sfânta Margareta” din Mediaș, în stânga corului. Alături de stema familiei sale, pe piatra funerară este inscripționat și un epitaf în versuri latinești, în care este slăvită memoria poetului: „Epitaphium in obitum reverendi et clarissimi Domini Christiani Schesaeus pastoris Mediensis et p/oetae/l/aureati qui obiit A/nno D/omini die iulii XXX”.

Schesäus este autorul unor lucrări remarcabile.

Opera

- *De Resurrectione mortuorum..., Elegiae quator*, Wittenberg, 1563;
- *Ruinae Pannonicae, Libri quator*, Wittenberg, 1571;
- *Elegiae in obitum trium illustrium Virorum, eruditione, virtute et pietate praestatum...*, Claudiopoli [Cluj], 1573;
- *Enarratio Psalmi XC*, Wittenbergae, 1580,

la care se adaugă numeroase manuscrise ce își așteaptă publicarea.

Opera sa principală, *Ruinele Panoniei*, începută în 1562, pe când activa ca pastor la Dupuș, tipărită la Wittenberg în 1571, conține cărțile I-IV și IX-XI. Celelalte cărți s-au păstrat în manuscris. Copii ale lucrării se găsesc la Oxford în Anglia, la Cracovia în Polonia, la Budapesta în Ungaria, la Brașov, Cluj-Napoca, Târgu Mureș și Mediaș. Textul integral al epopeii a văzut lumina tiparului abia în 1979, la Budapesta, sub egida Academiei ungare, prin eforturile cercetătorului Francisc Csonka.

Opera respectivă reprezintă o primă celebrare imnică a „ruinelor” din spațiul românesc în care sunt dezvoltate evenimentele petrecute pe teritoriul ungar și în Transilvania, Țara Românească și Moldova, în intervalul a peste trei decenii (1540-1571). Lucrarea conține peste 12.000 de versuri, în hexametri latini, structurată în 12 cânturi, cu știri prețioase referitoare la români, pe care-i numește „daci”, dar și la originea latină a neamului. Primele patru cărți, publicate la Wittenberg în 1571, au fost retipărite în 1797 la Sibiu, de Joseph Jarl Eder. Celelalte cărți de operă sunt redactate mai târziu, în 1584; manuscrisul se află la Cracovia. Structurată în 12 cânturi, lucrarea lasă să se vadă modelul urmat – *Eneida* de Virgiliu. Schesäus și-a axat expunerea îndeosebi

asupra luptelor pentru coroana Ungariei, a conflictelor dintre Ioan Sigismund și Ferdinand I, respectiv Maximilian al II-lea. La început, Schesäus descrie imoralitatea generală care ar fi cauza tuturor nenorocirilor ce s-au abătut asupra regatului. Cântul I debutează cu descrierea morții lui Ioan Zapolya și amintește, pe larg, manevrele lui G. Martinuzzi. Poemul cuprinde și o descriere a Transilvaniei și a orașelor sale:

„Ardeal numește hunul această țară, adică țara împădurită
de la păduri și de la coroana munților înalți
își poartă numele țara de dincolo de păduri, Transilvania.
Bogată este țara în roade și vite și strugurele se coace,
Iar în inima pământului sapă adânc minerul fără frică
Scoțând piatra strălucitoare din adâncul întunecos
.....
sare mai albă ca zăpada se scoate și fier și aramă,
dușmanul barbar numește țara aceasta „lâna de aur”
.....

Domol se uită cerul în jos la arături cu vreme frumoasă
Nu trimite înghețul cel mai aspru și nu-l îneacă prin căldură”.
(trad. George Togan)

Cântul II continuă să se ocupe de Martinuzzi, a cărui ucidere de către mercenarii lui Castaldo este prezentată cu lux de amănunte. Cântul III începe cu o descriere a Dietei de la Pojon și se încheie cu o trimitere la bătălia de la Agria (1552). Cântul IV se referă exclusiv la bătălia de la Agria. Cântul următor relatează evenimentele anilor 1552-1556. Cântul VII face referiri la anii 1560-1563, cu mențiune specială asupra răscoalei secuilor din anul 1562. Expunerea răscoalei se distinge printr-un realism remarcabil. O parte a acestui cânt este dedicată și voievodului Despot Vodă. Cântul VIII face referiri la anii 1564-1565, iar cânturile următoare duc relatarea evenimentială până în pragul anului 1568. Ultimul cânt, ce tratează perioada anilor 1568 și 1571, abordează în mod special disputele religioase și se încheie cu moartea regelui Ioan Sigismund. Epicul este alimentat de istoria Ungariei, Transilvaniei, Moldovei și Țării Românești.

Un merit incontestabil al lui Schesäus rămâne onestitatea perspectivei istorice propuse, grație unei concepții umaniste care își depășește epoca, neviciată de prejudecăți etnice sau de altă natură atunci când se

vorbește despre români. Constată just componența etnică a locuitorilor Transilvaniei, numită Dacia, reținând trăsăturile specifice fiecăreia:

„Aici Dumnezeu a așezat trei seminții de oameni, după limbă
 Ca și după obiceiuri diferiți, în granița aceasta îngustă
 Huni sunt aici, mândria lor este să formeze suita regelui
 Alături răscolește satul, cu sapa lucrează el dealul cu vii
 Din cereale își plătește zeciuiala secuial iobăgizat
 Turmele își paște pe câmpuri sârmanul valah
 Un popor iobăgizat cu înfățișare foarte aspră
 După obiceiurile, ca și după felul de viață, trăiește separat
 De ceilalți; el se îmbracă în sarică de capră flocoasă
 Nu de suflet tăios al vântului și nici de fulgii iernii
 Se teme, el se hrănește cu lapte și caș, în cenușa fierbinte
 Își coace din făină de mei turta hrănitoare și
 Se bucură când cu slănină crudă își astâmpără foamea”.

(trad. George Togan)

Numeroase episoade narative se articulează într-o veselă imagine din care răzbate „... vuietul tragic al istoriei... o uriașă dramă politică europeană al cărui centru de flăcări este Transilvania”, fundal de mare urgie care justifică titlul de „ruinae”.

Dacă relatarea unor fapte ridică valoarea documentar-științifică a lucrării, nu mai puțin sporește și valoarea ei artistică, căci autorul operează în mod special cu uneltele scriitorului. Istoria, prin opera lui Schesäus, nu rămâne un material arid, ci prinde viață, freamătă și palpită; ea transmite o emoție vie, dar și amărăciune și bucurie, speranță și regret; nota dominantă rămâne însă cea tragică.

Dimensionată pe coordonatele imn-elegie, opera *Ruinae Pannonicae* poposește temeinic în dramatic, neocolind ironia, râsul condescendent, atitudinea autorului fiind aceea a unui înțelept care asistă la un spectacol shakespearian.

SCHIMER, FRANZ **(sec. XVI-XVII)**

Alias „Franz Mediensis”, magistrul al artelor libere. Îl întâlnim, în 1582, sub numele de „Franz Mediensis”, în foile matricole ale Universității din Leipzig. Doi ani de zile activează ca Rector al Gimnaziului din

Brașov. Părăsește Transilvania și îl întâlnim ca predicator la Kemberg, lângă Wittenberg. Se reîntoarce în Transilvania și moare în orașul natal, la 7 februarie 1622.

Autor al unor scrieri în limba latină.

Bibliografie

Trausch, III, pp. 182-183.

SCHULLER, HORST (n.1940-)

Profesorul universitar dr. Horst Schuller (pseudonim: Anger Horst) s-a născut în comuna Moșna, de lângă Mediaș, din părinții Erhard și Katharina, fiind unul dintre cei patru copii ai acestei familii, având un frate – Erhard și două surori – Roswitha și Annemarie. După studii parcurse la Moșna și Richiș, urmează, la Sighișoara, Școala Medie nr.1, finalizate cu examenul de maturitate (bacalaureat), în anul 1957. Între anii 1957-1962, audiază cursurile universitare la Cluj, specializarea Limba și literatura germană și română. După absolvire, activează timp de șase ani în rețeaua de învățământ în calitate de profesor la Liceul din Feldioara, județul Brașov (1962-1968), apoi se transferă la secția culturală a săptămânalului brașovean „Karpathenrundschau”. În anul 1984 obține titlul de doctor în filologie la Universitatea din București.

După evenimentele din decembrie 1989, este solicitat să predea la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu. Este încadrat la Catedra de Limba și Literatura Germană, unde activează până în anul 2002, când se pensionează pe motiv de boală. Se stabilește împreună cu familia (soția și cele două fiice) în Germania, la Heidelberg, continuând însă activitatea ca profesor consultant la studiile de masterat și conducător (îndrumător) de doctorate la universitatea sibiană.

De-a lungul anilor, profesorul Horst Schuller a susținut numeroase conferințe pe teme literare la Freiburg, Hamburg, Graz, Viena, Bonn, Weimar, Tübingen, Wespzem, Szczecin, Varșovia, Marburg, München, Leipzig, Antwerpen, Copenhaga, Regensburg, Ljubliana etc. A beneficiat de o serie de burse de studii și cercetare la: Viena, Bonn, Bochum, Tübingen, Göttingen.

Este membru a numeroase societăți științifice și profesionale, în academiile de știință și artă: Societatea Germaniștilor din România,

Societatea Internațională Schiller din Marbach, Societatea Germaniștilor din Austria, Asociația Internațională a Științelor Lingvistice și Literare Germanice, Societatea Goethe din România, Uniunea Scriitorilor din România, Corporația Artiștilor din Esslingen, Fundația pentru Sprijinirea Literaturii Germane din România.

Din anul 1995 și până astăzi, profesorul Horst Schuller a coordonat, la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, peste 30 de lucrări de doctorat în științele umaniste (filologie).

Din vasta operă a profesorului Horst Schuller consemnăm următoarele cărți și ediții coordonate:

1. *Kontakt und Wirkung [Contact și efect]*, Bukarest, 1994.
2. *Deutsche Literatur im Überblick* (în colaborare), Sibiu, 1996.
3. Michael Königes, *Dramen. Prosa*, Bukarest, 1972 [Selecție din proza și dramaturgia scriitorului].
4. Friederich Wilhelm Schuster, *Aus meinem Leben*, Bukarest, 1981. [Din viața mea. Selecție din opera scriitorului].
5. Georg Maurer, *Im südlicher Landschaft. Die schönsten Gedichte*, Bukarest, 1982 [În peisajul sudului. Cele mai frumoase poezii].
6. Otto Fritz Jickeli, *Siebenbürgisch – sächsische Familien-Chronik. Roman*, Bukarest, 1987 [Cronica unei familii săsești din Transilvania. Roman].
7. „*Vill Sprochen an der Wält*“. *Dichtung in Dialekt*, Cluj, 1988 [Multe limbi există pe lume. Poezie în dialect săsesc].
8. Johann Karl Schuller, *Briefe eines Reisenden durch Siebenbürgen*, Berlin, 1995 [Scrisorile unui călător prin Transilvania].
9. *Lenau und Zigeuner*, Editura hora, Sibiu, 2003. [Lenau și țigani].

Zeci și zeci de valoroase studii au văzut lumina tiparului în volume și publicații periodice din țară:

„Anuar de lingvistică și teorie literară” – Iași, „Astra”, „Brașovul literar și artistic”, „Euphorion”, „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, „Germanistische Beiträge“, „Hermannstädter Zeitung“, „Karpathenrundschau“, „Manuscriptum“, „Neue Literatur“, „Synthesis“, „Transilvania“, „Volk und Kultur“, „Volkszeitung“, „Zeitschrift der Germanisten Rumäniens“, „Zugänge“ și străinătate: „A.H.F – Information“, „Jahrbuch des Bundesinstituts für ostdeutsche Kultur und Geschichte” Oldenburg, „Korrespondenzblatt des Vereins für Sieben-

bürgische Landeskunde“, „Lenau – Jahrbuch“, „Der Literat“, „Stimulus“, „Südost-deutsche Vierteljahresblätter“.

Horst Schuller este și un iscusit traducător: din limba română a tradus în limba germană lucrarea lui Titus Hașdeu, *Castelul Bran*, București, 1969, iar într-o serie de periodice texte din Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Ana Blandiana, Marin Sorescu, Nicolae Steinhardt. O serie de poezii din opera lui Georg Maurer au fost traduse și publicate în limba română, în „Tribuna“, „Cronica“, „Brașovul literar și artistic“.

Referințe bio-bibliografice privitor la viața și activitatea profesorului Horst Schuller sunt semnate de Friedrich Engelbert, George Guțu, Stefan Sienerth, Joachim Wittstock, Udo-Peter Wagner, Dieter Drottler, Hannes Schuster, Wolfgang Gottschick, Gisela Richter, Manfred Wittstock, Horst Fassel, Hans Bergel, Georg Scherg și alții.

SCHULLER von SONNENBERG JOHANN GOTTLIEB (1723–1749)

S-a născut la Mediaș, în 13 septembrie 1723. A urmat studii superioare în domeniul medicinei la Jena (1744-45) și Halle (1746), unde dobândește și titlul academic de doctor în medicină. Activează, după întoarcerea acasă, până la sfârșitul vieții, survenit la o vârstă extrem de tânără, în ianuarie 1749, în branșa unde s-a specializat.

Teza de doctorat:

Dissert. Inaug. Med. sistens Februm continuarum Theoriam ac Therapiam, Praess. Andrea Elia Büchnero d. 1. Maji 1748, Halae Magdenburgicae, 4-0, 60 p.

Bibliografie

Trausch, III, p. 247.

SCHUSTER, DUTZ (1885-1968)

În Piața Regele Ferdinand I din Mediaș se află casa Schuster, construită între 1783 și 1784. Aici s-a născut și a creat o operă consistentă scriitorul Schuster Dutz. Pe numele său adevărat Gustav Schuster sau

Gustav Schuster – Dutz, scriitorul sas s-a născut la 24 mai 1885, la Mediaș, și a încetat din viață la 1 ianuarie 1968.

Tânărul Schuster Dutz a studiat științele naturii și chimia la Cluj, Viena, Jena și Marburg. În anul 1907, este numit profesor la Gimnaziul „Stephan Ludwig Roth”, unde va funcționa 40 de ani.

În 1945, a fost arestat ca dușman al poporului, pentru ca după 20 de ani, la împlinirea a opt decenii de viață, să i se acorde reabilitarea, fiind sărbătorit într-un cadru oficial. Cu acest prilej, a fost felicitat de poetul Mihai Beniuc, președinte al Uniunii Scriitorilor.

Schuster Dutz a fost un scriitor umorist, opera sa fiind scrisă în dialect sășesc. El a rămas în memoria medieșenilor, mai ales a celor de origine germană, prin opera sa, dar și prin epitaful de pe piatra de mormânt, care, tradus în limba română, sună astfel:

„Aici se odihnește în grija Domnului

Veselul stihuitor Schuster Dutz.

Cea mai mare plăcere a sa a fost ca, prin râs

Și prin glumele sale, să-i înveselească pe ceilalți.

Și acum, călătorule, oprește-te și zâmbește.

Aceasta-i ultima glumă pe care a făcut-o”.

De altfel, versurile, care se referă la plăcerea de a-i înveseli pe oameni, sunt inserate și pe placa montată pe casa poetului.

Paleta scrierilor lui Schuster Dutz e extrem de diversă. A scris versuri, lucrări dramatice, librete, poezii pentru copii, manuale de științele naturii.

Lucrări publicate

1. *Eos menjer Aherevakanz (Aus meinen Ernteferien)*, Mediaș, 1921;
2. *De Tarockpartie uch ander lastig Geschichter (Die Tarockpartie und andere lustige Geschichter – Partida de Tarock și alte povestiri nostime)*. Mediaș, 1923;
3. *Der gereimte Mensch, Eine Anatomie in Versen* (Omul rimat. O anatomie în versuri), Mediaș, 1946;
4. *Das Kulturpfeifen. Geschichten und Gedichte*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958; reeditat de Harald Krasser, București, 1969.

SCHUSTER, JAKOB (n. 1725-?)

S-a născut în Mediaş, la 27 decembrie 1725. Urmează studiile superioare medicale la Universitatea din Halle (1746-1748), unde-şi promovează doctoratul în medicină. Continuă, în aceeaşi branşă, o serie de studii de specialitate, la Universitatea din Tübingen.

Moare la Sibiu, în urma unei congestii cerebrale.

Teza de doctorat:

Dissertatio inaug. Med. de praecipuis adjumentis et impedimentis felicis morborum curationis. Praess. Büchner. Halae 1748. 4-0.

Bibliografie

Trausch, III, p. 272.

SCHUSTER, JOHANN TRAUOGOTT (n.1810-?)

S-a născut la Mediaş în 18 martie 1810. Urmează cursurile gimnaziului din oraşul natal. La 23 de ani, activa la Tabla regească din Târgu Mureş. Între anii 1833 şi 1836, îl întâlnim la Institutul teologic protestant din Viena, unde urmează cursurile de Istoria filozofiei, limbile franceză şi italiană, dar şi cursuri despre educaţie şi învăţământ la Institutul Sfânta Ana din acelaşi oraş. La revenirea în ţară, activează neîntrerupt timp de 16 ani, în calitate de dascăl la Gimnaziul local, *als wochen er zugleich öffentlichen Unterricht in der ungarische Sprache erteilte*. De la 1 ianuarie 1841, Johann Traugott Schuster este ales membru al Asociaţiei regale a savanţilor din Copenhaga, publicând în acelaşi timp o serie de articole ştiinţifice şi de popularizare în ziarele şi revistele vremii.

Johann Traugott Schuster este autorul unui apreciat dicţionar: *Handwörterbuch der ungarisch-deutschen und deutsch-ungarischen Sprache on zwei Bänden* (coautor A.F. Richter), publicat la Viena în anul 1836, în tipografia lui Michael Lechner.

Bibliografie

Trausch, III, p. 273.

SIENERTH, STEFAN (n. 1948-)

S-a născut la 28 martie 1948, la Dîrlos, lângă Mediaș. Studiile primare și gimnaziale sunt absolvite în localitatea natală și la Mediaș. După examenul de bacalaureat (maturitate, la acea vreme) urmează, între anii 1966 și 1971, studiile superioare în domeniul filologic, specializarea germană-română, la Universitatea din Cluj, unde, la doar opt ani de la absolvire, dobândește titlul de Doctor în filologie. În primii trei ani după absolvire (1971-1974), activează în calitate de asistent la Institutul Pedagogic din Târgu Mureș. După mariajul din anul 1974, se nasc cei doi fii ai săi, Volker și Ighar, dar are loc și transferul său la Sibiu unde devine cadru didactic titular (asistent, lector și conferențiar) la proapăt înființata Facultate de filologie și istorie, aparținătoare de Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj. În urma desființării acestei structuri universitare în epoca ceaușistă, Stefan Sienerth își desfășoară activitatea timp de patru ani (1986-1990), la Institutul de Cercetări Sociale din Sibiu al Academiei Române, fiind membru și secretar științific al publicației „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” și colaborator la realizarea dicționarului graiurilor săsești (*Siebenbürgisch-sächsischen Wörterbuch*), literele **N-P**, **Q-R** și **S**. Emigrează apoi, în anul 1990, împreună cu familia, în Germania federală.

Devine colaborator, apoi cercetător angajat și director al centrului de cercetare „Instituts für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas” din München. Contactul cu învățământul superior se păstrează prin susținerea unor prelegeri la Universitățile din München și București. În cursul anului 2002, ca o recunoaștere a bogatei sale activități, i se atribuie titlul de Doctor honoris causa al Universității din București.

Stefan Sienerth este membru al unor instituții de prestigiu: Mitteldeutscher Germanistenverband din Dresda, Societatea germaniștilor din România cu sediul în București, Uniunea Scriitorilor din România, filiala Sibiu, Kunstergilde (Cooperăția artiștilor) din Esslingen și Arbeitskreis für siebenbürgische Landeskunde din Heidelberg. În cercul de cunosători, Stefan Sienerth este catalogat drept un specialist în literaturile regionale germane din Sud-Estul Europei, dar și în lexicografia dialectului săsesc din Transilvania. A coordonat numeroase Lucrări de licență și

masterat în domeniu și a făcut parte din Comisia de doctorat la Universitățile din București, Sibiu, Constanța; a colaborat la realizarea *Lexiconului de personalități săsești (Lexikons der Siebenbürger Sachsen)*, publicat în 1993, la Innsbruck; este membru în colegiul de redacție al publicației *Zeitschrift der Germanisten Rumäniens*.

Lucrări publicate

1. *Siebenbürgisch-deutsche Lyrik der Jahrhundertwende*, Bukarest, 1978 [Teza de doctorat]
2. *Geschichte der siebenbürgisch-deutschen Literatur. Von den Anfängen bis zum Ausgang des 16. Jahrhunderts*, Dacia Verlag, Klausenburg, 1984.
3. *Beiträge zur rumäniendeutschen Literaturgeschichte*, Dacia Verlag, Klausenburg, 1989.
4. *Geschichte der siebenbürgisch-deutschen Literatur im achtzehnten Jahrhundert*, Dacia Verlag, Klausenburg, 1990.

Sienerth a colaborat la realizarea unui număr de 22 cărți, este editor și coeditor la peste 20 de volume, a realizat prefețe și postfețe la lucrările lui Franz Hutter, Hans Bergel, Erwin Wittstock, Daniel Bazer ș.a., a redactat și tipărit cursuri universitare și a publicat peste 120 de studii de specialitate, răspândite în publicațiile din țară și străinătate: „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, „Neue Literatur”, „Dacoromania. Jahrbuch für östliche Latinität”, „Cercetări de limbă și literatură”, „Südostdeutsche Vierteljahresblätter“, „Siebenbürgische Semesterblätter“, „Zeitschrift für Germanistik“, „Südostdeutsches Kulturwerk“ „Vatra“, „Karpathenrundschau“, „Transilvania“, „Siebenbürgische Quartalschrift“, „Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde“ ș.a. A realizat numeroase interviuri cu scriitori, cercetători ai literaturii, traducători: Wolf von Aichelburg, Andreas Birkner, Georg Scherg, Hans Bergel, Harald Siegmund, Johannes Weidenheim, Walter Myss, Dieter Schlesak, Franz Hodjak, Richard Wagner, Werner Söllner, Oskar Pastior, Karin Gündisch, Joachim Wittstock, Herta Müller, Anton Schwob, Horst Schuller Anger ș.a.

Stefan Sienerth a participat la numeroase congrese, simpozioane și sesiuni de comunicări științifice, în România și în străinătate: Sibiu, Cluj-Napoca, Neptun, București, Iași, Sinaia, Graz, Esslingen, Berlin, München, Innsbruck, Tübingen, Bonn, Mainz, Ljubliana, Leipzig, Marbach, Pecs, Ulm, Viena, Dresda etc.

SIMESCU, NICOLAE **(n. 1933-)**

S-a născut la 6 decembrie 1933, în comuna Novaci, județul Gorj, și s-a stabilit în municipiul Mediaș, județul Sibiu. După studiile elementare și liceale urmate în școli din România, a urmat studiile superioare în institute de învățământ superior în țară și străinătate: mai întâi a studiat la Facultatea de mașini și utilaje din cadrul Institutului de petrol și gaze din București, apoi L'École d'Application des Techniques Gazières, Paris, France. A urmat cursurile postuniversitare de inginerie economică la același institut bucureștean, unde obține titlul de doctor inginer.

Activitatea profesională a inginerului dr. Nicolae Simescu este legată de două orașe ale României: Târgu-Jiu și Mediaș. După o scurtă perioadă, între 1956-1961, petrecută în orașul de pe Jiu, unde a funcționat la Trustul de Petrol Târgu-Jiu, activând în domeniul lucrărilor de construcții-montaj și exploatare, specifice sectorului petrolier, s-a transferat la Mediaș, stabilindu-se definitiv. Între anii 1961 și 1978, a lucrat la Întreprinderea de Exploatare a Conductelor Magistrale Mediaș, având diverse funcții: șef serviciu, inginer șef adjunct, inginer șef și, de doisprezece ani, director tehnic.

Transferat în 1978 la Centrala Gazului Metan, transformată ulterior în ROMGAZ RA, a ocupat de asemenea mai multe funcții de conducere: inginer principal I, șef serviciu, inginer șef, consilier al directorului general și director cu delegație la dispeceratul național de gaze București. În perioada 1992-1996, inginerul dr. Nicolae Simescu a funcționat ca director general al Direcției transport și distribuție gaze naturale în cadrul ROMGAZ RA. În această ultimă funcție, a coordonat: sistemul național de conducte magistrale; distribuția gazelor în România; importul și tranzitul internațional de gaze ș.a. În ultima perioadă a activității sale, a avut funcția de consilier al directorului general ROMGAZ RA (1996-1997). În întreaga activitate profesională a lucrat în domeniul tehnologiilor de vârf, cooperând cu instituții de renume din SUA, Anglia, Franța, Elveția, Germania, Olanda, Canada etc., iar în domeniul tranzitului și importului internațional și cu Cehoslovacia, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria etc.

În ultimul deceniu al secolului al XX-lea, inginerul dr. s-a dedicat activității politice. Urmând tradiția familiei, bunicul și tatăl său fiind fruntași liberali din zona Gorjului, Nicolae Simescu s-a înscris în Partidul Național Liberal. Candidând la primele alegeri libere de după 1989, a reușit să intre ca deputat în Camera Deputaților. În această calitate, a îndeplinit mai multe funcții de înaltă responsabilitate: membru în Adunarea Constituantă, membru în Biroul Electoral Central din partea grupului parlamentar de orientare liberală la referendumul pentru aprobarea constituției, vicepreședinte al Comisiei Economice. De asemenea, el a reprezentat Parlamentul României în delegația din 19-26 august 1991, care s-a deplasat în Țările Baltice pentru recunoașterea și susținerea declarației independenței față de URSS.

În următorul for legislativ, 1992-1996, locuitorii județului Sibiu i-au acordat din nou credit, alegându-l ca senator din partea PL '93.

Activitatea didactică îmbrățișată de dr. ing. Nicolae Simescu a parcurs mai multe etape: având gradul de dr. inginer, a fost numit, de către Ministerul Educației și Învățământului, membru în Comisia de acordare a titlurilor de doctor pentru trei doctoranzi, în anii 1973 și 1974. În perioada 1984-1986, a condus proiecte de diplomă pentru mai mulți absolvenți de învățământ universitar. Aceste etape în activitatea didactică au fost un preambul pentru obținerea titlului de profesor universitar asociat, în 1993, la Universitatea sibiană „Lucian Blaga”, la Catedra de știința și tehnologia materialelor din cadrul Facultății de Inginerie. În 1996, a fost numit în funcția de profesor universitar titular la aceeași facultate sibiană, unde a ținut cursurile: „Transportul gazelor naturale”, „Comprimarea și lichefierea gazelor naturale” și „Viitorologie”.

Pentru întreaga activitate profesională, științifică și didactică, inginerul Nicolae Simescu a fost distins cu multe ordine, diplome și medalii.

- În 1966 – Medalia Muncii – pentru activitatea de dezvoltare a sistemului național de transport gaze.
- În 1973 – Ordinul Muncii, cu ocazia aniversării a 70 de ani de la descoperirea și începerea exploatarea gazelor naturale în România.
- În 1976 – Diploma și insigna Comisiei Permanente CAER Moscova din Industria de petrol și gaze, pentru contribuția la stabilirea fundamentării principiilor de proiectare pentru crearea sistemului unic european de gaze.

- În 1985 – Diploma și placheta pentru contribuția cercetării românești la creșterea competitivității motoarelor termice pentru adaptarea turbinelor de avion la aplicații industriale în domeniul gazelor naturale. Tot în acest an, a mai obținut diploma și placheta comemorativă cu ocazia aniversării a 75 de ani de la descoperirea gazului metan în România, pentru contribuția deosebită adusă la dezvoltarea industriei de gaz metan.
- În 1986 – Diploma și medalia jubiliară a Institutului de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Automatizări.

De menționat că profesorul universitar dr. ing. a fost cuprins în lucrarea biografică – vol. III a personalităților României contemporane, cu titlul: *Protagoniști ai vieții publice* (decembrie 1989-decembrie 1994). Lucrarea a fost publicată de Agenția Națională de Presă ROMPRES, București, 1995, pp. 178-179.

Lucrări publicate

1. *Unele probleme economice ale industriei extractive de țitei și gaze* (tratat), Editura CDICP, București, 1966.
2. *Comprimarea gazelor naturale* (manual pentru studenți), Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 1996.
3. *Strategii și considerente tehnico-economice privind transportul gazelor naturale în contextul relației rezerve-producție-import-utilizare în perspectiva anilor 2000-2010-2020* (curs în stadiu de editare la Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu).
4. *Transportul gazelor naturale prin conducte magistrale* (curs în stadiu de editare la Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu).

Dr. ing. Nicolae Simescu a mai publicat:

- 11 lucrări tipărite în România;
- 8 lucrări științifice, prezentate la conferințe și alte foruri internaționale;
- 12 lucrări în domeniul gazelor pentru utilizarea în societăți de profil;
- 6 lucrări științifice prezentate la conferințe naționale.

SPIESS, LUDOVIC **(1938-2006)**

S-a născut la 13 mai 1938, în orașul de la poalele Feleacului. În 1940, familia s-a mutat la Mediaș, unde tatăl său funcționa ca maestru de aviație la școala militară de aici. La Mediaș a urmat cursurile Școlii elementare și ale Liceului „Stephan Ludwig Roth” (1952-1955). În anul 1957, familia s-a mutat la Brașov, unde a absolvit cursurile de muzică ale Școlii de artă din localitate.

Efectuându-și stagiul militar, între anii 1961-1962, și-a început și cariera artistică în cadrul Ansamblului artistic al Armatei. În luna ianuarie 1962, a fost angajat la Teatrul muzical din orașul Brașov, dar, în toamna aceluiași an, s-a transferat la Teatrul de operetă din București.

Ascensiunea sa a fost rapidă, în anul 1964 angajându-se la Opera Română din București, unde a activat un sfert de secol, deci până în 1989, când s-a pensionat. A murit subit în 2006.

În perioada 1965-1966, Ludovic Spiess a beneficiat de o bursă pentru perfecționare la Milano. Datorită unor premii câștigate la concursurile internaționale (București – 1964; Toulouse – 1964; Rio de Janeiro – 1965, Olanda – 1966), a desfășurat o carieră internațională pe cele mai importante scene ale lumii, alături de cei mai mari interpreți de operă contemporană. În numeroasele roluri interpretate a colaborat cu cei mai renumiți dirijori, regizori și oameni de teatru. Pe parcursul anilor, renumitul interpret a realizat mai multe înregistrări discografice, emisiuni TV și a participat la cele mai prestigioase festivaluri internaționale.

Pensionarea din 1989 n-a constituit un impediment în desfășurarea unei bogate activități pedagogice și în domeniul muzicii. După 1990, maestrul Ludovic Spiess a revenit în viața culturală și socială, fiind membru al mai multor jurii de concursuri internaționale și director al Festivalului Internațional „George Enescu” în anul 1991. Pentru scurtă vreme (1991-1992), a fost ministru al culturii în guvernul Stolojan. Tot în această perioadă a fost ales președinte al Comitetului național român pentru U.N.I.C.E.F., iar din 2001 a funcționat ca director al Operei Române.

Ascensiunea pe tărâmul artei interpretative a maestrului Ludovic Spiess a fost fulminantă. „Imaginea artistului este, din toate punctele de vedere, deschisă excepției, de la periplul său existențial neobișnuit, care l-a făcut să se bucure de statutul unei vedete internaționale de prim rang în lumea liricii mondiale, la unicitatea însușirilor unui glas nepereche în galeria marilor tenori din a doua jumătate a secolului XX. Pentru noi, cei care avem prilejul să îi fim contemporani, faptul că am asistat la edificarea și trăirea unei legende de incredibilă strălucire este impresionant și constituie, pentru toți cei care știu caratele carierei maestrului Ludovic Spiess, un emoționant prilej de mândrie” (Grigore Constantinescu).

Vom prezenta, în cele ce urmează, marile realizări ale artistului, urmând principalele repere, pilduitoare și, desigur, convingătoare prin semnificația lor.

Un prim contact cu muzica, la un nivel mai înalt, l-a avut cu Teatrul muzical din Brașov, apoi cu Teatrul de Operetă și, în sfârșit, cu Opera Română din capitală. În aceste locuri muzicale, tânărul artist, în primii ani, a avut ocazia să învețe arta interpretării de la profesorul Gheorghe Pascu, maestrul Petre Ștefănescu Goangă – la București și de la Antonio Narduci – din Milano.

Anul 1964 este un moment de cotitură în cariera artistului, prin prezența în concertele vocal-simfonice cu *Flautul fermecat* de Mozart și *Oedip Rex* de Stravinski. Tot acum are primul rol pe scena lirică bucureșteană, Ducele de Mantua din *Rigoletto* de Verdi. Tot în acest an, se bucură de obținerea primului titlu de laureat la Concursul internațional „George Enescu” (ediția a III-a), ca și de cucerirea Marelui Premiu la Concursul internațional de canto de la Toulouse. Anii următori sunt de glorioasă afirmare în câteva competiții de prestigiu: în 1965, obține Marele Premiu și Premiul Heitor Villa-Lobos la Concursul Internațional de la Rio de Janeiro, iar în 1967 se lansează în strălucita carieră internațională cu rolul Falsul Dmitri din opera *Boris Godunov* a lui Modest Musorgski, sub bagheta lui Herbert von Karajan. Un reprezentant de seamă al criticii muzicale, Jean Victor Pandelescu, notase încă în 1966, deci înainte ca Ludovic Spiess să urce cu brio în arena mondială: „Este o plăcere urmărirea unui asemenea cântăreț sortit să repurteze cele mai mari succese scenice”.

E important de menționat un lucru: din convorbirile desfășurate cu diferite prilejuri sau din interviurile date, artistul amintea că, oriunde ar

cânta, el face acest lucru pentru țara natală. Astfel, într-un interviu acordat lui Cristian Mihăilescu, viitorul regizor, în anul 1972, maestrul Spiess mărturisea: „Poate vi se va părea patetic, dar este curatul adevăr. Oriunde aş cânta, consider că tot în țară cânt. Eu, ca și mulți alții, sunt numai un ambasador artistic. Și teritoriul oricărei ambasade aparține totdeauna pământului țării pe care o reprezintă. Sunt și mai fericit când, întors acasă, cânt pentru ai mei. Atunci vreau să fiu mai convingător, să arăt că ceea ce realizez în alte părți este bine și că astfel port cu cinste mesajul artei românești. Aici sunt cei care au crezut în mine când eram un necunoscut. (...) Fără această forță, fără acest sprijin moral de granit, vocea mea n-ar mai răsună ca acum”.

„Personalitatea muzical-scenică a cântărețului s-a aflat timp de un sfert de secol în compania unor celebrități tenorale (...) precum: Franco Corelli, Carlo Bergonzi, Mario del Monaco, Giuseppe Di Stefano, Alfredo Krauss, Luciano Pavarotti, Placido Domingo” (Grigore Constantinescu).

Primul contract internațional a fost realizat cu Teatrul Capitole din Toulouse pentru opera *Samson și Dalila* de Saint-Saëns. O cronică a timpului îl definește: „un nou zeu al cântecului!”. Urmează invitații mereu reiterate: Salzburg, Stuttgart, Wiesbaden, San Francisco, Los Angeles, Buenos Aires, Verona.

Începând din 1970, interpretează roluri principale și complexe pe marile scene lirice ale lumii, din care amintim:

- *Fidelio* de Beethoven, la Foro Italicco din Roma (1970);
- *Turandot* de Puccini (cinci spectacole, împreună cu Birghit Nilsson, Mirela Freni), la Scalla din Milano;
- *Bal mascat* de Verdi, la Buenos Aires;
- *Tosca* de Puccini, la San Francisco;
- *Fidelio* de Beethoven (bicentenarul), la Bonn;
- *Bal mascat* (premieră), la München;
- *Trubadurul* de Verdi, la Neapole;
- Triada *Trubadurul*, *Paiate* și *Fidelio* la Metropolitan Opera din New York;
- *Aida* de Verdi, la Covent Garden din Londra (rolul Radames, în compania Leontinei Price).

În operele menționate mai sus sau în alte lucrări, Ludovic Spiess cântă pe scenele lirice din: Bordeaux, Lyon, Nancy, Rouen (Franța);

Basel (Elveția); Leningrad, Kirov, Moscova (Bolșoi Teatr), Tbilisi (URSS); Houston, Philadelphia (SUA); Zagreb, Belgrad (Iugoslavia) etc. După toate aceste lungi itinerarii muzicale, artistul avea mereu dorința de a reveni cât mai curând la București: „... revenirea periodică pe pământul țării a reprezentat izvorul puterilor mele pentru a rezista uriașelor eforturi la care ani în șir am fost supus” (Iosif Sava).

În România, maestrul Ludovic Spiess s-a întâlnit ca partener cu aproape toți soliștii Operei Române și ai Operetei, sub bagheta majorității dirijorilor din țară. De asemenea, s-a întâlnit în spectacole cu cele mai importante voci ale epocii din întreaga lume: Martina Aroyo, Leontina Price, Monserat Caballe, Nikolai Ghiaurov, Christa Ludwig, Anna Moffo, Mario Sereni ș.a. A avut contacte cu mari regizori și dirijori ca: Herbert von Karajan, Leonard Bernstein, Roberto Benzi, Karl Böhm, Otto Klemperer, Kurt Adler, Ricardo Mutti etc.

Am amintit mai mult țările europene și nord-americane în care a avut spectacole, dar maestrul Ludovic Spiess s-a bucurat de entuziaste aprecieri și pe scenele lirice din Japonia, Mexic, Singapore.

Deși a locuit doar 17 ani în orașul de pe Târnava Mare, în vremea copilăriei și a cursurilor elementare și liceale, maestrul Ludovic Spiess, pe drept cuvânt, poate fi considerat un om și artist de seamă căruia și noi, medieșenii, i-am urmărit, prin ani, cu dragoste și cu emoție urcușul spre culmile artei. Rămâne un medieșean de-al nostru, cu care ne mândrim.

ACTIVITATEA INTERPRETATIVĂ

I. Roluri și opere în care a cântat (bibliografie selectivă)

- Ducele de Mantua în *Rigoletto* de Verdi;
- Falsul Dmitri în *Boris Godunov* de Musorgski;
- Florestan în *Fidelio* de Beethoven;
- Manrico în *Trubadurul* de Verdi;
- Riccardo în *Bal mascat* de Verdi;
- Ernani în *Ernani* de Verdi;
- Don Alvaro în *Puterea destinului* de Verdi;
- Don Carlos în *Don Carlos* de Verdi;
- Radames în *Aida* de Verdi;
- Othello în *Othello* de Verdi;

- Rodolpho în *Boema* de Puccini;
- Mario Cavaradossi în *Tosca* de Puccini;
- Pinckerton în *Madame Butterfly* de Puccini;
- Prințul necunoscut (Calaf) în *Turandot* de Puccini;
- Dalibor în *Dalibor* de Smetana;
- Lohengrin în *Lohengrin* de Wagner;
- Samson în *Samson și Dalila* de Saint-Saëns;
- Irod în *Salomeea* de Constantin Trăilescu.

II. Discografie (Bibliografie selectivă)

- *Samson și Dalila* (cu Elena Cernei, dirijor Kurt Adler);
- *Turandot* (cu Maria Slătinaru și Teodora Lucaciu; dirijor Carol Litvin, la Casa Electrecord, și cu Ingrid Bjoner, Annelise Rothenberger, dirijor Giuseppe Patané, la Casa Electrola);
- *La Forza del Destino* (cu Maria Slătinaru, Nicolae Herlea, dirijor Carol Litvin);
- *Boema* (cu Eugenia Moldoveanu, dirijor Constantin Petrovici);
- *Boris Godunov* (cu Nikolai Ghiaurov, dirijor Herbert von Karajan);
- *Iphigenia în Aulida* (cu Anna Moffo, Dietrich Dieskan, dirijor M. Eichorn);
- *Carmen* de Bizet (cu Brigitte Fassbaender, dirijor G. Patané);
- *Aida* (cu I. Byoner, dirijor G. Patané).

III. Filme de televiziune

- *Tosca* (cu Monserat Caballe);
- *Fidelio* (cu Maria Slătinaru);
- *Salomeea* (la Toulouse);
- Fragmente lirice pentru diverse emisiuni.

IV. Apariții în concerte simfonice

- Simfonia *Cântecul pământului* de Mahler;
- *Requiemul* de Berlioz (la Luxemburg, 1966);
- *Requiemul* de Verdi (la Zürich, 1974);
- *Missa Solemnis* de Beethoven (la Palermo, 1978);
- *Ioana pe rug* de Honegger (la Amsterdam, 1981);

- *Simfonia a IX-a* de Beethoven (la București, 1969, dirijor Iosif Conta).

V. Apariții în cărți de referință

Activitatea muzicală a maestrului Ludovic Spiess a fost menționată în șapte dicționare și enciclopedii din acest domeniu.

STOIA, ROMEO-LUCIAN (n. 1947-)

Inginerul chimist Romeo-Lucian Stoia s-a născut la data de 17 aprilie 1947, în Timișoara. Studiile elementare, liceale și universitare le-a efectuat în municipiul de pe Bega. Între anii 1965 și 1972, a urmat cursurile Institutului Politehnic „Traian Vuia”, obținând diploma de inginer chimist, cu specialitatea tehnologia substanțelor organice.

Și-a început stagiatura ca inginer chimist la Combinatul chimic Târnăveni, județul Mureș, dar, după o jumătate de an, deci în luna martie 1972, s-a transferat la Întreprinderea chimică „Carbosin” din Coșșa Mică, fiind angajat în cadrul serviciului cercetări, lucrând la instalațiile-pilot de obținere a negrului de fum și a metacrilatului de butil.

În perioada 1974-1978, a funcționat ca inginer chimist la ICPAO Mediaș, punctul de lucru Coșșa Mică, unde a activat în cadrul unor instalații pentru producerea unor materiale auxiliare necesare industriei aeronautice, prelucrării PVC-ului (înlocuind unele produse de import), monturilor periutelelor de dinți ș.a.

După satisfacerea stagiului militar (1978-1979), s-a angajat cercetător la ICPAO Mediaș, unde a funcționat din martie 1979 până în ianuarie 1985, fiind responsabil de tehnologii pentru obținerea a numeroase produse chimice extrem de variate. În această perioadă, a avut colaborări fructuoase cu mai multe întreprinderi și instituții, între care amintim: Fabrica de geamuri Mediaș, Institutul Politehnic București, Întreprinderea Chimică Fălticeni, acordându-le asistență tehnică de specialitate.

Între anii 1985-1993, a fost angajat de aceeași Întreprindere chimică „Carbosin” Coșșa Mică, unde a ocupat mai multe funcții: din februarie 1985 până în septembrie 1985, a fost inginer șef; de la această dată și până în octombrie 1990, a condus societatea în calitate de director, iar din 1990 și până în ianuarie 1993, a fost inginer șef.

Începând din 1993 și până în prezent, funcționează ca inginer chimist la ICPAO Mediaș. În această calitate, inginerul chimist Romeo Stoia a lucrat ca responsabil al unor teme de cercetare, realizându-le cu competență profesională:

În 1993, tema: *Studiul structurii polimerului și a gradului de reticulare în îngroșarea soluțiilor polimerice anaerobe*, iar în anul 1994, influența acestei structuri;

În 1995, i-a fost repartizată responsabilitatea următoarelor lucrări:

- *Polimetacrilat de metil ignifugat pentru corpuri de iluminat;*
- *Tehnologie de obținere a polimetacrilatului de metil pentru fabricarea obiectelor sanitare și pentru ambalarea sticlei;*

În cursul anului 1996, Romeo Stoia a pus în funcție două instalații-pilot pentru microproducție: una pentru obținerea plăcilor din polimetacrilat de metil prin procedeul de polimerizare în bloc prin imersie în apă și alta de polimerizare în suspensie a monomeilor acrilici. El a coordonat activitatea de microproducție a plăcilor din polimetacrilat de metil și a prafului de ambalat sticlă Acrilplast, precum și a polimetacrilatului necesar fabricării produșilor de tip Fixamed.

În anul 1997, inginerul cercetător Romeo Stoia a fost numit responsabil la tema: *Copolimeri vinilacrilici cu proprietăți speciale utilizați în domeniul electrofotografic medacril EF*. În cadrul lucrărilor s-au făcut experimentări de transpunere pe instalația-pilot și pe o instalație semi-industrială cu reactoare de 500 și 1000 de litri. Lucrările au avut drept scop obținerea unui produs cu proprietăți fizico-chimice și electrostatice speciale, necesare domeniului electrofotografic. Produsul obținut este destinat materialelor consumabile pentru copierea alb-negru și color. În cadrul activității de microproducție a fost introdus în lucru un nou produs chimic, numit medalplast MS1, care este utilizat ca agent de curgere în prelucrarea PVC-ului rigid de către METAL PLAST Buzău.

Tot pentru diversificarea microproducției, ing. Stoia a început cercetarea pentru obținerea perlelor din polistiren cu grad mare de reticulare, deci cu forma și linii diverse ce aveau o granulație bine determinată. Această lucrare urmează să fie finalizată.

În anul 1997, a asigurat asistența tehnică la faza de construcție a unei noi stații-pilot pentru microproducția de plăci din polimetacrilat de metil (plexiglas) cu dimensiuni de 1000 mm x 10mm.

Începând cu data de 1 octombrie 1997, pe lângă funcția de bază de cercetător științific CP III, a îndeplinit și funcția de șef compartiment tehnic-analize.

Pentru rezultatele profesionale de-a lungul anilor, inginerul chimist Romeo Stoia a obținut următoarele premii:

- mențiune pentru lucrarea *Procedeu de obținere a sulfatului de amoniu* la Concursul de creație tehnico-științifică, etapa județeană, 1987;
- premiul II – pentru lucrarea *Copolimer acrilic agent auxiliar de prelucrare în recepturi de policlorură de vinil*, la Concursul de creație tehnico-științifică, etapa județeană, 1988.
- premiul I – pentru lucrarea *Procedeu și instalație pentru recuperarea metacrilatului de metil*, la Simpozionul național de invenții și inovații, Argeș, 1989.

Lucrări realizate (bibliografie selectivă)

I. Comunicări științifice

1. *Rășini acrilice de lubrifiere a policlorurii de vinil* (coautori: D. Drăghici, M. Stoica), la Sesiunea interjudețeană de comunicări tehnico-științifice, Sibiu, 29 noiembrie, 1980.
2. *Noi sinteze de inițiatori azobis derivați* (coautori: I. Drăguțan, C. Condini, A. Rusu, E. Gojdos), la Congresul Național de chimie, București, 21-24 septembrie 1988.

II. Invenții (selecție)

1. Brevet de invenție nr. 90446, *Procedeu de obținere a unui agent de încleiere pentru fibre sintetice.*
2. Brevet de invenție nr. 92806, *Compoziție adezivă pentru mase plastice.*
3. Brevet de invenție nr. 92315, *Procedeu de obținere a sulfatului de amoniu.*
4. Brevet de invenție nr. 97126, *Copolimer acrilic și procedeu de obținere a acestuia.*
5. Brevet de invenție nr. 101291, *Procedeu de obținere a unui material plastic armat.*
6. Brevet de invenție nr. 103766, *Lubrifiant acrilic pentru obținerea pieselor de sticlă sinterizată.*
7. Brevet de invenție nr. 109454 B1, *Procedeu pentru fabricarea negrului de fum.*

III. Inovații

1. Certificat de inovator nr. 6421/1989, *Polimetacrilat de metil plastifiat prelucriabil prin „Ștanțare”*.
2. Certificat de inovator – nr. 7078/1990, *Auxiliar pentru prelucrarea polimetacrilatului de metil prin extindere*.

IV. Tehnologii aplicate industrial (bibliografie selectivă)

1. *Tehnologia de obținere a polimetacrilatului de metil – Sticril ARM*, la S.C. Metadet S.A. Fălticeni, județul Suceava, Secția Stiplex aviatic subordonată INCREST București, capacitate 20 t/an.
2. *Tehnologia de reperare a metacrilatului de metil din deșeurile ale polimetacrilatului de metil*, la S.C. Carbosin S.A., Copșa-Mică, județul Sibiu, în cadrul Secției Stiplex.
3. *Tehnologia de obținere a sulfatului de amoniu din soluțiile acide de la fabricarea metacrilatului de metil prin neutralizare cu amoniac gazos*, la S.C. Carbosin S.A. Copșa-Mică, Secția Stiplex, Capacitate 18.000 t/an.
4. *Tehnologia de fabricare a polimetacrilatului de metil bloc prin imersie*, la S.C. Metadet S.A., Fălticeni, capacitate 1.000 t/an.

V. Lista lucrărilor elaborate (bibliografie selectivă)

1. *Sticril aviatic plăci groase*, Proces tehnologic pilot, 1976;
2. *Polimetacrilat de metil pentru injecție ignifugat*, 1978;
3. *Recuperarea deșeurilor de polimetacrilat de metil*, 1982;
4. *Obținerea plăcilor din polimetacrilat de metil metalizate*, 1983;
5. *Tehnologie de obținere a polimetacrilatului de metil în suspensie pentru ambalarea sticlei*, 1995;
6. *Tehnologie de obținere a polimetacrilatului de metil pentru fabricarea obiectelor sanitare*, 1996.

STOIAN, VALERIU (1909-1994)

Preotul Stoian Valeriu s-a născut în anul 1909, în satul Ghijasa de Sus, într-o familie care, de mai multe generații, a slujit biserica.

A început școala greco-catolică în comuna Ghijasa și a continuat-o la școala maghiară de stat în orașul Agnita. A absolvit Liceul „Timotei

Cipariu” din Ibașfalău (Dumbrăveni) și Academia Teologică din Blaj. Ca urmare a hirotonisirii sale în 1933, a fost numit preot în satul Moșna, unde soția sa, Lidia, era învățătoare. După obținerea licenței în teologie, în 1937, și a câștigării unui concurs, a obținut numirea ca preot paroh în parohia II Mediaș.

În 1938, înființându-se o capelă în Spitalul orășenesc, Valeriu Stoian a fost numit preot spiritual al călugărițelor ce îngrijeau bolnavii. În paralel cu activitatea sacerdotală, preotul a asigurat și învățarea dogmelor creștine de către elevii celor două școli primare, ai gimnaziului și ai Școlii de ucenici existente în Mediaș. De altfel, preotul Stoian a fost numit de către Inspectoratul Școlar Brașov, prin Ordinul nr. 14844 din 15.XI.1937, profesor de religie greco-catolică. Până în 1941, a fost profesor de religie, dar nu avem cunoștință câți ani.

În vederea intensificării vieții spirituale a clerului medieșean, s-au înființat Cercuri pastorale preoțești; preotul Valeriu Stoian a fost numit președinte al Cercului I. Totodată, a coordonat activitatea Reuniunii femeilor medieșene aparținând familiilor greco-catolice.

Preotul Valeriu Stoian a desfășurat o susținută activitate culturală, ca membru al ASTREI, în întreg protopopiatul Mediaș, și a colaborat la săptămânalul brașovean „Tribuna”. Drept recompensă pentru bogata sa activitate, el a fost numit, în 1948, de către episcopul Ioan Suciuc, viceprotopop onorific, având dreptul de a purta brâul roșu.

După cum este îndeobște cunoscut, Partidul Muncitoresc Român a luat decizia, în anul 1948, de a unifica cele două biserici românești: biserica greco-catolică cu cea ortodoxă, sub umbrela bisericii ortodoxe. Datorită refuzului său de a onora această decizie, preotul Stoian a fost disponibilizat din viața preoțească, fiind condamnat la detenție. După puțin timp de la arestare a fost eliberat, dar, refuzând să părăsească cultul greco-catolic, a fost continuu urmărit de securitate.

În anul 1951, e pentru a treia oară arestat și dus la Securitatea din Sibiu, unde ancheta a durat trei luni, fiind transferat apoi la Penitenciarul Tribunalului Militar, unde a mai stat încă trei luni.

Având loc la Sibiu, la 17 aprilie 1952, procesul preotului Stoian s-a încheiat cu acuzația de „uneltire și instigare împotriva ordinii sociale”, fiind condamnat la patru ani de închisoare corecțională. Locul de detenție a fost Canalul Dunăre - Marea Neagră, fiind repartizat la brigada F2, din care făceau parte aproximativ 80-100 de slujitori ai bisericilor

diferitelor culte. Preotul Stoian a lucrat în Colonia Galeș, unde condițiile erau extrem de grele. În data de 7 octombrie 1955, cu douăzeci de zile înainte de expirarea termenului pedepsei, a fost eliberat printr-un decret de amnistiere.

După eliberare, a fost obligat să se angajeze la o întreprindere de construcții, unde a lucrat timp de cincisprezece ani, dar perseverând să officieze slujbele religioase în propria casă.

După căderea comunismului, în anul 1990, Dumnezeu a făcut dreptate: Protopopiatul greco-catolic al municipiului Mediaș a început să se reorganizeze, după patruzeci de ani de condiții extrem de grele de funcționare, practic în ilegalitate. Preotul Stoian a fost numit protopop, continuându-și munca duhovnicească de catehizare până ce a trecut în lumea de dincolo, în anul 1994.

Bibliografie

- Valeriu Stoian, *Monografia Bisericii române unite (greco-catolice)*, Mediaș, 1976 (mss).

SUCEVEANU OLARIU, ION (1905-1960)

Ion Olariu Suceveanu s-a născut la 12 februarie 1905, în satul Baineț, comuna Mușenița, județul Suceava, origine sugerată și de pseudonimul literar folosit pentru întreaga operă. Părinții scriitorului au decedat de timpuriu, fapt ce îl determină să se mute la Mediaș, în anul 1921, unde urmează cursurile Școlii tehnice aeronautice. Aici îl are coleg de școală pe N. Ladmiss Andreescu.

Odată absolvită școala, Ion Olariu funcționează, din 1925, ca profesor la Școala de meserii din Racovița, Olt.

După întoarcerea în Mediaș, este angajat ca maistru telegrafist și ca profesor la disciplina „aparatură de bord” la Școala de aviație pe care o absolvice. În 1945, a fost trecut în rezervă și a lucrat la un mic atelier de reparații radio pe strada Spitalului. În 1947, se stabilește la Sibiu, unde lucrează ca tehnician la Întreprinderea regională de electricitate.

După o boală care-l macină câțiva ani, scriitorul I.O. Suceveanu se sfârșește la 30 septembrie 1960, după ce, cam de prin 1957, își încetase apariția în cercurile literare sibiene.

I.O. Suceveanu își face debutul literar în revista „Lanuri” în 1933, semnând cu acest nume.

Aflat în Sibiu, poetul frecventează cenaclul „Orizonturi noi”, unde-i cunoaște pe prozatorii Paul Constant, Radu Teodoru, poeții Radu Stanca și Mircea Avram. Împreună cu aceștia și cu alții tipărește o culegere a creației acestora.

Debutul editorial se produce în 1937, cu placheta *De pe dealuri uitate*. Despre poemele lui I.O. Suceveanu, criticul Nae Antonescu scria: „Temele lirismului lui I.O. Suceveanu erau cele obișnuite ale timpului: amintirea copilăriei, regretul melancolic după satul părăsit prea devreme, prezența peisajului bucovinean, atmosfera melodiilor, cântecelor de leagăn, nostalgia doinelor, scurgerea anotimpurilor, un registru vădit sămănătorist”.

Următoarele două volume, *Vibrări și Fântâni pentru popas*, au fost tipărite la editura revistei.

Care a fost ecoul poeziilor lui I.O. Suceveanu în istoria și critica literară?

Un juriu, din care făceau parte, între alții, Lucian Blaga și Olimpiu Boitoș, i-a acordat un premiu al ziarului sibian „România Nouă”. Un lucru extraordinar îl constituie menționarea poetului I.O. Suceveanu de către George Călinescu în a sa *Istorie a literaturii*.

De asemenea Nicolae Iorga reproduce, în publicația sa „Cuget clar”, unul dintre editorialele lui Suceveanu, apărut în revista „Darul”, care se tipărise la Mediaș între noiembrie 1935 – octombrie 1936.

Scrisă în exclusivitate de I.O. Suceveanu și poetul Gheorghe Munteanu, revista avea un caracter literar, cultural, prezentată într-un format mic, precum „Bilete de papagal”. Încă de la primul număr al revistei, poetul-publicist se dovedește un curajos luptător pentru înaltele idealuri ale tuturor românilor.

„Forța unui popor se cunoaște după acțiunea lui, nu după zgomotul ce-l poate face”. Poetul-publicist își exprimă, prin urmare, părerea că faptele, activitățile realizate sunt cele determinante, și nu laudele afirmate fără nicio bază, fără măsură.

Cel mai important sentiment ce se desprinde din articolele publicate este sentimentul național, sufletul poetului-publicist vibrând la ecoul Unirii: „cel mai frumos ideal al unei națiuni”.

Conștient că împlinirea idealului întregirii neamului nu este suficientă prin sine însăși, apelează la concetățenii săi pentru a desăvârși, la

dimensiunile vieții social-politice și culturale, consecințele acestuia, considerând „... că trebuie să pornim la plivitul neghinei din grâu... cei mai scumpi fii ai României și-au dat viața pentru un ideal, ca să ni-l lase nouă moștenire”. De aici, se sugerează obligații pentru oamenii generației sale și pentru cei ce vor urma.

I.O. Suceveanu este cucerit de valențele educaționale ale frumuseților patriei, ale monumentelor istorice și de artă. Pledoaria sa vizează administrația de stat, care ar trebui să creeze posibilități și înlesniri pentru cei mulți, spre a-și putea tonifica sentimentul național prin cunoașterea țării lor, „căci comitem păcat de moarte când locuri ca: Lacul Roșu, Cheile Bicazului sunt lăsate în părăsire, iar noi fugim după frumuseți străine”. Iată o idee afirmată cu aproape șapte zeci de ani în urmă și cât de actuală!

Profilul său moral, limpezimea și fermitatea opțiunilor sale sunt evidente când vorbește despre dragostea de patrie, de locurile unde s-au născut membrii societății: „Fiecărui îi stă bine acolo unde s-a născut și unde-și are părinții și bunicii. Iar cei ce simt în ei o chemare superioară n-au decât s-o valorifice aici, la ei acasă, între granițele ce-i ocrotesc, căci naționalismul fără patrie este un cuvânt fără sens și fără înțeles”.

Cu mândria de a fi medieșean, I.O. Suceveanu amintește cititorilor săi despre cetatea Mediașului, care este „... fosta reședință militară a coortei a III-a romană «Media» din Legiunea a XIII-a, GEMINA, din Dacia TRAIANA”.

Se simte mâhnirea autorului atunci când constată că „... este, însă, așa de greu să scrii despre viața culturală sau artistică a Mediașului, pentru că ea este aproape nulă cu toți cei șaisprezece mii de cetățeni ce ni-i garantează recensământul; ... românii din Mediaș nu dispun de niciun ziar local. Există publicația periodică LANURI, dar cercul ei de activitate este limitat”. Tristețea gazetarului se potențează în cadrul schemei romantice de sensibilitate: trecut glorios – prezent decăzut; lespezile cetății păstrează urmele pașilor unor domnitori iluștri.

Creația poetică a lui I.O. Suceveanu de dinainte de război este una tradițională, având în centrul ei satul, privit cu admirație, cu dragoste și cu regretul îndepărtării de el. Cu accente de odă, în ritmul precipitat al pâraielor de munte, cu limpezimea de cristal și prospețimea acestora se înșiră în unele din versurile poetului.

Imaginea copilăriei poetului este una tristă, lipsită de soare, aflată în umbra amenințătoare a războiului și a foametei. Imaginile sunt fruste, construite din notații rezezi de un realism sacadat, cazon, exprimând violentarea dureroasă a sensibilității copilului, amintind de versurile lui Camil Petrescu. Imaginile le regăsim în poezii cum sunt: *Copilărie săracă, Rămânere, Scrisoare molifiților*.

Ne aflăm în fața unei lirici de gravă meditație existențială, tulburată de neliniști și tristeți apăsătoare, nedefinite sau vag sugerate, exprimate cu nuanțate mijloace artistice, din categoria metaforei, de cele mai multe ori cu o pecete distinctivă. În *Scrisoare*, poetul, stăpânit de îndoieli și incertitudini, debusolat, îi cere mamei ajutorul să-și recucească identitatea, să se regăsească. Această temă, prezentă în mai multe poeme, e luminată din câteva unghiuri diferite. Poetul pare „un împărat / Peste ecoul înghețat”, supărat pe munții care-i taie zarea, având ca ibovnică luna, stăpână pe turmele de stele și luceferi (*Poem*). Dar poetul ne apare și chinuit de efortul creator, stăpânit de patima creației, aspirând spre perfecțiune, pătruns de elanuri și îndoieli; îi cere divinității să-i trimită lumină din cer, spre a o aduna „să-i peticească streășina cu-o stea” (*Rugă*). Solicită acest lucru deoarece, o dată drumul creației pornit, el nu mai poate fi închis:

„Dăruiește-mi, Doamne, carul cu stelele toate
Și cu luceferii ce-și clatină arginții în zări
Să le presar pe încâlcitele-mi cărări
Căci gându-mi să se întoarcă nu mai poate”.

(*Zădărnicii*)

Rămânând legat prin numeroase fire de poezia populară și tradiționalistă (teme, motive, prozodie), I.O. Suceveanu nu se sfiește să pășească, cu vigoare și cu folos, în zonele poeziei medieșene. Ultimul volum impune metafora și imaginea-metaforă ca principal mod de exprimare, ceea ce dă concizie, forță expresivă și plasticitate poeziei sale, iar autorului îi conferă un loc onorabil în lirica ardeleană interbelică.

Bibliografie selectivă

1. *De pe dealuri uitate*, Editura Darul, Mediaș, 1937, 31 p.
2. *Vibrări*, Editura Lanuri, Mediaș, 1938.
3. *Fântâni pentru popas*, Editura Lanuri, Mediaș, 1939.
4. *Desfrunziri*, Editura Autorului, Sibiu, 1948.

Lucrări tehnice

1. Ion Olariu [Suceveanu], *Instalațiuni electrice la bordul avioanelor*, Atelierele grafice Socec et co., București, f.a.

Volumele:

1. *Umbre peste ploii*, versuri.
2. *De la rădăcina fagului*, versuri.
3. *Părintele Nichita*, roman.
4. *Omul de sub căciulă*, schițe și amintiri.
5. *Zările*, tragedie în trei acte și un tablou.

Toate acestea au fost anunțate ca opere în pregătire, despre a căror apariție nu avem cunoștință.

SVORONOS, PERICLIS (1913-2005)

Provenind dintr-o familie din Kefalonia (Grecia), inginerul Periclis Svoronos s-a născut la 17 februarie 1913, în Brăila. A urmat școala elementară și liceul „Nicolae Bălcescu” în orașul natal. Specializat ca inginer la Școala politehnică de mine și metalurgie din București, Periclis Svoronos se angajează la minele de aur de la Breaza (Zlatna) din Munții Apuseni în anul 1941. După efectuarea stagiului militar și o scurtă deplasare pe frontul de est, se angajează ca inginer la Societatea Națională de Gaz București, direcția de exploatare Mediaș (Sonametan).

Abia întors de pe front, în anul 1945, împreună cu dr. ing. Augustin Vancea, realizează în premieră calculul rezervelor de gaz existente în câmpurile gazeifere din depresiunea Transilvaniei și a zăcămintelor extracarpatice. Pe tot cuprinsul perioadei, de peste patruzeci de ani, până în luna decembrie 1989, a desfășurat un volum important de cercetare aplicativă și de exploatare, de procedee inovatoare și brevete de invenție în toate sectoarele industriei gazului metan.

Inginerul Periclis Svoronos are meritul de a fi primul specialist în gaz metan care a introdus, la Schela de foraj de la Noul Săsesc, un nou tip de sonde, cu două spații de scurgere și un debit de 8-10 ori mai mare. Această cercetare experimentală devine operațională prin introducerea „...de debite cu orificii calibrate și panou de observație pentru determinarea rocilor la acțiunea mecanică a gazelor”. Acest procedeu permite

vizualizarea, măsurarea și reglarea debitului în timpul exploatării. Datele rezultate prin noul procedeu sunt permanent utilizate pentru generarea de noi concepții și modele aplicabile la programarea exploatării diferitelor structuri, la estimarea continuă a rezervelor, la creșterea factorilor finali de recuperare, la utilizarea rațională a zăcămintelor-tampon și a rezervelor de înmagazinare.

Gruparea zăcămintelor, un procedeu prin care se mărește de încă patru-cinci ori debitul de extracție, precum și descoperirea de noi zăcăminte, este o contribuție majoră a inginerului Svoronos, ce determină crearea, în anul 1949, a sistemului național de cercetare, exploatare, transport și valorificare a gazelor naturale prin extinderea cercetărilor și exploatării celor trei mari zone geografice: zona de sud (Brașov, Valea Prahovei și București), zona de vest (Transilvania) și zona de est (Moldova).

Cercetarea geometriei câmpurilor gazeifere, începută în 1954, se finalizează în 1974, odată cu susținerea tezei de doctorat, în care demonstrează în premieră dependența biunivocă între geometria structurii și caracteristicile de exploatare a zăcămintelor. Astfel, gruparea zăcămintelor pe obiective de exploatare se va face judicios, pe baza reprezentării structurilor într-un spațiu cu două dimensiuni. Ecuația de curgere pentru un zăcământ poate fi astfel generalizată pentru tot ansamblul de zăcăminte legate la o conductă magistrală de transport a gazelor.

Rezultatele cercetărilor inginerului Periclis Svoronos au fost inserate în mai multe comunicări științifice, în simpozioane, referate, precum și în brevete de invenții înregistrate la O.S.I.M. (Oficiul de standarde, invenții și mărci). A decedat în 12 martie 2005, în orașul în care a activat atâtea decenii în șir.

Lucrări publicate

I. Studii apărute în reviste de specialitate:

- *Utilizarea în exploatare a compresorului cu jet* (în colaborare cu A.C. Vasilescu și V. Primsner).
- *Organizarea și înmagazinarea subterană pentru acoperirea cererilor suplimentare de gaze la Sibiu în anotimpul rece.*
- *Înmagazinări subterane la exploatarea gazelor cu presiuni foarte scăzute* (în colaborare cu Ion Oltean).
- *Separarea apei din gazul care se extrage.*

- *Asigurarea continuității procesului de încălzire a gazelor* (în colaborare cu E. Szumilas).
- *Procedee de exploatare exhaustivă a gazelor pe traseul de extracție până la consumator.*

II. Volume

1. *Exploatarea rațională a gazelor naturale*, Editura Academiei R.S.R., București, 1963 (în colaborare cu A.C. Vasilescu și V. Primsner).
2. *Proiectarea exploatării zăcămintelor de gaze*, Editura Tehnică, București, 1979 (în colaborare cu Ion Oltean).

SZABO, ATTILA (n. 1938-)

Profesorul de istorie Szabo Attila își are originea în ținutul Sălajului, fiind născut în orașul Șimleul Silvaniei la 15 noiembrie 1938. Prin căsătorie cu profesoara Elisabeta Mayer din municipiul de pe Târnava Mare, a devenit medieșean. A urmat cursurile Școlii elementare de 7 ani din localitatea natală, apoi ale Școlii Medii „Ady Endre” din Zalău, obținând diploma de bacalaureat în 1955. Prin examenul de admitere din 1957 la Facultatea de istorie din Cluj, a devenit student al acestui institut de învățământ universitar. În anul 1962, a obținut licența de profesor de istorie și limba și literatura maghiară.

Profesorul Szabo Attila a funcționat în următoarele unități școlare: Școala elementară nr. 2 din Șimleu (1962-1965), Școala generală Pericei (1965-1968); Liceul Agricol din Șimleul Silvaniei (1968-1969). Cu această din urmă școală a părăsit definitiv județul Sălaj, mutându-se, prin căsătorie, în județul Sibiu și urmând un traseu prin mai multe școli generale și licee din zona Mediașului: Liceul agricol Dumbrăveni (1970-1971); Liceul de cultură generală din Copșa-Mică (1972-1977); Liceul industrial de chimie „Carbosim” din aceeași localitate. După o reușită în urma unui concurs, s-a titularizat ca profesor de istorie la Școala generală nr. 10 (cu predare în limba maghiară) și la Liceul „Axente Sever” din Mediaș.

Profesorul Attila Szabo a urcat firesc cele trei trepte ale obținerii gradelor didactice: definitivatul – în 1966; gradul II – în 1971 și gradul didactic I – în anul 1981.

Profesorul Attila Szabo nu s-a limitat doar la activitatea școlară, acordând o atenție deosebită și cercetării științifice. Începând din anul 1970 a fost preocupat de istoria locală, respectiv de istoria scaunului Mediaș-Șeica, de bisericile fortificate, de numele localităților în context istoric și de evoluția administrației în Transilvania în diverse epoci istorice.

În anul 1992, împreună cu profesoara Elisabeta Mayer (soția sa), a publicat un dicționar de localități transilvănene într-un tiraj de 10.170 de exemplare. Această carte cuprinde denumirile localităților din nomenclatura oficială în limba română, cuvântul-titlu, acolo unde este cazul, este urmat (în paranteză dreaptă) de vechea denumire a localităților. Aceste informații au corespondentele lor maghiare, prima fiind întotdeauna varianta actuală a denumirii, urmată de forma (formele) mai vechi ale localităților. Unde este cazul, cuvântul-titlu se încheie cu denumirea germană și săsească. Pe lângă denumirea satelor, a fost menționată și cea a centrelor comunale și a județelor de care aparțin.

Pentru evitarea repetărilor, în partea a doua a introdus un index alfabetic în versiunea maghiară-română, respectiv germană-română. Utilizatorul dicționarului va ajunge cu ușurință la cuvântul-titlu românesc, unde va găsi informațiile necesare.

Această lucrare a cunoscut și o a doua ediție, revăzută și adăugită, oferind un ghid practic tuturor celor care, în munca lor cotidiană, în lecturile lor sau în timpul călătoriilor, simt nevoia unui îndrumător de acest fel. De această dată au fost incluse, unde există, și denumirile în limbile: bulgară, cehă, sârbă, croată, slavonă, ucraineană, ruteană. Dacă cineva cunoaște numai o formă învechită sau diferită de cea oficială, va găsi numele actual al localității cu ajutorul indicilor plasați după fondul de bază. Față de prima ediție, au fost incluse și localitățile administrativ desființate, precum și așezările arundate la alte localități sau cătunele, coloniile și cartierele urbane. Conținutul ediției a doua a dicționarului stă la baza site-ului pe Internet (www.transindex.ro) din 2003.

De-a lungul secolelor, naționalitățile Transilvaniei și-au format propriile denumiri, care sunt caracterizate prin schimbări periodice. Denumirile de localități fac parte din trecutul fiecărui popor, ele amintind de configurația terenului, vegetația și fauna zonei, reflectă viața economică în schimbare, obiceiurile populare, mitologia și, uneori, umorul local. Denumirile de localități vin în sprijinul lingvisticii, etnografiei, istoriei civilizației, istoriei locale, geografiei, cartografiei, instrucției și adminis-

trației locale. Toate aspectele enumerate mai sus au fost avute în vedere de către autorii dicționarilor denumirilor de localități din secolul trecut: de Coriolan Suciș, cu *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania* (în două volume), apărut în anii 1966-1967; de Ernst Wagner (Germania), cu *Dicționarul istoric și statistic al localităților din Transilvania istorică*, tipărit 10 ani mai târziu, în 1977, la Köln și Viena; de Georg Heller, tot din Germania, care editează mai multe volume cuprinzând evoluția denumirilor de localități din Ungaria istorică, cu referiri la comitatele Sătmar, Ugocea, Maramureș și Bihor. În România, după lucrarea lui Coriolan Suciș, exact la distanță de treizeci de ani, în 1997, apare încă un dicționar, dar cu o arie mult mai restrânsă: e vorba de *Dicționarul istoric al localităților din județul Arad*, având ca autori pe Alexandru Roz și Kovacs Géza.

Toate aceste cărți sunt instrumente de lucru extrem de utile, la îndemâna cercetătorilor din domeniul toponimiei.

În anul 2004, după 14 ani de muncă intensă, profesorul Attila Szabo a simțit nevoia să-și continue eforturile, scoțând un nou dicționar, care să prezinte noi date din izvoarele apărute (colecții de documente, tratate, monografii), aducând îmbunătățiri atât lucrărilor străine apărute pe această temă, cât și propriei lucrări, editate cu aproximativ un deceniu și jumătate în urmă.

Dar ce aduce în plus această a doua lucrare a lui Attila Szabo față de precedentele? Autorul medieșean a introdus și denumirile de localități ale altor etnii față de cele românești germane sau maghiare. Sunt prezente, astfel, denumiri sârbe, croate, bulgare, slovace, cehe, ucrainiene etc., evident în provinciile unde se găsesc etniile respective. Astfel de denumiri nu au mai fost prezentate în dicționarele apărute până în prezent. Denumirile de localități din această carte de referință au următoarele surse: dicționare toponimice, indicatoare de localități, recensămintele populației în diverse perioade, anexele legilor românești cu privire la organizarea administrativă, decrete, hotărâri și ordonanțe care dispun schimbări de denumiri de localități.

Elementul de bază al dicționarului îl constituie evoluția denumirilor a 5818 așezări: orașe, sate, cătune, colonii, cartiere și părți sătești. Denumirea unei așezări conține următoarele date: denumirea actuală și oficială a așezării, urmată de variantele folosite de-a lungul anilor, județul actual în care e situată, centrul comunal de care aparține (unde e

cazul) iar, dacă există, sunt prezentate denumirile maghiare, germane, săsești, ucrainene, sârbe, croate, cehe, bulgare, slovace, idișe, poloneze, turcești. Urmează partea istorică. Cu ajutorul izvoarelor, autorul înșiră variantele de denumiri de la prima apariție până în zilele noastre. În fața fiecărei denumiri se află și anii în care denumirea a fost uzitată, iar în paranteză – izvorul informației. În ultima parte, este enumerată apartenența așezării la diferitele unități administrative: comitat, județ, plasă, scaun săsesc, scaun secuiesc, district, circumscripție, regiment de grăniceri, regiune sau raion la care aceste așezări au aparținut de-a lungul secolelor. Autorul a urmărit și schimbarea statutului așezărilor: oraș, oraș liber regal, oraș liber minier, oraș cu consiliu ales, municipiu, târg, sat, comună etc. Cartea mai cuprinde: variațiunile românești ale denumirilor, un index bilingv maghiar-român, german-român, sârb-român, slovac-român etc., lista prescurtărilor, o bibliografie bogată și o listă a simbolurilor folosite.

Mai multe hărți privind împărțirea administrativ-teritorială în diverse epoci istorice dau contur acestei interesante lucrări de toponimică, bogată în informații ce constituie un util instrument de lucru, pus în slujba specialiștilor, precum și a celor interesați.

Profesorul Attila Szabo a mai publicat diverse studii și articole în periodice din țară și străinătate.

Lucrări tipărite

1. *Dicționar de localități din Transilvania* (coautor Mayer Elisabeta), Editura „Kriterion”, Imprimeria „Ardealul”, 1992, 250 p.
2. *Dicționar de localități din Transilvania*, ediția a II-a, Editura Kriterion, Cluj-Napoca, Imprimeria de Vest din Oradea, f.a.
3. *Dicționarul istoric și administrativ al localităților din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, vol. I, A-O; vol. II, P-Z, Editura Pro-Print, Miercurea-Ciuc, f.a.

ȘARLEA, IOAN
(n. 1939-)

Pictor, membru al AAPA din 1984.

S-a născut în 1939, la Crăciunelul de Jos, județul Alba.

Debut expozițional în 1982, la Mediaș.

A participat la expozițiile municipale organizate în cadrul Festivalului „Flori de mai”, în 1982-1986, și la saloanele municipale și județene ale Asociației artiștilor plastici amatori, în perioada 1983-1985. A luat parte, de asemenea, la expoziția colectivă de la Alba Iulia, din 1986, și la cea de la Târgu Mureș (1988).

A participat la taberele de creație de la Miercurea Sibiului (1986), Orlat (1987) și Avrig (1988).

Premii obținute:

- premiul II – la Expoziția județeană bienală – Sibiu, 1985;
- premiul II – la Expoziția republicană – 1987.

Aprecieri critice: „Demersul său artistic a traversat o multitudine de experiențe, oricare dintre ele putând să însemne un drum, dar artistul, cu tenacitate demnă de luat în considerare, a revenit mereu de la capăt, reluând până la epuizare temele și viziunile preferate care-i definesc mai exact lumea sa interioară. Lucrările sale vorbesc despre un lirism plin de vitalitate pe care cenzura rațională l-a îndreptat spre o formulare clară a concepției artistice subordonate gusturilor estetice ale celor din jur” (Petru Dumbrăveanu).

ȘERBAN, SEVER-VASILE **(n. 1934-)**

Născut la 25 iulie 1934, în comuna Laslăul Mare, județul Mureș. A urmat studiile elementare și liceale în orașul Dumbrăveni, județul Sibiu. A făcut studiile superioare la Institutul Politehnic din Timișoara, Facultatea de chimie, pe care a absolvit-o în 1957.

După terminarea facultății, s-a angajat ca stagiar la Institutul de cercetări Chimigaz. Aici a urcat toate treptele carierei științifice: cercetător, șef sector, șef de secție, secretar științific, director științific și director.

Între anii 1980-1990 a funcționat ca director general adjunct la Institutul Central de Chimie, trecând apoi la ICECHIM București, mai întâi ca director general, între 1990-2004, apoi ca director științific la același institut.

În decursul a peste cincizeci de ani, Sever V. Șerban s-a specializat și s-a calificat la un nivel foarte ridicat. Specializarea și calificarea au avut loc pe parcurs, lucrând în domeniul chimiei și petrochimiei, al

chimizării gazului metan, al cercetării pentru industriile respective, al proceselor catalitice și al catalizatorilor, al tehnicilor experimentale în laborator ș.a.

Activitatea profesională, prin urmare, s-a desfășurat lucrând la proiecte de cercetare din domeniul științei tehnice, în special a chimiei și petrochimiei tehnologice industriale, conducând sau contribuind la elaborarea, rezolvarea, transferarea și valorificarea proiectelor în fabricație în instalațiile industriale, inclusiv punerea lor în funcție, exploatare și perfecționare, precum și în domeniul cercetării fundamentale. Activitățile de cercetare și dezvoltare tehnologică aplicate în industrie sunt profilate pe următoarele ramuri: fabricarea acidului cianhidric, a produșilor clorflorați ai metanului și etanului, a acetoninei, a agenților de vulcanizare, a cauciucurilor termoplastice, a maselor plastice modificate ș.a.

Cercetătorul-chimist Sever V. Șerban a inițiat, condus și aplicat noi tehnici experimentale cu utilizarea microreactoarelor catalitice cu impuls, a condus procesele industriale care au la bază reacții de oxido-reducere, incluzând senzori metalici stabili, tehnici care se aplică în prezent computerizat.

În cursul unei îndelungate perioade de muncă de cercetare asiduă, Sever V. Șerban a reprezentat instituția și țara în numeroase întâlniri internaționale legate de tematica de cercetare, consfătuiri economice, dezvoltarea producției chimice și acțiuni bilaterale de colaborare.

Neobosit cercetător, deși la o vârstă respectabilă, în momentul de față conduce mai multe tehnologii moderne pentru obținerea unor produse de mare importanță în industria românească: obținerea biodiezelului, glicerinei, a săpunului fără ape reziduale, a unor detergenți, a unor materiale compozite și nanocompozite, a unor materiale biologice active etc. Sever V. Șerban conduce un laborator de analize termice cu aplicații extinse de estimare a duratei de viață a materialelor etc.

Datorită competenței și profesionalismului său, omul de știință medieșean a fost ales membru al mai multor asociații profesionale ca: Societatea de chimie, Societatea de mase plastice, președinte al Comitetului Tehnic de Standardizare, vicepreședinte al Asociației „Biocombustibili” din România, Societatea inventatorilor etc.

Pentru activitatea profesională desfășurată a obținut următoarele distincții:

- Ordinul Muncii clasa a III-a, 1974;

- Premiul Academiei Române „Nicolae Teclu”, 1981 (colectiv);
- Ordinul „Meritul Ştiinţific”, clasa I, 1983.

Ca urmare a activităţii, nu numai foarte îndelungate, dar şi extrem de rodnice, Sever V. Şerban a comunicat, publicat şi brevetat o serie de lucrări. Făcând o sumă a tuturor acestora, ajungem la nişte cifre impresio-nante, fiind autor sau coautor.

Bilanţul lucrărilor cercetătorului chimist din Mediaş este următorul:

- 165 comunicări susţinute;
- 86 articole publicate în reviste de specialitate;
- 116 brevete de invenţie;
- 5 cărţi editate.

Bibliografie selectivă

I. Comunicări

1. *Sinteza metilaminelor la presiune ridicată* (colectiv), Institutul de cercetări „Chimgaz”, Mediaş, 1961.
2. *Cianura de sodiu solidă (cercetări în pilot)* (colectiv), Sesiune de comunicări, Institutul de cercetări „Chimgaz” Mediaş, 1961.
3. *Modificările proprietăţilor fizico-chimice ale acrilatului de etil prin copolimerizare* (colectiv), Sesiunea Ştiinţifică Republicană de Chimie Iaşi, 28-31 mai 1964.
4. *Catalizatori pentru cracarea oxidativă a metanului* (colectiv), Sesiune tehnico-ştiinţifică C.C. Craiova, 1967.
5. *Unele aspecte cinetice şi termodinamice la sinteza etanolaminelor* (colectiv), Conferinţa Republicană de chimie-Fizică Generală şi Aplicată, Bucureşti, 2-5 septembrie 1968.
6. *Catalizatori cu selectivitate îmbunătăţită pentru amonoliza oxidativă a izobutenilor la metaacrilonitril* (colectiv), Simpozionul „Catalizatori folosiţi în industria petrochimică şi petrolieră”, Sinaia, 8-10 mai 1969.
7. *Un nou procedeu pentru obţinerea etilaminelor prin hidrogenarea catalitică a acetonitrilului* (colectiv), Simpozion Institutul Poli-tehnic Timişoara, 1971.
8. *Influenţa raportului $\text{SiO}_2/\text{Al}_2\text{O}_3$ asupra structurii şi proprietăţilor catalitice ale zeoliţilor de tip persil* (colectiv), Conferinţa internaţională „Structura şi reactivitatea zeoliţilor de tip pentasil”, Praga, iulie 1984.

9. *Composites polimeriques autoreticulables pour des protections anticorrosives* (colectiv), prezentată la cel de-al patrulea Seminar franco-român, Montpellier, Franța, 1-5 septembrie 1999.

I. Articole și studii publicate

1. *Metilamine din metanol și amoniac*, în „Revista de Chimie” 14, nr. 8, pp. 451-454, 1963.
2. *Acroleina prin oxidarea catalitică a propilenei*, în „Revista de Chimie” 18, nr. 2, pp. 65-69, 1967.
3. *Un nou procedeu pentru sinteza metacrilatului de metil. I. Sinteza metacrilonitrilului*, în „Revista de Chimie” 24, nr. 12, pp. 955-958, 1973.
4. *Realizări și dezvoltări în domeniul cercetării și producției de auxiliari pe bază de copolimeri acrilici*, în „Revista de Chimie” 39, nr. 12, pp. 1036-1039, 1988.
5. *Catalytic activity of Weak Brønsted Acid Site on HZSM-5 Zeolites* (colectiv), „Progress in Catalysis”, nr. 1, pp. 15-26.
6. *Bloc-copolimeri stirenbutadienici estinși cu acrilati* (colectiv), în „Materiale plastice”, 31, nr. 2, pp. 93-98, 1994.
7. *Poliether triols, Tetrahidrofuran-Așkylenoxides Copolymers for Flexible Polyurethane Foam* (colectiv), în „Cellular Polymers”, volume 14, 1995.
8. *Degradarea fungică a lignosulfonaților industriali* (colectiv), în „Studii și cercetări de biotehnologie”, nr. 27, pp. 68-73, 1995.

II. Brevete de invenții

1. RO 42675, 1.06.1961, *Procedeu de evaporare și uscare a soluției de cianură de sodiu* (colectiv).
2. RO 52165, 22 mai 1968; Italia 858146, *Aparat pentru determinarea interacției gaz-solid* (colectiv).
3. RO 52552, 26 martie 1968; Italia 859301; Franța 2004709; Spania 364582; Anglia 1258615, *Procedeu de obținere a etanolaminelor* (colectiv).
4. RO 53953, 17 februarie 1969, *Procedeu și catalizator pentru prepararea monoetilaminei* (colectiv).
5. RO 61082, 7 iunie 1973, *Procedeu pentru obținerea de odorizant pentru gaze combustibili* (colectiv).
6. RO 65464, 29 martie 1973, *Procedeu pentru obținerea acetonitrilului concentrat* (colectiv).

7. RO 67502, 7 aprilie 1976, *Procedeu pentru obținerea etilaminelor* (colectiv).
8. RO 80416, 16 octombrie 1982, *Colector de probe gazoase* (colectiv).
9. RO 89509, 30 mai 1989, *Adeziv pentru metal* (colectiv).
10. RO 110831, 29 martie 1996, *Procedeu pentru valorificarea deșeurilor de plumb provenite de la acumulateoare uzate* (colectiv).
11. RO 112662, 7 martie 1996, *Procedeu de protecție anticorozivă a conductelor de oțel* (colectiv).
12. MD 2382F, 29 februarie 2004, *Process of obtaining a mixture of methyl esters of the fatty acids from fats used as a biodiesel* (colectiv).

III. Cărți

1. *Tehnologia chimizării metanului* (coautor), Editura Didactică și Pedagogică, București, Ediția I, 1965; Ediția a II-a, 1970.
2. *Tehnologia prelucrării și chimizării țiteiului și gazelor* (coautor), Editura Didactică și Pedagogică, București, Ediția I, 1975.
3. *Tehnologia prelucrării țiteiului și a petrochimiei* (coautor), Editura Didactică și Pedagogică, București, Ediția I, 1978.
4. *Memorator de materiale plastice, seria polimeri* (colectiv), Editura Tehnică, București, 1988.
5. *Enciclopedia de chimie*, articole, Editura Științifică, București, 1985-1989.

ȘUTEU, GHEORGHE NICULAE (n. 1952-)

Chestorul Nicolae Șuteu s-a născut la 5 iulie 1952 la Dârlos, județul Sibiu, ca fiu al lui Gheorghe și Elena, ambii decedați. După cursurile Școlii generale din Dârlos, absolvite în 1967, urmează, până în 1971, Liceul economic din Mediaș, iar în perioada 1972-1975, Școala militară de ofițeri activi ai Ministerului de Interne, dedicându-se carierei militare.

În răstimpul 1972-1977, studiază Dreptul la fără frecvență în cadrul Facultății de drept din București, obținând, în 1979, diploma de licență în drept. Tot aici urmează și cursuri postuniversitare de drept civil. Dornic de specializare continuă, Nicolae Șuteu urmează mai multe cursuri

de specializare precum: cel al cadrelor de conducere ale Ministerului de Interne, de pregătire postuniversitară a personalului didactic în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, și de instruire operator calculatoare – la universitatea sibiană.

În 2004, Nicolae Șuteu și-a dat doctoratul în științe juridice, prezentând teza cu tema: *Globalizarea și Dreptul internațional*, lucrare ce va vedea lumina tiparului tot în acest an.

Între 1975-1993, Nicolae Șuteu a lucrat ca ofițer la Poliția municipiului Făgăraș, iar din 1993 și până la începutul anului 2005, a ocupat înalta funcție de Șef al Inspectoratului de Poliție al județului Sibiu.

Începând din 1997, Gheorghe Nicolae Șuteu desfășoară în paralel și o activitate didactică. Până în 2000, a funcționat ca profesor la Centrul chinologic Sibiu, iar în prezent este lector universitar (asociat) la Universitatea „Lucian Blaga”, Fundația „Alma Mater”.

Pentru activitatea bogată în cei peste douăzeci și cinci de ani, chestorul de poliție Nicolae Șuteu a obținut o paletă extrem de bogată de diplome și distincții: în 1995, i s-a oferit Meritul Militar clasa a II-a, apoi Diploma de Excelență a Poliției Române în anii 1996, 2001, 2002 și 2003. Diploma de Excelență a obținut-o și din partea Inspectoratului de Protecția Mediului, a Arhivelor Naționale, a Jandarmeriei Române, a Corpului Gardienilor Publici ș.a.

Începând din 1996, Nicolae Șuteu a redactat și expus o serie de lucrări în cadrul unor sesiuni științifice, multe din ele publicate în reviste de specialitate.

Încheiem acest profil al chestorului Gheorghe Nicolae Șuteu subliniind că este un polițist exemplar, pentru care implicarea în cele mai diverse și complicate chestiuni cu care se confruntă poliția județeană constituie o permanență.

Articole și lucrări publicate:

I. Articole

1. *Evoluții și perspective ale instituției cetățeniei ca atribut al statului de drept*, în volumul „Studii de drept”, Sibiu, 1996.
2. *Concepția locală de prevenire a criminalității. Relația politică – criminalitate* (serial), în „Tribuna”, Sibiu, 1998.
3. *Aplicarea Dreptului Comunitar în Ordinea Juridică Internă a Statelor Membre ale U.E.*, în *culegerea Drept și Relații Interna-*

ționale, curs postuniversitar, Academia de Poliție „Al.I. Cuza”, Editura V.I.S. Print, București, 2002.

4. *Managementul schimbării*, partea I și partea a II-a, în culegerea „Pro Patria Lex”, revista Academiei de Poliție „Al.I. Cuza”, nr. 3, Editura V.I.S. Print, București, 2002.
5. *Integrarea europeană și necesitatea respectării principiilor aplicabilității directe a Dreptului Comunitar și primordialității acestuia*, în culegerea *Conferința Internațională U.E. în 2002*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002.

II. Cărți

1. *Aspecte noi privind elementele constitutive ale persoanelor juridice*, 1991.
2. *Ghid de poliție comunitară*, în colaborare cu drd. Ștefan Pop.
3. *Teoria generală a Dreptului*, în colaborare cu Costică Voiculescu, Sibiu, 2001.
4. Note de curs – *Dreptul Internațional Public*.
5. *Globalizarea și procesul integrării europene. Convergențe și elemente de disociere*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002.
6. *Poliția, comunitatea și prevenirea criminalității*, în colaborare cu lect.univ.drd. Ștefan Pop, Sibiu, 2003.
7. *Culegere de acte normative privind circulația pe drumurile publice*, coautor, Editura Etape, Sibiu, 2002.
8. *Drept Comunitar Instituțional*, coautori prof.univ.dr. Biorel Marcu și N. Șuteu, Editura Alma Mater, Sibiu, 2003.
9. *Compatibilitatea sau incompatibilitatea globalizării cu principiile fundamentale ale Dreptului internațional contemporan*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2004.
10. *Poziția României față de problema globalizării*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2004

TARNU, LUCIAN (n. 1974-)

Născut la Mediaș, în 17 iunie 1974, Lucian-Ioan Tarnu urmează cursurile Școlii Generale nr. 3 din Mediaș și pe cele ale Liceului teoretic „Stephan Ludwig Roth” din aceeași localitate, dobândind diploma de bacalaureat în 1992.

Între anii 1993-1997, parcurge studiile universitare – Facultatea de Drept din cadrul Academiei Militare „Alexandru Ioan Cuza” din București. La sesiunea din iunie 1997, obține diploma de licență în drept. Urmează o serie de studii postuniversitare:

- drept public (2000-2001) la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept „Simion Bărnuțiu”;
- curs de management (2003-2005) la Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, Facultatea de Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală;
- curs postuniversitar de psiho-pedagogie la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe.

După un stagiu de pregătire de trei ani, obține titlul de doctor în drept public și privat la Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București.

Recunoașterea pregătirii în domeniul juridic atrage cooptarea sa în funcția de cadru didactic la universitățile Alma Mater și „Lucian Blaga” din Sibiu.

Parcurge treptele profesionale de la funcția de ofițer operativ în cadrul Serviciului Poliției Rutiere, din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu, până la funcția de adjunct al șefului Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu (2006), fiind la momentul respectiv cel mai tânăr adjunct de șef de poliție județeană din țară.

Lucian Tarnu este Președinte al Asociației Internaționale a Polițiștilor – I.P.A. Regiunea 1 Sibiu, 2003-2010. În anul 2006, primește Ordinul Național „Bărbăție și credință” în gradul de „Cavaler” cu însemn pentru militari.

În domeniul activității științifice, menționăm că este autorul unui număr de șapte cărți, 28 de studii și articole, precum și participant la numeroase manifestări științifice naționale și internaționale.

Bibliografie

1. *Protecția internațională a drepturilor omului*, Editura Techno Media, Sibiu, 2008
2. *Libera circulație a persoanelor în condițiile aderării României la Uniunea Europeană*, Editura Techno Media, Sibiu, 2008
3. *Aspecte privind sistematizarea și semnalizarea rutieră în România*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 2009

4. *Investigarea și reconstrucția accidentelor de circulație*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 2009
5. *Istoria statului și dreptului românesc*, Editura Techno Media, Sibiu, 2009 (coautor)
6. *Construcția europeană de la Tratatul de la Paris la Tratatul de la Lisabona*, Editura Techno Media, Sibiu, 2010
7. *Analiza, investigarea și reconstrucția accidentelor rutiere*, Editura Universul juridic, București, 2012

TĂNASE, MICHEL **(n. 1927-)**

Arhitectul Michel Tănase s-a născut la 8 decembrie 1927 în Paris, având dublă naționalitate: română și franceză. A început școala primară în capitala Franței (1934-1935) și a definitivat-o în Mediaș, între anii 1935-1938. Studiile secundare au fost efectuate în trei unități: Gimnaziul de Stat (1938-1941); Liceul german „Stephan Ludwig Roth” (1941-1943) și Liceul „Gheorghe Lazăr” (1943-1946). Studiile universitare au fost urmate în cele două țări, România și Franța. A început Facultatea de drept din cadrul universității „Regele Ferdinand” din Cluj (1946-1948), apoi Institutul de Arhitectură din București, între 1952-1953. În Capitala Franței, a urmat mai multe institute de învățământ superior: Institutul de Urbanism al Academiei din Paris, Institutul de studii latine de la Sorbona și Școala de înalte studii practice – Sorbona. În urma absolvirii acestor forme de învățământ, a obținut diploma de licență în urbanism (1975), diploma de maestru urbanist și Diploma de studii aprofundate (1978). La Universitatea Saint-Denis, a obținut doctoratul în urbanism (1981).

Michel Tănase este membru al mai multor asociații și societăți române și franceze, între care amintim: Asociația științifică a inginerilor și tehnicienilor (ASIT), Asociația artiștilor fotografi (AAF); Societatea franceză de urbanism; secretar general al Asociației „Orașele istorice ale Transilvaniei”; membru fondator și președinte de onoare al Asociației culturale „Mediașul nostru” (2001) etc.

În decursul timpului, Michel Tănase a desfășurat diverse munci, în mai multe ramuri de activitate ca: bibliotecar al ARLUS și al Bibliotecii raionale din Mediaș (1949-1950), desenator industrial, tehnician, inginer

și arhitect pentru proiectări și construcții urbane în Mediaș. În orașul Sibiu, a funcționat ca șef de birou pentru vânzarea apartamentelor și inginer supraveghetor în proiectarea și construirea clădirilor.

După o scurtă ședere în Viena, unde a funcționat ca inginer urbanist (1971-1972), s-a angajat ca funcționar la Societatea „MIELE” din Paris. Cea mai lungă perioadă, între anii 1972 și 1995 a funcționat la Atelierul Central de Studii pentru Amenajări Rurale, în Direcția departamentului agriculturii și în Observatoire des Loyers de l'Agglomération Parisienne.

În perioada medieșeană, Michel Tănase a avut și îndeletniciri sportive și culturale: a practicat atletismul și șahul, în acest din urmă sport a obținut categoria I, participând la două sferturi de finală în Campionatul României (1949-1950). Pe linie culturală, e de apreciat prezența sa în orchestra simfonică a Mediașului (1949-1960).

În prezent, Michel Tănase, la cei aproape 85 de ani ai săi, este de o vigoare și un optimism molipsitor. Locuiește cu familia la Paris, orașul-lumină, dar în fiecare vară sosește în Mediaș și participă din plin la viața cultural-artistică a municipiului. Acest om, care i-a cunoscut pe Lucian Blaga, Emil Cioran, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Virgil Ierunca și Monica Lovinescu și alte nume marcante ale spiritualității românești, are o vervă ieșită din comun. De o rigoare occidentală, Michel Tănase are în permanență pe birou o coală de hârtie împărțită în 30 sau 31 de pătrate, câte zile au lunile, și-și notează cu minuție întâlnirile și manifestările la care va lua parte. Proiectele lui Michel Tănase sunt mari, ambiția – de asemenea. Îi dorim viață lungă, pentru a-și putea duce la bun sfârșit lucrările la care trudește cu hărnicie și asiduitate.

Articole și studii publicate

1. *Există o revoluție industrială în România?*, în „Travaux, licence, urbanisme”, Université Paris VIII, 1975.
2. *Metode de observare a priveliștilor urbane*, „Maitrix d'urbanisme”, Université Paris VIII, 1977.
3. *Orașe noi în Transilvania între secolele XII-XIII*, lucrare de doctorat, Université de Paris VIII, 1981.
4. *Modificări morfologice în structura unor sate și drumuri din Transilvania meridională, ca urmare a politicii austriece de amenajare de la începutul secolului al XVIII-lea*, Simpozion internațional, Viena, 1983.

5. *Aportul urbanistilor din România la teoria cunoașterii orașului în Franța*, Comm. Symposium international, Faire la ville, Bucarest, 1991.
6. *Avatarurile unui act de donație. Donația făcută Cistercienilor, în Țara Bârsei, de către Bela IV, la 17 martie 1240*, în „Revista istorică”, tom IV, nr. 1-2, București, 1993.
7. *Mediașul la începuturile sale economico-urbane: de la meșteșugari la bresle*, în „Historia urbana”, tom IV, nr. 1-2, Editura Academiei, București, 1998.
8. *Franciscanii și piariștii la Mediaș. De la structuri urbane și parcelare la relații instituționale*, în „Historia urbana”, tom III, nr. 1-2, Editura Academiei, București, 2000.

În curs de apariție (bibliografie selectivă)

1. *Viața urbană a Mediașului în ajunul primului război mondial* („Historia urbana”).
2. *Românii din Mediaș între 1498-1919*.
3. *Genealogia între știință și pasiune. Pe urmele strămoșilor*.
4. *Istoria Mediașului: de la origini până la al Doilea Război Mondial*.

TĂTARU, ARGENTINA (n. 1965-)

Inginera-poet Argentina Tătaru s-a născut la 13 mai 1965, în localitatea Deleni, județul Mureș, unde părinții își desfășurau activitatea, mama fiind profesoară de limba și literatura română, iar tatăl inginer în domeniul gazelor naturale.

La un an după venirea sa pe lume, părinții se stabilesc la Mediaș, iar începând cu anul 1971, Argentina urmează cursurile Școlii generale nr. 2. Încă de pe băncile școlii manifestă o înclinație puternică spre literatură, fapt ce o determină să frecventeze cenaclul literar al elevilor medieșeni și să participe cu succes la olimpiadele de limba și literatura română, unde, ani la rând, câștigă la fazele municipale și județene. O parte din poeziile și prozele sale au văzut lumina tiparului în revista „Muguri”, publicație a elevilor, și în ziarul județean „Tribuna Sibiului”. Urmează cursurile liceale la Liceul de matematică-fizică „Axente Sever”, absolvind

în anul 1983, iar pe cele superioare la Ploiești, în domeniul forajului zăcămintelor de petrol și gaze, obținând diploma de inginer.

Din 1993 se reîntoarce la Mediaș, unde-și începe activitatea profesională ca inginer la Societatea Națională a Gazelor Naturale Romgaz, în sectorul ingineriei de zăcământ. În ultimul timp, în paralel, funcționează și ca redactor coordonator al „Revistei Naționale de Gaze Naturale”.

Se pare că spiritual își dorea și o altă stare, nu doar cea extrem de pragmatică, așa încât, începând cu anul 2000, reizbucnește artistic, apucându-se de scris. Debutul propriu-zis se produce la jumătatea anului 2001, într-o publicație de cultură de primă mărime, revista sibiană „Transilvania”, unde îi sunt publicate șapte poeme. Debutul editorial al poetei se produce fulminant, la sfârșitul aceluiași an, 2001, când își lansează primul volum de versuri, *Parfumul neliniștilor*. Acest volum a fost prefătat de cunoscutul critic Mircea Tomuș, care scria următoarele: „În stadiul în care se află acum, poezia Argentinei Tătaru este, în primul rând și mai mult, o problemă de existență decât una de expresie. Așa se face că, autentică poezie fiind, asemenea poeziei eterne, ea este o permanentă întrebare, mai mult întrebare decât răspuns și mai mult întrebare fără răspuns decât orice altceva. Întrebare fiind, această poezie, contrazicând clișeele uzate despre poezia feminină, minoră și sentimentaloidă, are curajul de a lua în piept marile probleme, chiar pe cea mai mare dintre toate: «Cu trupul încins de lumină / stelele știu să râdă -/ în ecouri de flacăra vie. / Vânturi cosmice / schingiuiesc râsul / ce stă să plângă...».”

Începând cu anul 2002, se implică, alături de valoroși oameni de litere medieșeni, ca: Ioan Veza, Ligia Csiki, Attila Csiki, George L. Nimigeanu, în organizarea „Zilelor revistelor culturale din Transilvania și Banat”, o manifestare anuală la care participă reviste literare de prestigiu din spațiul românesc. În acest context, Argentina Tătaru și-a lansat al doilea volum de poeme, în toamna anului 2003. Volumul *Colecția de erori* a fost prezentat de poetul și criticul literar Aurel Pantea, care afirma: „Argentina Tătaru face parte, prin modul în care gândește existența, dintre acele naturi poetice și umane, în general, care își reprezintă lumea pornind de la o frustrare. Ea reprezintă o conștiință poetică ce își imaginează existența sau își problematizează existența pornind de la un nucleu de suferință... Mi-a atras atenția tocmai puterea imaginării ei de a problematiza existența imediată. Argentina Tătaru este o poetă absolut remarcabilă”.

Despre același volum de versuri, poetul Ioan Veza scria: „Argentina Tătaru caută un efect combinatoriu între euforia fină și desfacerea jocului de măști impoastore așezate cu cinism pe rastrul realității. Între traiectoriile lor, poemele acestei cărți se consumă într-un travaliu uriaș, cu un plus pentru efortul de purificare exterioară”.

Nici cronicarilor revistei clujene „Tribuna” nu le-a fost indiferentă afirmarea Argentinei Tătaru pe tărâmul poeziei. Astfel, criticul Adrian Țion nota următoarele: „Respingând energic rețetele calofile și tentația mistificărilor ludice, Argentina Tătaru plonjează curajos și firesc, încă de la începutul drumului ei poetic, într-un lirism dens, tensionat, întemeiat pe forța de persuasiune a limbajului dezinhibat... Poeta operează adevărate viviseccții în magma diformă a cotidianului, obținând un «colaj propedeutic» discret, original... Dovedind maturitate artistică și discernământ în alegerea mijloacelor poetice adecvate temperamentului său, Argentina Tătaru se face stăpână pe o structură lirică de mare finețe...”.

În anul 2004, poeta a fost aleasă redactor al revistei de cultură „Caietele de la Mediaș”, al cărei prim număr a apărut în 2004. În această revistă poeta Argentina Tătaru afirma: „Păstrându-i identitatea peste veacuri, spiritul Mediașului există pentru inimile care știu să-l descopere. Este nevoie de o promenadă, de o zi scursă prin creneluri, de o noapte argintând zidurile însingurate și de o clipă de poezie. Un oraș în care piețele poartă nume de regi și poeți poate că invită la reflecție. Decorul și întâmplările dintre aceste coline poate vor amprenta sufletele care știu să vadă”.

Cărți tipărite (bibliografie selectivă)

1. *Parfumul neliniștilor*, Editura Print, Sibiu, 2001.
2. *Colecția de erori*, Editura Fundației Alfa, Cluj-Napoca, 2004.

TOCACIU, OLIVIU (n. 1947-)

S-a născut la 19 august 1947, în comuna Valea Lungă din județul Alba, în familia unui ofițer creștin-ortodox. A absolvit cursurile primare și gimnaziale la Școala generală nr.1 (azi, Școala „Mihai Eminescu”), după care, în 1965, a fost absolventul Liceului „Axente Sever” din Mediaș. În același an, devine student al Facultății de drept a Universității clujene

„Babeș-Bolyai”, pe care o termină în anul 1971, iar în perioada următoare își ia doctoratul la același institut de învățământ superior.

Între anii 1971 și 1976, desfășoară o activitate de judecător la Judecătoria de sector din București, iar ca urmare a unei scrisori de protest adresată, în 1976, lui Nicolae Ceaușescu, prin care solicita să nu se schimbe destinația Palatului de Justiție din Capitală (într-un muzeu), a fost înlăturat din magistratură.

Începând din 1976, activează ca avocat în cadrul Baroului din București, iar în prezent deține un cabinet individual de avocatură sub titulatura „Oliviu Tocaci”.

Participant la evenimentele revoluționare din decembrie 1989 din Capitală, a contribuit la redactarea formei finale a Comunicatului către țară, transmis prin radio și televiziune, în seara zilei de 22 decembrie. A fost membru al CFSN și vicepreședinte al Comisiei constituționale, juridice și pentru drepturile omului (decembrie 1989 – februarie 1990), apoi membru și vicepreședinte al aceleiași comisii a CPUN (9 februarie – 11 mai 1990). Oliviu Tocaci a fost președintele fondator al Partidului Reconstrucției Naționale din România (1990-1992), când această formațiune politică a fuzionat cu PDAR, iar din același an, 1992, este și președinte fondator al Fundației culturale „Școala Ardeleană”.

Prin multiplele sale activități, Oliviu Tocaci, personalitate politică cu însemnate preocupări în domeniul culturii, se înscrie ca un membru de frunte al comunității medieșene.

În calitate de editor-proprietar al Editurii „Pacifica”, Oliviu Tocaci a editat mai multe cărți, unele dintre ele (precum *Mein Kampf*) iscând controverse.

Cărți editate de Oliviu Tocaci:

1. Dumitru Murăroiu, *Naționalismul lui Eminescu*, Editura „Pacifica”, București, 1994 (având la bază ediția din 1932).
2. *Mein Kampf* (cuvântări ale lui Hitler), traducere din limba germană, Editura „Pacifica”, București, 1993.
3. Eugen Relgis, *Istoria sexuală a omenirii*, Editura „Pacifica”, București, 1994.
4. *Istoria evreilor spanioli*, Editura „Pacifica”, București, 1995.
5. *Convorbiri cu Juan Carlos* (traducere din limba spaniolă), Editura „Pacifica”, București, 1995.

6. Tudorel Butoi, *Polițist la Capitală*, Editura „Pacifica”, București, 1997.

TOGAN, GEORGE (1910-2003)

Cu preocupări în varii domenii ale vieții cultural-științifice, cărturarul George Togan s-a născut la 4 decembrie 1910 în Mediaș, fiind al patrulea din cei șapte copii ai familiei Togan. Această familie este una dintre cele mai vechi familii medieșene, care-și pierde rădăcinile în străfundurile istoriei. De altfel, de multe ori în convorbirile cu diferite persoane, când era întrebat câți ani are, George Togan răspundea invariabil: „Am 500 de ani”, vrând să arate astfel că numele de „Togan” poate fi întâlnit în documente având vechime de circa cinci secole. Tot în acest sens, într-un interviu acordat lui Silvestru Patița, personalitate a culturii românești, și publicat în revista „Tribuna” din Cluj-Napoca (5.II.1997), medieșeanul George Togan afirma: „Așa s-a întâmplat cu strămoșii mei, care acum 500 de ani apărau cetatea Mediaș de năvălirile turcești...”

Primele cunoștințe le-a dobândit la Școala maghiară de pe Zeckesch, apoi la Liceul german „Stephan Ludwig Roth”, unde i-a avut ca profesori pe: Hermann Oberth, Otto Folberth și Schuster Dutz. Ultima clasă de liceu o absolvă în anul 1929. În acest an, are norocul să-l asculte conferențind pe istoricul Nicolae Iorga și pe înflăcăratul poet de la Rășinari, Octavian Goga. George Togan, ca student al Facultății de drept din București (unde a urmat doar doi ani), desfășoară o bogată activitate de publicist la următoarele ziare și reviste. „Universul”, „Curentul”, „Vremea”, „Adevărul literar și artistic”, „România Nouă”, „Gazeta Sibiului”, „Unirea Poporului” etc. Stabilite la București, a lucrat ca redactor la ziarele „Adevărul” și „Dimineața” între anii 1930-1934.

Experiența acumulată ca gazetar i-a prilejuit lui George Togan editarea „Gazetei Mediașului”, în 1937, urmată de „Vocea Târnavelor” și „Mureșul”, apărute între anii 1937-1941.

În anul 1951, a venit ca muzeograf la Muzeul Municipal Mediaș, secția de istorie, înscriindu-se cu patos în căutarea și descoperirea unor urme privind viața și civilizația moșilor și strămoșilor. În anul 1970, George Togan s-a retras la pensie, dar numai administrativ, pentru că

până la dispariția sa, în februarie 2003, a desfășurat o intensă activitate culturală și științifică.

George Togan, din cei mai fragezi ani, își va orienta preocupările în direcțiile: istorie, în special cercetări arheologice în perimetrul celor două Târnave, literatură și o laborioasă muncă de popularizare a istoriei locale, a descoperirilor arheologice pe terenul localității medieșene și al multor sate și comune din împrejurimi. Ca arheolog, a făcut timp de 35 de ani cercetări în peste 60 de așezări din zona amintită și a condus șantierele arheologice din Boarta, Mediaș, Șeica Mică, Dumbrăveni, Copșa Mică, Gogan, Bahnea. Rezultatele acestor cercetări au fost publicate în revistele de specialitate din București, Sibiu, Alba Iulia, Cluj-Napoca, Zalău, Oradea etc. Aici mai trebuie menționat că, în calitate de arheolog, George Togan a semnalat „Cultura Bratei” (în 1958) și a descoperit „Cultura Mediaș” (în 1971). „Cultura Bratei” este foarte însemnată pentru continuitatea poporului român pe aceste meleaguri, iar „Cultura Mediaș” are o vechime de peste 3000 de ani, făcând parte din prima epocă a fierului. Toate descoperirile arheologice au făcut obiectul *Repertoriului arheologic al bazinului Târnavelor*, care cuprinde cercetările întreprinse cu indicații topografice precise, cu descrieri clare de materiale, cu concluzii certe, ce se pot obține de la prima formă de analiză, cu utilizarea întregii bibliografii mai noi sau mai vechi.

Istoria locală a fost marea pasiune a lui George Togan, condus fiind de învățăturile a doi istorici latini: Quintilian, care arăta că istoria trebuie „dovedită” și nu doar „povestită”, și Tacit, după care „sarcina” principală a istoriei este să nu fie trecute sub tăcere virtuțile oamenilor.

Făcând cercetări în arhivele și bibliotecile din țară, beneficiind de cunoașterea limbilor latină, germană, maghiară, apoi în instituții similare din München, Viena și Budapesta, a identificat documente originale de primă atestare istorică, după cum urmează: Mediaș – 700 de ani (în 1967); Dumbrăveni – 600 de ani (în 1974); Luduș – 600 de ani (în 1973); Cetatea de Baltă – 800 de ani (în 1977); Târnăveni – 700 de ani (în 1978), Sighișoara și Agnita, ambele cu câte 700 de ani (în 1980).

Cu ocazia aniversărilor respectivelor localități, istoricul George Togan a scris și monografiile: *Istoria orașului Dumbrăveni*, *Istoria Cetății de Baltă*, *Istoria orașului Târnăveni*. Aceste lucrări s-au adăugat altor lucrări monografice referitoare la Mediaș, la anul revoluționar 1848 la Mediaș (1968) și la Spitalul medieșean la a 500-a aniversare.

O preocupare de seamă pentru omul de cultură George Togan a constituit-o și activitatea publicistică. Nu doar a editat publicațiile amintite, dar în perioada bucureșteană a înființat și condus în Capitală revista „Plastica românească” (1934), cu scopul de a răspândi gustul pentru frumos, având posibilitatea de a-i cunoaște pe marii plasticieni ai țării din acel moment, dintre care îi amintim pe: Theodor Pallady, Gheorghe și Milița Petrașcu, Iser, N.N. Tonitza, Camil Ressu, Al. Ciucurencu, Schweitzer Cumpăna ș.a., multe lucrări ale acestora fiind reproduse în revista amintită.

În ultimele trei decenii ale secolului trecut, George Togan a publicat în diverse periodice, dar mai ales în ziarul „Tribuna Sibiului”, mai multe articole legate de unele evenimente și personalități: a publicat astfel despre marele revoluționar Axente Sever, despre epopeea în limba latină a lui C. Schesaeus, *Ruinae Pannonicae*, despre evenimentul de la 1 Decembrie 1918, cu referiri la orașul Mediaș.

Dintre personalitățile despre care George Togan a publicat, menționăm articole referitoare la marele umanist Iacob Piso, la L. Toppeltin, la memorandistul Dionisie Roman. A mai publicat în revista „Astra” despre Transilvania, cu descriere extrem de plastică, provincie zugrăvită în epopeea lui C. Schesaeus.

Editarea de cărți a fost, de asemenea, o preocupare constantă. S-a impus cu volumul *Mediaș, istorie romanțată*, care a trezit un viu interes.

În domeniul literaturii, George Togan și-a focalizat atenția asupra unor evenimente istorice cărora le-a găsit reflectarea în creația literară. Astfel, antologia *Ne cheamă Ardealul* este dedicată evenimentelor dureroase din 1940. Cartea poartă subtitlul *Cântarea pătimirii din urmă* și cuprinde 60 de gravuri originale al căror autor este graficianul Marcel Ollinescu.

În prefața semnată de antologator se afirmă: „Scriitorii, care sunt făclierii destinului românesc, au venit să-și spună, cu glas de trăsnet, cuvântul lor despicător de istorie. Acești vizionari interpretează aspirațiunile sufletului românesc și prin poezia refugiului transmit posterității frământarea de care a fost cuprins poporul român în urma răpirii Ardealului din 1940”. Antologia cuprinde poezii semnate de o serie de poeți, între care îi amintim pe: Vlaicu Bârna, Mihai Beniuc, Emil Botta, Aron Cotruș, Traian Chelariu, Radu Gyr, Ion Th. Ilea, medieșeanul George Popa și mulți alții.

Răpirea Ardealului, din 1940, a răscolit cu brutalitate sufletul poezilor pătimirii celei noi, pe care ar fi vrut-o cea din urmă. Ei poartă Ardealul peste tot unde se duc, ca un talisman de care nu te desparti niciodată. Iată cum își exprimă Iustin Ilieșiu legătura sa indisolubilă cu această provincie a României:

„Oriunde rătăcesc în lume
Biet călător precum e valul,
De e senin sau e furtună,
Eu port în inimă Ardealul”.

Cam în același spirit avântat erau toți în acel moment, folosind condeiul ca armă a scrisului, urmărind îndemnul populației ardeleni la realizarea idealului tuturor românilor: revenirea Ardealului de Nord la România.

O a doua culegere antologică având ca temă lirica antifascistă este *Ceea ce nu se uită* (1977). De altfel, lucrarea are ca subtitlu *Din lirica românească antifascistă*. Cartea a fost prefăcută de criticul Ioan Adam, și el medieșean. Lirica antifascistă reprezintă o direcție esențială a poeziei românești din anii premergători sau concomitenți ai celei de a II-a conflagrații mondiale. Volumul cuprinde nume de poeți de pe întreg cuprinsul secolului al XX-lea: Tudor Arghezi, Vasile Voiculescu, Lucian Blaga, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Magda Isanos, Ion Alexandru ș.a. Este o selecție a poezilor și a poeziilor foarte bine realizată.

Mult iscusita vremii slovă este cea de a treia antologie de versuri, ce poartă următorul subtitlu: *Poezii transilvăneni cântă Independența și Unirea*. Prefața, semnată de George Togan, intitulată *Conștiința unității naționale în literatura Transilvaniei*, aduce importante precizări privind lupta plină de sacrificii pentru independență și afirmarea idealului tuturor românilor: **Unirea** Transilvaniei cu România.

De altfel, autorul George Togan își începe prefața cu următoarea frază, plină de semnificații: „Românii din Transilvania – ca și cei din Moldova și Țara Românească – au înfruntat toate vicisitudinile istoriei, purtând în suflet mereu idealul libertății și unității naționale. În tot timpul existenței sale, de peste două mii de ani, poporul român a dus o luptă de apărare, nu de cotropire sau distrugere, aici, în arcul Carpaților”.

Această carte are două părți: prima este intitulată *Poezii transilvăneni cântă Independența (9 mai 1877)*; a doua are titlul *Poezii transilvăneni cântă Unirea (1 Decembrie 1918)*,

Din lista poezilor care cântă „Independența”, îi amintim pe cei mai cunoscuți: George Coșbuc, cu poeziile *Trei, Doamne, și toți trei, Cântecul redutei, Scrisoare de la Muselim Selo, Pe drumul Plevnei și De profundis*; poetul Andrei Mureșanu este prezent cu trei poeme, unul dintre ele este poezia *Un răsunet*, care nu e altceva decât textul imnului național al țării noastre. Alți poeți cântând independența: Zaharia Boiu, originar din Boiu, de lângă Sighișoara, Iosif Vulcan etc.

Din a doua parte, deci din secțiunea ce zugrăvește lupta pentru realizarea Unirii, îi trecem în revistă pe cei mai importanți: George Coșbuc, cu poeziile *In Oppressores, Graiul neamului, Pentru libertate și Cântec*; mai fac parte din cuprinsul acestei părți poezii: Petre Dulfu, Ovid Densusianu, Ștefan Octavian Iosif, Zaharia Bârsan, Octavian Goga, Emil Isac, Aron Cotruș, Gheorghe Munteanu și mulți alții.

Apariția acestei din urmă antologii a constituit, ca și celelalte, un eveniment editorial deosebit pentru Mediaș. Ca unul dintre prietenii apropiați ai autorului, am participat la lansarea volumului. Cu sentimente de adânc respect și prețuire pe care mi le purta, mi-a oferit o carte cu următoarea dedicație:

„Această carte de viguroasă poezie patriotică transilvană, închinată celor 50 de ani de la Unire, d-lui prof. Gh. Bușoiu, directorul Bibliotecii Municipale Mediaș, unde își dă silința să fie de folos neamului său.

– nobilă figură, de o rară finețe

– om de armonioasă cultură și riguroasă judecată, în semn de modest, dar cordial omagiu, spre bună și veșnică amintire.

Mediaș, 24.01.1979

George Togan”

Este o dedicație din care se desprinde un lucru esențial: că acest om de o cultură deosebită, cunoscător al mai multor limbi străine, extrem de informat cu tot ce se întâmpla pe plan științific și cultural în localitate și în țară, găsea timpul necesar de a adăuga și câteva elemente ce țineau de caracterizarea persoanei căreia îi erau adresate cuvintele autografe.

Trebuie să menționăm că George Togan și-a construit în timp o bibliotecă extraordinară; rar se pot organiza asemenea biblioteci de către persoane individuale, de-a lungul unei vieți. Era o bibliotecă în

care predominante erau cărțile de istorie în limbile: română, germană, maghiară, latină și greacă. Se mai găseau și cărți beletristice. De precizat însă un lucru: mulți oameni au biblioteci foarte bogate, dar nici ei nu știu ce cărți au pe rafturile lor. Cărturarul George Togan știa fiecare carte unde se află, pe ce raft și în ce parte. Personal am avut o întâmplare de asemenea natură: am căutat o carte de arhivistică de Sacerdoțeanu. Am mers la domnul George Togan și l-am întrebat dacă o are și mi-a spus că o are, să am numai răbdare. Mi-a spus: „Ai răbdare, că pe polița asta trebuie să fie. Aici, în colțul ăsta” și nu trec decât câteva secunde și-mi scoate cartea din raft.

Poate s-ar cuveni, ca o aducere aminte, să vorbim și despre omul George Togan. Era extrem de atent cu toate persoanele pe care le cunoștea și cu prietenii. Ba mai mult de atât, beneficiind de faptul că avea o grădină destul de mare, unde cultiva cu cel mai mare sârg legume, zarzavaturi, vie și flori, când nu te așteptai, te trezeai cu un buchet de flori sau cu câte o plasă de legume ori fructe din grădina sa. Avea cultul corectitudinii, al întâlnirii la ora convenită. Dacă se înțelegea cu cineva să se întâlnească la o dată și o oră anume, își nota în agendă. Dacă persoana cu pricina nu se ținea de cuvânt, Georga Togan făcea mențiunea de rigoare, iar acest lucru i-l aducea aminte după ani și ani.

Eu însumi am avut o întâmplare asemănătoare în acest sens. Eram la el și, cu un pahar de „vinus bonus toganensis”, cum îi botezase producția viei sale însuși marele Liviu Rebreanu, mai pălăvrăgeam de una, de alta. Vine vorba de un director de școală care i-a promis că-l va chema în fiecare an la 1 Decembrie, pentru a le vorbi elevilor despre Unire, și nu l-a chemat. A scris în agendă: cutare e un mincinos.

„– Ce să faci, domnule Togan, așa sunt unii oameni, am încercat să-l îmbunzez.

- Da' știi că nici tu nu te ții de cuvânt?
- Nu se poate, am replicat eu foarte dârz.
- Păi uite ce scrie aici!”

Îmi scoate o agendă și-mi arată o dată, cu vreo douăzeci de ani în urmă. Scria negru pe alb: „Bușoiu mi-a zis că vine luni la ora 17. Nu a venit. Am să țin minte asta!”

Acesta a fost istoricul, cercetătorul, publicistul George Togan. A făcut de toate. La începuturile vieții sale, a fost, ca și părinții, moșii și strămoșii săi, agricultor. Apoi a urcat pe scara vieții sociale, pătrunzând în domeniile istoriei, publicisticii și culturii, domenii pe care nu le-a trădat până în ultima clipă a vieții sale. Rezultatele muncii sale asidue au fost pe măsură.

Aș încheia această evocare într-un spirit mai voios, mai glumeț.

De ani și ani, George Togan era foarte spiritual. Când cineva îi spunea:

„– Domnule Togan, vedeți că o să vă mai caut.

– Vezi, ai grijă să vii până nu mă mut”, spunea, zâmbind șugubăț, cărturarul.

Cei care nu știau despre ce este vorba luau lucrul în serios și-l întrebau.

„– Da’ aveți de gând să vă mutați?

– Da. În deal, unde să mă mut?” Și făcea semnul către partea unde se află cimitirul.

În februarie 2003, într-adevăr George Togan „s-a mutat” în cimitir, dar cei care l-au cunoscut, prieteni și apropiați, îl vizitează mereu, aducându-i prinosul lor de recunoștință. El nu „s-a mutat” din inimile acestora.

TÖPPELT, LORENZ (TOPPELTINUS LAURENTIUS) (1641-1670)

S-a născut în anul 1641, la Mediaș, drept pentru care, în repetate rânduri, în scris, se autointitula Toppeltinus de Megyes. Și-a făcut studiile la Colegiul bethlenian din Alba Iulia, unde, după plecarea lui Töppelt la studii în Italia, activa Isaac Basirius, un apropiat al regelui englez Carol I Stuart.

Studiază în continuare la o serie de universități: Padova (1662-1663) – științele juridice), Altdorf și Roma (1664). Se întoarce în țară în anul 1655 și îl aflăm activând la școala reformată din Șaroș. Încercarea, fără succes, de ocupare a unui post la Brașov este urmată de solicitarea judeului regal Andreas Fleischer pentru postura de companion al fiului acestuia într-o călătorie în Germania și Franța.

Sușține numeroase conferințe, în care popularizează istoria românilor, în special la Orléans. Publică, la Lyon, în 1667, celebra sa lucrare *Origines et occasus Transylvanorum*, obținând, cu acest prilej, și titlatura de doctor în științe.

Revine în Transilvania în cursul anului 1668 și, la scurt timp, din cauza unor nemulțumiri profunde, moare în anul 1670: „În ziua de 23 aprilie, a murit bărbatul foarte nobil și foarte învățat, domnul Laurentius Töppelt, candidat la drept și student în politică. Tânărul, în vârstă de 29 de ani, a suferit mult de-a lungul întregii vieți”. Opera principală a lui Toppeltinus, *Origines et occasus Transylvanorum*, lucrare dedicată Principelui Mihail Apafi, cuprinde descrieri largi referitoare la originea, religia, limba și obiceiurile locuitorilor Transilvaniei. Partea a doua a scrierii sale (*Appendix*, cu titlul: *Revolutiones seu occassus Transylvanorum*) se dorește a fi o istorie a Transilvaniei până la începutul domniei lui Mihail Apafi (1662).

Cartea este, mai degrabă, o compilație dintr-o serie de autori precum: Bonfini Jofirus, Jovius, Thuam și alții („... nici Paulus Jovius nu ne spune mai multe în această privință, a cărui operă a fost cea mai folosită de Toppelt”).

Töppelt este autorul și al următoarelor lucrări:

- *Differentiae atque convenientiae juris civilis et juris municipalis Saxonum in Transylvania (Părțile deosebite și cele comune între dreptul comun și municipal)*, Altdorf, 1666;
- *Theses inauguralis de Nuptiis... (Teze asupra căsătoriei)*, 1667;
- *Turcarum Artes et Arma; quibus universam Transylvaniam et omnem pene Hungariam subegere (Arta și armele turcilor prin care au supus Transilvania și Ungaria)*, fără mențiunea anului și a locului de tipărire;
- *Revolutiones Transilvaniae ad Hadriani usque tempora (Revoluțiile din Transilvania, de la Hadrian până în zilele noastre)* etc.

Töppelt a adunat și prelucrat științific, în mod critic, aproape în exhaustivitate, bibliografia, accesibilă lui la acea vreme, privind istoria populațiilor transilvane. Cronica lui s-a bucurat de aprecieri din partea unor învățați români: Miron Costin, Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir. Miron Costin se arată interesat de prezența etniei germane în Transilvania, de originea sașilor, de limba și destinul lor istoric, preluând

de la Töppelt și unele erori de interpretare. În lucrarea *De neamul moldovenilor*, Miron Costin utilizează în două rânduri informații preluate de la acesta. În *Cronica polonă* și în *Poema polonă* sunt enumerați printre „... martorii acestei istorii” și „Toppeltin, ungurul”. Fresca realizată sașilor transilvăneni dovedește o percepție caldă a cronicarului moldovean privitor la prezențe istorice săsești atât în Transilvania, cât și în celelalte țări românești, apropiindu-se, prin acest mod de conștientizare, de Nicolaus Olahus.

Istoria de crăiia ungurească a lui Miron Costin se bazează, din punct de vedere al informațiilor, pe cea de a doua parte a cronicii lui Töppelt. În această lucrare se arată descendența romanică a românilor ardeleni pe baza portului, obiceiurilor, limbii, credinței, datinilor. Un exemplu, desprins din lucrarea lui Miron Costin, se referă la „darea datoriei de obște, adică la moarte, vechiul obicei, că zice Toppeltin: În Ardealul dachilor, obicei cu mare petrecere a duce mortul la groapă; mărgu înaintea boierilor cântăreții și preuții, pe urmă viniia cielaltă mulțime, închipuind cum ceilalți vor merge unde și cel mortu...”.

Atât Constantin Cantacuzino, cât, mai ales, Dimitrie Cantemir apreciază valoarea operei cronicarului medieșean. Cantemir amintește faptul că Töppelt a trecut în: „... catastihul istoricilor, geografilor, filozofilor, poeticilor... a căror nume să pomenesc și mărturiile ei se aduc într-acest Hronic”.

Fără îndoială, atunci când Petru Maior apreciază „că nu toți romanii au eșit în zilele lui Aurelian din Dachia, ci partea cea mai mare au rămas acolo”, este o influență directă a operei toppeltiene. Autorul ardelean nu ezită însă să-l combată pe Töppelt în ceea ce privește originea sașilor: „Însă, cele ce scrie acolo Toppeltinus, despre începutul sașilor, celor din Ardeal, cum că aceștia sunt strănepoți dachilor celor vechi, sunt falsuri”, sau atunci când „vrea să arate că romanii care când s-au zis bulgari, pentru că târgul de la Brașov, în care lăcuiesc romani se chiamă d’Belgherai (d’Belgery)”.

În același sens, reprezentantul Școlii Ardelene Ioan Budai Deleanu combate și el opinia neștiințifică toppletiană potrivit căreia: „sașii sunt descendenții geților”.

Din perspectiva contemporană, nu șochează faptul că la vremea respectivă Töppelt a pus în circulație și a susținut unele idei fanteziste, eroarea fiind dată de penuria informațiilor. Prin interesul față de originea

și istoria românilor din Ardeal, prin argumentele aduse în favoarea descendenței romane, prin concepția umanistă înaintată care stă la baza operelor sale, Töppelt pregătește, alături de Miron Costin, Constantin Cantacuzino și alții, apariția celui mai proeminent iluminism românesc: Școala Ardeleană.

TRAPOLDER (POLDER), DANIEL **(?-1601)**

Nu ne sunt cunoscute multe informații despre Daniel (Polder) Trapolder. Se cunoaște faptul că, în anul 1599, Daniel (Polder) Trapolder activa ca notar în Mediaș, apoi notar orășenesc și provincial la Sibiu. Moare în anul 1601, la Pesta.

De la Daniel (Polder) Trapolder ne-a rămas în manuscris lucrarea: *Paria Privilegiorum aliorumque diversorum Instrumentorum pro tempore emanatorum et exscriptorum industria Dan. Trapoldini, Notarii Republicae Mediensis 1596*, ce însumează 372 de pagini. Originalul lucrării se află în posesia Comitelui națiunii săsești, Samuel von Baußnern. O copie a originalului a fost în posesia lui Joseph Kemeny, iar o alta în colecțiile Muzeului Național din Budapesta.

TUDOR, VIORICA **(n. 1955-)**

S-a născut la 8 februarie 1955, în comuna Berca, județul Buzău. A urmat cursurile Școlii elementare din sat și pe cele liceale în municipiul Buzău.

A absolvit Facultatea de tehnologie chimică, secția chimie, București, în anul 1978, iar doctoratul în pedagogie a fost obținut la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în 1997.

Între anii 1998-2004, a urmat mai multe cursuri de management și consiliere în vederea perfecționării ca formator. Astfel, a urmat un curs de consiliere (Brașov, 1998); curs de management, Sibiu, 2000; cursuri de formare pentru proiecte internaționale de evaluare (Amsterdam, 1999, 2001 și 2003). A urmat un curs postuniversitar de perfecționare, cu specializarea consiliere și orientare, la Facultatea de psihologie și științe ale educației din municipiul de pe Feleac.

În ceea ce privește activitatea metodică-științifică, se poate afirma cu certitudine că Viorica Tudor a fost antrenată în cel mai înalt mod la manifestări metodică-științifice de anvergură.

Începând din 1999 și în prezent, este metodist al Inspectoratului Școlar Județean Sibiu, iar la nivel național a fost aleasă membră a Comisiei Naționale de Chimie și în Grupul de lucru pentru elaborarea programelor de științe pentru clasele a III-a – a VI-a și chimie pentru clasele a VII-a – a XII-a.

Viorica Tudor este formator național pe curriculum de chimie, abilitat de Consiliul Național de Curriculum, realizând zeci și sute de ore de pregătire a formatorilor pe teme de proiectare și organizare.

În sesiunea din ianuarie 200, a obținut gradul didactic în chimie.

Perioada scursă din 1978, anul terminării facultății, i-a permis profesoarei Viorica Tudor câștigarea unei experiențe profesionale demnă de laudă. Începându-și cariera didactică la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș, în 1978, a profesat la catedră până în 198, când se transferă la Institutul de Cercetări și Proiectări Auxiliare Organice Mediaș, de unde, după patru ani în munca de cercetare, revine în învățământ, pe care nu-l mai părăsește. Între 1991 și 1993, predă fizica și chimia la Grupul Școlar Agricol Târnava, iar din septembrie 1993 și până în prezent, de bogata-i experiență și de temeinicele-i cunoștințe bucurându-se elevii Școlii Naționale de Gaz din Mediaș.

În afara muncii formative și informative desfășurate cu elevii, Viorica Tudor a avut de îndeplinit unele sarcini și responsabilități derivate din calitățile de educator. Astfel, a făcut parte din colectivele de elaborare a programului de științe și chimie pe anii 1995-2004; în calitate de formator național și profesor metodist al CCD Sibiu, a organizat cursuri de formare pe curriculum pentru aproximativ 600 de profesori de chimie de liceu și gimnaziu; în calitate de monitor, a monitorizat 45 de școli pentru „International Association for the Evaluation of Education Achievement” în proiectele TIMMD (1999, 2003) și PIRLS (2001).

Pentru activitatea desfășurată de-a lungul timpului, profesoara Viorica Tudor a fost distinsă cu: Diploma de merit, oferită la 5 octombrie 2001, și Diploma de excelență, acordată la exact un an (5 octombrie 2002). Ambele distincții au fost atribuite de Inspectoratul Școlar Județean Sibiu.

Profesoara chimistă Viorica Tudor și-a manifestat disponibilitatea și față de activitatea publicistică, multe articole, programe, manuale și alte cărți de specialitate văzând lumina tiparului.

Lucrări publicate (bibliografie selectivă)

I. Articole

1. *Aspecte metodice privind predarea termochimiei*, în „Buletinul de fizică și chimie”, București, 1981, pp. 395-420.
2. *Aspecte metodice privind predarea cineticii chimice*, în „Buletinul de fizică și chimie”, București, 1982, pp. 289-312.
3. *Evaluarea curentă: scop și obiective*, în revista „Magister”, București, 2003.

II. Programe școlare

1. *Programa de știință pentru clasa a III-a*, București, 1998.
2. *Programa de știință pentru clasa a IV-a*, București, 1998.
- 3-6. *Programe școlare de chimie pentru clasele a VII-a, a VIII-a, a IX-a, a X-a*, București, 1999.
- 7-8. *Programe școlare de chimie pentru clasele a XI-a și a XII-a*, București, 2000.

III. Manuale școlare

1. *Științe, manual pentru clasa a IV-a (coautor)*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998.
2. *Manual de chimie, clasa a IX-a*, (coautor), Editura Sigma, București, 1999.
3. *Manual de chimie, (C1, C2, clasa a X-a)*, (coautor), Editura Sigma, București, 2000.
4. *Manual de chimie (C3, clasa a X-a)*, (coautor), Editura Sigma, București, 2000.
5. *Manual de chimie (C1, C2, clasa a XI-a)*, (coautor), Editura Sigma, București, 2001.
6. *Chemie Lehrbuch für die X Klasse C1, C2*, Editura Sigma, București, 2001.
7. *Manual de chimie (C2, clasa a XI)*, (coautor), Editura Sigma, București, 2002.
8. *Manual de chimie (clasa a IX-a, SAM)*, (coautor), Editura Sigma, București, 2004.

III. Cărți școlare

1. *Chimia pentru bacalaureat*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.
2. *Probleme de chimie organică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.
3. *Lexicon de chimie pentru elevi*, Editura Humanitas, București, 1998.
4. *Probleme de chimie de gimnaziu*, Editura Humanitas, București, 2001.
5. *Probleme de chimie de liceu*, Editura Humanitas, București, 2001.
6. *Ghid metodologic pentru aplicarea programei de chimie, clasa a VII-a și a VIII-a* (coautor), București, 2001.

IV. Studii comparative

1. *Învățarea matematicii și științelor naturii* (coautor), în *Studii comparative* (II), CNC, București, 2001.
2. *Învățarea citirii. Raport național*, PIRLS, 2001, Târgoviște, 2003.

ȚIPLEA, MIRCIA (n. 1957-)

Comandorul de aviație Mircia Țiplea s-a născut în orașul Bacău, în 1957. Efectuează studii la Școala de ofițeri de aviație din Mediaș și Facultatea de drept din Sibiu. La Universitatea „Lucian Blaga” a urmat și masteratul cu specialitatea „Managementul Instituțiilor Europene”.

Între anii 1982-1996, ocupă mai multe funcții de comandă și stat major, ultima fiind cea de Șef de secție la Muzeul de Istorie a Rachetelor și Cercetării Spațiale „Hermann Oberth” în municipiul de pe Târnava Mare.

A fost decorat cu Ordinul VIRTUTEA MILITARĂ AERONAUTICĂ în grad de Cavaler (2006).

În urma deciziei administrației locale de a amenaja în Mediaș un muzeu dedicat pionierului zborurilor spațiale, Hermann Oberth, Mircia Țiplea și-a adus contribuția hotărâtoare la organizarea tuturor manifestărilor dedicate marelui inventator medieșean Hermann Oberth, astfel încât a fost inaugurat în 1994 Muzeul Hermann Oberth, precum și monumentul ce-l reprezintă pe celebrul medieșean (Mediaș, 2004). Cu

prilejul desemnării Sibiului drept CAPITALĂ CULTURALĂ EUROPEANĂ, în 2007, Mircia Țiplea a contribuit la realizarea unei expoziții documentare în limbile română și germană, manifestare ce a adus în fața celor interesați aspecte din viața și activitatea părintelui navigației spațiale. Trup și suflet a pus comandorul Mircia Țiplea și la înălțarea unui monument în cinstea memoriei a doi piloți: Nicolae Marian și Lucian Husdup (2010).

În ceea ce privește activitatea de perspectivă, comandorul Mircia Țiplea are gânduri extrem de îndrăznețe. Își dorește înfăptuirea următoarelor proiecte: realizarea Muzeului Aripă Medieșene; a machetelor avioanelor VUIA I, VLAICU I și COANDĂ; a unui heliport și a unui aeroclub în Mediaș, precum și a unei expoziții permanente cu tema ARIPI ROMÂNEȘTI, care să fie amplasată în toate aeroporturile din România.

Lucrări publicate

1. *Studiind în Școala Tehnică de Aviație*, 1996.
2. *Școala militară de maiștri și subofițeri a Forțelor Aeriene* (monografie), 2004.
3. *Școala de Maiștri de Aviație* (album documentar, 1920-2004).
4. *Aviația și Marea Unire*, 2010.

UJJ, MARTIN (1913-2004)

Pictor și grafician, membru fondator al AAPA.

S-a născut la 4 aprilie 1913, în comuna Gogan, județul Mureș.

Debut expozițional în 1971, la Muzeul municipal Mediaș.

A participat la expoziții orășenești (Dumbrăveni), municipale (Mediaș), județene (Sibiu) și republicane (Cluj-Napoca și București) în anul 1976.

Participă la tabere de creație din: Cisnădie (1973), Ocna Sibiului (1979), Făget (1981), Avrig (1982, 1983, 1984, 1988) etc.

A organizat expoziții personale în: Dumbrăveni (1973), Sighișoara (1974), Sfântu Gheorghe (1976), Odorheiu Secuiesc (1976), Mediaș (1977), Sibiu (1977), Dej (1978), Cluj-Napoca (1978), Târnăveni (1979), Târgu Mureș (1981), Cisnădie (1981), Alba Iulia (1982).

Premii obținute:

- premiul II – în 1979 la Expoziția județeană a artiștilor amatori;
- premiul I – în anii 1981, 1983, 1984, la expozițiile județene ale artiștilor amatori.

Lucrări ale pictorului se găsesc în colecții particulare din: Ungaria, Germania, Anglia, SUA, Belgia și Olanda.

Aprecieri critice: „Ujj Martin este unul dintre cei mai remarcabili acuareliști amatori. ... Lucrările sale evocă un adevărat jurnal de drumeție, Ujj Martin fiind și un pasionat excursionist. Nota dominantă a acuarelelor sale este transparența, folosirea unei game coloristice restrânse, axate pe câteva dominante de roșu, verde, albastru, în funcție de care se așează întreaga gamă cromatică a imaginii...” (Petru Dumbrăveanu).

VALENTINIAN (VELTEN), FRANZ **(sec. XVI)**

Originar din Mediaș. Studiază la Gimnaziul din Brașov (1561), iar studiile superioare le face la Wittenberg.

Se întoarce în orașul de pe Târnava Mare, ocupând postul de preot paroh al comunității evanghelice medieșene până la sfârșitul vieții sale (moare la 14 iunie 1598).

Este autor al mai multor scrieri în limba latină, dintre care menționăm: *Carmen Historicum, continens commemorationem mutationis veteris formae Senatus Reipublicae Mediensis in illustriorem, quae facta est auspiciis Ferdinandi, Imp. MDLIII. una cum Descriptione eorum, qui publicis officiis ibidem functi sunt, usque ad tertium Consulatum. Scriptum.*

Bibliografie

Trausch, Joseph, *Schriftsteller-Lexikon oder biographisch literarische Denk-Blätter der Siebenbürger Deutschen von...*, vol. III, Kronstadt, Joh. Grött und Sohn Heinrich, 1871, pp. 455-456.

VANCEA, AUGUSTIN (1892-1973)

S-a născut la 19 decembrie 1892, în comuna Parhida, de lângă Oradea.

Între anii 1911-1915, a urmat cursurile Facultății de științe și geologie din Cluj, devenind specialist în geologie. În anul 1929, obține doctoratul în geologie la Facultatea din Cluj. În perioada 1915-1954, ocupă mai multe funcții: între anii 1915-1919, este învățător în episcopia Oradea. În anul 1919, se transferă în zona Sibiu-Mediaș. Astfel, între 1919-1920, lucrează la sectorul Industrie în cadrul Consiliului Dirigent din Sibiu. După această dată, se dedică total cercetărilor în domeniul gazelor naturale. Între 1926-1948, timp de peste douăzeci de ani, este angajat al Direcției Generale de Gaz Metan din cadrul societății SONA-METAN. Din 1948 și până în 1954, când se pensionează, lucrează în trustul de gaz metan Mediaș. Nici după pensionare nu-și încetează activitatea și lucrează până în 1967 tot la Direcția Generală de Gaz Metan Mediaș.

Augustin Vancea a dus o muncă de pionierat, fiind primul care a făcut cercetări amănunțite, urmărind elucidarea straturilor din bazinul colinar al Transilvaniei pentru identificarea și valorificarea de noi resurse de gaze pentru industrie.

În anul 1932, a fost primul geolog care a stabilit limita litologică dintre miocen și pliocen în întreg spațiul de la nord de Mureș-Reghin.

Cercetările efectuate de Augustin Vancea la jumătatea secolului al XX-lea și cele ale urmașilor săi medieșeni au constituit o serioasă documentație, stabilind două elemente stratigrafice importante: tuful de Bazna, de la limita miocen-pliocen, și tuful de Ghiriș, de la limita sarmațian-bugloviaan. Acestea sunt alături de alte repere stratigrafice cu caracter regional.

Prin lucrările lui, s-au conturat trei zone gazeifere principale:

1. Zona de la nord, cu domurile de la Sărmășel, Zau de Câmpie, Șincai;
2. Zona centrală a Târnavelor (Deleni, Bazna, Copșa Mică, Cetatea de Baltă, Filitelnic);
3. Zona de sud-est, cu domurile de la Noul Săsesc, Cristur, Sângeorgiu de Pădure.

Până în 1967, lui Augustin Vancea îi aparțin cele mai aprofundate și competente studii geologice asupra regiunii de la nord de Târgu Mureș, urmărind straturile geologice, precum și depozitele de gaz metan.

Pentru munca de cercetare neobosită, dusă în teren, în diferite zone transilvane, doctorului geolog i-a fost atribuit titlul de membru corespondent al Academiei Române.

Lucrări publicate

1. *Observațiuni geologice în regiune de sud-vest a Câmpiei ardelenne*, Sibiu, 1929.
2. *Contributions à l'étude géologique de la formation de gaz de la cuvette Transilvanie*, în „Anuarul Institutului geologic al României”, XIX, 1938, pp. 293-321.
3. *Studiu asupra rocei poroase de zăcământ a orizontului IV de gaz de la Sărmășel*, Budapesta, 1942.
4. *Asupra corelării depozitelor mio-pliocene din Bazinul Transilvaniei pe bază de microfauună*, lucrare prezentată la Simpozionul din 23-25 octombrie 1959, București.
5. *Limita miocen-pliocen în Bazinul Transilvaniei*, în „Studii și cercetări de geologie, geodezie și geografie”, Seria Geologie, nr. 2, 1967.
6. *Cercetări geologice în regiunea Grebeniș-Dobra*, în „Studii și cercetări de geologie, geodezie și geografie”, Seria Geologie, nr. 1, 1968.
7. *Descoperirea gazului metan și evoluția cunoștințelor geologice asupra Bazinului Transilvaniei*, în „Simpozionul organizat cu ocazia împlinirii a 60 de ani ai industriei de gaz din R.S: România”, 2-40 octombrie 1969, Mediaș, p. 3.

VÂLCU, MIRCEA (n. 1930-)

S-a născut la 14 noiembrie 1930, în orașul Bălți, în actuala Republica Moldova. Mircea Vâlcu a absolvit Facultatea de filologie din Cluj, în anul 1954.

În perioada 1954-1957, funcționează ca profesor în comuna Frumușeni, județul Argeș. Între anii 1963 și 1965, a lucrat ca director al

Bibliotecii raionale Mediaș, apoi, începând din acest an și până la pensie (1992), Mircea Vâlcu a fost profesor la Liceul „Stephan Ludwig Roth”. Remarcabil dascăl al prestigioasei școli, a dobândit distincții, precum și toate gradele didactice. A îndeplinit diferite funcții, între care cea de director și de metodist județean. În calitate de profesor, înființează și conduce un valoros și activ cenaclu al elevilor, căruia în mod simbolic i-a dat numele de Cenaclul „Lanuri”, după numele revistei care a existat între cele două războaie mondiale la Mediaș. Multe dintre creațiile elevilor au fost publicate în revistele „Tribuna” (Cluj) și „Transilvania” (Sibiu).

Anul de grație 1989 marchează o nouă etapă în viața și activitatea profesorului Mircea Vâlcu. Se înscrie în P.U.N.R., formațiune politică ce ia naștere imediat după evenimentele din 22 decembrie. În scurtă vreme, devine unul dintre membrii marcantă ai acestui partid, reușind, datorită prestigiului de care se bucură în municipiul de pe Târnava Mare, să intre în Parlamentul țării, mai întâi ca senator, apoi, în cea de a doua legislatură, în calitate de deputat. Perioada parlamentară se încheie la alegerile din 2000.

Datorită capacității sale de a înțelege și promova în profunzime fenomenul politic românesc în funcția de șef al Departamentului de Presă și Imagine al P.U.N.R., această poziție îi facilitează desfășurarea unei intense activități publicistice.

De o vioiciune și o fervoare debordante, la o vârstă la care alții, de-o seamă cu el, pe post de bunici, își plimbă nepoții prin parcuri, Mircea Vâlcu și-a găsit o nouă chemare: aceea de a scrie. Cele două cărți, una despre revista de cultură „Lanuri”, cealaltă – o antologie de versuri, constituie doar un început, deosebit de promițător pentru alte tipărituri viitoare. Cea de-a doua carte este dedicată Transilvaniei. Despre această a doua carte, criticul Mircea Tomuș notează în prefață: „Transilvania este o realitate umană și materială, geografică și istorică atât de bogată și tainică, încât merită bibliotecă întregi de poezie. Cartea pe care a alcătuit-o profesorul Mircea Vâlcu reprezintă o componentă sinceră și meritorie a unei astfel de bibliotecă”.

Cărți publicate

1. „Lanuri”, *studiu și indice bibliografic analitic*, Editura Fundației ALFA, Cluj-Napoca, 2001.

2. *Transilvanie... Transilvanie*, antologie poetică, Editura Fundației ALFA, Cluj-Napoca, 2002.

VENUS, G.C. **(sec. XX)**

Din păcate, despre poetul G.C. Venus nu deținem informații în legătură cu data nașterii și a morții. Excentricul poet Venus (pe numele său adevărat: Gheorghe Ciupuligă) a venit în Mediaș prin mutarea cu serviciul militar, el având mai întâi gradul de căpitan și apoi de maior. Timp de 6-7 ani, cât a locuit în orașul de pe Târnava Mare, Venus a fost prezent mereu în Cenaclul *Octavian Goga*, la lucrările acestuia, la șezătorile literare din Mediaș sau din localitățile învecinate: Odorhei, Sighișoara, Blaj, Târnăveni etc. Extrem de des, împreună cu Gheorghe Felder, George Nimigeanu, Titus Andronic, George Pușcariu, Gheorghe Bușoiu, Petru Dumbrăveanu ș.a., la cafeneaua doamnei Mititelu (la Livăr), se discutau înflăcărat și se puneau la punct problemele literare medieșene. De asemenea, la o cafeluță, se decideau colaborările scriitorilor medieșeni la rubrica *Tribuna literară și artistică*, iar Venus, fiind singurul deținător de autoturism, fugea cu cineva din cenaclu la ziarul „*Tribuna Sibiului*”, pentru a duce materialele pentru publicat.

În jurul anului 1990, ieșind la pensie, G.C. Venus s-a retras, împreună cu familia, evident, în satul Macea din județul Arad, unde s-a și stins din viață.

Lucrare publicată:

G.C. Venus – *Iarba Căinelui*, Timișoara, 1996.

VERESS, LADISLAU T. **(n. 1948-)**

Dr. Ladislau Veress a văzut lumina zilei în satul Carastele din județul Sălaj, în 19 iunie 1948, ca fiu al lui Carol și al Magdalenei. După studiile superioare la Facultatea de medicină din Cluj-Napoca, și-a început activitatea ca medic specialist în boli interne la Spitalul din Șimleul Silvaniei, fiind cel mai apropiat colaborator al renumitului

doctor Pușcaș. Din cauza refuzului său de a semna o colaborare cu securitatea, dr. Veress a fost „exilat” la Copșa Mică, practicând medicina în condițiile pe care le putea oferi acest celebru centru muncitoresc.

În privința activității profesionale, sunt de remarcat pașii întreprinși pentru specializarea în diverse ramuri ale medicinei alopate și homeopate: după obținerea titlului de medic primar gr. III de medicină internă a unui curs de specializare în Endoscopie digestivă la Clinica Fundeni și la Clinica Waregen (Belgia), a urmat și un curs de ecografie abdominală. Și-a aprofundat cunoștințele, urmând un curs de specializare în fitoterapie, adictologie și auriculopunctură la Universitatea din Budapesta.

De la 1 noiembrie 1989, dr. Veress a fost transferat la Policlinica din Mediaș și, odată cu declanșarea evenimentelor de la Timișoara din 15 decembrie 1989, poziția rebelă a doctorului a fost extrem de categorică: a îmbrăcat o cămașă neagră, semn de doliu pentru căderea comunismului, și a afirmat că nu va da jos cămașa până nu va cădea Nicolae Ceaușescu.

În noaptea din 21 spre 22 decembrie 1989, doctorul era de gardă la Spital, secția interne. Tovarășii din conducerea spitalului i-au făcut o vizită, pentru a se asigura că la instituția respectivă nu se va întâmpla nimic „neobișnuit”. Prin urmare, secretarul organizației P.C.R. și directorul economic au vrut să aibă o convorbire cu doctorul „recalcitrant”, dar cei doi auzind de la acesta că a doua zi, adică în 22 decembrie Ceaușescu va fi „terminat”, l-au amenințat că va fi tras la răspundere. Spirit revoluționar și cu o dorință de nestăvilit de schimbare a regimului securisto-comunist, dr. Veress a participat la preluarea conducerii provizorii atât în satele învecinate, cât și la Mediaș, fiind ales în forurile conducătoare din acel moment.

În Mediaș, dr. Veress a participat cu tot elanul la instalarea noii puteri în acest municipiu, fiind ales în Comitetul municipal FSN.

În cursul zilei de 23 decembrie 1989, în balconul sediului Comitetului municipal de partid, a fost instalată o stație cu microfon și difuzoare unde veneau și vorbeau, într-o efervescență democratică, oameni de profesii, vârste și religii diferite. Era o atmosferă zgomotoasă, în care se schimbau informații, se comentau zvonuri, se cântau cântece de mare popularitate, inclusiv ale Cenaclului Flacăra. Dr. Ladislau Veress, fiind un apropiat al poetului Adrian Păunescu, i-a telefonat acestuia pentru a-i spune că medieșenii îi fredonează cântecele. Despre convorbirea cu celebrul poet, dr. Veress afirmă: „El a fost profund impresionat, nu i-a

venit să creadă, m-a rugat să pun receptorul afară, ca să audă cu urechile sale. Eu am anunțat oamenilor că la telefon se află Adrian Păunescu și am întrebat dacă nu vor să-i transmită ceva, sau să-i cânte ceva, ca el să poată auzi. Menționez că l-am cunoscut îndeaproape pe poetul Adrian Păunescu încă din toamna anului 1987, când îl consideram intrat într-o anumită disidență față de Ceaușescu. Pe data de 15 noiembrie 1987, când au fost mișcările muncitorilor din Brașov, Adrian Păunescu a venit la mine în vizită, în Agârbiciu, comună aflată la 15-20 km de Mediaș, spre Sibiu (n.n.), și era foarte îngrijorat din cauza evenimentelor”.

Alături de alți medieșeni, care au dat dovadă de curaj și inspirată inițiativă, dr. Ladislau Veress a stabilit relații cu diverse foruri pentru liniștirea populației și pentru normalizarea situației în localitate: a luat legătura cu reprezentanții tuturor cultelor, în vederea realizării unor contacte cu cetățenii, acordându-le diferite ajutoare materiale sau spirituale. În acest sens, dr. Veress se poate mândri cu obținerea ajutoarelor din partea unei delegații belgiene, care a promis trimiterea unei aparaturi pentru un laborator de endoscopie digestivă, promisiune îndeplinită într-o săptămână.

Din păcate, dezamăgit de unele insuccese, neînțelegeri și sincope, dr. Veress a părăsit țara, fiind plecat câțiva ani.

Sosit în țară pe la jumătatea ultimului deceniu al veacului trecut, dr. Ladislau Veress s-a decis să dea o nouă calitate cunoștințelor sale însușite în timpul celor cinci ani de facultate. Beneficiind de o specialitate în fitoterapie obținută la Budapesta, dr. Veress și-a dat seama că tratarea unor boli prin intermediul plantelor medicinale este o alternativă benefică pentru pacienții suferinzi.

După îndelungi cercetări și beneficiind de o bogată bibliografie în plan internațional, dr. Veress a ajuns la concluzia că, recurgându-se la unele compoziții vegetale, se pot trata cu deosebit succes tabagismul, alcoolismul și obezitatea, cu toate consecințele acestor nesănătoase stări.

În cei 15 ani de când dr. Veress a început practicarea acestei alternative medicale, rezultatele obținute au fost uluitoare: mii de persoane din România și din străinătate au fost vindecate de aceste vicii prin remedii plantelor medicinale.

Emisiunile realizate pe diverse posturi de televiziune, publicitatea făcută prin intermediul acestora au fost extrem de benefice în realizarea unor relații foarte strânse între dr. Veress și numeroșii săi pacienți.

Dornici de a se elibera de povara unor racile greu de eliminat, foarte mulți pacienți, prin convorbiri telefonice, și-au exprimat în cuvinte calde, elogioase mulțumirea pentru urmarea acestor tratamente. Ei au dat un viu exemplu și altora, de a urma aceste tratamente, spre bucuria și satisfacția celor apropiați.

Activitatea științifică

Participări la manifestări științifice:

1. Al XI-lea Congres Internațional de Gastroenterologie, Hamburg, 8-13 iunie 1980;
2. Primul Simpozion Național de Hepatologie, București, 16-19 sept. 1987;
3. Congresul Național de Gastroenterologie și Geriatrie cu participare internațională, București, 9-11 iunie 1988;
4. VIII – Reumatologie Congress Latinus Bucarest, 21-24 sept. 1988;
5. Al XI-lea Congres Internațional de Farmacologie, Amsterdam, 1-6 iulie, 1990.

Participări și apariții în mass-media

1. Veress, L. – *Salvați-vă chenzina, abandonând nicotina*, în „Cronica Română”, 23.03.1999;
2. Veress, L – *Creatorul unui produs complet natural care combate fumatul* în „Revista fenomenelor paranormale și de Astrologie”, 19.07.1999;
3. Participarea la Expoziția de produse naturale NATURMED, prezentă în emisiunea: Pentru dumneavoastră, doamnă (TVR 1);
4. Participare la emisiunea *Cutia Pandorei*, realizată de Aristide Buhoiu – Tele 7 ABC, 29.02.2000;
5. Participare la emisiunea realizată de Adrian Păunescu – Tele 7 ABC, 15.04.2000;
6. Participare la emisiunea *Dați vina pe Corina*, la Postul Tele 7 ABC, (18.07.2000; 2.08.2000; 12.10.2000), realizator Corina Chiriac;
7. *Apără-mă, Doamne, de plăceri, că de dureri mă apăr și singur*, în „Jurnalul Național”, 5.04.2001;
8. Participare la emisiunea *Sub semnul întrebării*, 10.12.2001, realizator Adrian Păunescu;

9. Ciclul de emisiuni sub titlul *Ruleta plăcerilor*, la postul OTV, 15.03.2002;
10. Emisiunea „Taifasuri”, moderator fiind cunoscutul publicist Florin Conduărățeanu (apariții periodice), pe canalul ETNO TV;
11. Emisiunea Antena 2 – cu Carmen Toma și Florin Conduărățeanu (apariții periodice).

VEZA, IOAN **(n. 1956-)**

Poetul Ioan Veza a văzut lumina zilei la 4 octombrie 1956, în orașul Mediaș, județul Sibiu. A urmat studiile liceale la Liceul de construcții de mașini din Târgu Mureș, absolvindu-l în 1976, iar studiile superioare le-a făcut la Institutul Politehnic din Cluj-Napoca, la Facultatea de electrotehnică, între anii 1977 și 1982.

După terminarea facultății, a fost cercetător științific la Institutul de cercetare CASSTIL București, responsabil cu asigurarea calității la S.C. ROMANLEC Mediaș. În prezent lucrează la o societate româno-franceză, cu sediul în Mediaș.

Debutul în literatură l-a făcut în revista „Vatra” din Târgu Mureș, în anul 1974. O dată spartă gheața debutului, a urmat o explozie de colaborări la revistele cele mai prestigioase, de pe cuprinsul întregii țări. Prin urmare, versuri ale poetului au văzut lumina tiparului în publicații ca: „Vatra” și „Târnava” (ambele – din Târgu Mureș); „Familia” (Oradea); „Discobolul” (Alba Iulia); „Poesis” (Satu Mare); „Luceafărul” (București); „Dacia literară” (Iași); „Transilvania” și „Euphorion” (ambele – din Sibiu).

Poetul Ioan Veza debutează editorial cu placheta de poeme *Zidurile clipei*, în anul 1997, cu o prefață de Cornel Moraru.

În anul 2001, Ioan Veza vine în întâmpinarea iubitorilor de poezie cu al doilea volum de versuri, dovedind astfel că este unul dintre cei mai viguroși și talentați poeți ai generației sale. De altfel, critica literară nu s-a lăsat așteptată și a semnalat apariția celor două volume de poezii. Numeroși cronicari literari au avut cuvinte de laudă la adresa creației autorului medieșean. Bunăoară, criticul și poetul Aurel Pantea, redactorul șef al revistei „Discobolul”, notează: „Expresia poetică este pentru Ioan Veza cea mai austeră dintre toate modalitățile ce pot aproxima existența,

imaginile poemelor sunt extrem de comprimate, lăsând să se ghicească în sobrietățile lor o viață lăuntrică tensionată, expusă în egală măsură exasperării și celei mai severe intelectualități:

„Un fir incandescent zidit într-un cuptor al retoricii
ești tu, viața mea,
Cineva te alimentează cu un curent de clipe.
Străbat prin conductoarele disperării
goluri,
absențe,
roiuri cugetătoare tresar în liniștea oarbă
literele îți scapă din mâini,
plutesc prin aer ca niște rugăciuni neterminate”.

O inițiativă demnă de laudă, inedită se pare, a avut-o revista „Vatra” – aceea de a fi pus paginile ei la dispoziția a doi autori, dându-le posibilitatea de a se caracteriza unul pe altul. Această inițiativă, materializată prin rubrica „Față-n față”, i-a adus în prim plan pe Ioan Veza cu mai vârstnicul său confrate, George L. Nimigeanu. Autorul *Colinelor singurătății* și al mai multor volume de versuri, în rubrica deschisă de revista târgumureșeană, scria, între altele: „... poezia lui [I. Veza – n.n.] e plină de neprevăzut, un neprevăzut în care cuvintele scapă prin ineditul alăturării lor. Semne de talent? Fără nicio îndoială! Talent viguros și rodnic, chiar dacă e afișat cu parcimonie. Întâmplări și stări de lucruri obișnuite, în hainele poeticești ale lui Ioan Veza, se dovedesc pline de semnificații majore, poetul nefăcând altceva decât să-l traducă în vers pe omul din el. Așa se face că versul său curge firesc prin strămtorile întorsăturii din cuvânt, întorsătură care colorează poemul într-un fel aparte, propriu poetului, iluminându-l cu semnificații surpriză, pregnante chiar, vădind și o anume ușurință nonșalantă. Ba chiar și o anume detașare. Neîndoielnic, semne de har poetic”.

Alexandru Cistelean, unul dintre rafinații comentatori de poezie ai momentului, afirmă: „Poetul nu scapă ușor de ispita unor emfaze (mai ales în registrul dramatizării) și nici de aceea a unor inducții de suavitate în plin câmp de atrocități. Dar acestea reprezintă acum accidente. Ioan Veza a ieșit în mod sigur din ghetoul provincialilor”.

Cărți publicate

1. *Zidurile clipei* (poezie), Editura Mureș, Târgu Mureș, 1997.

2. *Între negru și alb* (poezie), Editura Fundației Alfa, Cluj-Napoca, 2001.

WEBER, PETER (1947-2008)

Este originar din municipiul Mediaș, județul Sibiu. S-a născut la 27 octombrie 1947. Studiile le-a început la Mediaș, la Școala generală, urmate la Liceul „Stephan Ludwig Roth” și desăvârșite la Facultatea clujeană de biologie-geografie, secția zoologie, specializându-se în ornitologie. Absolvent al acestei facultăți, Peter Weber a obținut diploma de licență în anul 1970, în biologie-zoologie. În perioada 1975-1985, a urmat diverse cursuri de specializare în muzeologie.

Activitatea profesională a fost începută în 1970, ca profesor de biologie la Școala generală Brateiu. Aflându-se dascăl al acestei unități de învățământ, Peter Weber a obținut și definitivatul în 1974, dar și-a întrerupt activitatea în 1975, dedicându-se activității culturale, respectiv muncii muzeale, prin angajarea ca muzeograf la Muzeul municipal Mediaș.

Cu întrerupere de doi ani (1990-1992), când pe Peter Weber îl aflăm ca deputat în Parlamentul României, fiind ales pe listele Mișcării Ecologiste Române, în restul timpului a funcționat la Muzeul municipal ca muzeograf. Între 1991 și 1992, a îndeplinit funcția de președinte al Comisiei ecologice din Parlamentul României, iar începând din 1993 a fost numit muzeograf coordonator la muzeul medieșean.

În ultimii cinci ani ai secolului trecut, activitatea profesională și științifică a muzeografului a cunoscut trei etape importante: în 1995, a fost numit lector al Facultății de ecologie din Sibiu; în 1999, a obținut titlul de doctor în științele naturii, doctorat susținut la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj, unde în anul 2000 a și fost numit profesor asociat.

Activitatea științifică și publicistică a lui Peter Weber este extrem de bogată, studiile și articolele sale fiind apărute în publicații periodice din mai multe țări. A produs 5 filme științifice pentru TV, aproximativ 300 de articole de popularizare publicate în ziare și reviste, a realizat 50 de cărți poștale ilustrate, a prezentat peste 500 de conferințe în diferite localități din țară și aproximativ 20 de conferințe în străinătate. În întreaga sa activitate a participat la diferite conferințe internaționale

din: România, Austria, Brazilia, Cehia, Slovacia, Germania, Ungaria, Slovenia, Elveția și Kenia.

Vasta activitate desfășurată de muzeograful Peter Weber a constituit un atu important pentru alegerea lui ca membru al unor instituții și organisme științifice românești și străine ca: membru al Comisiei Monumentelor Naturii (1970), licențiat ca inelator de păsări (1997); membru fondator al Societății Ornitologice Române; membru fondator al Societății Cinegetice Române; membru al Asociației vânătorilor și pescarilor, membru al Societății de Biologie; membru al Societății Germane de Ornitologie și multe altele.

Profesorul Weber Peter s-a stins din viață fulgerător, în 2008.

Lucrări publicate

I. Cărți tipărite

1. Editor + senior autor, *Atlas of breeding birds of Romania (Atlasul înmulțirii păsărilor din România)*, Editura S.O.R., 1994.
2. Autor de capitol, *The EBCC Atlas of European Breeding Birds (Atlasul european al înmulțirii păsărilor)*, London, ed. 1994.
3. Autor de capitol, *Birds in Europe. Their Conservation Status (Păsările din Europa. Status-ul conservării lor)*, Cambridge, ed. 1997.
4. Autor, *Aves Histriae. The Birds from Histria. Biosphere Reserve Danube Delta, (Aves Histrae. Păsările din Histria, Biosfera rezervației din Delta Dunării)*, Editura Aves, 2000.

II. Studii și articole tipărite (bibliografie selectivă)

1. *Uliul și uliul păsărar*, în „Vânătorul și pescarul sportiv”, nr. 11, București, 1970.
2. *Contribuții la cunoașterea avifaunei împrejurimilor Mediașului*, în „Studii și comunicări ale Muzeului Brukenthal”, nr. 18, Sibiu.
3. *Date certe privind prezența speciei Vanellus leucurus în România*, în „Ocotirea Naturii”, nr. 22, București, 1978.
4. *Weisschwansteppenkietitz in Rumänien*, în „Falke”, no. 12, Berlin, 1981.
5. *Beobachtungen an einem Nahrungsplatz der Rehir in Donaudelta / Rumänien in der Zeitspanne 1962-1972*, Beitr. Vogelkunde 30/3, Berlin, 1984.

6. *Rezultatele recensământului sincron al păsărilor de apă efectuat în perioada 1985-1987*, în „Revista muzeelor”, nr. 10, București, 1988.
7. *O nouă semnalare a fugaciului mare / Colidris canutas / pe teritoriul României*, în „Revista muzeelor”, nr. 6, București, 1989.
8. *Aythya collaris, specie nouă pentru avifauna României*, în „Revista muzeelor”, nr. 7, București, 1989.

WEISS, MICHAEL **(1570-1612)**

Născut în orașul de pe Târnava Mare, Michael Weiss este autorul unei valoroase opere istoriografice din această primă perioadă distinctă a istoriografiei săsești transilvane.

Dând credit inscripției realizate de autor pe un epitaf păstrat în grădina casei părintești din Mediaș, realizat în anul 1586, pe vremea când el avea șaisprezece ani, rezultă că Michael Weiss s-a născut în anul 1570, infirmându-se astfel anul 1569, susținut de unele surse biografice cunoscute. Se știe că în 1583 el studiază la Colegiul iezuit din Cluj, unde aprofundează limba maghiară, alături de cele clasice, dar și teologia și arta poetică. După doi ani de studiu, revine la Mediaș (1585), pentru ca, la scurt timp după decesul tatălui său (1586), să întreprindă o lungă călătorie prin Europa, poposind la Praga, Viena, Heidelberg. La 21 martie 1589, Rudolf al II-lea, printr-un decret imperial, l-a înnobilit pe Michael Weiss, alături de frații săi. Actul de înnobilitare a fost redactat pe numele „Michael Weiss aliter feier de Megyes”. Revine în Transilvania în 1590, se stabilește la Brașov, unde ocupă, pe rând, funcții de notar, consilier și, în anul 1612, pe cea de judecător regal.

Este implicat într-o serie de mari evenimente ale epocii sale: participă la cucerirea cetății Giurgiu (1595), se află în fruntea soliei ardelene care încheie un tratat de alianță între Transilvania și Țara Românească (5 august 1605, la Târgoviște).

Moare în bătălia de la Feldioara (16 octombrie 1612), în lupta brașovenilor, alături de care se afla, contra lui Gabriel Báthory. Brașovenii l-au omagiat și printr-o medalie ce poartă următoarea inscripție: „A făcut ceea ce era dator să facă față de patrie”.

Umanist de o aleasă erudiție, iscusit diplomat și om politic, Michael Weiss și-a pus întreaga capacitate fizică și intelectuală în slujba ideii de apropiere, de colaborare dintre sași și români. Este autorul unui jurnal autobiografic ce surprinde principalele evenimente petrecute în timpul vieții sale și la care, sub o formă sau alta, el a fost părtaș. Desele sale călătorii peste Carpați, în Țara Românească ori în Moldova, îi conferă șansa de a împărtăși contemporanilor impresiile culese prin acele prime descrieri de călătorie realiste din literatura noastră.

În jurnalul său este descrisă amănunțit competiția dintre G. Basta și Moise Szekely Secuiul, pentru conducerea Transilvaniei, cucerirea Mediașului și a Sighișoarei, uciderea, în iulie 1603, a rivalului lui Basta. În jurnal este relatată detaliat misiunea pe care autorul o îndeplinește, în octombrie 1604, la curtea domnitorului Radu Șerban, cu scopul încheierii unui tratat de pace. Cu acest prilej, Weiss realizează și un excelent tablou descriptiv al voievodului român.

În anul următor, îndeplinește alte asemenea misiuni pe lângă același domnitor, dar și unele la curtea moldoveanului Ieremia Movilă. Deplasările respective constituie sursa comentariilor pe care Weiss le face cu privire la raporturile statuate între principele transilvan și domnitorii români.

Michael Weiss îndeplinește misiuni diplomatice și la Înalta Poartă. Astfel, el este mesagerul trimis a înmâna „măritului sultan” hotărârile Dietei de la Alba Iulia, din 20 mai 1607. Misiunea diplomatică solicită sultanului să-i determine pe cei doi domnitori români pentru a veni în sprijinul Transilvaniei, periclitată de unguri, poloni, imperiali. Aproape în totalitate știrile privitoare la istoria românilor pentru anul 1608, desprinse din lucrările săsești de specialitate, se datorează lui Michael Weiss.

Merite incontestabile îi revin lui Michael Weiss pentru neobositele eforturi depuse în nobila încercare de a media între locuitorii moldoveni, munteni și transilvăneni, în scopul menținerii păcii și stabilității în arealul românesc.

În acest context, făcând referiri la evenimentele tulburi din Transilvania, Gh. Șincai menționa faptul că: în „anul acesta [1611] era judele Brașovului Michael Weiss sau Albul, carele fiind om înțelept și puternic între sași...”.

Opera lui Michael Weiss îmbracă forma elegiei, a satirei și a meditației. Utilizând stilul direct, autorul se adresează franc cititorului, pe care îl previne cu altruism: „... vei arde ori de câte ori vei încerca să te apropii, dar vei îngheța dacă te vei ține departe de ele; deci, pentru a fi fericit, ferește-te să te oprești acolo ca oaspete, dar și să le eviți e periculos”. Meritele acestui învățat sas, fin politician, sunt validate de înalte aprecieri de care s-a bucurat în timpul vieții din partea unor domnitori români. În acest sens, Michael Weiss nota în jurnalul său: „În anul 1602, la 2 noiembrie, plec în Țara Românească, invitat fiind la Radu Vodă, la vânătoare; cu voievodul am petrecut zilnic două săptămâni la vânătoare...”. Și Ieremia Movilă s-a simțit obligat să-l răsplătească: „... la 7 ianuarie 1610, principele moldovean mi-a trimis în dar o dulamă de jder, 300 de taleri, 50 de vaci...”.

Moare în anul 1612.

ZABORILĂ, CONSTANTIN **(n. 1955-)**

Pictor, restaurator, ceramist.

S-a născut la 4 decembrie 1955, în Mediaș, județul Sibiu. După cursurile primare, a urmat Școala Populară de Artă, sub conducerea profesorului H. Fiedler, la Mediaș.

Debut expozițional în 1976, la Muzeul municipal Mediaș.

În perioada 1977-1989, a participat la expozițiile artiștilor plastici amatori, organizate la Sibiu și București.

Premii obținute:

- premiul I – la Expoziția republicană a artiștilor plastici amatori, organizată la București.

Aprecieri critice: „Constantin Zaborilă pictează, face grafică, ceramică, restaurează monumente religioase, toate într-o unitate de concepție în directă concordanță cu viziunile sale mai puțin conformiste, dar niciodată de frondă” (Petru Dumbrăveanu).

Bibliografie selectivă

- Andreescu, Ștefan, *Restitutio Daciae*, Editura Albatros, București, 1980.
- Andronic, Titus, *Trei scrisori inedite ale poetului Ion Moldoveanu*, în: *Transilvania*, an II, nr. 3, 1973.
- Idem, *Mihai Axente*, în: *Transilvania*, an VII, nr. 4, 1978.
- Idem, *Mediașul și viața literară*, în: *Transilvania*, an VII, nr. 8, 1978.
- Idem, *George Popa și memoriile sale*, în: *Transilvania*, an VII, nr. 9, 1978.
- Idem, *Jakob Piso – primul umanist medieșean*, în: *Vocea Mediașului*, 4 august, 1990.
- Idem, *Aniversări la Mediaș. O zi cu semnificații culturale (referiri la prozatorul Mihai Axente, 1896-1968)*, în: *21. Radical*, an IV, nr. 609 din 5 mai 1993.
- Idem, *Schuster Dutz (1855-1968)*, în: *21. Radical*, an IV, nr. 621 din 21 mai 1993.
- Idem, *Semicentenar. Un poet pe nedrept uitat: Gheorghe Munteanu*, în: *Tribuna*, nr. 1008, vineri 29 octombrie, 1993.
- Idem, *Ionel Câmpeanu – Zenitul lacrimii*, în: *Tribuna Sibiului*, vineri 15 august 1997.
- Idem, *Miracol și uitare*, Editura Fundației Alfa, Cluj-Napoca, 2001.
- Idem, *Un poet, un destin*, în: *Miracol și uitare*, Editura Fundației Alfa, Cluj-Napoca, 2001.
- Antal, Imola, *Nubiathan sau divan pentru părinți și îngeri*, în: *Vatra*, nr. 4-5, Târgu Mureș, 2003.
- Avram, Alexandru – Giura, Lucian, *Mediaș. Mic îndreptar turistic*, Editura Sport-Turism, București, 1985.
- Avram, Vasile – Dumbrăveanu, Petru, *Tentația naturii, peisajul și portretul în creația artiștilor plastici amatori din județul Sibiu*, Sibiu, 1976.
- Axente, Mihai, *Mediaș – studiu monografic (mss.)*

- Baier, Hannelore, *Rudolf Brandsch (1880-1853)*, în: *Liceul Ludwig Roth. Fragmente istorice / Stephan Ludwig Roth Gymnasium, Editor Helmuth Julius Knall*, Mediaș, 2004.
- Balaban, Romulus, *Români celebri*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- Barbu, Marian, *Semne durabile ale unei proze moderne*, în: *Dorul*, iunie, 1998.
- Barcan, Nicolae, *Spațiu și sensibilitate*, Mediaș, 1992.
- Barițiu, George, *Necrologul lui C. Alpini*, în: *Gazeta de Transilvania*, (Brașov), 1846.
- Barth, Hans, *Hermann Oberth: Wege zur Raumschiff-fahrt*, Kriterion Verlag, Bukarest, 1974.
- Idem, *Hermann Oberth*, Editura Kriterion, Bukarest, 1985, passim.
- Idem, *Von Honterus zu Oberth. Bedeutende siebenbürgisch-deutsche Naturwissenschaft, Techniker und Mediziner*, Kriterion Verlag, Bukarest, 1980 (vezi și varianta în limba română: *De la Honterus la Oberth: naturaliști, tehnicieni și medici de seamă germani din Transilvania*, Editura Kriterion, București, 1985).
- Basarabescu, Mircea, *Artiștii amatori obțin succese*, în: *Muncitorul Sanitar*, 6 aprilie 1966.
- Idem, *La Teatrul Popular din Mediaș: Act venețian de Camil Petrescu*, în: *Drum Nou*, Brașov, iulie, 1966.
- Berariu, Pavel, *Economistul ardelean Visarion Roman (1833-1885)*, Cluj-Napoca, 1937.
- Bertalan, Karin, *Hans Hermann. Album*, Editura Kriterion, București, 1982.
- Bezdechi, Ștefan, *Christian Schesaeus despre români*, în: *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, Cluj-Napoca, IV, 1926-1927.
- Bielz, Julius, *Hans Hermann*, ESPLA, București, 1955.
- Idem, *Porträtkatalog der siebenbürger Sachsen*, Hermannstadt, 1936.
- Bitay, Ileana, *Ideii progresiste, umaniste în poemul Ruinnae Pannonicae a lui Christian Schesaeus*, în: *Sub semnul lui Clio. Omagiu acad.prof. Ștefan Pascu*, Cluj-Napoca, 1974.
- Bogdan-Duică, G., *Ilarie Chendi*, în: *Societatea de Măine*, II, 1925.
- Bozac, Ileana, *Știri despre românii din Transilvania din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea*, în: *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie*, Cluj-Napoca, XVII, 1973.

- Brandsch, Heinz, *Vom Stamme der Brandschen. Ein Familienbuch, zusammen – gestellt von dr. Heinz Brandsch. Als Manuskript gedruckt*, Repser Buchdruckerei Bobancu und Fielker, 1913.
- Brateș, Anca, *Coordonate de dezvoltare ale teatrelor populare*, în: *România liberă*, 17 iunie 1966.
- Budai-Deleanu, Ioan, *Combaterea notelor publicate la Cluj cu privire la petiția națiunii române*, în: *Scriere inedite*, Ediție Iosif Pervain, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1970.
- Bugariu, Voicu, Coperta a IV-a a cărții *Sala de așteptare*.
- Bușoiu, Gh., *Din corespondența revistei Lanuri*, în: *Cercetări de limbă și literatură*, Sibiu, 1983.
- Idem, *Octavian Fodor – o conștiință*, în: *Tribuna*, Sibiu, nr.1682 din 11 iunie 1996.
- Idem, *Pictorul Petru Ovidiu Dumbrăveanu la 55 de ani*, în: *Tribuna*, vineri, 5 iulie 1996.
- Idem, *În dialog cu Iuliu Gărduș, despre creația sa și nu numai*, în: *Tribuna*, anul CXII, nr. 1798, serie nouă, 20 noiembrie 1996.
- Idem, *Scriitori medieșeni. Iuliu Gărduș și Paradoxismul*, în: *Tribuna*, CXIV, serie nouă, 23 ianuarie 1998.
- Idem, *Centenar – Olimpiu Boitoș – un meritos critic și istoric literar*, în: *Tribuna*, Sibiu, anul CXIX, serie nouă, nr. 3766 din 3 mai 2003.
- Idem, *Contribuții la istoricul presei românești medieșene*, în: *Contribuții la istoricul presei medieșene*, Mediaș, 2003.
- Idem, *Altă întâlnire cu Ion Minulescu*, în: *România literară*, nr. 44 din 10-16 noiembrie, 2004.
- Idem, *Ilarie Chendi și Mediașul*, în: *Liceul „Stephan Ludwig Roth”*, Mediaș, 2004.
- Bușoiu, Livia, *Repere în timp*, Mediaș, 1996.
- Cantemir, Dimitrie, *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, București, 195.
- Capesius, Bernhard, *Sie förderten den Lauf der Dinge*, Literaturverlag, Bukarest, 1967.
- Idem, *Deutsche Humanisten in Siebenbürgen*, ediția a II-a, Kriterion Verlag, Bukarest, 1974.
- Cardaș, Gheorghe, *Ilarie Chendi la Academia Română*, în: *Mișcarea literară*, an II, nr. 9, 1925.

- Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, Editura Minerva, București, 1982
- Chițu, Angela, *Starea de sănătate a oamenilor muncii depinde și de calitatea actului medical* (interlocutor dr. Nicolae Leția, medic primar coordonator al Policlinicii Mediaș), în: *Tribuna Sibiului*, Anul XXXIII, nr. 7402, miercuri 13 mai, 1981.
- Ciobanu, Vasile, *Contribuții la cunoașterea istoriei sașilor transilvăneni în perioada 1918-1844*, Hora Verlag, Sibiu, 2002.
- Ciolan, Ioan N. – Grecu, Victor V., *Visarion Roman – pedagog social*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971.
- Cistelecan, Al., *Predici, pricesne, psalmi*, în: *Viața literară*, Târgu Mureș, nr. 11, din 1-14 iulie, 2002.
- Codreanu, Constantin, *Analize – anchete*, în: *Îndrumătorul cultural*, nr. 5, mai 1966.
- Comșa, Nicolae, *Corespondența între Ion Micu Moldovan și Ion Bianu – un capitol dintre colaborarea între Blaj și București*, Tipografia Seminarului, Blaj, 1943.
- Constantin, Ilie *Talent, pasiune, muncă stăruitoare*, în: *Scânteia*, 2 februarie, 1964.
- Constantinescu, Pompiliu, *Scrieri, vol. VI*, Editura Minerva, București, 1972.
- Cornea, Lucian, *Un umanist transilvănean: Jakob Piso*, în: *Repere sibiene. Studii și referate*, III, Sibiu, 1982.
- Cornișescu, Emilian, preot, prof.univ.dr., *Prefață la Dincolo de toate*, poezii, Editura Semne, București, 1999.
- Cosma, Viorel, *Muzicieni români-lexicon*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1970.
- Costin, Miron, *Istorie de crăiia ungurească*, în: *Opere*, Ediția P.P. Panaitescu, București, 1958.
- Cristescu, Al., *Ieșirea din ghetou*, în: *Vatra*, nr. 11, Târgu Mureș, 2001.
- Csiki, Ligia, *Despre lirismul lucid al lucrurilor*, în: *Transilvania*, nr. 3, Sibiu, 2004.
- Idem, *Modelarea și textul literar*, Casa Cărții de știință, Cluj-Napoca, 2000.
- Idem, *O proză modern-paradoxistă*, în: *Târnava*, an IX, nr. 54-55-56 (1-2-3), Târgu Mureș, 2000.

- Datcu, Iordan, *Dicționarul etnologilor români*, Editura Saeculum, I.O., București, 1998.
- Dima, Al., *Ilarie Chendi. Portret*, în: *Gând Românesc*, II, 1934.
- Dobra, N.I., *Despre datorie într-un loc prin care trec zilnic o mie de oameni îngrijorați*, (interviu cu dr. Nicolae Leția, medic șef la Policlinica din Mediaș), în: *Tribuna Sibiului*, Anul XXX, nr. 6532, vineri, 21 iulie 1976.
- Drecin, M.D., *Banca Albina din Sibiu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1982.
- Dumbrăveanu, Petru Ovidiu, *Expoziție de desen și pictură*, Sibiu, 1979.
- Idem, *Spațiu și sensibilitate*, Mediaș, 1992.
- Dumitrașcu, D., *Octavian Fodor, umanistul*, în: *Forum*, 24, nr. 6, 1982.
- Idem, *O permanență: Octavian Fodor (1913-1976)*, în: *Tribuna*, an III, nr. 29, din 30 ianuarie, 1991.
- Duțu, Al., *Umaniștii români și cultura europeană*, București, 1974.
- Edroi, Nicolae, *Ioachim Crăciun și bibliologia românească*, „Filiblion”, Cluj-Napoca, 1994.
- Eisenburger, Eduard, *Sie erkanten die Zeichen der Zeit. Rumänien-deutsche politische Zeit-und Lebensbilder aus zwei Jahrhunderten*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- Idem, *Rudolf Brandsch. Zeit- und Lebensbild eines Siebenbürger Sachsen*, Dacia Verlag, Cluj-Napoca, 1983.
- Filimon, Valeriu, *Ion Lucian Coliță și poezia arhetipurilor*, în: *Postfață* la volumul *Prin noapte spre zi*, București, 2001.
- Folberth, Otto, *Der Prozer Stephan Ludwig Roth. Ein Kapitel Nationalitätengeschichte Südosteuropas im 19. Jahrhundert*, Graz-Köln, 1959.
- Idem, *Michael Konrad von Heydendorf d.A., siebenbürgischer Verwaltungs-beamter und Politiker, * Mediasch 26.XI.1730, † ebd. 10.XI.1821*, în Mathias Bernath și Felix von Scroeder (Hrsg.), *Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas*, Band II G-K (= Südosteur. Arbeiten 75/II), R. Oldenbourg Verlag, München, 1976.
- Idem, *Über die sächsische Ärzte in Mediasch*, în: *Mediascher Infoblatt*, Mediaș/Nürnberg, an III, nr. 3, aprilie-mai, 2002.

- F[ranchy], K[urt], *Ein segensreiches Leben hat sich erfüllt. Richard Bell ist tot*, în: *Siebenbürger Zeitung*, an 40, Folge 2, din 31 ianuarie, 1990.
- Friedenfels: *Michael Konrad v. Heydendorf** 26.11.1730, † 9 Nov. 1821, în: *Allgemeine Deutsche Biographie*, 12, (1880).
- Fronius, Marcus, *Fatalis urbis exustio amo – 1689*, în: *Quellen*, VI.
- Gabor, Ion, *Axente Sever – carte deschisă de istorie, cultură și legendă*, Sibiu, 2001.
- Ghibu, Octavian, *Ioan M. Moldovan (Necrolog)*, în: *Tribuna București*, I, 1915.
- Giura, Lucian, *Pe urmele lui Stehpan Ludwig Roth*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 1999.
- Giura, Lucian – Giura, Maura G. – Knall, Helmuth J., *Contribuții bibliografice la o istorie a Mediașului, ediția a II-a îmbunătățită și adăugită*, Editura Crisserv, Mediaș, 2005.
- Giura, Lucian – Racovițan, Mihai, *Fruntașul revoluționar transilvănean de la 1848 – Ștefan Moldovan*, în: *Sargeția*, XIV, 1979.
- Göllner, Carol, *Stephan Ludwig Roth. Leben und Werk – Viața și opera*, Editura Științifică, București, 1966.
- Idem, *Franz Oberth. Leben und Wirken*, în: *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 17, nr. 1, 1974.
- Göllner, Carol – Wittstock, Joachim (Hg), *Die Literatur der Siebenbürger Sachsen in dem Jahren 1849 bis 1918*, Bukarest, 1979.
- Göllner, Carl, *Siebenbürgischsächsische Persönlichkeiten Porträts*, Politischer Verlag, Bukarest, 1981.
- Göllner, Carl, (sub redacția) *Die Siebenbürger Sachsen in den Jahren 1848-1919*, Köln-Wien, 1988.
- Gräser, Daniel, *Daniel Gräser evangelischer Bischof A.B.*, Mediaș, 1932.
- Greco, V.V., *Cuvânt înainte*, în: *ASTRA – 1861-1950, 125 de ani de la înființare*, Sibiu, 1987.
- Gross, Julius, *Zur Geschichte der Heydendorffschen Familie*, în: *Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde*, 24, 1892.
- Gündisch, Gustav, *Prof. Dr. Binder [Nachruf]*, în: *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde*, 13 (84), 1990.

- Heyendorff, M.C., *Nekrolog. Carl von Heyendorff K.K. General-Major, starb den 4.ten Jänuer, 1797*, în: *Siebenbürgische Quartalschrift*, an VI, nr. 4, Hermannstadt, Martin Hochmeister, 1798.
- Heyendorff, Michael von, *Eine Selbstbiographie*, Editura Rudolf Theil, în: *AVSL*, XIII/2, 1877.
- Hienz, H.A., *Bücherkunde zur Volks-und Heimatforschung der Siebenbürger Sachsen*, München, 1960.
- Hienz, Hermann, *Fünf Gedichte vom Jakob Piso*, în *Beilage zum vierundzwanzigsten Bericht des Theologisch-pädagogischen Seminars der ev. Landeskirche in Nagyszeben (Hermannstadt)*, Hermannstadt, I, Drotleff, 1914.
- Hienz, Hermann A., *Schriftsteller-Lexikon der Siebenbürger deutschen. Bio-Bibliographisches Handbuch für Wissenschaft, Dichtung und Publizistik* (Begründet von Joseph Trausch, fortgeführt von Friedrich Schuller und Hermann Hienz), Band V, A-C, Böhlau Verlag, Köln-Weimar, Wien, 1995. La aceeași editură și volumele următoare: VI (D-G), 1998; VII (H-J), 2000; VIII (K-L), 2001.
- Iancu, Gheorghe, *Cum l-am cunoscut pe Ioachim Crăciun*, în: *Biblioteca și învățământul*, Cluj-Napoca, 7, 1983.
- Iliescu, Ada, prof. univ. dr., *Pentru că Dumnezeu nu poate da pretutindeni, a inventat poezii*, în: *Postfață*, la volumul *Prin noapte spre zi*, Craiova, 12 mai, 2001.
- Ionescu, Ilie, *Anii de ucenicie*, în: *Sport*, nr. 6, București, iunie 1985.
- Idem, *Speranțe sibiene pentru Montreal, Ioan Buzic (judo)*, în: *Tribuna Sibiului*, an XXVI, nr. 5779, joi 19 septembrie, 1974.
- Ionescu, Jean, *Profiluri – Silvia Ponciu*, în: *Îndrumătorul cultural*, nr. 3, martie, București, 1984.
- Ionescu, Jimmy, *Centenarul Hermann Oberth*, în: *Ecou*, an I, nr. 17, septembrie, 1994.
- Idem, *Centenarul unui geniu solitar: Hermann Oberth*, în: *Ecou*, an I, nr.16, 4-17 iulie, 1994.
- Iorgulescu, C., *Dimensiunea transcendentă a politicului*, Editura Puncte Cardinale, Sibiu, 1997.
- Irimie-Fota, Rodica, *Trei plasticieni amatori medieșeni [Ildiko Monea, Erwin Hazanek și Emil Mureșan]. Expoziție deschisă*

- la Casa de Cultură a Sindicatelor din Sibiu*, în: *Transilvania*, an 4, nr.3, 1975,
- Ivănescu, Mircea, *Iuliu Gărduș așa cum îl cunosc*, în: *Dorul*, iunie, 1998.
- Jekeli, H., *Rektor Karl Brandsch. Zu seinem hundertsten Geburtstag*, în: *Beilage zum Mediascher Gymnasial Programm, 1917/18, 1918/19 und 1919/20*, Mediasch, Feder & Benzion, 1920.
- Idem, *Unsere Bischöfe 1553-1867. Charakterbilder aus sächsischer Vergangenheit*, Hermannstadt, 1933 (Reeditat: *Die Bischöfe der Jahre 1553-1867*, Böhlau Verlag, Köln, Wien, 1978.).
- [Jekelius, Ernst], *Zum siebzigsten Geburtstag Pfarrer Gottlieb Brandschs*, în: *Kirchliche Blläter*, 34, 1942.
- Kebler, K., *Rudolf Brandsch. Ein südost deutscher Volksmann*, Verlag des Südostdeutschen Kulturwerks, München, 1969.
- Knall, Enikő G., *Mediașul în cronistica medievală și în literatura istorico-geografică până la începutul secolului XIX. Lucrare metodică pentru obținerea gradului didactic I în învățământ*, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 1996.
- Knall, Helmuth Julius, *Aspecte din activitatea lui Hermann Oberth ca profesor la Liceul „Stephan Ludwig Roth” din Mediaș (1925-1958)*, în: *Liceul „Stephan Ludwig Roth”. Fragmente istorice*, Editura Crisserv, Mediaș, 2004.
- Klusch, Hildegard, *Carl Göllner zum siebzigsten Geburtstag*, în: *Forschungen zur Volks-und Landeskunde*, 24, nr. 2, 1981.
- Kovacs, Gyorgy, *Act venețian*, în: *Előre*, 21 aprilie, 1966.
- Kroner, Michael, *Stephan Ludwig Roth. Viața și opera*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Leon, Aurel, *Vitralii – Artele frumoase la Negrești*, în: *Cronica*, anul XXIV, nr. 29 (1225), Iași, 21 iulie, 1989.
- Luca, Mihai, *Aduceri aminte...*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
- Maior, P., *Istoria pentru începutul românilor în Dacia*, ediția Florea Fugaru, Editura Albatros, București, 1971.
- Maistru, Alina, *Nubiathan sau divan pentru părinți și îngeri*, în: *Steaua*, nr. 3, Cluj-Napoca, 2003.
- Manolache, George, *Atelier. Adrian Matei – 11 elegii în lemn de tei*, în: *Tribuna*, serie nouă, anul V, Cluj-Napoca, 18-24 martie 1993.

- Idem, *Pledoarie pentru prefacere vegheată de alternativa unei gramatici a imaginii recuperatoare*, în: *Târnava*, anul VIII, nr. 48-49 (1-2/1999), Târgu Mureș.
- Mănescu, Teodor, *Săptămâna teatrelor populare*, în: *Îndrumătorul cultural*, nr. 8, august 1966.
- Mărculeț, Vasile – Mărculeț, C.C., *Preot protopop Valeriu Stoian (1909-1994)*, în: *Deșteptarea Credinței*, an VIII, nr. 1 (82), ianuarie 1997.
- Mihai, N., *Ancheta*, în interpretarea Teatrului Popular din Mediaș, în: *Drum Nou*, 15 iulie 1965.
- Mihai, Radu, *Dialog cu Hans Hermann* în: *Arta* 22, nr. 2, februarie 1975.
- Mihadaș, Teohar, *O poezie a deschiderilor candid*e, postfață la volumul *Zenitul lacrimii*.
- Mircea, Ion, Prefață la volumul *Colinele singurătății*, 1983.
- Moisin, Anton, pr. prof., *Prezentare* în: *Lucrătorul social-politic* (titluri). Partea întâi (mss), 7 august, 2000.
- Moldovan, Ion, *Pagini din istoria culturii și literaturii medieșene. De la începuturi până la 1944* (mss.). Lucrare pentru obținerea gradului I, Mediaș, 1982.
- Moldoveanu, Ion Negrea, *O figură târnăveană contemporană*, în: *Vocea Târnavelor*, an IV, nr. 12, Mediaș, 15 iunie 1940.
- Morar, Vasile, *Moralități elementare*, Editura Paideia, București, 2004.
- Idem, *Prefață la Dincolo de toate*, poezii, Editura Semne, București, 1999.
- Morres, E., *Dr. Franz Obert. Sein Leben und Wirken*, Kronstadt, 1927.
- Myss, W., *Kunst in Siebenbürgen*, Wort und Welt Verlag, Thaur bei Innsbruck, 1991.
- Nägler, Thomas, *Christian Schesäus*, în: *Taten und Gestalten. Bilder aus der Vergangenheit der Rumäniendeutschen*, vol. I, Dacia Verlag, Cluj-Napoca, 1983.
- Nemeș, Ilie, *Bilanț rodnic*, în: *Teatrul popular Mediaș. Programul de activitate în perioada 1964-1989*, Mediaș, 1989.
- Nemeș, Ion Onuc, *Aplauze și flori pentru Silvia Ponciu*, în: *Tribuna Sibiului*, noiembrie, 1983.

- Nestorescu, Andrei, *Ioan Adam*, în: *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004.
- Netea, V., *Noi contribuții la cunoașterea vieții și activității lui Visarion Roman*, în: *Tribuna*, nr. 97, 12 mai 1865.
- Idem, *Revista Fundațiilor Regale*, anul VIII, nr. 6, 1941.
- Idem, *Noi contribuții la cunoașterea vieții și activității lui Visarion Roman. Corespondența sa cu Gheorghe Barițiu și Iosif Hodoș*, Editura „Revistei Economice”, Sibiu, 1992.
- Nussbächer, Gernot, *Der Mediascher humanistische Dichter Christian Schesäus über seine Vaterstadt*, în: *Aus Urkunden und Chroniken. Beiträge zur siebenbürgischen Haimatkunde*, III, Kriterion Verlag, Bukarest, 1990.
- Nuțiu, Gavril, *Ioan Buzic a devenit antrenor emerit*, în: *Jurnalul bihorean*, an 10, Oradea, 22.X.2002.
- Idem, *Regal de judo la Concursul de veterani: Veteran Judo Club Phoenix Oradea s-a clasat pe locul secund în clasamentul pe echipe*, în: *Jurnalul bihorean*, an 10, Oradea, 21 octombrie 2002.
- Obert Franz, *Michael Ballmann*, în: *Sächsische Lebensbilder*, Verlag von Carl Graeser, Wien, 1846.
- Olaru, Ilie, *Un poem al luminii* în: *Viscole de azur*, în: *Liceenii*, seria V, nr. 5, Coșșa Mică, noiembrie, 2001.
- Oltean, Milu, *Istoria Mediașului în piele, lemn și gravuri*, în: *Obiectiv medieșean*, Anul I, nr. 39, Mediaș, 7.IV.2004.
- Oprișiu, Mircea – Mariș, Ioan, *Mic dicționar (documentar) al evenimentelor și al personalităților care s-au născut, au trăit și au creat ori au avut legături cu meleagurile sibiene*, Fasciculele I-VII, Biblioteca „Astra”, Sibiu, 1996, 1997, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003.
- Panaitescu, Gabriel, *Octavian Fodor. Bibliografie*, Lucrare de diplomă, Sibiu, 1983.
- Pantea, Aurel, *Combustia rece a poemului*, în: *Vatra*, nr. 11, Târgu Mureș, 2001.
- Idem, *Caietele de la Mediaș*, nr. 1, Mediaș, mai, 2004.
- Papuc, Liviu, *Între Iași și Mediaș*, în: *Cronica*, (serie nouă), Anul XXXVIII, (1525), nr. 1, Iași, ianuarie 2003.

- Pascu, Adrian T., *Ioan Axente Sever (1821-1906): viața și activitatea militantă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985.
- Patachi, Liviu, *Ștefan Moldovan și Timotei Cipariu*, în: *Mitropolia Banatului*, 7, nr.3, 1957.
- Pauer, H.G., *Bedeutender Pädagoge, Publizist und Wissenschaftler. Zum 70. Todestag von Hermann Jekeli (1878-1933)*, în: *Bedeutender Pädagoge Publizist und Wissenschaftler. Zum 70. Todestag von Hermann Jekeli (1878-1933)*, în: Liceul „Stephan Ludwig Roth”, 2004.
- Pavelescu, Gh., prof.univ.dr., *Prefață la Țara Secașelor*, 2000.
- Philippi, Maja, *Michael Weiss. Sein Leben und Wirken in Wort und Bild*, Kriterion Verlag, Bukarest, 1982.
- Idem, *Michael Weiss (1569-1612)*, în: *Taten und Gestalten (Bilder aus der Vergangenheit der Rumäniendeutschen)*, vol. I., Cluj-Napoca, Dacia Verlag, 1983.
- Pitz, Herbert, *Die Haushaltungsschule der landwirtschaftlichen Lehranstalt in Mediasch*, în: *Schule und Leben*, 1920/1921.
- Idem, *Die Entwicklung der Siebenbürgisch-sächsischen Landwirtschaftlichen Lehranstalt in Mediasch*, în: *Deutsche Tagespost*, nr. 201/1992.
- Polonyi, H., *Paul Traugott Meißner (1778-1864). Ein fast vergessener*, Hauskalender, München, 1975.
- Popa, George, *Literatura ardeleană de azi*, în: *Lanuri*, Medias, 1939.
- Idem, *Pământ străbun de M. Axente*, în: *Lanuri*, anul VI, nr. 5-6-7, 1939.
- Idem, *Poetul Ion Moldoveanu și destinul său linosian*, Editura Gazeta ilustrată, Sibiu, 1942.
- Idem, *Tribuna Sibiului*, 8 mai 1969.
- Popa, Marian, *Dicționarul de literatură română contemporană*, ediția a II-a, Editura Albatros, București, 1977.
- Popa, Mircea, *Ilarie Chendi*, Editura Minerva, București, 1973.
- Popescu-Teiușan, Ilie, *Pedagogi și oameni de școală din România. Mic dicționar*, București, 1975.
- Popescu, Titu, *Răsturnarea paradoxală a unor situații și destine*, în: *Dorul*, iunie, 1998.
- Idem, *Un poet: Titus Andronic*, în: *Transilvania*, serie nouă, an XXX (CVI), 2001, nr. 4.

- Posada, Mihai, *Limpedeaa insomnia a semnelor de aer, de apă și de fum*, în Prefață la vol.: *Voi prinde lupii*, 2002.
- Rill, Martin, *Laurentius Toppeltinus*, în: *Cibinium '80*, Sibiu, 1980.
- Roman, Dem, *Hangița* de Carlo Goldoni, în: *Drum Nou*, 28 iunie 1964.
- Rotaru, Ion, *Acrostihurile și catrenele lui Ion Lucian Coliță*, în: *Cartea cu iubiri și prieteni*, Editura Semne, București, 2003.
- Roth, F.J., *Paul Traugott Meissner (1778-1864), Apotheker, Chemiker und Physiker*, în: *Forschungsberichte des XXII. Internationalen Kongresses für Medizinergerichte*, București-Constanța, 30 aug. – 5 sept. 1970.
- Roth, M., *Michael Ambrosi sen.*, în: *Der Pflug. Landwirtschaftlicher Taschen-Kalender*, an 14, 1941.
- Roth, Viktor, *C. Dörschlag*, în: „*Die Karpathen*” (Kronstadt), an II, nr. 25, din 1 august 1909.
- Rusu, Octavian în: *Tribuna Sibiului*, nr. 23 din ianuarie 1975.
- Rusu, Adrian, Andrei, *Un manuscris inedit al lui Ștefan Moldovan pivitor la Țara Hațegului la mijlocul secolului al XIX-lea*, în: *Sargeția*, 21-24, 1994.
- Sava, Iosif, *Cu Ludovic Spiess prin teatrele lirice ale lumii*, în: *Laudatio*, București, 1989.
- Idem, *Dârlos – istorie și tradiții*, Editura Constant, Sibiu, 2002.
- Scheiner, A., *Die Mundart Simon Gottlieb Brandschs. Ein Beitrag zur Geschichte der Mediascher Mundart*, Hermannstadt, 1928.
- Schuller, Gustav F., *Geschichte des evangelischen Gymnasiums A.B. im Mediasch*, W. Krafft, Hermannstadt, 1896.
- Schuller, R., *Theodor Fabini, ein sächsischer Heldenjüngling aus großer Zeit*, W. Kraft, Hermannstadt, 1900.
- Schwartz, Gh., *Ioan Moraru, Premiul Nobel și România*, în: 22, 3-9 mai, 2005.
- Scutea, Nicolae, *Centenar: Marțian Negrea*, în: *Tribuna*, Sibiu, 23 ianuarie 1998.
- Seivert, Johann, *Nachrichten von Siebenbürgischen Gelehrten und seinen Schriften*, Pressburg, Weber & Korabinsky, 1785.
- Sienerth, Ștefan, *Die Briefe Georgs von Aranka an Johann Michael Ballmann*, în: *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 28, nr.2, 1985.

- Idem, *Heydendorff, Michael Conrad von, Schriftsteller Bürgermeister und Königsrichter*, * *Mediasch* 26.XI.1730, † *ebd.* 10.XI.1821, în: *Lexikon Siebenb. Sachsen*, (W. Myss).
- Idem, *Michael Conrad von Heydendorff*, în: *Stefan Sienerth, Geschichte der siebenbürgisch-deutschen Literatur im 18. Jahrhundert*, Dacia Verlag, Klausenburg, 1990.
- Silvestru, Valentin, *Teatrele populare la prima lor întâlnire*, în: *Contemporanul*, 1 iulie 1966.
- Smarandache, Florin, *Paradoxalul în proza scurtă gărdușiană*, în: *Dorul*, iunie 1998.
- Stoian, M., *Procesul unui proces*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
- Stoian, Valeriu, preot, *Monografia Bisericii greco-catolice din Mediaș* (mss.)
- Surdu, Bujor, *Corespondența dintre George Barițiu și Visarion Roman (1867-1879)*, în: *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, 9, 1996.
- Șincai, Gheorghe, *Hronica românilor și a mai multor neamuri*, ESPLA, București, 1964.
- Știrban, Marcel, *Un precursor. Ioachim Crăciun*, în: *Biblioteca și învățământul*, 7, Cluj-Napoca, 1983.
- Tache, Niculae, *Prefață la Dincolo de toate*, poezii, Editura Semne, București, 1999.
- Tatu, M. – Florea, P. – Abrudan, P., *Bărbați ai datoriei. 1848-1849. Mic dicționar*, București, 1984.
- Tătaru, Argentina, *Caietele de la Mediaș*, Mediaș, mai, 2004.
- Tătaru, Marius, *Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIX-e siècle* (Première partie), în: *Revue Roumaine d'histoire de l'art, Série Beaux-Arts*, Tom XVII, 1980.
- Tei, George, *Prefață la Dincolo de toate*, poezii, Editura Semne, București, 1999.
- Tențulescu, Gheorghe, *O viață închinată artei*, în: *Îndrumătorul cultural*, nr. 3, martie, București, 1984.
- Teutsch, Friedrich, *Kirche und Schule der Siebenbürger Sachsen in Vergangenheit und Gegenwart*, W. Kraft, Hermannstadt, 1923.

- Teutsch, Georg Daniel, *Denkrede auf Joseph Fabini. Zur Eröffnung der 30. Generalversammlung des Vereines für siebenbürgische Landeskunde*, în: *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, XIV, Heft 2, Hermannstadt, 1878.
- Teutsch, Georg Daniel – Teutsch, Friedrich, *Geschichte der Siebenbürger Sachsen für das sächsische Volk*, 4, B-de, Köln-Wien, 1987 (Retipărire a ediţiei din 1907-1925).
- Tita, Victor, *Realizările sanitare în raionul Agnita*, în: *Scânteia*, Anul XXIII, nr. 3057, 21 august 1954.
- Togan, George, *500 de ani de la naşterea lui Iacob Piso 1480-1527*, mss. (Conferinţă la Radio Mediaş, 1 iunie 1980).
- Idem, *Poem despre Ardeal*, în: *Ardealul*, (Bucureşti), anul III, nr. 10, 1943.
- Idem, *Mediaş. Istorie romanţată*, Editura Dacia Traiană, Bucureşti, 1944.
- Idem, *Ne cheamă Ardealul*, Bucureşti, 1944.
- Idem, *Ein Renaissance – Dichter aus Mediasch (500 Jahre seit der Geburt des Humanisten Jacob Piso)*, în: *Volk und Kultur*, 1980, nr.12.
- Toma, Claudiu Robert, *Tematică şi creativitate în poezia profesorului Ion Lucian Coliţă*, în: *Postfaţă la volumul Prin noapte spre zi*, Bucureşti, aprilie 2001.
- Tomescu, Vasile, *Un colţ al sănătăţii model*, în: *Lupta Sibiului*, Anul IX, 2032, 9 ianuarie 1952.
- Tomuş, Mircea, *Laurenţiu Oprea*, în vol.: *În suflet, fructe*, Casa de presă şi editură „Tribuna”, 2002.
- Idem, *Prefaţă*, în: *Transilvanie...Transilvanie...*, Cluj-Napoca, 2002.
- Trainici, Ioan – Maren, Paraschiv (coord.), *Nemuritorii academicieni români*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1994.
- Trausch, Joseph, *Schriftsteller-Lexikon, vol. I-III*, Druck und Verlag von Johann Gött & Sohn Heinrich, Kronstadt, 1868, 1870, 1871. Continuat de Schuller, Friedrich, *Schriftsteller – Lexikon der Siebenbürger Deutschen*, vol.IV, Druck und Verlag von W.Krafft, Hermannstadt, 1902.
- Vaida, Cornelia, *Ioachim Crăciun şi Universitatea Daciei Superioare în documente inedite*, în: *Biblioteca şi Cercetarea*, 13, 1989.
- Veress, L., *Relatare despre evenimentele din dec. 1989*, 28 februarie 2000.

- Vesa, Vasile, *Lecții de istorie universală propuse de Ioan Micu Moldovan la gimnaziul din Blaj (1860-1870)*, în: *Studia Hist.*, 12, 1967, fasc.2.
- Veza, Ioan, *Poesis*, nr. 157-158-159, ianuarie-februarie-martie, Satu Mare, 2004.
- Wagner, Ernst, *Geschichte der Siebenbürger Sachsen. Eine Übersicht*, Innsbruck, 1990. (lucrarea cunoaște mai multe ediții!)
- Zamfir, Mihai, *Lotul național de judo – cadeți...*, în: *Jurnalul bihorean*, an VIII, Oradea, 2000.
- Zăgănescu, Florin, *De la Icar la cuceritorii lumii*, Editura Albatros, București, 1975.
- *** A.M. Press, *Doar 13 senatori activi*, în: *Cronica Română*, Anul VII, nr. 2344, serie nouă, 25 sept., București, 2000,
- *** *Acad.prof.dr.doc.Octavian Fodor (17 octombrie 1913 – 8 iunie 1976) [Necrolog]*, în: *Analele Academiei Republicii Socialiste România*, an 110 (1976), seria a IV-a, vol.XXVI, Editura Academiei R.S.R., București, 1977.
- *** *Agenția națională de presă Rompres.Ptagonisti ai vieții publice*, vol.III.
- *** *Allgemeine deutsche Biographie. Auf Veranlassung Seiner Majestät des Königs von Bayern herausgegeben durch die historische Kommission bei der Konigl. Akademie der Wissenschaften*, Leipzig, 1875, sqq.
- *** *Anuarul Gimnaziului de stat din Mediaș pe anii școlari 1934-1941* (publicat de Eugen Munteanu, directorul gimnaziului, Tipografia Carol Feder, Mediaș.
- *** *Arhiva protopopiatului greco-catolic din Mediaș*, dosar anul 1886, neinventariat, document nr. 59.
- *** *Arhiva protopopiatului greco-catolic din Mediaș*, dosar anul 1897, neinventariat, document nr. 141.
- *** *Aripi românești. Contribuții la istoricul aeronauticii*, Editura militară, București, 1966.
- *** *Astra*, nr. 8, 1985.
- *** *Die Bischöfe der evangelischen Kirche A.B. in Siebenbürgen*, Böhlau Verlag, Köln-Wien, 1980.
- *** *De la Honterus la Oberth. Naturaliști, tehnicieni și medici de seamă germani din Transilvania*, (sub redacția lui Hans Barth), Editura Kriterion, București, 1985.

- *** *Dorul*, nr. august-septembrie, 1997.
- *** *Gazeta Mediașului*, an III/1939.
- *** *Gazeta Transilvania*, Brașov, XXXIV, nr. 49, 1871.
- *** *George Togan la 70 de ani [volum omagial]*, Mediaș, 1980.
- *** *Geschichte de Deutschen auf dem Gebiete Rumäniens, I Band, Redigiert von Carl Göllner*, Bukarest, 1979.
- *** *Hermann Oberth, părintele zborului spațial*, Mediaș, 2001.
- *** *Hrisov – În numele Tatălui, al Fiului și al Duhului Sfânt, în Anuarul Gimnaziului mixt de stat din Mediaș pe anii 1934-1941*, publicat de Eugen Munteanu, Tipografia Carol Feder, Mediaș, 1941.
- *** *In memoriam Schuster Dutz*, în: *Hermannstädter Zeitung*, an I, nr.7 din 8 aprilie 1968.
- *** *Istoria orașului Mediaș*, 1968 (mss.).
- *** *Lexikon der Siebenbürger Sachsen (Geschichte-Kultur-Zivilisation-Wissenschaften-Wirtschaft-Lebensr (Transsilvanien))*, Wort und Welt Verlag, Thaur bei Innsbruck, 1992 (Herausgeber Prof.dr. Walter Myss).
- *** *Manuscriptum*, nr. 3/1985.
- *** *Mediasch ehrt seinem und unsern Dichter. Texte aus dem Nachlass von Schuster Dutz*, an XXVIII (XXXIX), nr. 22 (2297) din 1 iunie 1995.
- *** *Michael von Heydendorff*, în: *A.V.S.L.*, (1903/1905), Heft 3 (1905).
- *** *Michael von Heydendorf* 26. November 1730 in Mediasch, † 9. November 1821 [250. Geburtstag]*, în: *Ostdeutsch. Gedenktage*, 1980.
- *** *Pagini sibiene, Cenaclul Orizonturi noi*, Sibiu, 1957.
- *** *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii. Dicționar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
- *** *Poezia latină din epoca Renașterii pe teritoriul României. Johannes Sommer și Christianus Schesaeus*, în: *Scrieri alese*, editor Traian Diaconescu, Editura Junimea, Iași, 1988.
- *** *Prof.Dr.Ludwig Binder*, în: *Kirchliche Blläter*, 17 (55), nr.11, 1989.
- *** Registrul matricol al Gimnaziului Evanghelic Luteran pe anul 1882-1883.

- *** *Revista Națională de Gaze Naturale*, nr. 1, sept. 1999; nr. 2, oct. 1999, pp. 58-62; nr. 1, an II, martie 2000.
- *** *România literară*, nr. 51-52, 2004.
- *** *Stephan Ludwig Roth (1796 – 1849). 150 de ani de la moartea sa* (Conferințe prezentate la simpoziioanele din Mediaș (4 mai) și 12 mai). Volum îngrijit de Helmuth Julius Knall, Mediaș, 1999.
- *** *Studii de istorie a naționalității germane și a înfrățirii ei cu națiunea română*, vol.II, Redactor Carol Göllner, Editura Politică, București, 1981.
- *** *Taten und Gestalten. Bilder aus der Vergangenheit der Rumänien-deutschen*, II Band, hora Verlag, Hermannstadt/Sibiu, 2002.
- *** *Teatrele populare cuceresc publicul*, în: *Munca*, 9 februarie 1973.
- *** *Telegraful Român*, an V, Sibiu, nr. 62-65, 1857.
- *** *Tribuna Sibiului*, anul IV, nr. 977 din 15.IV.1971.
- *** *Trei generații de pictori Dumbrăveanu*. Catalog, iunie 2009.
- *** *Volkszeitung*, 1967.
- *** *Vremea*, 25 octombrie 1937.

Index alfabetic

M

MANOLACHE, DOINA, 5
MANOLACHE, GHEORGHE, 7
MANOLACHE, VIORELLA, 10
MARGA, ANDREI, 12
MATEI, ADRIAN, 16
MĂRCULEȚ, VASILE, 19
MĂRGINEAN, GHEORGHE-EMIL, 22
MEISSNER, PAUL TRAUGOT, 23
MILES, MATHIAS, 25
MITRULY, ANIKÓ, 27
MOISIN, IOAN, 29
MOLDOVAN, IOAN, 34
MOLDOVAN, IULIU, 36
MOLDOVAN, ȘTEFAN, 37
MONEA, ILDIKO, 39
MORAR, MIRCEA-DAVID, 40
MORAR, VASILE, 42
MORARU, IOAN, 45
MORUȚAN, MARIANA, 48
MOTĂȘ, IOAN CONSTANTIN, 50
MUNTEAN, GRIGORIE, 51
MUNTEANU, GHEORGHE, 55
MUREȘAN, EMIL, 57

N

NEGREA, MARȚIAN, 61
NIKOLAUS (Nicolae) DE MEGIES (Medias), 63
NIMIGEANU, GEORGE, 64

O

- OANCEA, ZOSIM, 69
OBERTH, HERMANN, 71
OBERTH, JOHANN, 77
OBERTH, JULIUS, 77
OBIZIUC, STELIAN DORIN, 79
OLARU, ILIE, 81
OPREA, LAURENȚIU, 84
ORENDI, FRAȚII ȘI TATĂL LOR, 86
ORENDT, AURELIA, 87

P

- PISO, IACOB, 87
POENARU, EMIL, 92
PONCIU, SILVIA, 95
POPA, GEORGE, 102
POPA, IONEL, 107
POPESCU, VASILE, 109
POPOVICIU, NICOLAE, 110
PORR, PAUL-JÜRGEN, 111
POVARĂ, IOAN, 113
PUSTIANU, VIOREL, 114
PUȘCARIU, GEORGE, 114

R

- RAICA, IOAN, 117
RĂDAC, GHEORGHE, 119
RODEANU, IOAN, 120
ROMAN, DIONISIE, 121
ROMAN, VISARION, 124
ROTH, STEPHAN LUDWIG, 127
RÖMER, CARL MARTIN, 133
RUSU, ADRIAN ANDREI, 134
RUSU, ALEXANDRU, 136
RUSU, GAVRIL, 137
RUSU, GHEORGHE, 142
RUSU, MARIA, alias MARINA BAGDAD IONESCU, 143

S

- SANDRINO, PETER, 144
SASS, MARIA, 145
SĂRĂŞAN, ACHIM, 148
SÂRBU, IOAN, 149
SÂRBU, SABIN, 151
SÂRBU, SILVIU CORNELIU, 153
SCHESÄUS, CHRISTIAN, 155
SCHIMER, FRANZ, 158
SCHULLER, HORST, 159
SCHULLER von SONNENBERG JOHANN GOTTLIEB, 161
SCHUSTER, DUTZ, 161
SCHUSTER, JAKOB, 163
SCHUSTER, JOHANN TRAUOGOTT, 163
SIENERTH, STEFAN, 164
SIMESCU, NICOLAE, 166
SPIESS, LUDOVIC, 169
STOIA, ROMEO-LUCIAN, 174
STOIAN, VALERIU, 177
SUCEVEANU OLARIU, ION, 179
SVORONOS, PERICLIS, 183
SZABO, ATTILA, 185

Ş

- ŞARLEA, IOAN, 188
ŞERBAN, SEVER-VASILE, 189
ŞUTEU, GHEORGHE NICULAE, 193

T

- TARNU, LUCIAN, 195
TĂNASE, MICHEL, 197
TĂTARU, ARGENTINA, 199
TOCACIU, OLIVIU, 201
TOGAN, GEORGE, 203
TÖPELT, LORENZ (TOPPELTINUS LAURENTIUS), 209
TRAPOLDER (POLDER), DANIEL, 212
TUDOR, VIORICA, 212

T

ȚIPLEA, MIRCIA, 215

U

UJJ, MARTIN, 216

V

VALENTINIAN (VELTEN), FRANZ, 217

VANCEA, AUGUSTIN, 218

VÂLCU, MIRCEA, 219

VENUS, G.C., 221

VERESS, LADISLAU T., 221

VEZA, IOAN, 225

W

WEBER, PETER, 227

WEISS, MICHAEL, 229

Z

ZABORILĂ, CONSTANTIN, 231